

LETYA

ALAN LEZAN

ROMAN

1. Bölüm

Heybetiyle büyüleyen, bereketiyle bağrından hayat fışkırtan o dağlara bakınca, insanı derin bir huzurla yıkayan, yetişkin bir ruhun göğsünde çocuksu bir sevinç tutuşturan o büyülü toprak hemen fark edilirdi...

Kürdistan toprağıydı bu!

Bir annenin sonsuz şefkatiyle basmıştı çocuklarını bağrına. Kadim bir sessizliğin içinden tütüp yükselen dumanı ve kehribar rengi bir üzüm şırası gibi çağlayan sularıyla, onları ihanetin soğuk nefesinden korumak istercesine kucaklamıştı. On binlerin geçişine, en kanlı yenilgilerin dilsiz kederine şahit olmuş asırlık bir çınar...

Qandil Dağı da tam olarak böyle bir çınardı işte.

Letya, beş yıldır bu devasa çınarın gölgesindeydi; onun her yaprağını, her dalını, taş kesilmiş her mevsimini ezbere biliyor, ruhunda taşıyordu. Bu dağın eteklerine sığınmış onlarca köyü, kasabayı mesken tutmuştu; ayak izleri her gün o patikalara düşerdi. Yollarını, gizli koyaklarını, coşkun sularını ve insanların avucunun içi gibi tanırdı. Özgürlük sevdasıyla kor gibi yanan yüreğini rehber edip yürüdükçe, hırçın rüzgâr saçlarını savururdu ardından...

Bir zamanlar kendi prangalarını kırmış, o mağrur bağımsızlığıyla partinin saflarına katılmıştı. Kendi özgürlüğü, koca bir ulusun kurtuluşuyla aynı anlama geliyordu onun gözünde... En azından o güne dek öyle inanmıştı! Oturduğu kayalıktan, gecenin karanlığında billurlaşan yıldızlara dikti gözlerini. O an zihninin dehlizlerinde tek bir arzu yankılanıyordu: Buralardan çekip gitmek, arkasına bakmadan kaçmak!

Özgür bir iradeyle adım attığı o partiden, şimdi özgürce ayrılamıyordu. Ayrılmaya cüret edenlerin birer "hain" damgasıyla infaz edilmesi, içindeki korkuyu büsbütün körüklüyordu. Bu amansız kısıtılmışlık, sinirlerini gergin bir yay gibi geriyordu. İhanetle suçlanma ihtimali, içini kemiren zehirli bir kurda dönüşmüştü. Oysa o, bu saflara özgürlük uğruna savaşılacağına inanarak katılmıştı. Gelgelelim, kendi rızasıyla gelenler bir daha asla azat edilmiyordu. Kabulü imkânsız, dehşet verici bir terazinin kefesiydi bu...

Letya okunu çoktan fırlatmış, kararını vermişti.

"İsterlerse beni yakalayıp öldürsünler," diye fısıldadı karanlığa. Eşyalarını aceleyle sırt çantasına yerleştirdi, bağlarını sıktı ve gecelerdir nöbet tuttuğu o loş mağaranın ağzından sessizce uzaklaştı.

Gece, ürpertici bir sükûnet içindeydi.

Ormanın derinliklerinden insanı sarhoş eden yabanıl çiçek kokuları dalgalanıyordu. Şafak vakti söküyor, çimenler ve ağaç yaprakları çiğın ıslaklığıyla gümüş gibi parıldıyordu. Yakındaki bir leylak dalına tünemiş bir bülbül, hüzünlü bir ağıt yakar gibi şakıyordu. Parlak, masmavi gökyüzü, sanki üzerine devrilecekmiş gibi ağır ve yakındı. Yerdeki taşlar, günün ilk ışıkları altında elmas parıltıları saçıyordu. Letya'nın artık durup düşünmeye, tereddüt etmeye vakti yoktu.

O, Türklerin demokrasisi adına değil, Kürdlerin hürriyeti ve istiklali için dağların yolunu tutmuştu. Toprağına ihanet eden kendisi değildi; aksine Kürdistan'ın bağımsızlık düşünden vazgeçen, partinin ta kendisiydi.

"Oysa bu davada bizim sadece hukuksal değil, aynı zamanda fitri bir hakkımız var; insani bir hakkımız var. Sağduyudan, temiz bir vicdandan beslenen haklarımız var," diye geçirdi içinden. Bu haklı kavgadan kim yüz çevirirse çevirsin – Letya, şehit düşen yoldaşlarının cansız bedenleri başında yüzlerce kez kasem etmişti– o asla diz çökmeyecekti.

2. Bölüm

Örgüt, Prusya tarzı askeri bir disiplinle yeniden yapılanmış, beşer-altışar kişilik gerilla timleri oluşturmuştu. Bu timlerden biri de Letya'nın da dahil olduğu, "Zılan" adını taşıyan altı kişilik kadın grubuydu. Diğer tüm hücreler gibi onlar da gündüzleri sığınaklarda gizlenip uyuyor, geceleri ise dağların geçit vermez patikalarını aşarak köylere iniyor, eylemler düzenleyip düşman mevzilerine sızıyorlardı.

Birden Letya, ensesinde hafif bir kıpırtı, yabancı bir ses duydu...

Dilan'dı bu. Mağaranın ağzındaki bir kayaya, dışarıdan seçilmeyecek şekilde tünemiş, dalgın bakışlarla saçlarını okşuyordu. Elini hafifçe kaldırıp fısıltıdan da öte, boğuk bir tonla, "Yolun açık olsun..." dedi. Letya onu o halde görünce göğsüne kurşun yemiş gibi oldu; gözyaşları kirpiklerinin ucuna kadar geldi. Fakat içindeki amansız ses, "Yürü!" diye emretti. "Geriye dönüş yok artık."

Bir an durup arkasına dönmek, Dilan'ı son kez bağrına basıp kokusunu içine çekerek vedalaşmak istedi. Ama mantığı hemen set çekti bu zayıflığa: "Hayır! Bu çok tehlikeli, diğerleri uyanabilir." Yüzünü karanlığa döndü, ormanın koyu gölgelerine dalarak gözden kayboldu.

Üç saatlik amansız bir yürüyüşün ardından, dağın eteğindeki kör bir çeşmenin başında buldu kendini. Suyun şırıltısına bakarken köpüren düşünceleri de birbirine karışıyordu. Hücrelerine kadar yorulmuştu ve saat sabahın sekizine geliyordu. Çeşmeden akan su taze, saf ve billur gibi berrakti; her yudumunda yaşamın tadı gizliydi.

Rüzgârsız, boğucu bir gün başlıyordu; ortalık daha şimdiden sıcağın aleviyle kavrulmaktaydı. Günün ilk saatlerinde gökyüzünde kümelenen, gittikçe kurşunileşen bulutlar sanki patlamaya hazır bir fırtınanın habercisiydi. Letya'nın göz kapakları kurşun gibi ağırdı; bütün gece uyumamış, uçurumlardan atlamıştı. Yine de uyumaktan korkuyordu. Gerilla gündüz vakti araziye çıkmadığı için Letya, bir gölge gibi saklana saklana yol alıyor, gecenin zifiri karanlığına sığınacağı anı gözlüyordu. Normal şartlarda şimdi nöbet sırası Dilan'a geçmiş olmalıydı. Kamplarda yirmi dört saat kesintisiz süren, ikişer saatlik o disiplinli nöbet çarkı dönüyordu. Gerillalar ortalama beş-altı saat uyur, bu süre onlara yeterdi.

Gündüzleri açıkta dolaşmak mutlak bir ölüm fermanıydı, çünkü Türk askerlerinin gözleri ve namluları her an dağların üzerindeydi. Letya, Dilan'ın kendisini ele vermeyeceğini çok iyi biliyordu. Yine de kaybedecek tek bir saniyesi yoktu; onlardan ne kadar uzaklaşırsa, nefesi o kadar rahatlayacaktı. Yürüdükçe, adeta bir refleksle her birkaç dakikada bir geride bıraktığı patikayı süzüyordu. Görünürde hiçbir karaltı yoktu. Bir saat daha yol aldıktan sonra gökteki o tehditkar bulutlar dağılmaya başladı; yerini duru, parlak ve masmavi bir gökyüzüne bıraktı. Sadece çok uzaklardan derin gök gürlemeleri işitiliyordu. Millerce ötede, tarlalardan kalkan tozlara karışmış yağmur yüklü kapkara bulut yığınlarını,

çakan şimşeklerin cılız parıltılarını ancak seçebiliyor, göğün o gür sesini derinden duyuyordu.

Hewler, Qandil'e tam 648 kilometre uzaktaydı; bunu dağlara vurmadan önce internetten öğrenmişti. Letya öyle bir tempoyla yürüyordu ki saatte dört-beş kilometreyi arkasında bırakıyordu. Eğer bu hızla devam ederse, dört ya da beş gün içinde Hewler'in topraklarına basmış olacaktı.

Kız kardeşi Afşan, bir yıl önce onu Hewler'de ziyaret ettiğinde akıllıca bir plan yapmışlardı: Letya'nın gerillaya katılmadan önce biriktirdiği parasını ve Alman pasaportunu oradaki bir bankanın şifreli kasasına emanet etmişlerdi. Alman vatandaşı olduğu için sınırları aşması zor olmayacaktı. Aslında dağlardan kaçışını uzun zamandırilmekilmek planlıyordu. Hewler'e vardığı an kız kardeşine telefon edecek, Frankfurt Havalimanı'nda karşılanmasını sağlayacaktı. Eğer Afşan ve annesi olmasaydı, belki de Güney Kürdistan'ın bir köşesinde kalmayı seçerdi. Ancak hem burnunda tüten aile özlemi hem de Frankfurt'ta doğup büyümesinden kaynaklanan o kopmaz bağlar yüzünden rotasını yeniden Almanya'ya çevirmişti. Ne de olsa o, aynı zamanda bir Almandı.

Ana dili Kürdçeydi fakat zihninin en rahat döndüğü, en iyi konuştuğu dil Almancaydı. Üstelik her Dersimli gibi o da asimilasyonun o sinsi çarkından geçmişti; Türkçe biliyordu, üzerine bir de Almanya'daki okul yıllarından kalan kopuk İngilizce kelimeler eklenmişti. Anne ve babası Kürdçeyi mükemmel bilmelerine rağmen, evde çocuklarıyla tuhaf bir tezatla hep Türkçe konuşmuşlardı.

Letya, babasını düşündükçe içine ağır bir tiksinti yerleşirdi. Çünkü babası, "Biz Kürd değiliz; Horasan'dan gelip

Dersim'e yerleşmiş, Kürdlerin içinde yaşaya yaşaya Kürdçe öğrenmiş özbeöz Türkleriz," der, Kürd kelimesinden adeta nefret ederdi. Hele kızının evlenip yuva kurmak yerine ömrünü dağlarda, gerilla saflarında eritme fikrini hiçbir zaman kabullenememiş, içine sindirememiştir.

Oysa Letya bu konuyu derinlemesine araştırmış, bu zorlama teorinin Türk resmi ideolojisi tarafından uydurulmuş bir masal olduğunu belgelerle kendine kanıtlamıştı. Onun ulaştığı şecerelere göre, tüm sülalesi diğer Dersimliler gibi katıksız birer Kürd'tü.

Normalde Dersim Kürd Alevileri ilerici, aydın fikirleriyle bilinirdi ancak babası bu iklimin uzağında kalmış bir dogmatikti. Hep aynı hikâyeyi anlatırdı: Güya Hazreti Ali, camide namaz kılarken Sünniler tarafından arkasından hançerlenerek katledilmişti. Rivayete göre o gün Ali, vasiyetinde "Benim yolumdan gidenler bundan böyle camiye adım atmasın," demişti. Babasının anlatısına göre Aleviler o günden sonra ne camiye gitmişlerdi ne kiliseye; sadece kalplerindeki Allah'a inanmış ama Müslüman kimliklerini de hiçbir zaman inkâr etmemişlerdi.

Letya'ya göre babasının Türklüğe ve İslamiyet'e bu denli sıkı sıkıya sarılmasının nedeni iman değil, nesiller boyu taşınan köklü bir korkuydu. Çünkü Kürdistan'ı parça parça işgal altında tutan Türkiye, İran, Irak ve Suriye gibi ülkelerde "Kürd" olarak nefes almak, her yiğidin harcı değildi. Bu topraklarda Kürd olmak; işkence, dinmeyen bir acı ve sistematik bir zulümle eş anlamlıydı.

Letya ise Dersim Alevilerinin benimsediği Raa Heq yolunun devşirilmiş bir biçimi olduğunu ve İslam ile hiçbir köksel bağı bulunmadığını savunurdu. Raa Heq, İslam'ın doğuşun-

dan binlerce yıl önce de bu topraklarda var olan; Ezidilik, Zoroastrizm (Zerdüştlük) ve Mazdekizm gibi kadim inançların potasında şekillenmiş, kendine özgü bir yoldu. Belki de bu sayılan inançlar Raa Heq'ten beslenmişti; bunu şimdilik tarihçiler bile tam olarak çözemiyordu. Yine de Zerdüştlüğün ve Mazdekizmin birçok ritüeli ile töresi hâlâ Kürdistan'da, Raa Heq ocaklarında canlılığını koruyordu.

Aslında Kürd Raa Heq yolunun mensupları, İslam'ın o keskin kılıcından korunabilmek, hayatta kalabilmek için zamanla 'Biz de Müslümanız!' zırhına bürünmüşlerdi. Şialar gibi camiye gitmemek adına teolojik gerekçeler üretmiş, canlarını kurtarmak için bu kimliği bir paravan gibi kullanmışlardı.

Letya'nın gözünde Kur'an ve İslam, sonradan Dersim'e zerk edilmiş, Arap coğrafyasının kültürel bir uzantısından ibaretti. Nitekim bundan yüz yıl önce, Dersim'de ya da Raa Heq yolunu sürdüren Kürdlerin yaşadığı hiçbir evde Kur'an-ı Kerim bulunmazdı.

Gerçekte ise Letya'yı dinlerin ya da milliyetlerin çizdiği sınırlar pek ilgilendirmiyordu. O, insanın inancında, kıyafetinde, düşüncesinde ve cinsel kimliğinde bütünüyle özgür olmasından yanaydı. Kürd olarak doğması sadece biyolojik bir rastlantıydı.

Ancak dini ideolojilerin insan zihnini esir aldığını, kitleleri bencilleştirip köleleştirdiğini görüyordu. Kendisi ise hayatı kökten değiştirmek; adaletsizliğe, sömürüye ve baskıya başkaldırmak için dağa çıkmıştı.

Eğer Kürd Raa Heq mensupları iddia ettikleri gibi gerçekten Hak yoluna inanıyorlarsa, o yolun özündeki sözü hatırlamalıydılar: 'Aslını inkâr eden, özünü de yitirir.'

‘O halde benim babam da özünü inkâr ettiği için kendi hakikatinden uzaklaştı,’ diye düşündü acıyla. Çünkü babası, Hak yolunun felsefesini bile kavrayamamıştı. Oysa Hak yolu, baskıya ve zulme başkaldıran; sömürülenin, zayıfın ve hor görülenin yanında duran bir direniş mirasıydı.”

Letya’nın gözünde tüm peygamberler, tıpkı Karl Marx gibi birer Don Kişot, çağlarının ötesinde birer devrimciydiler. Aralarındaki tek fark, birinin arkasına ilahi bir gücü alması, diğerrinin ise insana inanmasıydı. Bu da son derece insani bir ayrımdı. 9

"Eğer adil bir Tanrı varsa," diye sorardı kendine sık sık, "neden insanları kamplara bölüyor, birbirleriyle savaştırıyor ve bize bu muazzam acıları reva görüyor? Neden insan haklarının çiğnenmesine, bu amansız zulme ve kötülüğe göz yumuyor?"

Letya, kozmopolit bir enternasyonalist, sınırları aşmış bir asiler kraliçesiydi. Gerçekte ait olduğu bir yurt yoktu; o bir dünya vatandaşıydı.

Kürdlerin topraklarındaki zenginlikler, sömürgeci güçlerin iştahını kabartmış ve Kürdistan’ı bu yüzden kanlı bir taksime uğratmışlardı. Kürdler, sadece "Kürd" oldukları için acımasız bir asimilasyona tabi tutulmuşlardı. Bu vahşete karşı durmak için Marksist bir ideolog olmaya gerek yoktu; göğsünde insanım diyen bir kalp taşımak yeterliydi. Letya’nın sağlam bir ahlaki pusulası, hukuka ve hakka olan sarsılmaz bir inancı vardı. Bir egemen gücün kalkıp başka bir insanın en doğal hakkı olan dili, kültürü yasaklamasını, vatanını işgal edip kaynaklarını sömürmesini, hak arayanları darağaçlarında ya da işkence tezgahlarında çürütmesini, kırk milyonluk bir halkın varlığını yok saymasını asla hazmedemiyordu. Nasıl

olurdu da bir insan, bin yıldır kök saldığı ülkesinde kendi ana dilini konuşamaz, kültürünü soluyamaz, zenginliklerin ortasında sefaletle mahkûm edilirdi? Bu feryadı, yeryüzünde hangi vicdan sahibi insan meşru görebilirdi?

Beşinci günün sonunda, imkânsız patikalardan geçerek, etini dişine takarak Hewler'e vardığında saat öğleden sonra üçü gösteriyordu. Hewler'in sokakları sıcaktan ve insan selinden adeta kaynıyordu. Letya ilk iş olarak salaş bir dükkâna sızdı, tanınmamak için üzerindeki kıyafetleri değiştirdi. Yere kadar uzanan yerel bir elbise giydi, çehresini tamamen gizleyecek şekilde bir eşarp bağladı. Ardından kuytu bir lokantaya geçip aceleyle birkaç lokma atıştırdı. Her şey kurduğu o saat gibi işliyordu. Frankfurt uçağı 17:25'te havalanacaktı. Kız kardeşi Afşan'ı arayıp kısa bir teyit aldıktan sonra biletini kestirdi; hemen kadınlar tuvaletine sığınıp yüzündeki o dağ tozunu, yolun yorgunluğunu buz gibi suyla yıkadı.

Havalimanının soğuk bekleme salonunda geçen birkaç saatlik gergin bekleyişin ardından uçağı bindi. Yolculuk boyunca hiç kimseyle tek kelime konuşmadı. Sadece uyudu; hücrelerine kadar sinen o ölümcül yorgunluğun kollarında bilincini kapattı.

Frankfurt Havalimanı'nın kapısında Afşan onu bekliyordu. Onu en son bir yıl önce Hewler'de görmüştü. Letya, kardeşinin yüzünü gördüğü an sanki küllerinden yeniden doğdu. Fakat hemen ardından ağır bir hüçün bulutu çıktı üzerine; zira Kürdistan'ı arkada bırakmak öyle kolayca yırtılıp atılacak bir sayfa değildi. Hewler'de o uçağın merdivenlerini tırmanırken içindeki o iki başlı canavarla savaşımtı: Gitmeli miydi, kalmalı mı?

Güney Kürdistan'da birkaç sadık milis dışında kimseyi tanımıyordu. Eğer orada kalacaksa, onun tek sığınağı yine o tekinsiz dağlar olacaktı. Sefil, yoksulluğun pençesinde kıvranan halka bakıp içten içe erimek istemiyordu artık. Üstelik elinden savaşmaktan, tetik çekmekten başka bir zanaat da gelmiyordu. Gençliğini, mesleğini yarıda kesmiş; beş koca yıl boyunca dağlarda gerilla olmuş, fırtınalarla çarpışmıştı. Kürdistan'daki o ezilenler ve horlananlar ordusuna bir gölge olarak katılıp vicdan azabıyla tükenmek-tense, belki Almanya'da yarım kalan okuluna döner, kendine yeni bir hayat kurabilirdi.

Kamlarda on beş, yirmi yılını deviren yoldaşları vardı; çoğunun yaşı altmışa merdiven dayamıştı. Bu insanlar silahı ellerinden bıraktıklarında, sivil hayata nasıl adapte olacak, nasıl rehabilite edileceklerdi? Ne bir meslekleri vardı, ne güvenceleri, ne de emeklilikleri... Birçoğu sırf bu çaresizlik yüzünden, partinin ideolojik eksen kaymasına, bağımsızlık hedefinden vazgeçmesine içten içe öfke duysa da safları terk edemiyordu. Gitseler ne yapacaklardı ki? Bir insanı ömrünü verdiği inancından koparmak, onu kapitalist sömürünün köleliğine, üç kuruşluk asgari ücrete muhtaç olmaya davet etmek öyle kolay mıydı? Dağlarda paraları pulu, şan ve şöhretleri yoktu belki ama gururlu, onurlu bir yaşam sürüyorlardı. Çünkü orada, her şeye rağmen tamamen özgür-düler.

Letya tüm bunları düşündükçe aklının sınırları zorlanıyor, delirecek gibi oluyordu. Bazen içindeki o amansız öfke öyle bir düzeye ulaşıyordu ki; canlı bir bomba misali İstanbul'un ya da Ankara'nın en kalabalık askerî kışlasının, bir polis karakolunun tam ortasında infilak edip yılların birikmiş kinini düşmanın yüzüne haykırmak istiyordu.

3. Bölüm

Frankfurt Havalimanı'nın çıkışında Afşan, arabasıyla Letya'yı bekliyordu.

Afşan, Letya için Frankfurt'un taşrasında, gözlerden uzak, tecrit edilmiş bir otelde tek kişilik bir oda ayarlamıştı. Odaya adım atar atmaz Letya, sanki tüm bağları kopmuş gibi kendini yatağın üzerine bıraktı. Frankfurt'a ayak bastığından Afşan'dan başka tek bir ruhun bile haberi yoktu. 12

Afşan'ın ertesi sabah erkenden işe gitmesi gerekiyordu.

Letya, hayatı her zaman hassas bir teraziye vuran, dengeye aşırı önem veren bir kadındı. Bir meseleyi enine boyuna ölçüp tartmadan, içindeki dengeleri kurmadan asla nihai bir karar vermezdi. İlişkilerindeki bu arayış, onun adalet duygusunu da çelik gibi sağlam kılmıştı. Haksızlığın en ufak kırıntısına bile tahammül edemez, çevresindeki herkese karşı mutlak bir adaletle yaklaşırdı. Kolay kolay parlamaz, nezaketini elden bırakmazdı; ancak baskı altına alınmaktan, zorlanmaktan nefret ederdi. Afşan onun bu damarını çok iyi bilirdi. Letya, bu tarz sınır ihlalleriyle karşılaştığında o efsanevi sabrını ve zarafetini bir anda yitirebilirdi. Hitabeti güçlüydü; sakın, tane tane ve kadife gibi yumuşak sözlerle karşısındakileri büyülemeyi bilirdi.

Afşan ise ablasının aksine, dizginlenemez bir merakın esiriydi; başkalarının hayat sınırlarını ihlal etmekten çekinmezdi. İki kardeşin ortak paydası ise yaşamlarındaki her şeyin kusursuz ve estetik olmasını istemeleriydi. Bazen arkadaşlarının sahip olduğu güzel şeylere gizli bir gıpta, bir tür "kıskançlık" duyar ve onlara ulaşabilmek için her yolu

denerlerdi. "Onlarda her şey var, bizde neden olmasın?" diyebilen hırslı bir mizaçları vardı.

Letya yalnızlığın soğukluğundan hoşlanmaz, dostluğa hayati bir değer atfederdi. Onun için dostlukta da denge ve uyum ilk şarttı. Eli son derece açıktı, bonkördü; gerçek bir dostluk uğruna sadece parasını değil, canını bile gözünü kırpmadan ölüme sürecek bir kadındı. Yeni şeyler öğrenmeye karşı doymak bilmez bir iştahı olduğundan, her işi çabucak kavrar ve bu sayede elini attığı her alanda başarıyı yakalardı.

13

Aynı zamanda büyüleyici bir cazibeye ve estetik bir zevke sahipti. Onun gibi kadınlar, girdikleri her ortamda bir paratoner gibi tüm bakışları üzerlerinde toplarlardı. Kendine has, taklit edilemez bir tarzı vardı. Bu yüzden körü körüne modayı takip etmek yerine, kendi tenine, kendi ruhuna yakışanı giymeyi tercih ederdi. Madalyonun diğer yüzünde ise Afşan'ın fiziksel yapısı vardı; dışarıdan oldukça kalıplı ve güçlü görünmesine rağmen aslında bünyesi çok narindi. Hastalıklara karşı dirençsiz, kırılğan bir bedeni vardı.

Letya ise Afşan'ın tam zıttıydı; hem bedenlen hem de ruhen fırtınalara dayanıklı, sarsılmaz bir kadındı. Afşan, ablasından iki yaş küçüktü. Çocuklukları koyun koyuna geçtiği için ablasını kendi nefesi gibi yakından tanırdı. Aralarındaki bağ, sıradan bir kardeşlik ilişkisinin çok ötesinde, dehlizleri olan derin bir dostluktu. Afşan'ın bu dünyada sırtını yaslaya-bildiği, en çok güvendiği ve sevdiği yegâne insan Letya'ydı.

Ertesi gün Afşan, Letya'yı ziyarete geldiğinde cebinde bir sürgün coğrafyası taşıyor gibiydi; ona Frankfurt'u derhal terk etmesini, adını sanını bilmediği başka bir şehir, belki de bambaşka bir ülkeye gitmesini söyledi.

Letya, sessizliğin kuyusuna dalarak uzun uzun düşündükten sonra, "Neresi sence en doğrusu?" diye sordu. Afşan'ın dudaklarından kelime hiç duraksamadan döküldü:

"Bilbao!"

Letya bunu duyunca yüzünde ince bir tebessüm çiçeklendi. "Güzel fikir," dedi, "ama eğer yeniden betonların arasında yaşayacaksam, o şehrin beni yutacak kadar büyük olması gerekir. Ben metropollerin o devasa, uğultulu yalnızlığını seviyorum Afşan. Öyle bir şehir olmalı ki, bir semtini değiştirdiğinde sanki tüm dünyayı arkanda bırakmış gibi hissetmelisin. Bir denizaltı gibi... İstedğin an yalnızlığın yüzeyine çıkmalı, istediğin an milyonlarca ruhun arasına dalıp kaybolabilmelisin."

14

Afşan, ablasının gözlerindeki o dipsiz derinliğe bakıp sakince fısıldadı: "O zaman New York'tan başkası yalan."

Letya acı bir tebessümle başını salladı: "Yok, yok... New York beni aşar, orada ayakta duramam. Neyle, nasıl geçineceğim? Ömür boyu senin eline bakacak değilim ya? Hele bir yerde hayata tutunup bir zanaat edineyim, meslek öğreneyim de... New York ve Los Angeles hayallerini sonraya erteleriz, olmaz mı?"

Sözleri, odanın içinde çınlayan buruk bir kahkahaya dönüştü. Zaten ikisi de biliyordu ki bu bir oyundu, imkânsız bir şakaydı. Kandil'in yalçın kayalıkları neresiydi, New York'un gökdelenleri neresi? Hani büsbütün imkânsız da değildi dünya hali ama şimdilik en makul sığınak Berlin'di. Berlin'de Letya hem dil barikatına çarpmayacak hem de yarım kalan eğitimini sürdürmek için bir burs bulabilecekti.

İki kardeş, gece geceyi tüketene dek oturdular; geçmişî bilediler, anlattılar, şakalaştılar. Annelerinin hatırı için bile olsa, Letya'nın Almanya'da kalması en doğrusuydu. Hiç olmazsa altı ayda bir gizlice de olsa ziyaretine gelir, kadının yüreğine taze korlar düşürmezdi.

Letya'nın ruhundaki o ilk isyan ateşi, 1992'nin o puslu günlerinde, henüz ondört yaşında bir çocukken, yedinci sınıfın sıralarında tutuşmuştu. Karşlı bir Kürd kızı olan Ajna, politika ve ekonomi dersinde Kürdler üzerine bir sunum hazırlamıştı. O gün Ajna'nın dudaklarından dökülen her kelime, Letya'nın içinde uyuyan bir devi uyandırdı. Bu sarsıcı sunum, kopmaz bir dostluğun da miladı oldu.

O günden sonra Letya, içinde hep babasının gölgesinden korkan bir çocukla yaşadı; gizli saklı köşelerde Kürdlerin tarihini okudu, bilgisini derinleştirdi. Bir yanda evin içinde bir karabasan gibi çöken baba baskısı, diğer yanda okulda, sokakta, hatta yaz tatillerinde bile kendine "Kürdüm" diyememenin verdiği o zehirli korku... Letya, halkının üzerindeki zulüm ve inkâr duvarlarını inceledikçe, damarlarındaki direniş duygusu da çelikleşti.

Aslında anne ve babası evde ne güzel, ne akıcı bir Kürdçe konuşurlardı. Hele köydeki ninesi ile dedesi, Türkçenin tek bir harfini bile bilmezlerdi. "Peki," diyordu Letya kendi kendine, "Neden kendilerine Kürd demekten bu kadar ürküyorlar? Neden kimliklerinden utanıyor, gölgelerinden korkuyorlar? Kürd olmak neden doğuştan gelen bir suç gibi omuzlarında taşınır? Bir halkın en kutsal, en helal hakkı olan dili ve kültürü hangi vicdan, hangi kanun yasaklayabilir? Kırk milyonluk bir halkın varlığı nasıl tek bir kalem darbesiyle yok sayılır?"

Dağların yolunu tutmadan önce, 1996 yılının o gergin atmosferinde, henüz on sekizindeyken, meslek eğitimi almak üzere Frankfurt'taki Neckermann şirketine girmişti. Bu, abisini dağlarda kaybetmiş olan Ajna'nın fikriydi. Ajna, kabına sığmayan, politize olmuş, aktif bir kadındı. Letya'ya gizlice çantasında taşıdığı kitapları, dergileri getirirdi.

Letya, ailesinden köşe kapmaca oynayarak, bulduğu her boşlukta derneğin yolunu tutar oldu. Artık kendini bir maskenin arkasına gizlemekten ruhu yorulmuştu; evde babasına söz geçirecek, onunla çatışacak mecali kalmamıştı. Öyle bir raddedeydi ki, bu coğrafyada yaşanan haksızlığı görüp de başını çeviren, parmağını bile kıpırdatmayan herkesten nefret ediyordu. Babasının sinikliğinden, egemenlerin o kibirli yüzlerinden adeta tiksiniyordu.

"Bunlar," diye haykırıyordu içinden, "Kürdlerden ne istiyorlar? Bizim de dünyadaki diğer halklar gibi bu güneşin altında, özgürce nefes almaya hakkımız yok mu?"

Tüm bu iç hesaplaşmaların sonunda Letya için tek bir patika kalmıştı: Direniş.

1997'nin tomurcuklanan ilkbaharında, Ajna'nın elini tutarak gerillaya katıldı.

Fakat dağlar acımasızdı. Ajna, iki buçuk yıl sonra, henüz yirmi iki yaşındayken Zagroslar'ın geçit vermez bir yamacında şehit düştü. Arkadaşının ölümü, Letya'nın yüreğinde onulmaz bir yara açtı. Yine de geri dönüşü olmayan bir yoldu bu; direnmekten ve savaştan başka çare yoktu. Ölen sadece Ajna mıydı? Ne yiğitler, ne gencecik fidanlar o dağlarda toprağın bağrına düşmüştü; Ajna, o sonsuz gökyüzündeki yıldızlardan sadece biriydi...

Ertesi gün cumartesiydi. Letya gözlerini günün ilk ışıklarıyla açtı. Otelin sessiz bahçesine çıkıp kendine sert bir kahve söyledi. Yeni doğan güneş, yaprakları yemyeşil parıltıdan ıhlamur ağacının dalları arasından sızıyor, yeryüzüne parça parça ışık fırlatıyordu. Sağ köşede kalan bazı güller vaktini doldurmuş, kararıp kurumuştı. Gökyüzü; duru, soğuk ve bulutsuz bir masmavi atlas gibi tepesinde uzanıyordu.

Letya bu dingin atmosferin tadını çıkaramadan, Afşan kapıda belirdi. İki kardeş, sanki araya asırlar girmiş gibi birbirlerine doğru koşup kucaklaştılar, doyasıya öpüştüler. Bir ülke için kralı, bir genç için ideali ne anlam ifade ediyorsa, Afşan için de Letya oydu. O; beş yıl boyunca Kalaşnikof'una bir sevgili gibi sarılmış, dağların sert ayazında bilenmiş bir direnişçi, gerçek bir savaşıydı. Ailesinin dayatmalarına ve sömürgeci sisteme meydan okumuş, evini, barkını, gençliğini ve özel yaşamını bir çırpıda arkasında bırakıp özgürlüğün peşinden gitmiş bir kahramandı. Ve bu kahramanın kendi ablası olması, Afşan'ın göğsünü kabartıyor, onu tarifsiz bir gururla doldur ediyordu. Çünkü kendisinde o cesaret, o bükülmez direniş azmi yoktu. Bu yüzden Letya'ya yardım etmek için can atıyor, onun bir işini halledince dünyalar kendisinin oluyordu. Elinden gelen ne varsa feda etmeye hazırdı.

Yukarı çıktılar. Afşan, Berlin biletini çoktan almıştı. Trenler her saat başı kalkıyordu, bu yüzden acele etmelerine gerek yoktu.

Saat 9:45'te Frankfurt Tren İstasyonu'nun o kalabalık uğultusuna karıştılar. Perondaki tren, sanki sadece onların vedasını bekliyordu. İki kardeş kucaklaştığında, Letya'nın yüreğine kurşun gibi bir hüznün oturdu. Dağlarda vedalaşıp da bir daha yüzünü göremediği, toprağa verdiği o kadar çok yoldaşı

olmuştı ki, bu uğurlama törenlerinden nefret eder hale gelmişti. Vedalar, onun en büyük korkusuydu artık.

Kondüktörün düdüğü keskin bir çığlık gibi yankılandı. Kapılar kapandı. Letya'nın Berlin'e doğru uzanan raylardaki yolculuğu başlamıştı. Camın arkasından, "Bay bay Afşan, bay bay benim canım ciğerim..." diye fısıldadı. Tren ve kız kardeşi gözden kaybolana dek elini camdan çekmedi.

Afşan ona bilet alırken yer rezervasyonu yaptırmak istemişti ama Letya, "Hayır," demişti, "Sevmediğim, enerjimin tutmadığı birinin yanında saatlerce oturmaktansa gerekirse ayakta giderim."

Vagonların arasında yavaş adımlarla ilerlerken, şansına karşı karşıya duran üç boş koltuk buldu. Sırt çantasını dikkatle yukarıdaki rafa yerleştirip kendini koltuğun yumuşaklığına bıraktı. Yanında birkaç kitapla birlikte, Afşan'ın perondan alıp eline tutuşturduğu dergi ve gazeteler vardı. Onlara uzanmak istedi ama önce boğazındaki kuruluğu gidermek için su içti. Ardından tualete gidip elini yüzünü yıkadı ve koridordaki camdan dışarıyı, hızla akan dağları ve ormanları izlemeye koyuldu. Manzara bir an gözlerinin önünde bulutlandı; sanki Almanya'da değil, yeniden Kandil'in eteklerindeydi.

Kassel istasyonuna kadar yolculuk su gibi, sakın geçti. Ancak Kassel'da trene kadınlı erkekli büyük bir kalabalık akın etti. Gelenlerin arasında yirmi üç, yirmi dört yaşlarında, bohem, hafif hippy tarzında bir genç vardı. Öğrenci olduğu her halinden okunan bu Alman genci, Letya'nın karşısındaki boş koltuğu işaret ederek nazikçe sordu:

"Özür dilerim, burası boş mu?"

"Evet, boş," dedi Letya, yüzüne yerleştirdiği hafif bir tebessümle ve bakışlarını yeniden camdan dışarıya, akan manzaraya çevirdi.

Genç adam çantasını rafa koyduktan sonra, elindeki dizüstü bilgisayarla birlikte kendini koltuğa bıraktı. O esnada Letya'nın dikkati dağılmış olacak ki, gayriihtiyari adama doğru bir göz attı. Çocuk ona kibarca gülümsedi.

Aslında Letya'nın dünyasında erkeklere pek yer yoktu. Dağ kadrosuna katıldığı o ilk gün, içindeki cinsel duyguları adeta buzlu bir okyanusa gömmüş, dondurmuştu. Bilindiği gibi partide aşk ve cinsel yakınlaşmalar mutlak bir tabuydu, yasaktı. Dışarıdaki normal, kendi halindeki bir insanın anlamakta zorlanacağı, ama dağın kalbinde buz gibi yaşanan bir gerçeklikti bu. Dünyanın en doğal şifası olan sevmek ve sevilmenin yasaklandığı bir amansız coğrafyada; özgürlük için savaşmak yetmezmiş gibi, bir de örgüt içi infazlarla, katı kurallarla savaşmayı artık kimsenin bünyesi kaldırmıyordu. Bu yüzden bazı vicdanlı komutanlar bu tür yakınlaşmalara el altından göz yumuyor, içlerinden "Sömürgecilere karşı savaştığımız yetmiyormuş gibi bir de birbirimizle mi savaşıyoruz?" diyerek susuyorlardı.

Kör bir itaate karşı çıkanlar ise anında "ajan" damgası yiyor; ya zindanlara atılıyor ya da işkence odalarında sessizce yok ediliyorlardı. Örgütte herkes "Başkan"ın ağzından çıkan kelimeleri kutsal bir ayet gibi kabul edecek, onun kulu kölesi olacaktı. Tüm bu çarpıklıklar Letya ve onun gibi düşünen onlarca insanı çıldırtmanın eşiğine getirse de, egemene ve düşmana olan o büyük kinleri yüzünden kimse sesini çıkarmıyordu.

Letya, hızla akan tren camından dışarıyı izlerken geçmişin bu ağır yükünü zihninde tartıyor, camdaki soluk yansımadan karşısındaki genci süzüyordu. "Kim bilir," diye geçirdi içinden, "Bu adam şimdi ne düşünüyor? Onun dünyasında ne gibi dertler, tasalar var?" Sonra dikkatini dağıtmak için yüzünü önündeki kitaba çevirdi, okuyormuş gibi yaparak bir sayfayı arkaya kıvırdı.

4. Bölüm

Tren, rayların üzerinde sessiz bir salyangoz gibi süzülerek yoluna devam ederken, Letya'nın bir gözü satırlarda, diğer gözü ise hâlâ camdaki yansımadaydı. Aklı Kandil'in dumanlı zirveleriyle Almanya'nın düzlükleri arasında mekik dokurken, karşısındaki genç adam sessizliği bozdu:

"Elinizdeki kitabı ben de okumuştum. Federico García Lorca gerçekten bir büyücü..."

Letya irkildi. O an, sanki ruhunu ele veren bir suçüstü yakalanmış gibi, gözünün takıldığı sayfadaki şiiri Almanca olarak, fısıltıyla karışık sesli okudu:

*"Ay kocaman, at kara,
Torbamba zeytin kara.
Bilirim de yolları,
Varamam Kurtuba'ya..."*

Genç adam bu ani okuyuş karşısında büyülendi, teşekkür ederek ekledi: "García Lorca okuduğunuza göre, ruhunuz onunla akraba demektir, yanılıyor muyum?"

Letya, kirpiklerini yavaşça kapatıp açarak sessiz bir onay verdi ve yüzünde yaprak kımıldatır gibi zarif bir tebessüm belirdi.

"Benim en büyük sığınağım Pablo Neruda'dır," dedi genç adam. "Ama şairleri ya da sanatçıları birbiriyle yarıştırmayı doğru bulmuyorum. Her biri kendi ikliminde güzel, kendi toprağında özeldir."

Letya cevap vermedi. Önce camdan dışarı baktı, sonra bakışlarını adamın gözlerine dikerek aniden sordu: "Yolculuk nereye?"

Adam gülümseyerek, "Berlin'e," dedi, "Kassel'da eski bir dostu ziyarete gitmişim, yuvaya dönüyorum."

"Ben de Berlin'e gidiyorum. Adım Letya. Tanıştığımıza memnun oldum."

"Ben de Marc," diyerek elini uzattı genç adam. "Memnun oldum Letya. Öğrenci misiniz?"

"Hayır, bir meslek eğitimi, bir iş bulmak istiyorum ama buralarda düzen kurmak sandığımdan da çetin çıkacak gibi. Berlin'e varır varmaz ilk iş başımı sokacak bir ev aramalıyım. Aslen Frankfurtluyum, orayı kapatıp yeni bir sayfayla Berlin'e taşıyorum."

"Ah, öyle mi? Ben iki yıldır üç kişilik ortak bir öğrenci evinde, bir ortak konutta kalıyorum. Harika bir ortamımız var, çocuklarla çok iyi anlaşıyoruz. Dur bakayım... Benim tanıdığım iki kadının kaldığı başka bir ortak evde boş bir oda vardı sanki. İstersen sana Ophelia'nın numarasını vereyim,

bir ara onunla konuş. Eğer oda hâlâ boşsa onlara katılırsın. Ophelia da Miyu da dünya iyisi insanlardır."

Letya'nın gözleri parladı: "Tamam, neden olmasın?" diyerek çantasından çıkardığı küçük telefon defterini Marc'a uzattı. İçinden, *"Eğer şansım yaver giderse, şu koca şehirde sokakta kalmaktan kurtulurum,"* diye dua ediyordu. Zira tek başına, yabancı bir kimlikle ev bulmanın ne denli büyük bir kabus olduğunu biliyordu.

Marc edebiyat okuyordu ve şaşırtıcı şekilde politik bilinci son derece yüksekti. Trenin tıkırtıları arasında zaman bir rüzgar gibi esti, geçip gitti; iki yabancı sanki kırk yıllık dost gibi kaynaşmıştı. Tren Berlin'in banliyölerine yaklaştığında Marc, dostane bir kaygıyla sordu: "Peki, bu akşam kafanı koyacak bir yer ayarladın mı?"

Letya duraksadı, hafif bir şaşkınlıkla: "Hayır, henüz yok. Ama garın oralarda gecelik ucuz bir pansiyon bulurum herhalde," dedi.

Marc, yüzünde muzip ama samimi bir ifadeyle, "Belki kulağa biraz tuhaf gelecek ama," dedi, "Senden bir insan olarak gerçekten çok hoşlandım, temiz bir enerjin var. Eğer istersen ve çekinmezsen, bu gece bizim evdeki salonda misafirimiz olabilirsin."

Letya bu içten teklife minnetle gülümsedi: "Çok teşekkür ederim ama olmaz, ben bir şekilde başımın çaresine bakarım."

"O zaman şöyle yapalım; garda inince bir Ortak Konut Santrali'ne (Mitwohnnzentrale) bakalım. Orada kendine birkaç haftalığına geçici bir oda ya da küçük bir yer bulabilirsin.

Çünkü pansiyonlar bütçeni sarsar, çok pahalıdır. Üstelik Berlin'de gerçek bir ev bulmak bazen aylar sürer. İstasyona varınca ben senin için internetten o santralin numarasını bulurum."

Letya, bu hızla değişen coğrafyada karşısına çıkan bu temiz kalpli insana nasıl teşekkür edeceğini bilemiyordu. "Çok iyi olur," dedi, "Zaten birkaç dakika sonra perona yanaşıyoruz."

İstasyona ayak bastıklarında adımlarını doğrudan bir internet kafeye yönlendirdiler. Marc'ın yardımıyla gerekli tüm telefon numaralarını bir kağıda not ettiler. Ardından peronların yukarısındaki küçük bir kafede soluklanıp birer kahve içtiler, birbirlerine telefon numaralarını ve e-posta adreslerini verdiler.

Marc, Letya'nın bu devasa Berlin haritasında temas ettiği ilk canlı ruh, ilk dost kapısı olmuştu. Letya sevinçten kanatlanacak gibiydi; hem temiz bir insan tanımış hem de belki de yarından itibaren başını sokacak bir çatısı olacaktı. Hayat, uzun zaman sonra ilk kez ona gülümsüyordu.

Marc kalabalığın arasında gözden kaybolduktan sonra, Letya vakit kaybetmeden sarı renkli bir telefon kulübesine girip Ophelia'nın numarasını çevirdi. Saat öğleden sonra üçe geliyordu. Telefon uzun uzun çaldı, evde kimse yoktu ama hattın ucunda mekanik bir telesekreter sesi belirdi.

Letya ahizeyi kapatırken kendi kendine, "Güzel," diye mırıldandı, "En iyisi ben şu Berlin'i biraz soluyayım, şehri gezeyim. Akşama doğru Ophelia'yı yeniden ararım."

Marc trende ona Berlin'in yeraltı kültürünü, bitmek bilmeyen kulüplerini, tiyatrolarını, sinemalarını ve her biri ayrı bir

cumhuriyet gibi olan semtlerini uzun uzun anlatmıştı. Berlin'in nüfusu dört milyona dayanıyordu ve burası, ikiye bölünmüş geçmişin yaralarını sarmaya çalışan, Avrupa'nın gece hayatı en çılgin, en tekinsiz ve en büyüleyici şehriydi.

Letya, o devasa merkez istasyonun labirentlerinden geçerek metroya bindi ve yönünü Friedrichshain'e çevirdi; çünkü Ophelia ve Miyu'nun evi o eski Doğu Bloku kokan, şimdilerde ise anarşistlerin ve sanatçıların mesken tuttuğu Friedrichshain'daydı.

24

Marc'ın da dediği gibi, Berlin her sokağından kan ve hafıza fişkıran büyümlü bir tarih sahnesiydi.

1933 yılında Nazi faşistleri bu toprakların yönetimini ele geçirdiğinde, ilk iş olarak Yahudilerin soluk alıp verdiği her alanı, her hakkı yasaklamışlardı. Aynı yılın uğursuz bir gecesinde, Berlin Üniversitesi'nin hemen önündeki o geniş meydanda, yirmi binden fazla kitabı barbarca ateşe vermişlerdi. O alevlerin arasında, "Alman olmayan ruhu" taşıdığı iddia edilen Heinrich ve Thomas Mann, Arthur Schnitzler, Kurt Tucholsky, Max Brod, Arnold Zweig ve Lion Feuchtwanger gibi dahi yazarların insanlığa miras bıraktığı ölümsüz eserler küle dönmüştü.

Ardından, 1 Eylül 1939'da insanlığın gördüğü en büyük kıyamet, İkinci Dünya Savaşı patlak verdi. Nazi rejimi, o ilk günden itibaren Yahudi halkını sistemli bir imha ve dışlama çarkının dişlileri arasında ezdi. 9-10 Kasım 1938 gecesini, tarihe utanç lekesi olarak geçecek olan *Reichspogromnacht* (Kristal Gece) yaşandı; Almanya genelinde yüzlerce sinagog barbarca yakıldı, binlerce Yahudi dükkanı ve evi talan edildi, otuz bine yakın suçsuz Yahudi erkek toplama kamplarının ölüm kokan dehlizlerine sürüldü.

1941 yılına gelindiğinde ise insan sevkiyatı başladı; Yahudiler önce gettolara, ardından da birer ölüm fabrikası olan imha kamplarına dolduruldu. Berlin'in merkezinde gaz odaları yoktu belki ama buradan kalkan trenler Auschwitz'e, Treblinka'ya, Sobibor'a ölüm taşıyordu. Milyonlarca insan o kamplarda, endüstriyel bir soğuklukla katledildi.

1943 ile 1945 yılları arasında Berlin, müttefiklerin gökyüzünden yağdırdığı tonlarca bombalarla adeta bir moloz yığınının çevrildi. Şehir en nihayetinde, 2 Mayıs 1945'te Sovyet ordusunun tankları altında ezilerek teslim oldu ve Nazi Almanyası, 8 Mayıs gecesi kayıtsız şartsız diz çöktü.

Savaş bittiğinde arkada kalan bilanço korkunçtu: Avrupa'da yirmi milyondan fazla can yok olmuş, koca şehirler birer mezarlığa dönmüştü. Bunun içinde **en az 6 milyon Yahudi**, ayrıca milyonlarca sivil ve asker bulunuyor. Berlin'in 1939'daki 4.3 milyonluk nüfusu, 1945'in o yıkıntıları arasında 2.8 milyona kadar gerilemişti. Evlerin üçte biri yerle birdi; kentin ruhunu oluşturan Yahudi nüfusu ise gaz odalarında buharlaşmıştı.

1948'e gelindiğinde galipler ganimeti paylaştı; Berlin; Ruslar, Amerikalılar, Fransızlar ve İngilizler arasında kirli bir bıçakla dörde bölündü. Batı Berlin, Doğu Alman rejimi tarafından etrafı devasa beton duvarlarla örülmüş, kapitalizmin kızıl denizinin ortasındaki küçük, tecrit edilmiş bir adasını andırıyordu artık. Letya, işte bu duvarların, bu yaralı coğrafyanın tam ortasına doğru ilerliyordu.

Amerikalılar, Doğu Almanya'nın ortasında bir vahayı andıran bu tecrit edilmiş şehri yıllarca gökyüzünden kurdukları hava köprüleriyle beslemiş, hayatta tutmuşlardı. Sonunda haritalar yeniden çizilmiş; Doğu Berlin o devasa sosyalist bloğun,

Bonn ise Batı'daki kapitalist Almanya'nın kalbi olmuştı. Koca bir ülke, iki farklı ideolojinin pençesinde iki ayrı devlete bölünmüştü.

Letya tüm bu soğuk tarihi bilgileri okul sıralarında da okumuştur elbette; fakat Marc'ın kelimeleri tane tane, adeta bir masal gibi fısıldayan o duru anlatımı bambaşkaydı.

"Acaba..." diye geçirdi içinden Letya, "Tüm bu yaşanmışlıklara rağmen, faşizmin bu topraklarda bir kez daha hortlama şansı var mıdır? Gün gelip devran döndüğünde, biz göçmenlerin sonu da o talihsiz Yahudiler gibi mi olur?"

Marc'a kalırsa, modern Alman eğitim sistemi çocukların zihnine bu utancı öyle bir kazıyordu ki, geçmişin tekerrür etmesi imkânsızdı. Yine de insanoğlu çığ süt emmişti; ekonomik krizler derinleşir, sokaklar yeniden aç, susuz ve evsizlerin çığlıklarıyla dolarsa her şey mümkündü. Fakat içinde yaşadıkları bu küresel iletişim çağında, Almanya dünya çarkına öyle sıkı entegre olmuştur ki, Naziler gibi bir barbarlığın artık meydanı boş bulması imkansıza yakındı.

Üstelik Marc, bugünün göçmenleri ile o dönemin Yahudilerini aynı kefeye koymanın doğru olmayacağını savunuyordu. Yahudilerin sığınacak, arkalarına bakıp kaçacak tek bir karış toprakları yoktu; oysa göçmenlerin başları sıkıştığında her an geri dönebilecekleri, kök saldıkları bir ülkeleri vardı. Bu yüzden iki trajediyi kıyaslamak haksızlık olurdu.

Letya, bu ürpertici varoluşsal soruların yanıtlarını zeki bir Alman edebiyat öğrencisinin dudaklarından duyunca, göğsünü sıkan o görünmez elin biraz gevşediğini, ferahladığını hissetti.

7 Ekim 1949'da doğan ve 9 Kasım 1989'un o sancılı gecesinde yıkılan Doğu Almanya, arkasında kırk yıllık bir bölünmüşlüğü'nün tortusunu bırakmıştı. Duvarlar fiziken yıkılmıştı belki ama zihinlerdeki barikatlar hâlâ ayakta'ydı. Doğulular; Batılıların gözünde Rusça öğrenmek zorunda kalmış, dünyadan bihaber, yoksul ve hantal "Cahil Ossi"lerdi. Batılılar ise Doğuluların dünyasında kibirli, paraya para demeyen, teknolojinin nimetleriyle şımarmış o tepeden bakan "Wessi"lerdi.

Marc, "Kırk yılda öyle bir yabancılaştık ki, aynı dili konuşan iki farklı türe dönüştük," dediğinde, Letya'nın içindeki o kadim yara sızladı. Sözü'nü keserek sordu:

"Kürdler de 1923'te, Lozan'da masaya oturan muktedirlerin tek bir kalem darbesiyle beş parçaya bölündüler Marc. Almanlar kırk yıl ayrı kaldı diye tüm dünya ayağa kalktı, bu haksızlığa karşı çıktı ki doğrusu da buydu. Ama Kürdler tam seksen yedi yıldır bölünmüş, paramparça edilmiş durumda ve yeryüzünde hiç kimsenin umurunda bile değiliz. Ne garip, ne adaletsiz bir dünya, değil mi?"

Marc, Letya'nın gözlerindeki o köklü öfkeye bakıp hak verircesine başını salladı: "Bence bu, Kürdlerin uluslararası arenada henüz organize bir politik güç olamamasından kaynaklanıyor. Bir de tabii, Batı'nın o bencil realitesi var... Batı, her zaman kendi çıkar çarkını döndüren rüzgâra yelken açar. Avrupalı devletlerin, Kürdlerin özgürleşmesinde henüz somut bir çıkarları yok. Ne zaman ki Kürdler kendi içlerindeki o derin kavgaları bitirip bölgede tek ses, tek bir politik güç olurlar; işte o zaman Batı, çıkarları gereği onlara kulak kabartmaya başlar."

Kürdistan'ın vahşi bir hırsla parçalanıp farklı diktatörlüklerin boyunduruğu altında inletilmesi, insanlık tarihinin yüz karası, süregelen bir suçuydu. Doğu ve Batı Almanya arasındaki o utanç duvarının yıkılışını özgürlük şarkılarıyla, şampanyalarla kutlayan modern dünyanın; Kürd coğrafyasının kalbine saplanan o zehirli oklara karşı büründüğü bu lanetli sessizlik, anlaşılır gibi değildi. İnsanın içini acıtan bu iki yüzlülüğü kınamaktan başka da elden bir şey gelmiyordu.

"Yine de," diye ekledi Marc, bakışlarını uzaklara dikerek, "Bunun sadece geçmişte kalmış tarihi bir adaletsizlik olmadığını, her gün yeniden üretilen canlı bir yara olduğunu görmeliyiz. Bak, Kore de hâlâ Kürdistan gibi iki kutup arasında bölünmüş durumda. Ama bana göre dünyada suni sınırlarla et tırnaktan ayrılır gibi bölünmüş tüm milletler, er ya da geç kendi doğal yataklarına, hak ettikleri sınırlara kavuşacaklar. Hele ki sınırları anlamsız kılan internet çağında, bu kaçınılmaz son daha da hızlanacaktır."

Akşam saat altıya doğru yaklaşırken, Berlin'in üzerine mor bir tül gibi çöken alacakaranlıkta Letya, Ortak Konut Santrali'nin yolunu tuttu. Şans yüzüne gülmüştü; Friedrichshain'da, dört kişinin birlikte yaşadığı bir dairede iki haftalığına geçici bir oda kiralamayı başardı. Eğer Ophelia ve Miyu'nun evindeki o boş oda olmasa bile, en azından başını sokacak geçici bir sığınağı vardı artık; oradan aramaya devam edebilirdi.

Evin adresini cebine koyup yola koyulmadan önce, şansını bir kez daha zorlamak istedi ve ankesörlü telefonda Ophelia'yı aradı. Hat bağlandığında neşeli, tınılı bir kadın sesi yankılandı: "Ophelia!"

"Merhaba Ophelia, ben Letya. Numaranızı Marc'tan aldım. Bana evinizdeki bir odanın boş olduğunu söylemişti. Berlin'e daha dün ayak bastım ve kendime kalacak bir ortak ev arıyorum. Acaba o oda hâlâ tutulmadıysa, talip olabilir miyim?"

"Merhaba Letya! Evet, oda henüz boş. Aslında bugün iki kişi gelip baktı ama henüz kiminle yaşamak istediğimize karar vermedik. İstersen yarın için bir randevu sözleşelim, gel hem odayı gör hem de yüz yüze tanışalım."

"Harika olur! Ne zaman geleyim?"

"Yarın pazar... Güzel bir pazar kahvaltısına ne dersin? Şöyle saat on gibi. Miyu da evde olur, hep birlikte otururuz."

"Tamam, anlaştık. Saat tam onda oradayım. Gelirken fırından taze pide ekmeği getireceğim."

"Nasıl istersen, çok sevindim. Görüşmek üzere, bay bay!"

"Görüşmek üzere!"

Letya ahizeyi yerine koyduğunda göğsü sevinçten patlayacak gibi oldu. Olduğu yerde, iki ayağının üzerinde havaya zıplayarak, "Yuppi!" diye haykırdı. "Her şey yolunda, her şey tam istediğim gibi gidiyor!"

5. Bölüm

Cumartesi akşamı saat yedide Ophelia ile sözleştikten sonra Letya, Friedrichshain'ın ara sokaklarında yer alan o geçici odasına doğru yürüdü. Kaldığı ev, dünyanın dört bir yanından

gelmiş rengârenk insanların sığındığı bir öğrenci limanı gibiydi. Odasını kiraladığı asıl ev sahibi yaz tatiline gittiğinden, odasını geçici olarak devretmişti. Evdeki diğer sakinlerin hepsi üniversite öğrencisiydi.

Letya'nın geçici sığınağı, ana caddeye bakan, yirmi metrekarelik, modern hatlarla döşenmiş, içi saksı çiçekleriyle bezeli buram buram kadın kokan zarif bir odaydı. Letya, mutfakta hararetle tartışan gençlere ürkekçe bir "İyi akşamlar" fırlatıp odasına çekildi. Kendini yatağın yumuşaklığına bıraktı; son kırk sekiz saatte olup bitenler gözlerinin önünden bir sinema şeridi gibi akıp geçti.

Fakat zihninin bir köşesi, Kandil'in o puslu, yalçın kayalıklarına zincirlenmişti; orayı bir an bile aklından çıkaramıyordu. Dağlarda soluduğu o keskin havayı, yaşadığı o ağır ve muazzam yılları iki günde unutup gitmesi zaten eşyanın tabiatına aykırıydı. Biliyordu ki dağlar, ömrünün sonuna kadar bir gölge gibi, attığı her adımda onu takip edecekti.

İçini kemiren şüphelerin zehri yeniden kanına karıştı: *Örgütü, partiyi böylece terk edip gitmesi doğru muydu? Acaba arkasından bir infaz kararı çıkarılmış mıydı? Vurulacaklar listesinde adı geçiyor muydu?* Tüm bu ölümcül soruların cevaplarını, belki de sadece Fransa'ya sığınmış olan Dilan'ın kız kardeşinden öğrenebilirdi. Zamanı gelince onun izini bulmalıydı.

Aslında dağların o tehlikeli koynunda yaşarken korku nedir bilmezdi; orada gizlenmesine, maskeler takmasına gerek yoktu. Orada, o vahşi tabiatın içinde, her şeyden ve herkesten daha özgürdü. Şimdi ise koca bir metropolün kalbinde, her an arkasına bakarak yürüyordu.

Ertesi sabah, saat tam dokuz kırk beşte Letya, kalbinin hızlı tıkırtıları eşliğinde Ophelia'nın kapısının zilini çaldı. Kapı aralandığında, karşısında duru tenli, çekik gözlü bir Japon kızı belirdi.

"Hallo! Benim adım Miyu. Sen de Letya olmalısın. Lütfen içeri buyur, hoş geldin!"

Letya, Miyu'nun bu sıcak karşılmasına minnettar bir tebessümle karşılık vererek içeri süzüldü. Gözleri sevinçle parıldıyordu; içindeki o gizemli ses, bu evin ve bu iki kadının onun kader çizgisine yazıldığını fısıldıyordu sanki.

31

Birlikte mutfığa geçtiler. Geniş ahşap masanın üzerine kahvaltılıklar henüz yeni yeni diziliyordu. Letya, elindeki paketi masanın kenarına bırakarak mahcupça fısıldadı: "Size fırından yeni çıkmış sıcak pide getirdim. Umarım seversiniz."

Miyu'nun yüzünde çocuksu bir sevinç belirdi: "Pideye bayılırım! Harikasin, çok teşekkürler... Hadi geç otur, ne içersin, kahve?"

"Sert bir kahve fena olmaz," dedi Letya.

Tam o sırada mutfak kapısında Ophelia belirdi. Uzun boylu, kısacık kesilmiş saçlarını kömür siyahına boyamış, siyah mini eteğinin üzerine geçirdiği mavi bluzuyla son derece çekici, frapan bir kadındı. Keskin gözleriyle Letya'yı kısaca, adeta bir röntgen filmini çeker gibi süzdükten sonra gülümsedi: "Günaydın! Ben Ophelia. Berlin'e yeni mi düştün?"

"Evet, dün geldim."

"Peki, bizim şu ılgın Marc'ı nereden tanıyorsun?"

"Dün trende, Kassel yolunda karşılaştık. Tam bir centilmen... Bana bu şehirde yol yordam gösterdi, çok yardım etti."

Miyu, dumanı tüten kahve kupasını Letya'nın önüne koyarken araya girdi: "Berlin'e ilk gelişin mi?"

Letya kahvesine biraz süt gezdirip Miyu'ya döndü: "Hayır, lisedeyken okul gezisiyle bir haftalığına gelmiştik. Ama o zamanlar çocuktuk tabii, bu koca şehre dair hafızamda pek bir şey kalmadı."

Ophelia, sesindeki o sorgulayıcı tınıyı gizlemeye gerek duymadan sordu: "Sorması ayıp, aslen nerelisin?"

Letya duraksadı: "Frankfurtluyum."

Ophelia kakhaha attı: "Yok, onu anladım zaten. Yani hangi milliyettensin? Kökenini merak ettim."

Letya'nın yüzünden hafif bir tedirginlik bulutu geçti, kendini toparlayarak, "Bağışlayın," dedi, "Aslen Kürd'm ama Alman vatandaşıyım. Frankfurt'ta doğup büyüdüm."

Miyu masaya oturup kahvesinden bir yudum alırken Ophelia'ya tatlı sert bir bakış fırlattı: "Ne fark eder ki canım? Ha orada doğmuş ha burada... Sonuçta bu toprakların kültürüyle büyümüş bir Alman o da."

Ophelia, yaptığı kabalığın farkına vararak hafifçe kızardı: "zr dilerim... Haklısın Miyu. Benim için de insanın ırkı, milliyeti hiç önemli değildir aslında ama işte, bendeki de iflah olmaz bir merak... Letya'yı ilk gördüğümde

esmerliğiyle bir İspanyol ya da İtalyan sandım, o yüzden sordum. Kusuruma bakma lütfen. Öğrenci misin?"

"Hayır, henüz değil. Burada kendime uygun bir meslek eğitimi, bir zanaat alanı bulmak istiyorum."

Miyu, Letya'nın önündeki tabağı doldururken, "Portakal suyu da ister misin?" diye sordu.

"Evet, çok iyi olur Miyu, teşekkür ederim."

33

Ophelia kahvesini masaya bırakıp ayağa kalktı: "E hadi o zaman, kahvelerimizi aldıysak önce şu boş odaya bir bakalım, sonrasında mutfakta daha uzun uzun kaynatırız nasıl olsa..."

Eski bir Berlin binasının (Altbau) o yüksek tavanlı, geniş koridorlu dairesinde üç oda, ortak bir banyo, mutfak ve şans eseri kiralanacak o boş odanın caddeye açılan küçük bir balkonu vardı. Letya'nın müstakbel odası tam yirmi dört metrekareydi; güneybatıya baktığı için günün ilk ışıklarından gurup vaktine kadar güneşin koynundaydı. Tabandaki kalın meşe tahtaları cilalanmış, bal rengi parılıyordu; duvarlar ise henüz sürülmüş bembeyaz bir boyanın temizliğiyle parlıyordu.

Letya odaya adım atar atmaz büyülenmiş gibi balkona çıktı. Aşağıda, Simon-Dach Caddesi'nin o cıvıl cıvıl, kafelerle bezeli neşeli uğultusu akıp gidiyordu. Odaya ilk görüşte aşık olmuştu; elinde olsa bavulunu hemen o an oraya yığardı. Dayanamayıp sordu: "Odanın kirası ne kadar Ophelia?"

"Her şey dahil, sıcak kira 196 Euro."

Letya, içindeki sevinç ılığını bastırarak, "ok iyi," dedi ve yeniden mutfağın yolunu tuttular.

Mutfak masasının etrafında, kahve kokularının arasında tam bir buçuk saat su gibi akan bir sohbeta daldılar. Letya veda edip evden ayrıldığında, iki ev arkadaşı baş başa kalıp derin bir tartışmaya girdiler. Odayı görmek için onlarca kişi başvurmuştu ve en geç salı gününe kadar bir karar vermeleri gerekiyordu. Eğer Letya'da karar kılarlarsa, geç kadın iki hafta sonra, yeni ayın başında buraya taşınabilecekti.

34

Miyu, Letya'nın o mahcup ve duru enerjisine ilk andan vurulmuştu: "Kesinlikle Letya gelmeli," diyerek diretti.

Ancak Ophelia'nın aklı bir başka adaydaydı. İki eski arkadaş bir türlü ortak paydada buluşamıyordu. Ophelia, o keskin kadınsı içgüdüleriyle Letya'nın etrafında görünmez bir gizem çemberi sezinlemişti; sanki bu kız geçmişine dair çok ağır, karanlık bir sırrı saklıyor gibiydi. Ophelia ise hayatı bir cam gibi berrak, içi dışı bir olan, sır taşımayan insanlardan hoşlanırdı.

Ertesi gün Letya, Marc'ı aradı ve geç adamla Prenzlauer Berg'in entelektüel kokan şirin bir kafesinde buluştu. Letya, Marc'a içini döktü; odayı ne kadar çok beğendiğini, oraya taşınmayı her şeyden çok istediğini ama kızların karşısında heyecanını gizlemek zorunda kaldığını anlattı.

Ancak Marc, sabah saatlerinde Ophelia ile telefonda ıtlattığı konuşmayı aktarınca Letya'nın üzerine buzlu bir su döküldü. Marc, Ophelia'nın Letya'ya pek sıcak bakmadığını, aklının başka adaylarda olduğunu söylemişti. Letya'nın içindeki o heves birden kırıldı, Ophelia'nın o neşeli çehresinden aniden soğudu.

"Neden ki?" dedi hırsla. "Ona kötü tek bir kelime etmedim, saygısızlık yapmadım. Hem beni daha hiç tanımıyor ki!"

Letya, dağların o sert ikliminde bilenmiş gururuyla, hiç kimseden sadaka ister gibi ricada bulunacak ya da yalvaracak bir karakterde değildi. Birisi ondan hoşlanmıyorsa, bu onun kendi kaybıydı; üzerinde durmaya bile değmezdi. Yine de içten içe hem Miyu'nun o samimi dostluğundan hem de o güneşli balkondan inanılmaz etkilenmişti. Belki de bu yoğun hislerin sebebi, beş yıllık o vahşi, izole dağ yaşamından sonra ilk kez kendi yaşlarında iki medeni kadınla insanca, sıradan bir sohbetin sıcaklığını tatmış olmasıydı.

35

"Neyse Marc," dedi, omuzlarını silkerek. "Yapacak bir şey yok. Ben en iyisi kendime başka bir liman arayayım."

Yine de Friedrichshain'ın o özgür ruhlu sokakları aklında kalmıştı. Eve dönerken büfeden Berlin'in ünlü ilan dergileri *Zitty* ve *Tip*'i satın aldı. Odasına çekilip saatlerce satır satır kiralık ilanlarını taradı. Kararını vermişti; dört milyon insanın bir karınca ordusu gibi kaynaştığı bu devasa Berlin dehlizlerinde, üç dört kişilik bir öğrenci evine sığınacak ve o kalabalığın arasında adeta bir hayalet gibi kayıplara karışacaktı.

Fakat bu şehirde hayatta kalabilmek için acilen bir cep telefonuna ihtiyacı vardı. Bu konuyu da her şeyi internetin dehlizlerinde tarayıp bulan, adeta yürüyen bir ansiklopedi olan Marc'a danıştı. Ertesi gün Marc'ın önerdiği ucuz bir cep telefonu satın aldı ve kartı takar takmaz ilk olarak Frankfurt'taki Afşan'ı aradı. Başından geçen her şeyi, odayı nasıl kaçırdığını anlattı.

Afşan, ablasının sesindeki o yorgunluğu hissederek teselli etti: "Hiç canını sıkma abla. Sen o bükülmez iradenle buraya da kök salarsın, en güzel işi de odayı da bulursun."

"İlk iş başımı sokacak, birkaç ay ruhumu dinlendireceğim bir çatı bulmak, gerisi gelir," dedi Letya ve vedalaşıp telefonu kapattı.

Tam cihazı masaya bırakmıştı ki, telefon elinde aniden çılgın gibi titremeye başladı. Ekrandaki yabancı numarayı açıp "Hallo" dediğinde, karşıdaki sesi anında tanıdı. Arayan Ophelia'ydı. Sesindeki o tezelden tavırla, "Letya, kararı verdik; ay başında odaya taşınabilirsin," diyordu.

Meğer Marc, Letya'dan ayrıldıktan sonra Ophelia ile yeniden konuşmuş, kızın aklını çelip Letya'nın yeni numarasını ona vermişti. Letya o an öyle bir sevinç fırtınasına kapıldı ki, sanki cep telefonunun ucundan Kürdistan'ın bağımsızlık ilanı duyurulmuş gibi göğsü kabardı.

Sırtındaki emektar çantasından başka dünyada tek bir dikili dikimi yoktu; ama kız kardeşi Afşan arkasındaydı: "Para dert değil abla, arkanda ben varım," demişti. 196 Euro, beş parasız bir mülteci için az buz meblağ değildi elbette; ama Letya en kısa zamanda ne iş olursa yapacak, kendi ayakları üzerinde durana dek gecesini gündüzüne katacaktı. Oda tamamdı, şimdi sıra ekmek parasını kazanacağı bir iş bulmaktaydı.

Marc da bu konuda ona rehberlik edeceğine söz vermişti; ne de olsa Berlin'i avucunun içi gibi biliyordu. "Sen yeter ki ne yapmak istediğine karar ver, gerisini bana bırak," demişti.

Letya, tüm bu yakınlığa rağmen Marc'a gerilla geçmişinden, dağlardaki o kanlı ve şanlı beş yılından tek bir kelime bile bahsetmemişti. Zaten dünyada Afşan'dan başka hiçbir faniye ömrünün o kısmını açmayacaktı. Dağlar; onun kalbinin en derin, en dokunulmaz mahzeninde gizli bir sır, sadece ona ait kutsal bir emanet olarak kalacaktı.

Zamanla Letya, birlikte yaşadığı bu iki kadının karakter haritasını daha net okumaya başladı.

Ophelia; fırtınalı bir denizi andıran, hızlı düşünüp tezelden hareket eden, kabına sığmaz bir kadındı. Aynı anda on farklı işe el atabilir, her ortama bir bukalemun gibi ayak uydurabilirdi; fakat rüzgârın yönü değiştikçe fikirleri de anında yön değiştirirdi. Onu anlamak, dalgalı bir havada denize açılmak gibiydi. Çok mutlu olduğu bir anın zirvesindeyken, aniden dipsiz bir melankolinin kuyusuna düşebilirdi. Bilmediği konularda bile öyle büyüleyici, öyle akıcı konuşurdu ki, dinleyenler onun bir dahi olduğunu sanırdı. Gerçek düşüncelerinden ziyade, karşısındakinin duymak istediği yalanları bir şerbet gibi sunmayı seçerdi. Çabuk parlayan ama saman alevi gibi sönen bu değişken yapısı yüzünden, sabır gerektiren uzun vadeli işlerde çabucak havlu atardı. Maddiyatla ilişkisi de bir muammaydı; bazen bir kuruşun hesabını yapacak kadar cimri, bazen de elindekini fütursuzca saçacak kadar bonkördü. Dur durak bilmeyen o hiperaktif enerjisi, ona kusursuz ve son derece çekici bir fizik bahşetmişti.

Miyu ise Ophelia'nın tam zıddı, sakin ve dingin bir nehir gibiydi. Her adımı hesaplı, detayların içinde kaybolacak kadar dikkatli, arı gibi çalışkan bir Japon kızıydı. Hayata ve sanata delicesine aşıktı; üretmediği, bir şeyler yaratmadığı her saniyeyi ziyan sayardı. Bazen bir ayrıntıya takılıp

günlerce orada dönüp dursa da, bu aşırı titizliği onun hayatta hep sağlam basmasını sağlıyordu. İnsan seçerken öyle yüksek duvarları vardı ki, kolay kolay kimseyi dünyasına almazdı; fakat Letya'yı gördüğü o ilk gün içindeki o korumacı duvarlar yıkılmıştı. Hatta odanın seçimi sırasında tereddüt eden Ophelia'ya, *"Biz bu kızla evlenmeyeceğiz ya da ruh ikizi olmak zorunda değiliz Ophelia; o sadece bu çatı altında bizimle yaşayacak. Hayatın eşiğindeki bu kadına bu şans vermeliyiz,"* diyerek Letya'nın kaderini değiştirmişti. Miyu, ilişkilerinde mesafeli, sınırları olan bir eksantrikti. Kimsenin onun iyi niyetini sömürmesine izin vermez, geleceğini garanti altına almak için kuruşu kuruşuna para biriktirirdi ama asla cimri değildi. Gösterişten, lüksten uzak, mütevazı ve tertemiz bir dünyası vardı. Onun o dağınık, hırpani Berlin tarzının aksine her zaman bir heykel gibi kusursuz ve düzenli olan bu egzotik duruşu, muhafazakarlıktan değil, kendine has o sıra dışı zarafetinden geliyordu.

6. Bölüm

Geleneksel kadının hikayesi, henüz küçük bir kız çocuğuyken başlar yeryüzünde. Büyür, serpilir, birilerinin ilk aşkı, ilk hevesi olur. Bazen kendi kaderini seçer, bazen de önüne konan o daracık patikada yürümek zorunda kalır. Deli gibi sever, sevmeyi acı çekmek, eriyip yok olmak sanır; çünkü ona sevmeyi hiç öğretmemişlerdir, belki de hayatı boyunca hiç karşılıksız sevilmemiştir. Ve bu kör karanlıkta ölümcül hatalar yapar.

Kimileri de o uzak, unutulmuş köy evlerinde, çocuk yaştan körpeliğiyle, ömründe yüzünü bile görmediği yabancı bir adama üç beş kuruş başlık parası karşılığında bir mal gibi satılabilir.

Oysa kimileri... Kimileri bu yeryüzüne daha şanslı, daha muktedir doğar. Yaşadığını hisseder, kendi pusulasını kendi çizer ve doğru zamanda, doğru rüzgârları arkasına alarak kendi özgür tercihleriyle tarih yazar. Letya, işte o kendi yolunu kanıyla ve canıyla çizen, talihini dağların doruklarında aramış o asi kadınlardan biriydi.

Letya, yeryüzünün o kadim ve bitimsiz çelişkisiyle yoğrulmuş kadınlardan biriydi. Dünya tarihi, kadına dair binlerce kırık dökük hikâyeye doluydu; ezilen, hor görülen, hırpalanan, sessizliğe gömülen ya da dul kalanlar... Ancak tüm bu tanımların ötesinde, kelimelerin tarif etmekte aciz kaldığı öyle bir makam vardı ki, o da "Anne" olmaktı. Bir kadının ruhuna dokunabilecek en büyüleyici unvandı belki de bu. Kimileri için kadının adı erkeğin gölgesindeki namustur; kimileri için ise o bir ana, bir baci, bir kız çocuğu, bir sevgili ya da geleceğin ta kendisiydi.

Letya'nın çocukluk arkadaşı Jandil, bir keresinde derin bir iç çekerek, "Şu dünyada tek bir kadını bile hakkıyla anlasam, kendimi ermiş mertebesine koyacağım," demişti. Haklıydı; kadını, sevgiyi ve aşkı anlamaya çalışmak, bir çiçeğin kokusunda saklı gizemi çözmek ya da uzayın o uçsuz bucaksız karanlığını aydınlatmaya benzerdi. Letya ise şu an hayatta her şey olmayı göze alabilirdi ama fırtınalı ruhuyla asla bir "Anne" olmak istemiyordu.

Berlin'deki yeni dünyasında, çevresinde tanıştığı herkes ya üniversite sıralarındaydı ya da bir diplomaya giden yolu adımlıyordu. Onların bu telaşını gördükçe, kendi yarım kalmış eğitiminden içten içe bir utanç duymaya başladı. Gerçi her insanın illa ki akademik kürsülerden geçmesi gerekmiyordu; Letya emeğin her biçimine, her mesleğe derin bir saygı beslerdi. Yine de Marc'ın bir gün gözlerinin içine

bakarak, "Sen gel en iyisi okuluna devam et Letya, ben her adımda senin yanında olacağım," diyerek fısıldadığı o sözler, yüreğinde küllenmiş bir cesareti ateşlemişti.

Fakat artık yirmi dört yaşındaydı. Bu yaştan sonra belki de sadece bir meslek edinmek en doğrusuydu. Vasıfsız bir işçi olmak, ömrünü tekdüze bir döngüye hapsedmek istemiyordu. Meslek sahiplerinin bile iş bulmakta zorlandığı bu amansız devirde, düz bir işçi olup köşe bucak temizlik mi yapacaktı? Yoksa ömür boyu loş bir mutfakta, başkalarının kirli bulaşıkları arasında mı tüketecekti gençliğini?

40

Yarım kalan eğitimini tamamlaması için en az üç dört yıl liseyi dışarıdan bitirmesi gerekiyordu. Zeki bir kızdı Letya, Marc'ın bu teklifini zihninin süzgecinden geçirirken amansız bir hesap yaptı: "Liseyi bitirdiğimde yirmi sekiz yaşında olacağım," diye mırıldandı kendi kendine. "Üzerine bir de dört beş yıl üniversite eklersem, diplomayı elime aldığımda otuz üçü bulurum." Oysa akranları yirmi sekizinde çoktan doktoralarını veriyor, hayata kök salıyorlardı. Bu yaştan sonra yeniden ders masasına oturmak, bir yandan geçim derdiyle boğuşup diğer yandan öğrenci olmaya çalışmak hiç de kolay olmayacaktı. Yine de hayat trenini tamamen kaçırmış sayılmazdı. Almanların birçoğu emeklilikten sonra, kimileri ise koca bir mesleği geride bırakıp saçlarına aklar düştüğünde üniversiteye adımlarını atıyordu. Biliyordu ki bu topraklarda iyi bir meslek, insanın koluna takacağı altın bir bilezik kadar değerliydi.

Dört odalı o geniş evin mutfağında, bir gün Jürgen ile yolları kesişti. Bilişim teknolojileri eğitimi almış olan Jürgen, evindeki o küçük çalışma masasını dünyaya açılan bir kapıya dönüştürmüştü; serbest çalışıyor, büyük firmalar için

yazılımlar geliştiriyordu. Halinden, tavrından ve hayatın ritminden oldukça memnun bir adam izlenimi veriyordu.

Aslında Letya'nın son zamanlarda karşılaştığı herkes, sanki bu hayata mutlu olmak için gelmiş gibi tasasız ve dingindi. Eskiden, kadim zamanlarda, mutluluğun formülü bir aileye sığınmak, bir kocaya ve çocuklara adanmış bir ömür tüketmek olarak görülürdü ve bu kendi içinde bir kuraldı. Ancak bu yeni çağda, insan bu dar kalıplara nasıl sığabilirdi ki? Bir insan önce kendi hayatını zevkle, özgürce yudumlamadıktan sonra, başkalarının gölgesinde bir ömrü niçin heba etsindi?

41

Jürgen ile yaptığı o kısa ve sakin sohbet Letya'ya iyi gelmişti. Odasına dönüp çantasını aldı ve Frankfurt'a giden trene binmek üzere Berlin Merkez İstasyonu'nun yolunu tuttu.

Dönüş yolculuğu sessiz ve dingin geçti. Kimseyle tek bir kelime bile konuşmadı; vagonun kuytusunda, engelli yolcular için ayrılmış o boş koltuğa büzüldü. Önündeki gazeteye gömüldü, yolun geri kalan kısmında ise başını cama yaslayıp rayların ritmik sesinde geçmişin yorgunluğunu uyuttu.

Frankfurt'a vardığında adımları onu yine o bildik otele götürdü. Orada, canından bir parça olan Afşan'ı beklemeye koyuldu. Ay başında Ophelia ve Miyu'nun yanına, o yeni hayatına taşınacaktı. O yüzden yeni odasında yabancılık çekmemek, o insanlara karşı mahcup olmamak için yanına alması gereken bazı kişisel eşyalara ihtiyacı vardı.

Afşan, ablasıyla neredeyse aynı boyda, aynı endamdaydı. Gardırobunu açıp elbiselerinin yarısını cömertçe büyük bir bavula doldurdu. "Al abla, hepsi senin olsun!" dedi gözleri parlayarak. "Eksik kalan ne varsa Berlin'in bitpazarlarından

toplarsınız, sen hiç tasalanma." Letya, ertesi gün elinde bir bavul dolusu emanet giysiyle, Berlin'deki o dört odalı ortak evine, yeni kaderine doğru ilk resmi adımını attı.

Eve vardığında, ortak konutun o devasa mutfağından hararetli sesler, neşeli kahkahalar yükseliyordu. Evin diğer sakinleri toplanmış, derin bir sohbete dalmışlardı. Letya ilkin ürkek bir kedi gibi odasına çekildi, üstünü başını düzelterek aynada kendine baktı. Derin bir nefes alarak içindeki o çekingenliği bastırdı ve mutfaktaki kalabalığın arasına karıştı.

42

Odaya adım atar atmaz tüm gözler bu yeni, gizemli konuğa çevrildi. Letya, mutfakta aşına olduğu yegane yüze, Jürgen'in yanına doğru adımladı. Jürgen, ortamdaki meraklı bakışları dağıtmak istercesine sesini yükselterek herkese seslendi: "İşte, bahsettiğim sevgili Letya bu! Frankfurt'tan geliyor. Kendine nihayet kalıcı bir oda buldu, ay başında tamamen aramıza katılıyor!" Mutfaktakilerin kimi neşeyle kadeh kaldırarak, kimi coşkuyla bağırarak sevinçlerini belli etti: "*Gratuliere! Hi! Hallo!*"

Jürgen, Letya'nın omzuna dostça dokunarak, "Sana bir şeyler ikram edeyim, ne içersin?" diye sordu. Letya, ürkekçe, "Ben sadece musluk suyu alayım, teşekkürler," dedi ve o esnada gözü masanın altındaki bira kasasına takıldı. Ansızın içinden gelen bir dürtüyle kasadan yeşil bir şişe çıkarıp Jürgen'e uzattı. Jürgen şişenin kapağını ustaca açıp ona geri verdiğinde, Letya hiç düşünmeden birayı kafaya dikti. Bu, dağların o sert coğrafyasında geçen beş uzun yıldan sonra dudaklarına değen ilk biraydı.

Dört odalı evin o kocaman mutfağında adeta küçük, samimi bir parti havası esiyordu. Letya, ömrü boyunca böyle sivil, böyle tasasız eğlencelere hiç alışmamıştı. Zihni bir an

dalgalandı: Kandil'in o puslu, kurşuni yalnızlığı neresiydi, Berlin'in bu buram buram özgürlük kokan caddeleri neresiydi? Bu Alman öğrenci topluluğunun neşeli uğultusu içinde kendini bir yabancı gibi hissetmekten alıkoyamıyordu. Yeniden, bambaşka bir gezegende hayata dönmüştü sanki. Birasını çok dikkatli, küçük yudumlarla içiyordu; çünkü günlerdir midesine doğru dürüst bir lokma girmemişti. Alkolün onu aniden çarpmasından, sarhoş olup orta yere kusmaktan ya da ağzından saçma sapan kelimeler kaçırıp bu insanlara rezil olmaktan ölesiye çekiniyordu.

Mutfak masasının diğer ucunda renkli bir ziyafet duruyordu; kocaman bir kâse salata, taze yapılmış ferahlatıcı bir cacık ve fırından yeni çıkmış pide ekmekleri... Jürgen, Letya'nın masaya aç gözlerle baktığını fark edip, "Eğer açsan çekinme, bir şeyler atıştır lütfen," diyerek yer açtı.

Letya mahcup bir tebessümle, "Fena olmaz aslında," diye mırıldandı ve masanın o renkli ucuna doğru ilerledi. Orada Julia ve Andreas oturuyordu. Kısa sürede aralarındaki o yabancılik duvarı eridi; uzun, keyifli bir sohbete daldılar. Yemekler yendi, içkiler yudumlandı; gecenin sonunda telefon numaraları ve e-posta adresleri birbirinin defterine kaydedildi. Orada tanıştığı gençlerin kimi Jürgen gibi erkenden hayata atılmış çalışıyordu, kimi hâlâ vizelerle boğuşuyor, kimi de mezuniyetin ardından umutla iş arıyordu.

Ertesi gün Letya, Marc ile yeniden sözleşti. Berlin'in tarihi sokaklarını adımlarken, adeta şehrin hafızasında bir yolculuğa çıktılar. Letya'yı en çok büyüleyen, sokaklarında hüznün ve direnişin kokusu sinmiş olan o eski Yahudi mahallesi, *Nicolaiviertel* olmuştü. Taş binaların arasında yürürlerken Marc, Yahudi halkının tarihi trajedilerine ve

küllerinden yeniden doğuş hikâyelerine dair pek çok şey anlattı.

"Bak Letya," dedi Marc, bir binanın gölgesinde durarak. "Kürdlerin ve Yahudilerin kaderi birbirine ikiz gibidir aslında. Fakat Yahudiler bir gün tarih sahnesinde kendi devletlerini kurmayı başardılar; çünkü dünyanın dört bir yanına dağılmış olsalar da arkalarında çok güçlü, zengin ve vatansever bir diaspora vardı. İnanıyorum ki gelecek güzel günlerde Kürdler de bunu başaracak."

44

Marc, ruhu umutla yıkanmış onulmaz bir optimistti. Ve Letya'nın tam da böyle, ona karanlığın ortasında ışığı gösterecek bir dosta ihtiyacı vardı. Gerçekten de Berlin'e ayak bastığı şu son iki hafta içinde karşısına çıkan tüm insanlar ona inanılmaz derecede iyi, adeta melek gibi davranmışlardı. Yine de Marc, bir kafede otururlarken Letya'yı ulaştığı bu pembe bulutlardan yere indirmek istercesine uyarmıştı: "Yine de temkinli ol Letya. Batı insanının senden bir alacağı, bir çıkarı olmadığı sürece onlar her zaman dünyanın en iyi insanlarıdır. Ama iş ellerindekini vermeye, paylaşmaya geldiğinde o iyilik maskesi birden düşer."

Nihayet beklenen o ay başı geldi çattı. Letya, içinde geçmişinin ve geleceğinin ağırlığını taşıyan bavulunu yanına alarak Ophelia ve Miyu'nun ortak konutuna resmen yerleşti. Taşındığı ilk gün, kazandığı ilk parayla kendine ucuz bir Japon yer yatağı (futon), bir yastık ve kalın bir yorgan aldı. Bunları odanın o bal rengi parıldayan, cilalı meşe parkelerinin üzerine özenle serdi. Odada başka tek bir nesne, tek bir çöp bile yoktu; burası buram buram çıplaklık kokan bembeyaz bir boşluktan ibaretti.

Eve yeni taşınan bu gizemli kadının odasında yatağından başka hiçbir eşyasının olmaması, ev sakinlerinin dikkatinden kaçmamış, onları içten içe şaşırtmıştı. Ancak Letya'nın, "Frankfurt'ta ailemin yanındaydım, eşyalarımın neredeyse hepsini orada bırakıp geldim," şeklindeki savunması, yirmi dört yaşındaki bir Avrupalı genç için pek alışıldık olmasa da bir şekilde kabul gördü. Kafalarından muhtemelen, "*Ne de olsa Kürdler de böyle yaşıyor olmalı*" diye geçirmişlerdi.

Letya'nın bu dünyada kalbini en çok sızlatan, geceleri uykusunu kaçıran yegane bağları annesi, Afşan ve henüz çocuk yaştaki iki küçük kardeşi idi. Yirmi iki yaşındaki Afşan, anne ve babasının yükünü omuzlarında hissettiği için bir türlü Frankfurt'u terk edip kendi yolunu çizemiyordu. Ortaokulu bitirdikten sonra hayata atılmak zorunda kalmış, *Degussa* fabrikasında vardiyalı işçi olarak çalışmaya başlamıştı. Ağır, yıpratıcı bir işi vardı ama kazandığı para en azından aileyi ayakta tutmaya yetiyordu. Afşan aslında pırlıl pırlıl, zehir gibi zeki bir kızdı; fakat ne yazık ki Avrupa'daki diğer pek çok mülteci Kürd çocuğu gibi, onun da elinden tutan, ona bir ufuk açan kimse olmadığı için eğitim hayatının basamaklarını tırmanamamıştı. Diğer iki kardeşleri ise henüz hayatın çok başında, okul çağındaki çocuklardı.

Dağların o ölümcül koynunda, her an Letya'nın bir kara haberini, bir şehadet ilanını beklerken onun aniden bir gölge gibi sağ salım çıkıp gelmesi, Afşan'ın yüreğinde bayram havası estirmişti.

Letya, Frankfurt'tan ayrılmadan önce kız kardeşinin ellerini sıkıca tutarak, "Anneme döndüğümü şimdilik sakın çıtlatma," diye tembihlemişti. "Önce burada hayatımı bir düzene sokayım, işlerimi halledeyim; sonra huzur içinde karşısına çıkar, ellerini öperim." Afşan ise ablasının gözlerindeki o

derin yorgunluğa bakıp, "Sen yaşadın ya, nefes alıp yanımıza döndün ya abla... Gerisi inan hiç mühim değil," diyerek ona siper olmuştu.

Marc ise Letya'nın dünyasında tamamen apayrı bir kutuptu. Edebiyat okumasına, sanatın o estetik dehlizlerinde gezinmesine rağmen, hayatın maddi gerçeklerine, paranın gücüne inanılmaz derecede ehemmiyet veren bir adamdı. 'Sahip olmak', onun zihninde adeta yaşamın gizli felsefesi idi. Bu yüzden Letya ile her buluşmasında, genç kadının kulağına bir mantra gibi aynı şeyi fısıldıyordu: Kesinlikle okumalı ve ona gelecekte güç kazandıracak, para getirecek somut bir meslek edinmeliydi.

"Ekonomi oku Letya!" diyordu her fırsatta. "Kürdlerin bu çağda en çok kafa yorması, üzerinde imparatorluklar kurması gereken tek alan ekonomidir. Kürdistan toprakları zengindir; bu yüzden Kürdler, başkalarına el açmak istemiyorlarsa kendi çarklarını kendileri döndürecek güce ulaşmalıdır." Marc, her buluşmada bu fikrin altını kalınca çiziyor, "Burada ekonomi tahsilini bitir, sonra da Güney Kürdistan'a git, halkının kalkınmasına yardım et," diyerek ona adeta bir hayat haritası çiziyordu. Marc işine sadık, sabırlı ve sarsılmaz bir disipline sahipti. Belki dünya çapında dahi bir yazar olamazdı ama iyi bir akademisyen, kusursuz bir öğretmen olmak için tüm vasıflara sahipti. Başladığı bir işi metanetle, milim milim işleyerek sonuna kadar götürürdü. Ancak ruhunda bir gerillanın o çılgın cesaretinden eser yoktu; risk almaktan nefret eder, her zaman ayaklarının güvenli, korunaklı bir zemine basmasını isterdi. Fakat tüm bu pragmatik yapısının altında, son derece güvenilir, vicdanlı ve merhametli bir kalbi vardı.

İnsanların hayatına dokunmaktan, onlara rehberlik etmekten büyük bir haz alırdı Marc. Kararlı, sarsılmaz ve sıcakkanlı doğası, onu dost meclislerinin aranan, kıymetli bir siması haline getirmişti. Tam da şu an Letya'nın içinde bulunduğu o karmaşık, soyut durumlar gibi somut çözümler bekleyen meseleler onun asıl ilgi alanıydı. Başkalarına yardım ettikçe ruhsal bir doyuma, gizli bir aydınlanmaya ulaşıyordu. Kendi rahatına ve konforuna düşkün olan Marc, cebinde fazla parası olmadığı zamanlarda bile lüksün ve estetiğin tadını çıkarmayı bilirdi. Onun dünyasında para, tapılacak bir put değil, sadece hayallerine giden yolu kısaltan kullanışlı bir araçtı. Hayatı hep emniyet şeridinden yaşadığı için pek büyük hatalar yapmaz, karşısına çıkan fırsatları bir avcı gibi değerlendirilmekte ustalık gösterirdi. Ne var ki, boğazına düşkünlüğü ve düzensiz beslenmesi yüzünden hatları biraz irileşmiş, kalın bir bedene sahip olmuştu. Fakat Marc'ın bu dış görünüşü, Letya'nın umurunda bile değildi. Letya onu fiziki kalıplarıyla değil; ruhundaki o saf dostlukla, hilesiz arkadaşlıkla ve temiz insanlığıyla seviyordu.

Böyle fırtınalı bir dönemde Marc gibi bir limana tesadüfen sığınmış olmak, Letya için adeta tanrısal bir lütuftu. Berlin'de atacağı her adımı, geleceğine dair her kararı önce ona danışıyor, onun rehberliğinde yürüyordu. Marc onun bu bilinmez şehirdeki pusulası, akıl hocası olmuştu. Bu dostluğun ileride hangi limana varacağını zaman gösterecekti belki ama şu son üç hafta içinde Marc'ın onun için feda ettiklerini, Letya'nın yıllardır "arkadaşım" dediği insanlar bile yapmamıştı. Elbette Afşan'ı, kadim dostu Dilan'ı ve dağlardaki o can yoldaşı gerillaları bu sitemin dışında tutuyordu; onların yeri kalbinde apayrı bir kutsallığa sahipti.

Letya, gecenin karanlığı çöktüğünde o bomboş, çıplak odasına çekildi. Kapıyı arkasından sıkıca kilitletti. Kendini o

ince yer yatağına bıraktı; gözlerini tavanın o bembeyaz, dilsiz boşluğuna dikerek hıçkırıklara boğuldu. Bu dökülen yaşlar bunca zamandır içine attığı sevincin patlaması mıydı, yoksa geçmişin o omuzlarını çökerten ağır hüznü müydü, kendisi de kestiremiyordu. Sadece ağladı ve içindeki o zehri boşalttı. Bir süre sonra gözlerini silip ayağa kalktı, balkona çıktı. Aşağıda, Simon-Dach Caddesi'nin cıvıl cıvıl ışıkları altında yürüyen, kafelerde fütursuzca keyif çatan tasasız insanları izledi. Göğsünden kopup gelen derin bir iç çekişle sarsıldı. Kürdistan'ın o asi coğrafyasından ayrılalı tam üç hafta olmuştu; anlaşılan o ki kalbi; Kandil'i, Zagroslar'ın o dumanlı başını, Serhat'ı, Cudi'yi, Gabar'ı ve canını feda eden o dağ yoldaşlarını deliler gibi özlüyordu.

İçindeki o amansız mahkeme yeniden kuruldu: *"Acaba o kutsal kavgayı, partiyi arkamda bırakıp kaçmakla halkımın davasına ihanet mi ettim?"* Bu ölümcül soru zihninin dehlizlerinde yankılanırken derin, dipsiz bir düşünce ummanına daldı. Yeniden odasına döndü, kendini yatağın kollarına bıraktı. Tam bilincini yitirip derin bir uykuya dalacakken, kapının hafifçe, ritmik bir şekilde vurulmasıyla irkilerek uyandı. Kapının ardındaki Miyu, o ince ve saygılı sesiyle fısıldıyordu: "Letya... Özür dilerim uyandırdıysam. Taze, sıcak bir yeşil Japon çayı demledim. Benimle bir yudum paylaşmak ister misin?" Letya, içindeki o yalnızlık hissini dağıtmak istercesine ikiletmeden cevap verdi: "Evet, evet! Hem de çok isterim, harika olur."

Miyu, dumanı tüten çay fincanlarını alıp balkona geldi. Sanki kırk yıldır aynı sofraya oturuyorlarmış, aynı kaderi paylaşıyorlarmış gibi, Berlin'in o mor alacakaranlığında akşama kadar sürecek derin, dostça bir sohbete koyuldular.

Miyu; uzak Asya'dan, Japonya'nın o disiplinli sokaklarından, çocukluk hatıralarından, sanatın ruhu şifalandıran gücünden ve pedagojiden bahsederken; Letya ona Frankfurt'un o göçmen mahallelerinde geçen gençliğini anlattı. Saat yediye doğru yaklaşırken, apartman boşluğunda sert ayak sesleri duyuldu ve kapı açıldı; Ophelia eve dönmüştü. Yüz hatları gergindi, sanki dünyaya öfkeli bir hali vardı. Miyu, Letya'nın tedirginliğini sezip hafifçe gülümsedi: "Hiç aldırma ona... İşten dönerken her zaman böyledir, ruhunu ajansta bırakıp gelir."

Yirmi yedi yaşındaki Ophelia, İletişim Tasarımı bölümünü bitirmiş, bir yıldır prestijli bir reklam ajansında dirsek çürütüyordu. Mesleği medya, çizimler ve görsellerle oynamaktı; fakat son zamanlarda daha çok web siteleri tasarlıyor ve bu projeleri yürüten teknik ekibi bir komutan gibi yönlendiriyordu. Politikaya, avangart sanata ve modern kültüre derin bir tutkusu vardı. Odasına geçip üzerindeki o kurumsal zırhı çıkardıktan, rahat giysilerini kuşandıktan sonra o da balkondaki bu sessiz ayine katıldı ve kızların neşeli sohbetine ortak oldu.

7. Bölüm

Beş yıl boyunca dağların o vahşi, izole koynunda, bir gerilla gibi yaşamış bir insanın iç dünyasını kelimelere dökmeye kalkışsanız, koca bir kütüphaneyi dolduracak dolulukta romanlar doğardı.

Letya, o beş yıllık zaman zarfında insan muhayyilesinin sınırlarını zorlayan pek çok şeye şahitlik etmişti. İşte bu yüzden, Berlin'in bu güvenli odasında bile geceleri rahat bir uyku yüzü göremiyor; uykunun en kuytu yerinde garip, kan

dondurucu rüyaların pençesinde uyanıyordu. Yanı başında, kollarının arasında kaç can arkadaşı toprağa düşüp şehit olmuştu? Kaç yoldaşının havan mermileriyle parçalanmış elini, ayağını ilkel şartlarda, acıyla kesmek zorunda kalmışlardı? O dağlarda ne muazzam trajediler, ne büyük acılar gizliydi... Tüm bu cehennemi ancak ve ancak o kayalıklarda uzun süre nefes almış, gerillanın hırkasını sırtına geçirmiş olanlar bilebilirdi.

Irak ile İran sınırını vahşi bir bıçak gibi ortadan ikiye bölen o heybetli Kandil Dağı, 3587 metre yüksekliğiyle, tam 1500 kilometre boyunca bir ejderha gibi uzanan Zagros Dağları'nın en amansız parçasıydı. Letya'nın Kandil'in o sarp yamaçlarından yukarıya, Zagroslar'ın kalbine geçişinin üzerinden henüz bir yıl geçmişti. O dönem henüz yolun başında, bir yıllık çiçeği burnunda bir gerillayken; içindeki o özgürlük tutkusunun ve gençlik ateşinin esaretinde, hem kendini aşmanın hem de o geçit vermez dağları, ovaları fethin arayışı içindeydi.

Aslına bakılırsa, modern dünyanın nimetlerine alışmış bir insan, tek başına o dağlarda üç gün bile hayatta kalamazdı. Her an ansızın bastıran o amansız yorgunluk, ayazda donan, güneşte kavrulan, terleyen bir beden... Her an açlığın ve susuzluğun o yırtıcı pençesiyle boğuşmak zorundaydınız. Sadece doğanın sert iklimiyle, o geçit vermez araziyle mücadele etmiyordunuz; aynı zamanda feodal toplumla ve tepenizden ölüm yağdıran bir düşmanla savaşıyordunuz. Elinizde bir Kalaşnikof ve sırtınızdaki emektar hırkanızdan başka hiçbir şeyiniz yoktu. Sizi o uçurumlarda ayakta tutan, dizlerinize derman veren tek şey; nihai kurtuluşa, mutlak özgürlüğe ve bağımsız bir vatana olan o sarsılmaz inancınızdı.

Letya, bu beş yıllık kutsal zaman diliminde arkadaşlarıyla birlikte dağları karış karış gezmek, kayalıkların dilini öğrenmek, ideolojik eğitimlerden geçmek ve düşmanla sayısını unuttuğu kanlı çatışmalara girmek zorunda kalmıştı. Ormanların derinliklerinde, yaprakların hışırtısında gizlenerek yaşıyorlardı. Bazen ulu bir meşe ağacının gövdesine sığınyorlar, bazen de bir dağ yamacında küçük bir taşın altını oyup, gövdelerini bir yılan gibi oraya kıvrarak geceyi geçiriyorlardı. Kimi zaman, kesin olarak yasaklanmış olmasına rağmen yakalanma riskini göze alıp küçük bir ateş yakıyor, onun cılız alevinde buz tutmuş ellerini ısıtıyorlardı. Eğer bir dağ patikasında bir çoban kendilerini fark edecek olursa, anında izlerini kaybettirmek için başka bir ormana, başka bir tepeye ya da dipsiz bir vadiye doğru yola koyuluyor, oranın sessizliğine siniyorlardı. Kış geldiğinde ise ücra köylerin ahırlarında, samanlıkların ve kurumuş otların sıcaklığına sığınyorlardı. Bazen düşman sızmasını önlemek adına, tek bir gecede iki üç kez yer değiştirmek hayati bir zorunluluktı.

Herhangi bir kayanın kuytusunda başlarını yere koyduklarında, içlerinden bir ses *"Ah, şimdi bir yastık olsaydı da başımızı koysaydık"* diye fısıldardı belki; ama "uykuda yakalanırsınız, pusuya düşeriz" korkusuyla, bir gözleri uyanık, ruhlarının yarısıyla uyurlardı. Göz kapakları yarı açık, parmakları daima o sadık Kalaşnikof'un soğuk tetiğindeydi. Gerillanın duyuları zamanla öyle bir hassasiyete, öyle doğaüstü bir seviyeye ulaşıyordu ki; kafalarını o sert taş koyduklarında, yüzlerce kilometre uzaktaki bir askeri üstün kalkan helikopterin pervanesinin yarattığı titreşimi, toprağın bağrından adeta bir telsiz dalgası gibi duyar, tehlikeyi önceden sezerlerdi.

Ve kış...

Kış geldiğinde dağlarda karların boyu bir iki metreyi bulurdu ve o beyaz örtü, gerillanın en acımasız düşmanına dönüşürdü. O kar, kaç genç gerillanın ellerini, ayaklarını kangren ederek ellerinden almıştı kimbilir? Kaç can yoldaşını o sonsuz ölüm uykusuna daldırmış, üzerlerine beyaz bir yorgan gibi serilmişti, bunun çetelesini tutmak imkansızdı.

Dağların o vahşi zirvelerinde kışlar, yeryüzünün en şiddetli, en dondurucu ve en merhametsiz haliyle yaşanır. Zagroslar'ın tepeleri, göğe yükselen devasa yalçın kayalıklardan ve bakıldığında insanın başını döndüren derin uçurumlardan ibaretti. Zirve deyip geçmemek gerekirdi; orası labirenti andıran kaya blokları ve dibine bakmaya cesaret dahi edilemeyen uçurumlarıyla, üzerinde barınana zirve olmanın tüm koruyucu vasıflarını sunardı. Doğanın bu vahşi geometrisi, onun koynunda saklanmasını bilen gerillaya, hayatını koruması için her türlü stratejik imkânı tanıyordu.

Gerillanın elinde sadece o emektar Kalaşnikof'u ve ağır PKM'i vardı. Karşılarındaki düşmanın ise insan aklının saymakta aciz kaldığı teknolojik silahları, tankları, jetleri ve on binlerce nizami askeri bulunuyordu. Letya bile bazen sığındığı bir kayanın ardından bu amansız manzarayı izlerken hayrete düşerdi; bu inanılmaz dengesiz, bu adaletsiz koşullarda nasıl olup da böylesine büyük bir iradeyle savaşabildiklerine şaşardı.

Unutmadığı bir gün, dağın yamacında kısa bir mola vermişlerdi. Güneş sanki tam başlarının ucunda parlıyor ama rüzgâr öyle amansız, öyle yırtıcı esiyordu ki, insanın kulaklarını ve çatlamış dudaklarını bir jilet gibi kesiyordu. Letya, yüzü Batı'ya bakan o yüksek zirvenin tam tepesine tırmandı; silahını kayanın üzerine bıraktı. Oradan uzaklardaki, vadinin tabanına serpilmiş Kürd köylerini, tüten

bacaları hüznle seyrederken, ansızın eldivenli bir sağ elin, kendi elini yavaşça kavradığını ve şefkatle okşadığını hissetti.

O an heyecandan tüm bedeni zangır zangır titremeye başladı. Damarlarındaki kan delice bir ritimle çağıladı, kalbi göğüs kafesini güm güm diye dövmeye başladı. Letya, ürkekçe başını sağa doğru çevirdiğinde, yanında durmuş, elini derin bir tutkuyla okşayıp öpen Dilan'ı gördü. Görmesiyle birlikte, sanki bedenine bir şimşek çakmış gibi büyük bir hızla elini geri çekti. Dilan'ın gözlerinde mahcup bir pişmanlık belirdi, fısıldayarak özür diledi. Letyay ise öfkeden kıpkırmızı kesilmiş bir çehreyle, "Ya birisi bizi görseydi ne olacaktı? Kendini ne sanıyorsun sen!" diye Dilan'a çok sert çıktı.

Dilan, örgüt içinde canlı, dinamik hareketleri, sarsılmaz ve sakin duruşuyla tanınan saygın bir komutandı. Hiçbir zaman davasından şüphe duyulmayacak kadar çelikten bir iradeye sahip olmasına rağmen, insan sarraflığı, karşısındakilerin içini okuma konusunda pek becerikli sayılmazdı. Yirmi yedi yaşında olmasına rağmen, ruhunun bir köşesi hâlâ bir çocuk kadar saf, temiz ve el değmemişti. Bu doğallığı, neredeyse çocuksu cazibesi ve gözlerinin içinde parıldayan o hesapsız yaşam sevinci, etrafındaki insanlar üzerinde karşı konulamaz bir çekim gücü, büyüleyici bir manyetizma yaratıyordu. Dilan, atletik vücudu ve biçimli hatlarıyla son derece güzel bir kadındı. Letya, bazen onun bu asil endamına baktığında içinde vahşi bir şehvetin uyandığını hisseder ama bunu bir gerilla disipliniyle ondan ve tüm dünyadan gizlemeyi başardığını sanırdı. Asalet, cesaret, sözünün eri olmak, hesapsızca sevebilmek ve katıksız bir iyilik... Tüm bu seçkin erdemler Dilan'ı tarif etmeye yeterdi de artardı bile.

Ne var ki madalyonun bir de karanlık yüzü vardı; o gururlu başın arkasında kibir, gizli bir hükmetme hırsı, bazen

küstahlığa varan bir özgüven ve kendini beğenmişlik de saklıydı. Dilan'ın lügatinde kendi aldığı kararlar her zaman hatasız ve mutlak doğrulardı. Onun bu buyurgan davranışları Letya'nın hoşuna gitmese de, Dilan sanki bu dağlardaki her şeye ve herkese hükmetmek için doğmuş bir kraliçe gibi davranmaktan geri durmazdı. Aşkın ve cinsel yakınlığın gerillada en ağır şekilde yasak olduğunu, bunun bir ölüm fermanı ya da aforoz sebebi sayıldığını çok iyi bilmesine rağmen; bulduğu her gizli tenhada Letya'ya karşı duyduğu o yakıcı arzuyu, o derin sevgiyi dile getirmekten asla tereddüt etmezdi.

Öte yandan, o çelik maskesinin altında inanılmaz derecede kırılan ve duygusaldı. Elinin tersiyle itildiği, sevgi gösterisinin geri çevrildiği her hamleden sonra içine kapanır, en azından birkaç gün boyunca Letya'ya küser, onunla tek kelime konuşmazdı. Fakat dürüstlüğü ve kendini davası uğruna gözünü kırpmadan feda edebilecek o körü körüne iyi kalpliliği, bugüne kadar verdiği tüm sözlerde kendini kanıtlamıştı. Kesinlikle sırtınızı dayayabileceğiniz güvenilir bir insandı. Belki de bu yüzden Letya, bazen onun sınırları aşmasına, sevgisini küçük jestlerle belli etmesine sessizce göz yumuyordu. Ama içten içe bu yasak ilişki yüzünden başlarına feci bir iş gelmesinden, devrim mahkemelerinde yargılanmaktan ölesiye korkuyordu. Çünkü Letya da davası, halkının özgürlüğü uğruna her türlü fedakarlığı yapmaya hazır, inançlı bir kadındı. Bu tehlikeli yakınlığın örgüt tarafından bilinmesini asla, ama asla istemezdi. O, dağlardaki varlığını sadece kendisine verilen askeri ve ahlaki sorumlulukları yerine getirmekle sınırlamak niyetindeydi. Sorumluluk taşımak, o ağır yükün altına girmek Letya için bir zahmet ya da eziyet değildi; tam aksine, "her şey kusursuz gitmeli" fikri, hayatın karşısına çıkardığı en sarp zorlukları

bile kolayca alt etmesini sağlayan kutsal bir ilke haline gelmişti.

Oysa sevgi; kırmayan bir bakış, incitmeyen zarif bir kalpti. Letya, sevginin ve aşkın bu vahşi dağ şartlarında tarif edilmez, ulaşılmaz ve yaşanması imkânsız tehlikeli bir tutku olduğunu çok iyi bildiği için, içindeki o insani duygulara ve seksüel güdülere çelikten bir iradeyle, tamamen hâkim olmayı başarmış mağrur bir kadındı.

55

8. Bölüm

Günler Berlin'in o hızlı, modern ritminde su gibi akıp gitti. Letya'nın bu ortak konuttaki yaşamı, neredeyse beşinci haftasını geride bırakıyordu. Bu beş haftalık süre zarfında genç kadın, dağların bedeninde bıraktığı o ağır yorgunluğu atmaktan, ruhunu dinlendirmekten başka fazla bir şey yapmadı. Bu dingin süreçte evdeki arkadaşlarını, onların geniş çevresini ve eve gelip giden entelektüel misafirleri yavaş yavaş tanımaya, onların dünyasını okumaya başladı.

Kendi elleriyle odasına sade bir çalışma masası ve kitaplarını dizeceği ahşap bir raf monte etti; odanın kuytularına ve o caddenin gürültüsüne açılan balkona birkaç saksı renkli çiçek yerleştirdi. Bu küçük dokunuşlarla o bomboş, çıplak oda nihayet biraz olsun oturaklı, yaşanılır bir yuvaya dönüşmeye başlamıştı; ama metrekarelerin büyük kısmı hâlâ o geniş boşluğa teslimdi. Zaten hayatın yükünü sırtında taşımış olan Letya da tam olarak böylesini seviyordu. O, modern insanların yaptığı gibi içi gereksiz eşyalarla, mobilyalarla doldurulmuş, ruhu boğan bir evde yaşamak istemiyordu. Onun dünyasında lüks; eşyaların çokluğu değil, ruhunun alabildiğine hissettiği o uçsuz bucaksız özgürlüktü.

Pazartesi sabahının ilk ışıklarıyla birlikte Letya, içinde taşıdığı o tekinsiz geçmişin gölgesini arkasına alarak yabancılar şubesinin yolunu tuttu. Karakolun loş koridorlarında, resmî evrakların soğukluğu arasında kaydını yaptırdı. Görevli memura, geçmişte yaşadığı fırtınalı aile içi çatışmalardan ötürü evden kaçmak zorunda kaldığını, her an izinin sürülebileceğini ve hayati tehlikesi nedeniyle yeni adresinin devlet sırrı gibi gizli tutulmasını talep etti.

Bu tekinsiz bürokratik labirentten çıkar çıkmaz, adımlarını yarım kalan geleceğini inşa edeceği Berlin Akşam Lisesi'ne (Abendgymnasium) doğru yöneltti. Danışmadaki görevliler, yeni eğitim döneminin 31 Ağustos'ta başlayacağını müjdelediler; üstelik devletten düzenli bir eğitim bursu (BAföG) alabilecekti. Bu haber, Letya'nın yüreğindeki sönmeye yüz tutmuş umut ışığını bir anda harladı. Ağustosun sonuna zaten şunun şurasında ne kalmıştı ki? Önünde diz çöküp sabırla yürümesi gereken üç buçuk yıllık ince, uzun bir mektep yolu vardı şimdi.

Kayıt işlemlerini tamamlar tamamlamış, sokaktaki ilk ankesörlü telefona koştu. Heyecanlı bir ses tonuyla önce Marc'ı, ardından canından bir parça olan Afşan'ı arayarak bu zaferini paylaştı. Telefonun ucundaki sesler sevinç çığlıklarına dönüşmüş, iki dost da onu bu cesur kararından ötürü tebrik yağmuruna tutmuştu. Telefonu kapattığında Letya'nın içi içine sığmıyordu; adımlarını semt pazarına çevirdi. Bu akşam, ona kapılarını açan bu yeni ev halkına kendi elleriyle geleneksel bir Kürd ziyafeti çekmek istiyordu. Menüyü zihninde netleştirirken, Marc'ı da bu lezzet şölenine davet etmeyi ihmal etmedi.

Ortak konutta zaman geçtikçe Letya, kapılarını paylaştığı bu iki kadının mahrem dünyalarını da daha net okumaya

başlamıştı. Ne Miyu'nun ne de Ophelia'nın hayatında "sevgili" diyebilecekleri, resmiyet kazanmış birer hayat arkadaşı vardı; fakat odalarından eksik olmayan pek çok geçici misafirleri oluyordu. Kendi deyimleriyle 'açık ilişki' yaşıyorlardı. Letya için bu kavram oldukça soyut ve sarsıcıydı; zira bunun anlamı, iki insanın birbirine hiçbir duygusal pranga vurmaması, tamamen bireysel birer özgürlük alanı içinde kalması ve sadece cinsel arzuların rehberliğinde, canlarının istediği kişiyle ten temasında bulunması demekti. Bir aile kurmak, bir çocuğun ağlayışında uykusuz kalmak gibi sorumluluklar, şimdilik onların pembe dünyalarının çok uzağındaydı.

Letya'nın zihni ise tamamen bambaşka bir coğrafyanın sancılarıyla meşguldü; bir yanda Kürdistan'ın sarp kayalıkları, bir yanda gerillanın o çelikten disiplini ve şimdi de önünde duran lise sıraları... Cinsellik, onun lügatinde sınırları kalın harflerle çizilmiş aşılmaz bir tabuydu. Yirmi dört yaşına gelmiş olmasına rağmen, henüz hiçbir erkeğin teni tenine değmemişti ve açıkçası ömrünün geri kalanında da böyle bir şeye hiç niyeti yoktu. Marc ile arasındaki o duru yakınlık, şehvetten arınmış saf bir dostluktan ibaretti. "Aşk" kelimesi, Letya'nın kalbinde henüz hiçbir duyguya karşılık gelmeyen yabancı, loş bir kavramdı.

Akşam çöktüğünde mutfak, buram buram tereyağı ve fırınlanmış hamur kokusuyla şenlendi; Letya masaya muazzam bir 'zerfet' koymuştu. Ophelia ve Miyu, karşılarda duran bu devasa, içi lezzet dolu Kürdistan böreğini görünce hayretlerini gizleyemediler; ömürlerinde ilk kez böylesi otantik bir Doğu lezzeti tadıyorlardı. Letya, masadaki buz gibi ayranın yanına, konukları için birkaç şişe de kaliteli şarap ilıştirmişti. Kendisi alkolle arasına hep mesafe koysa

da, bu neşeli gecenin hatırına kadehinden küçük, ürkek yudumlar alarak şarabın tadına baktı.

Aslında Letya, hayata karşı sürekli savunmada olan, aşırı alıngan, narsist bir hassasiyetle parlayan ve evham kuyularında boğulan insan tiplerinden içten içe hazzetmezdi. Ophelia, ne yazık ki biraz bu tehlikeli kumaştan dokunmuş bir kadındı. Kendi sorumluluklarının bilincinde olduğu için, etrafındaki herkesten de aynı askeri disiplini ve kusursuzluğu beklerdi. Ayrıntılara saplantı derecesindeki düşkünlüğü, onu reklam ajansındaki kariyerinde zirveye taşımıştı belki ama ruhunu da törpülemişti. Ophelia, aşırı duygusal gelgitlerin esiriydi; bu yüzden insan ilişkilerinde hep bir mutlak dürüstlük ve kusursuz bir iyi niyet arayışındaydı. Eğer o gün içindeki o hırçın deniz sakinse, dünyanın en yardımsever, en sıcakkanlı ve anlayışlı insanına dönüşebilirdi. Fakat rüzgâr tersine dönüp de kendini kötü hissettiğinde, adeta huysuz, çekilmez bir 'domuza' dönüşmesi işten bile değildi.

58

Son günlerde ajanstaki bazı projeler istediği gibi gitmediği için, Ophelia o plazalardan devşirdiği hıncını ve gerginliğini evde âdeta Letya'dan çıkarır gibiydi. Ancak mutfaktaki bu sinsî gerilime, Miyu'nun o sakin ama kararlı duruşu asla geçit vermiyordu. Letya ise Ophelia'nın bu çocuksu, hırçın tavırlarını görmezden geliyor, içindeki dağlı sabrıyla her şeyi sineye çekiyordu. *"Olsun,"* diyerek teselli ediyordu kendini içten içe. *"Belki de ilk andan beri kanı bana pek ısınmadı; ama zamanla, birbirimizin yaralarını yakından tanıdıkça bu soğukluk da erir."*

Ophelia, bazen ortada hiçbir somut neden yokken bile yüzünü asıp günlerce somurtma lüksünü kendinde bulabiliyordu. Normalde sabırlı ve elit bir nazikliğe sahip olsa da, entelektüel bir tartışmada eleştirilmeye, haksız çıkarılmaya

asla tahammülü yoktu; böyle anlarda sabahın ilk ışıklarına kadar mutfak masasında sesini yükselterek tartışabilirdi. Kendi doğrularını karşı tarafa dikte etmek, o narsist gururunu okşayan en büyük gıdaydı.

Öte yandan, Marc ile Ophelia arasında geçmişten kalan o 'açık ilişki'nin külleri hâlâ duruyordu; fakat uzun süredir yolları ayrılmış, aralarındaki o cinsel ten teması çoktan tarihe karışmıştı. Şimdi ikisi, mutfak tezgahına yaslanmış iki eski, kadim dost gibi kahkahalar atıyor, eski günlerden dem vurarak şakalaşıyorlardı. 59

Miyu ise adeta ince ruhlu bir dedektif gibiydi. İflah olmaz merakı yüzünden, sohbetlerin ucu ne zaman geçmişe gelse Letya'yı soru yağmuruna tutup bunaltıyordu. Letya ise kimliğini korumak adına çoğu kez beyaz yalanların arkasına sığınmak zorunda kalıyordu. Son beş yılını Kandil'in o puslu koyunda değil de, Frankfurt'un banliyölerinde sıradan bir göçmen kızı olarak geçirmiş gibi hikâyeler uyduruyordu. Afşan'ın ona Frankfurt sokaklarına dair anlattığı o küçük hayat kesitleri, şimdi bu masada onun en büyük cankurtaranı olmuştu. Neyse ki masadakilerin hiçbiri Frankfurt'a adım atmamıştı, o şehri hiç tanımıyorlardı; bu cehalet Letya için paha biçilemez bir kaleydi.

Sohbetin koyulaştığı bir ara Ophelia, kadehini masaya bırakarak iddialı bir tez ortaya attı: Bir kadının, kendi özgür iradesiyle bedenini cinsel bir meta haline getirmeyi seçmesinin, aslında ataerkil sisteme karşı gizli bir güçlenme ve meydan okuma eylemi olabileceğini savunuyordu. Ona göre böyle bir tercih, asgari ahlak normlarıyla asla olumsuzlanamazdı. "Bir kadın isterse sokaklarda çırılçıplak endam etsin, isterse bedenini satan bir fahişe olmayı seçsin; bu tamamen onun kendi mülkiyetidir," diyerek sesini

yükseltti. Ophelia, bu radikal özgürlükçü bakış açısı yüzünden pornografi endüstrisine bile karşı değildi. "Her insan kendi eyleminin tanrısıdır; başkasının günahı ya da sevabı benim gözüme sokulmadığı sürece, kimin hangi yatakta ne yaptığı beni zerre ilgilendirmez," diyerek son noktayı koydu.

Letya, bu modern ve cüretkar cümleleri özgür bir kadının ağzından duyduğunda adeta kültürel bir şok dalgasıyla sarsıldı; fakat rengini belli etmemek için sessizce kendi iç dünyasına çekildi ve masadakileri bir antropolog gibi dinlemekle yetindi. Marc ve Miyu'nun yüzündeki ifadelerden, onların bu konuda çok daha farklı topraklarda durduğu anlaşıyordu.

Miyu, kadının bedeninin metalaştırılmasının, doğası gereği kapitalist ve kirli bir sömürü olduğu fikrinden hareket ederek bu tezi kesin bir dille reddetti. Genel olarak pornografiye, özel olarak da kadını vahşi bir şiddetin ve aşağılanmanın nesnesi olarak tasvir eden o karanlık sektöre kökten karşıydı. Toplumsal cinsiyet rollerinin ve bu modern klişelerin, hem erkeğin hem de kadının ruhunu hadım eden zararlı birer zehir olduğunu düşünüyordu.

Ophelia ise tam tersine, o çok sık eleştirilen 'kadınsı' stereo tiplerin ve dişiliğin, doğru kullanıldığında kadının toplumdaki gücünü artırabileceğini inatla savunuyordu. Zaten tam da bu felsefe yüzünden, günlük hayatında da hatlarını cömertçe sergileyen, son derece seksi ve kıskırtıcı kıyafetler kuşanmayı bir varoluş biçimi sayıyordu.

Marc, masadaki bu fikri düelloyu izlerken bakışlarını Letya'nın donakalmış çehresine çevirdi ve ortamı yumuşatmak istercesine araya girdi: "Hanımlar, efendiler!

Belki de hakikat, bu iki keskin fikrin tam ortasında bir yerlerde gizlidir. Bazı erkeklerin doğaları gereği pornografinin o illüzyon dünyasına ihtiyaç duyduklarını sosyolojik bir gerçek olarak biliyoruz. Eğer yetişkin bir kadın, üzerinde hiçbir zorbalık, hiçbir baskı hissetmeden, tamamen kendi hür iradesiyle bu sektörü seçiyorsa, bize düşen tek şey onun bu tercihiine saygı göstermektir; kimse onun hayatına müdahale edemez. Fakat madalyonun diğer yüzü çok karanlık... Ne yazık ki bu sektördeki kadınların ezici çoğunluğu, o pırıltılı dünyaya gönüllü oldukları ya da zevk aldıkları için değil; yoksulluğun, çaresizliğin ve ekmek parasının pençesinde, hayatta kalabilmek için bedenlerini satıyorlar."

Ophelia, sigarasından derin bir nefes çekerek, "Tamam Marc," dedi. "Bu ekonomik çaresizlik konusunda sana hak veriyorum. Ama benim asıl vurgulamak istediğim şey; bir insanın, hiçbir dış etken olmadan, sırf canı öyle istediği için kendi bedenini metalaştırma hakkına ve özgürlüğüne sahip olması gerektiridir."

Miyu, aralarındaki bu felsefi tartışmayı bir üst basamağa taşımak istercesine araya girdi: "Bu yaptığınız hararetli tartışma, bazı felsefi açılardan, dünyadaki hayvan sömürüsüne toptan son verilmesini savunan radikal abolisyonistler ile hayvanların yaşam koşullarının iyileştirilmesini yeterli bulan refahçılar arasındaki o ezeli kavgaya benziyor. Aslında post-modern feminizm ile bu esnek hayvan refahı anlayışı, aynı pragmatik teorinin farklı maskelerle sahneye sürülmüş halleridir."

O ana kadar sessizliğini koruyan Letya, göğsünün derinliklerinden gelen epik bir soluk aldıktan sonra, dağlardaki ideolojik eğitimlerin o rafine diliyle söze girdi: "Ev içi

hizmetlerin, kadının sırtındaki o görünmez emeğin toplumsal bir üretim olmaktan çıkarılıp, duvarlar ardındaki özel bir kölelik hizmetine dönüştüğü o ilk karanlık tarihsel kırılma; insanlığın ataerkil topluma geçişini ve kadının sosyal olarak ezilmesinin miladını oluşturur." Masadakiler pürdikkat ona kesilmişken, Letya sesindeki o devrimci tonu daha da büyüterek devam etti: "Kadınlar, erkek egemen sistem karşısında hukuksal eşitliği kâğıt üzerinde sağladıkları ölçüde, kendi ezilmişliklerinin asıl sebebinin basit bir hak yoksunluğu olmadığını, bizzat kapitalizmin o amansız ekonomik karakterinden kaynaklandığını çıplak bir gözle göreceklerdir. İşte ancak o zaman, doğrudan ve açık bir biçimde bu sermaye düzenine karşı kolektif bir savaşıma yönelmelerinin yolları ve imkânları, tarihin ileriki aşamalarında ardına kadar açılacaktır."

Ophelia, duyduğu bu kusursuz ideolojik manifesto karşısında kendini tutamayarak sesli bir kahkaha attı: "Oh!" dedi gözlerini büyüterek. "Bakın hele, mutfağımızda adeta Karl Marx konuşuyor!"

Miyu, Letya'nın gözlerindeki o inançlı parıltıya hak vererek başını salladı: "Ben de Letya'nın bu analizine gönülden katılıyorum ama bir Marksist değilim. Bence kadının yaşam koşullarının düzeltilmesi ve bu sömürünün ortadan kalkması için o büyük, ütöpik devrimi beklemeye gerek yok; bugünden, şu anki sistemin içinden de bir şeyler değiştirmek mümkündür. Yine de Letya'nın kadın ve erkek arasındaki 'hukuksal eşitlik' vurgusunu hayati değerde buluyorum."

Marc, Letya'nın bu teorik çıkışından etkilenmişti ama bir Alman pragmatizmiyle omuz silkti: "Bence klasik anlamda sömürü düzeni artık modern dünyada miyadını doldurdu. Bu çok derin ve ucu açık bir mevzu, aslına bakarsanız gecenin bu

saatinde teorik tartışmaların içinde kaybolmak istemiyorum. Esas olan, şu an, bu somut gerçeklikte ne yapabileceğimizdir. Daha doğrusu, modern kadının gerçekten ne istediğidir."

Letya, masadaki bu geri çekilmeyi kabul etmeyerek sözünü bir balyoz gibi indirdi: "Kadın tarafından karşılıksız olarak yapılan ev işlerinin kamusal alandan sökülüp özel, evcil bir karakter arz etmeye başlaması, o uğursuz tarihsel dönemden bugüne kadını erkeğin evindeki 'baş hizmetçi' haline dönüştürmüş, cinsel baskının da nesnel ve sarsılmaz temelini oluşturmuştur. Kapitalizmin kadını modern fabrikalara, toplumsal üretime dâhil etmesi, o 'özel ev işlerinin' –yani aslında iş gücünün her gün yeniden üretilmesi zanaatının– toplumsallaştırılmaması nedeniyle kadının cinsel sömürsünü ortadan kaldırmaya yetmez. Tam aksine, modern kadını aynı anda üç katmanlı amansız bir sömürü sarmalıyla yüz yüze bırakır: Birincisi; evde bedava hizmetçilik yaparak; ikincisi; dışarıdaki fabrikada, ofiste iş gücünü satarak; üçüncüsü ise yatak odalarında seksüel olarak sömürülerek! İşte bu yüzden bence pornografi, kadını özgürleştirmek bir yana, onu en sefil şekilde sömürmek ve aşağılamaktır. Kadın, erkek zevkinin tüketim nesnesi ya da bitpazarından satın alınacak bir seks objesi değil; her şeyden önce, her şeyin üstünde bir insandır!"

Mutfaktaki o felsefi hava, Letya'nın bu sarsıcı ve ateşli hitabeti karşısında bir anlık derin bir sessizliğe, ardından da hayranlık dolu neşeli kahkahalara bıraktı yerini.

Ophelia, saygı dolu bir tebessümle Letya'ya bakarak, "Baksana sen... Karşımızda meğer gizli, tam tekmil bir devrimci varmış!" dedi.

Marc, Letya'nın bu haklı öfkesini onaylarcasına başını salladı: "Dediğin şeylerin özü, teorik olarak son derece doğru Letya. Fakat ben liberal dünyanın yetiştirdiği, özgür bireyin kutsallığına inanan bir adamım; bu yüzden bir insanın kendi mahrem alanındaki tercihlerine mutlak bir saygım var. Şahsen pornografiden ben de hazzetmem ama eğer bunu yapan insanların canı öyle istiyorsa ve bundan keyif alıyorlarsa bize ne düşer? Tıpkı Ophelia'nın dediği gibi, bu eylemler bizim gözümüze sokulmadığı, kamusal alanı işgal etmediği sürece kendi bilecekleri iştir. Son tahlilde her insanın vücudu sadece kendisine ait olan mukaddes bir topraktır; onunla ne yapacağı tamamen kendi özgür iradesine kalmıştır. Yaşa ve yaşat, felsefem budur."

Miyu, masadaki bu yüzeysel uzlaşmadan hoşnut kalmamıştı: "Bence konuyu çok sığ, çok yüzeysel geçiştiriyoruz. Letya burada turnayı gözünden vurdu, çok hayati noktalara parmak bastı; söylediklerini öylece yabana atmamak gerekir."

Letya, tartışmanın son halkasını ekledi: "Sorun tam olarak şurada kilitleniyor bence: Cinsiyetçiliğe ve kadın sömürüsüne gerçekten karşı olanların, bu sömürü mekanizmasını besleyen kapitalist kurumlara karşı topyekûn bir savaşı göze alıp alamayacağı meselesidir."

Marc, tartışmanın bu radikal noktada daha da alevlenmesini istemediğinden, gülümseyerek araya girdi: "İsterseniz bu derin felsefi oturumu burada nihayete erdirelim; ne de olsa insanlığın bu en kadim sorununu bu gece bu küçük mutfakta çözmemiz imkânsız." Ardından gözlerini Letya'nın yorgun yüzüne dikerek sesini yumuşattı: "Yarın akşam güzel bir sinemaya ne dersin Letya?"

Letya'nın yüzündeki o sert devrimci ifade bir anda dağıldı, yerini tatlı bir sivil esnekliğe bıraktı: "Neden olmasın? Aklında hangi film var?" Marc, masanın üzerinde duran Berlin'in ünlü kültür-sanat dergisi *Zitty*'yi eline aldı, sayfalarını yarının seanslarına bakmak üzere merakla karıştırmaya başladı.

Saat gece yarısını çoktan vurmuştu. Ophelia ve Miyu, Letya'ya bu unutulmaz lezzet ziyafeti için içtenlikle teşekkür ettikten sonra odalarına, uykunun kollarına çekildiler. Marc ve Letya ise mutfaktaki o loş ışığın altında, yarınki sinema randevusu için derginin sayfaları arasında bir kültür yolculuğuna devam ettiler.

9. Bölüm

Günler yine Berlin'in o kendine has, öngörülemez ritminde akıp gitmiş, takvimler bir hafta sonunun daha kapısını çalmıştı. Günlerden cumartesiydi. Ophelia, gardırobundaki en sıra dışı, en avangart kıyafetleri kuşanmış, mutfakta sabırsızlıkla Miyu'nun hazırlanmasını bekliyordu. Az sonra Miyu da odasından son derece cüretkar, hatlarını cömertçe sergileyen seksi bir elbiseyle süzüldü. Letya'nın köşesinde sessizce oturduğunu görünce, gözlerinde muzır bir parıltıyla sordu: "Letya, bu gece bizimle o çılgın Berlin gecelerine akmak istemez misin?"

Letya, içindeki o dağlı muhafazakârlık ve yorgunlukla ilk andan itibaren ne kadar "Hayır, siz gidin" dediyse de kızların o neşeli ısrarları karşısında barikatları fazla tutamadı. Sonunda teslim bayrağını çekerek, "İyi bakalım, madem bu kadar ısrar ediyorsunuz, bu seferlik ben de geliyorum" dedi.

Letya, gardırobundaki o en sade, en gösterişsiz sivil kıyafetlerinden birini üzerine geçirdi. Üç genç kadın, Berlin'in o tekinsiz, gizemli sokaklarına adım attıklarında saat gecenin ikisini çoktan vurmuştu. Adımları onları, Friedrichshain'ın o endüstriyel dokusunun kalbine gizlenmiş, efsanevi *Ost-Gut* kulübüne götürdü. Burası beton ve demirin soğukluğuyla inşa edilmiş, dört devasa bölümden oluşan labirentimsi bir günah mabediği. Giriş kapısından geçer geçmez, insanı basık tavanlı, devasa bir ana hol karşılıyordu. Holün hemen arkasında, zihinleri dinlendirmek için loş ışıklarla döşenmiş bir *Chill-Out* odası uzanıyordu; onun sağ tarafında ise yan yana dizilmiş, birbirine koridorlarla bağlanan, Berlin gece hayatının en karanlık sırrı olan üç adet '*dark-room*' (karanlık oda) yer alıyordu. Sol taraftaki beton merdivenler ise gökyüzüne, açık hava terasına açılıyordu; insanların müziğin ritmiyle kendinden geçtiği bu teras katına müdavimleri '*Panorama Bar*' diyordu.

Bu hafta sonu Ost-Gut, şehrin tüm marjinal eşcinsel komünitesini bir araya getiren devasa bir partiye ev sahipliği yapıyordu. Kapıdan içeri adımını atar atmaz Letya, hayatı boyunca unutamayacağı şiddetli bir kültürel şok dalgasıyla sarsıldı. Etraf; yarı çıplak gezenler, çırılçıplak bedenleriyle sınırları zorlayanlar, hoparlörlerden yükselen o amansız, mekanik '*duf-duf*' Techno müziğin hipnotik temposunda kendinden geçen insanlarla doluydu. Herkes tasasız bir sarhoşlukla dans ediyor, gülüyor, eğleniyordu. Üç kız, kalabalığı yarararak dans pistinin tam kalbine doğru ilerlediler. Pistte insanlar sadece delice dans etmekle kalmıyor; kimileri kuytularda, kimileri ise kalabalığın tam ortasında çılgınca, fütursuzca sevişiyordu. Ophelia, müziğin o vahşi ritmine kendini kaptırıp anında kalabalığın arasında kayboldu; Miyu ise Letya'nın buz kesmiş elinden sıkıca tutarak onu o gizemli '*dark-room*' koridorlarına doğru sürükledi.

Bu odaların içi zifiri bir karanlığa gömülmüştü; sadece tepedeki kırmızı, yeşil ve mavi neon tüplerinin altından sızan o tekinsiz ışıklar etrafı aydınlatıyordu. Kimileri köşelerde uyuşturucunun yalancı cennetine sığınmış, kimileri ise baştan aşağı lateks derilere bürünmüş, yüzlerine tuhaf, ürpertici peruklar geçirmiş halde oral ya da anal seksin sınırlarını zorluyordu. Gruplar halinde, sınır tanımadan sevişen o bedenlerin etrafında ise bir grup insan sessizce durmuş, bu şehvet ayinini izleyerek kendi kendilerini tatmin ediyordu. Letya, ömründe ilk kez şahit olduğu bu apokaliptik manzara karşısında midесinin bulandığını hissetti ve dehşet içinde kendini kulübün dışına, Berlin'in o soğuk gecesine fırlattı. Miyu, endişeyle onun peşinden dışarı koştu: "Letya, neyin var, ne oldu?" diye sordu nefes nefese.

Letya, içindeki o derin ahlaki sarsıntıyı gizlemek istercesine karnını tuttu: "Karnıma ansızın feci bir ağrı girdi," dedi ve bozuntuya vermemeye çalışarak ekledi: "Ben hemen eve dönmek istiyorum."

Miyu şaşkınlıkla gözlerini kırıştırdı ama dostça yaklaştı: "İstersen burayı terk edip daha sakın, başka bir mekana geçelim, ne dersin?"

Letya, kararlı bir şekilde başını salladı: "Hayır Miyu, doğrudan eve gideceğim. Zaten saat çok geç oldu, yarın sabah erkenden uyanmam gerekiyor." diyerek hızlı adımlarla caddenin karanlığında kayboldu.

Sokak lambalarının loş ışıkları altında, Friedrichshain'ın ıssız kaldırımlarında eve doğru yürürken, Letya'nın gerilla içgüdüleri ansızın alarma geçti; arkasındaki gölgenin ritmi, adımlarını takip ediyordu. Birinin onu izlediğinden artık adı gibi emindi. Soğukkanlılığını koruyarak yürüdüğü caddeden

aniden sola saptı, büyük bir binanın karanlık giriş kapısının önünde durdu; sanki anahtarıyla kapıyı açıp içeri giriyormuş gibi yaparak gölgeye pusu kurdu. Çok geçmeden, arkasındaki o hızlı ayak sesleri köşeyi döndü. Adam, avını kaybetmiş bir avcı gibi panikle bir sağa bir sola bakındı; binanın mimari nişinde, karanlığın koynunda bir heykel gibi saklanan Letya'nın tam önünden geçip gitti. Letya, adamın gölgesinin uzak sokak lambalarının altında eridiğini görünce, ciğerlerindeki nefesi yavaşça serbest bıraktı. Sessizce, adeta bir hayalet gibi eve doğru yürümeye devam etti ama korkudan ödünün koptuğunu hissediyordu. Gecenin bu tekinsiz saatinde kim olabilirdi bu adam? Kulüpten peşine takılan bir sapık mı, yoksa geçmişinden gelen bir intikam gölgesi mi? En korkuncu da... Kaldığı bu gizli sığınığın adresini biliyorlar mıydı?

Eve adım atar atmaz derin, kurtarıcı bir nefes aldı; mutfağa geçip titreyen elleriyle kendine sıcak bir bitki çayı demledi. Bu akşam o günah yuvasında şahit olduğu manzaralara, modern dünyanın bu uç noktasına inanmakta güçlük çekiyordu. *"Tanrım,"* diye mırıldandı kendi kendine. *"Ben gerçekten bu ortak konutta, doğru insanların arasında mıyım?"* Odasına geçip yatağına uzandı ama uyku, göz kapaklarına uğramayı reddediyordu. Bir yanda dağların o ölümle burun buruna geçen, kutsal ve askeri gerilla yaşamı; diğer yanda ise az önce tanık olduğu o çırılçıplak, sınır tanımayan hayvansi şehvet ayini... Bu iki dünya zihninde hiçbir rafa oturmuyordu. Sanki buz gibi bir nehirten çıkarılıp ansızın kaynar suların içine fırlatılmış gibiydi.

Gerçi o, Avrupa kültürünün tamamen yabancı bir köylü kızı değildi; Frankfurt'ta büyürken televizyondaki çılgin müzik programlarında, kliplerde bu dünyanın sınırlarını az çok görmüştü. Fakat beş yıl boyunca dağda, ölümün ve yoldaş-

lıgın o en saf, en çileci ikliminde yaşadıkdan sonra, modernizmin bu en uç çıplaklığıyla yüz yüze gelmek ruhunda ağır bir sarsıntı yaratmıştı. Ne yapacaktı şimdi? Ayın başına, okulunun başlamasına sadece iki hafta kalmıştı. Yeniden valiz toplayıp ev aramaya çıksa, Berlin'in bu kozmopolit dehlizlerinde bulacağı yeni ortak evde de karşına böyle marjinal insanların çıkması neredeyse kesin bir ihtimaldi.

Yataktan kalkıp balkona çıktı. Simon-Dach Caddesi'nin ta uzaklarına, parıldayan dolunayın o gümüşü ışığı altında uzanan sessiz şehre baktı ve uzun uzun düşündü. Mutfakta kendine sakinleştirici bir kediotu çayı daha demledi; sabaha karşı ancak zihnindeki o fırtınayı dindirip yatağına uzanabildi.

Ertesi sabah saat ona doğru gözlerini açtı. Koridora çıktığında Ophelia ve Miyu'nun oda kapılarının ardına kadar açık olduğunu, evde çıt çıkmadığını fark etti; odalar bomboştu. Onlar zaten bir kez cumartesi gecesi evden çıktılar mı, pazar akşamından önce kolay kolay bu eşikten içeri adım atmazlardı. Letya evde tek başınaydı ve bu mutlak yalnızlığın, bu sessiz sığınağın tadını çıkarmaya karar verdi. Öğleden sonra içindeki o huzursuzluğu dağıtmak adına Marc'ı aradı; kelimelerin arkasına gizlenerek onun bu konudaki fikrini yokladı. Marc, o her zamanki sarsılmaz rahatlığıyla, büyük metropollerde böyle şeylerin son derece doğal olduğunu, hiç canını sıkımmaması gerektiğini ve zamanla kendisinin de Berlin'in bu özgürlükçü atmosferine alışacağını söyledi.

Letya telefonu kapattıktan sonra, "*Canını sıkımmamak ve bu sapkın atmosfere alışmak mı?*" diye mırıldandı kendi kendine. Balkona çıkıp Berlin güneşinin altında tenini ısıtırken içindeki o sesle kavga etmeye devam etti.

Akşam saat dokuza doğru, apartman boşluğunda anahtar sesi yankılandı; Miyu yanında yabancı bir adamla birlikte eve dönmüştü. Mutfakta bitki çayını yudumlayan Letya'nın yanına gelerek içten bir merakla keyfini sordu. Letya, yüzüne sahte bir maske geçirerek, "İyiyim, hiçbir şeyim yok" dedi. Miyu adamın elinden tutup kıkırdayarak kendi odasına çekilince, Letya da mutfaktaki bu yabancı enerjiden kaçarak kendi odasına sığındı. Tam o esnada telefonu titredi; arayan Afşan'dı. Letya, kulüpte şahit olduğu o kıyamet benzeri geceyi, dark-room'lardaki o uç mahremiyeti kız kardeşine bir bir anlattı.

Afşan duydukları karşısında kulaklarına inanamıyor, adeta nefesini tutarak dinliyordu; zira Frankfurt'taki o muhafazakâr babaları, onu evden dışarı adım attırmadığı için bu çılgın dünyalara tamamen yabancıydı. Yine de Afşan, iş yerindeki Alman iş arkadaşlarından buna benzer çılgın Berlin efsanelerini hayal meyal duymuştu. O da tıpkı Marc gibi bir olgunlukla, "Abla, orası Berlin... Orada her şey çok farklı. Bence son derece doğal, zamanla sen de o düzene alışırsın" dedi.

Letya telefonu kapattıktan sonra sırtüstü yatağa uzandı; fakat içini kemiren o zehirli huzursuzluk bir türlü yakasını bırakmıyordu. Bir yanda asla anlaşılamadığı, onu kalıplara sokmak isteyen ailesi; diğer yanda ömrünün en güzel beş yılını verdiği o kutsal gerilla kutsallığı ve şimdi de kendini ait hissetmediği bu 'yanlış' ortak konutun orta yeri... Bu sıkışmışlık hissi ruhunu daraltıyordu. "*Ne yapacağım ben burada?*" diye düşündü hırsla. "*En iyisi hemen yarın bavulumu toplayıp taşınmak! Bunların hepsi tam birer sapık!*" diyerek kendini yeniden balkona attı. Uykusu firar etmişti.

Zihnini susturmak adına bir kez daha kediotu çayı yapmak için mutfağın yolunu tuttuğunda, kapıda ansızın Ophelia ile burun buruna geldi. Ophelia'nın o pırıltılı makyajı tamamen akmış, alnındaki ve yanaklarındaki çizgiler derinleşmiş, gözlerinin altındaki mor halkalar koca birer kuyuya dönüşmüştü; karşısında adeta kırk yıllık bir hayatın yorgunluğunu taşıyan yaşlı, çökmüş bir kadın duruyordu. Letya, onun bu bitkin hali karşısında insani bir refleksle birkaç kelime hoş-beş ettikten sonra sıcak çayını alıp hızla odasına döndü.

Gece boyunca yatağın içinde döne döne aynı soruyu sordu kendine: *"Taşınısam mı, taşınmasam mı?"* İçindeki o ses yanıt arıyordu: *"Tamam, tolerans ve hoşgörü iyi güzel de... Benim tüm bu yozlaşmayı, bu sınır tanımazlığı hayatımın merkezine almam gerekiyor mu? Ben ömrünü bir halkın özgürlüğüne adanmış onurlu bir gerillayım; bunlar ise hayatın tek bir sillesini yememiş, burjuva ailelerin şımarık çocukları! Bildikleri tek şey sabahlara kadar delice eğlenmek, tenlerini tatmin etmek! Kafalarının içinde bundan başka hiçbir ulvi değer yok!"*

Fakat sonra, dağlarda öğrendiği o diyalektik düşünce yöntemiyle daha derin, daha objektif bir analize girişti ve aslında bu iki kadının da hiç de küçümsenecek insanlar olmadığı gerçeğiyle yüzleşti. Ophelia akademik kariyerini tamamlamış, entelektüel bir zanaat sahibiydi; Miyu ise hâlâ büyük bir disiplinle yükseköğrenimine devam ediyordu. Onlar sadece sistemin onlara sunduğu o boş zamanlarda, kendi seçtikleri vahşi bir yöntemle eğleniyorlardı. *"Belki de..."* diye geçirdi içinden Letya, gözlerini karanlığa dikerek. *"Eğer benim de arkamda böyle acılı bir geçmişim, halkımın o trajik kaderi ve sırtımda bir gerilla yükü olmasaydı... Ben de onlardan farklı bir yolda yürüyemezdim."*

Letya'nın zihni, doğunun o katı ahlaki kutsallığı ile batının bu sınır tanımayan bireysel özgürlük kültürü arasında adeta allak bullak olmuş, iki parçaya bölünmüştü. Öyle ki artık Berlin geceleri onun için bir huzur limanı olmaktan çıkmıştı. İçinde sanki birbiriyle durmadan savaşan iki farklı Letya doğmuştu. Kendini sakinleştirmek adına bir kediotu çayının peşinden diğerini demliyor ama nafîle, uykuya dalamıyordu. Ansızın yatağın içinde, *"Allah kahretsin!"* diye isyan etti sessizce. *"Nedir bu dillerin, dinlerin, birbirine düşman kültürlerin, sınırların ve milletlerin yarattığı bu amansız kaos? Bu dünyayı bu kadar karmaşık kim yarattıysa, hepsini toplasın ve geri alsın!"* Kendi hayal ettiği, herkesin bir gerilla safındaki gibi eşit, adil ve özgür olduğu o ütöpik sistemin bu kapitalist dünyada mümkün olmadığı gerçeği, onu dipsiz bir karamsarlığın ve umutsuzluğun kuyusuna fırlatıyordu.

Sonra bir an durdu; bu mavi gezegenin üzerinde nefes alan yedi milyar insanı düşündü. Bu kadar uçsuz bucaksız farklılığa, bu kadar zıt inançlara rağmen, bunca insanın aynı metropollerde birbirinin boğazına sarılmadan, bir şekilde 'barışçıl' bir kaos içinde yaşaması aslında mucizevi ve son derece enteresandı. Marc'ın o entelektüel tespiti yeniden kulaklarında çınladı: Bu farklılıkların her birini birer tehdit olarak değil, insanlığın o ortak hafızasındaki büyük birer zenginlik olarak görmek gerekiyordu. *"Kimse bana doğrudan zarar vermediği, benim özgürlük alanımı işgal etmediği sürece, kimin nasıl ve hangi çılgınlıkla yaşadığından bana ne?"* dedi kendi kendine ve içindeki o baltayı nihayet toprağa gömerek huzurlu bir uykunun kollarına bıraktı kendini.

Ertesi sabah erkenden, dinç bir zihinle uyandı; sokağa çıkıp eğitim bursu için gereken son resmî evrakları da ilgili makama teslim etti. Dönüşte büfeden kendine birkaç güncel gazete ve kiralık ilanları içeren dergiler aldı. Niyeti kendine

yeni, steril bir ev aramaktı; fakat sayfaları karıştırırken aniden dergiyi masanın üzerine bıraktı ve bu fikirden tamamen vazgeçti.

"Miyu ve Ophelia, aslında özünde son derece zeki, dürüst ve çok iyi insanlar," dedi kendi kendine. Bu şahit olduğu çılgınlıklar onların kendi mahremiyeti, kendi özel yaşamlarıydı; onlar tamamen başka bir modern kültürün çocuklarıydı ve elbette hayatı kendi istedikleri vahşi ritimde yaşayacaklardı. Belki de Batı dünyasının o yere göğesini sığdıramadığı "özgürlük" kavramı tam olarak bu demekti: Kimi sabahlara kadar kulüplerde dans eder, kimi ortak alanlarda fütursuzca sevişir, kimi bedenini çıplaklıkla taçlandırır, kimi vücuduna metaller saplar, kimi derisine mürekkepler kazır, kimi de sadece izlemekle yetinirdi.

"Ben onların bu yaşam tarzını kendi ahlak süzgecimden geçirip kabul etmesem de, onlar da bu sistemin ezilmiş birer parçası, birer insandır; onlara hoşgörüyle, dağlı bir olgunlukla yaklaşmam gerekir. Yaşa ve yaşat... Zaten bizim o sarp kayalıklarda verdiğimiz o kanlı mücadele de bireyin ve toplumun üzerindeki her türlü zinciri kırmak, mutlak özgürlüğü ve refahı getirmek için değil miydi?"

Tüm bu felsefi ve olgun içsel söylemlerine rağmen, insan zihninin o muhafazakâr çekirdeği hâlâ bir yerlerde direniyor, dün gece o karanlık odalarda gördüğü o uç sahneleri bir türlü hazmedemiyordu. *"Bir insan sevgilisini sokakta, herkesin gözü önünde tutkuyla öpebilir, bunu anlarım,"* diyordu kendi kendine. *"Ama yabancı gözlerin altında, ulu orta ve böylesine hayvansı bir dürtüyle seks yapmak gerçekten ne kadar doğrudu? Gerçi orası kamusal bir sokak değildi, kapalı ve özel kuralları olan marjinal bir kulüptü; oraya gitmeye de kimse onu zorlamamıştı, bu doğru. Ama yine de insan*

sormadan edemiyor: Başkalarının buz gibi bakışları altında, ulu orta seks yapmanın arkasında yatan o gizemli haz neydi acaba? Ben bir teşhirci (ekshibiyonist) ya da röntgenci (voyeurist) değilim..." diye mırıldandı aynadaki aksine bakarak. "Ama anlaşılan o ki, modern dünyanın kalbinde bu dürtülerle nefes alan binlerce insan var. Hele ki o karanlık odaların köşelerinde durup, sevişen bedenleri izleyerek kendilerini tatmin edenlere ne demeli? Bu gerçekten modern insanın normal miydi acaba?"

Letya'nın zihnindeki o vahşi uçurum her geçen saniye biraz daha derinleşiyor, peş peşe sıralanan soru işaretleri ruhunu bir kırbaç gibi dövüyordu. Özgürlük denilen o büyümlü ve tekinsiz kavram gerçekten neyi temsil ediyordu? Kadim ahlak normlarının, geleneksel değerlerin un ufak olduğu, sıfıra indiğı bir kuralsızlık düzeni miydi özgürlük? Yoksa insanın insanı insan yapan o asli kutsallarından soyunup, ilkel, gem vurulmaz hayvansi dürtülerin esaretinde kaybolması mıydı?

Karanlık balkonda uzun, yorucu bir düşünce mesaisinin ardından, dudaklarından dökülen o sivil mantraya sığındı: "Yaşa ve yaşat!" Özgürlük, nihayetinde insanın kendi iradesiyle seçtiğı patikada yürümesi demekti. Bu şehirdeki insanlar tıpkı hayal ettikleri gibi giyiniyor, kuşanıyor, kendi felsefelerinin çizdiği koordinatlarda tasasızca ömür tüketiyorlardı. Hiç kimsenin, bir başkasının mahrem mabedine, kılık kıyafetine, zevklerine ve günahlarına pranga vurmaya hakkı yoktu. Eğer her birey kendi eyleminin içinde bir haz ve mutluluk buluyorsa, bu rengarenk tablonun neresinde durduğunun ne önemi vardı?

"Ucu bana dokunmadığı, benim sınırlarıma tecavüz etmediğı sürece, kimin hangi yatakta ya da hangi dans pistinde eridiğinden bana ne?" diye mırıldandı. Bedenleri de, o yolları

tüketen hayatları da onlara aitti. *"Eğer ben bu şehirde kendimi özgür hissetmeyeceksem, dağların o ölümcül sarp yamaçlarından sağ çıkıp bu betona sığınmamın ne anlamı kalır? Ben onların bu marjinal dünyasını yaşamıyorum, ideolojik olarak da onaylamıyorum ama onların varoluş hakkına da darbe vurmuyorum. Öyleyse bana düşen tek şey, bu rengarenk kuralı hoş görmek, bu sivil esnekliğe saygı duymaktır."*

Çünkü gerçek özgürlük, *"Sen de benim gibi ol, benim şablonlarıma göre nefes al"* despotizmiyle taban tabana zıttı. Üstelik kimse Letya'nın bileğine zincir vurup onu kendi rengine boyamaya çalışmıyordu. Miyu ve Ophelia ile aynı gökyüzünü, aynı ortak konutun mutfağını paylaşmak onun mahkûmiyeti değil, bizzat kendi iradesiyle seçtiği bir limandı. Bu idrakte birlikte göğsünü sıkı o demir çember biraz olsun gevşedi, ruhu hafifledi.

Yine de bu kavramın, felsefe tarihinin o engebeli yollarında ne amansız sınırlara sahip olduğunu çok iyi biliyordu. Letya, Kandil'in o puslu sığınaklarında sadece askeri teorileri değil; bazı anarşist metinleri, Jiddu Krishnamurti'nin o duru felsefesini ve Jean-Paul Sartre'ın o ağır varoluşçu manifestolarını satır satır hatmetmiş bir kadındı. Özgürlüğün, insanlığın en çetrefilli labirenti olduğunun bilincindeydi. Her insan her ne kadar kendi hür iradesiyle adımladığını sanıyorsa da, özünde herkes yazılı yasaların, egemen kültürün ve kadim toplumsal törelerin görünmez ipleriyle birer kukla gibi sisteme bağlıydı.

Marc, bir keresinde telefonun ucundan o tok, entelektüel sesiyle, *"En ilkel, en yalın tinsel özgürlük, insanın kendi bağımlılıklarından ve zihinsel prangalarından kurtulduğu o ilk şafak vaktidir Letya,"* demişti. *"Zaten insanın bilinç dışı, o*

ilkel bağımlılıklardan özgürleşmek adına önüne çıkan hiçbir kutsal sınırı, hiçbir ahlaki barikadı tanımaz; yıkar geçer."

Kiminin lügatinde özgürlük, bir başkasının egemenlik alanını ihlal etmeden, canının çektiği her eylemi fütursuzca sergileyebilmektir. Kimine göre ise sadece "olmak" haliydi; bir tuvalin karşısına geçip resim çizme arzusunun o katıksız uyanışı ve o fırçanın tuvalde bıraktığı o ilk iz gibi, eylemin bizzat kendisiydi. Toplumsal düzlemde bu kavrama yüklediğimiz kutsal anlamlar, aslında soyut birer illüzyondan ibaretti ve kişisel hücrelerde tek bir kelimeyle tanımlanamayacak kadar akışkandı. İnsanın doğası gereği sahip olamadığı, elinden kaçırdığı bir cevheri hakkıyla tanımlaması zaten imkânsızdı; zira insan bir şeyi kelimelerin kalıbına döktüğü an, onu kendi elleriyle sınırlandırıp esir ederdi.

Müziğin ritminde kaybolmak, çılgınca eğlenmek, bir tenin sıcaklığında erimek, seks yapmak, resim çizmek ya da bir enstrümanın tellerinde ruhu kanatlandırmak... Hepsi hürriyetin farklı birer çehresiydi. Eğer bir gün insanlık o ütöpik refah düzeyine ulaşırsa; dünyadaki savaşlar, sömürü çarkları, emperyalist baskı ve faşizan zulüm tamamen yeryüzünden silinirse ne olacaktı? Dünya adeta kutsal bir cennete dönüşecek, herkes sabahtan akşama kadar o varoluşsal boşluğu doldurmak için deliler gibi eğlenecekti belki de. İşte tam da bu kozmik rüya yüzünden, 1967 yılının o meşhur *Flower Power* (Çiçek Çocuklar) hareketi, Vietnam Savaşı'nın o kanlı, emperyalist vahşetine karşı dünyaya o tarihi sloganı haykırmıştı: "*Savaşma, seviş!*" (*Make Love, Not War!*)

Letya, sevmenin de, sevişmenin de, o cinsel coşkunun da hürriyetin birer parçası olduğunu kabul ediyordu; ancak onun doğu felsefesiyle yoğrulmuş ruhu, bu mahrem ayinin ulu orta

değil, perdelerin arkasındaki o korunaklı loşlukta yaşanmasından yanaydı. Çünkü seks de, sevgi de insanın sadece kendine ve eşine ait olan o en derin, en dokunulmaz gizemiydi. Sırf sokaklardaki çocukların o masum dünyasını korumak adına bile olsa, bu mahremiyetin kamusal alanda deşifre edilmesi doğru olamazdı.

Daha birkaç gün önce Berlin metrosunda, vagonun kuytusunda ulu orta sevişen, arzunun esaretinde kaybolmuş bir çift görmüş ama içindeki o yabancılık hissiyle sesini çıkarmamıştı. Garip olan, trendeki hiçbir Alman'ın da bu duruma tepki göstermemesiydi; herkes büyük bir medeniyet zırhına bürünerek ya kafasını başka bir yöne çevirmiş ya da o vagonu sessizce terk etmişti. Belki de Ophelia, o hararetili mutfak tartışmasında haklıydı: Gözümüzün içine birer mızrak gibi sokulmadığı sürece, kimin hangi dehlizde ne yaptığı bizi ilgilendirmezdi. Aslolan, insanın yaptığı eylem her ne olursa olsun, bir başkasının ruhuna ve bedenine zarar vermemesi, onu incitmemesiydi. Yaşa ve yaşat!

10. Bölüm

Nihayet takvimler 31 Ağustos Pazartesi gününü gösterdiğinde, Letya içindeki o kaygılı heyecanla Akşam Lisesi'ndeki (Abendgymnasium) ilk ders gününe adım attı. Sınıfa girip sıraları süzdüğünde, hayatın farklı engebelerinden geçmiş, rengarenk yaş gruplarından insanlarla karşılaşmak içindeki o yabancılık hissini bir anda yok etti. Sınıfın en kıdemlisi, otuz sekiz yaşının olgunluğunu yüz çizgilerinde taşıyan Martin adında bir Alman'dı; en genci ise henüz yirmi üç baharı geride bırakmış olan Luca'ydı. Akranlarının ve kendinden büyüklerin bu eğitim telaşı, Letya'nın yüreğine su serpti.

Yirmi iki kişilik bu kozmopolit sınıfta Letya, kendine orta sıralarda güvenli bir yer seçmişti; sağında Luca adında bir İtalyan göçmeni, solunda ise Jeanett adında asil duruşlu bir Alman kadını oturuyordu. Luca; kısa boyu, omuzlarına dökülen simsiyah kıvrıkcık saçları ve gözlerindeki o Akdeniz sıcaklığıyla ilk andan itibaren insanın içine işleyen, cana yakın bir gençti. Ders aralarında, okulun o beton bahçesinde Letya'ya Sicilya'nın o güneşte kavrulan şehri Catania'dan buralara uzanan hikâyesini anlattı. Henüz çocuk yaştayken, işçi olan anne ve babasının peşinden Almanya'nın bu gri sokaklarına savrulmuş, ortaokulun ardından hayata atılıp elektrik teknisyeni olmuştu. Yirmi iki yaşına kadar şantiyelerde dirsek çürütmüş ancak son bir yıldır işsizliğin o amansız girdabına kapılmıştı. Nihayet bir gün bu döngüyü kırmaya karar verip, eline o altın anahtarı, lise diplomasını almak için bu sıralara dönmüştü.

Solunda oturan Jeanett ise Doğu Berlin'in o eski, işçi mahallelerinde büyümüş tecrübeli bir hemşireydi. Uzun boyu, beline kadar bir gece karanlığı gibi uzanan siyaha boyalı saçları ve o saçların tezatında birer okyanus gibi parıldayan mavi gözleriyle, otuz bir yaşının tüm zarafetini üzerinde taşıyan duru bir güzellikti. Sınıfın genelini süzdüğünde, Luca ve kendisi dışında otuz üç yaşında Polonyalı bir adam ile otuz dört yaşında Hindistanlı bir kadından başka göçmen göze çarpmıyordu; geri kalanların tümü Alman'dı ve her biri Letya'ya karşı inanılmaz derecede kibar, ön yargısız yaklaşıyorlardı. Bu sınıfta kadınların sesi, erkeklerin sayısal üstünlüğünü gölgede bırakacak kadar gür ve çoktu.

Okul çıkışında Letya, o ilk taşındığı dört odalı ortak evde yolları kesişen Julia ile önceden sözleştikleri gibi meşhur *Schwarzes Café*'de (Siyah Kafe) buluştu. Julia, klasik

güzellik kalıplarının uzağında bir çehreye sahipti belki ama Teknik Üniversite'nin matematik koridorlarında bilenmiş zehir gibi bir zekası vardı. Kahvelerinden ilk yudumu alırken, Julia dostça Letya'nın elini tuttu: "Eğer bu mektep yolunda ilerlemek istiyorsan, o korkutucu matematik ve fizik derslerinden gözün hiç korkmasın Letya. Ne zaman zihnin bulansa bana gel, ben her adımda senin fenerin olurum," diyerek ona sarsılmaz bir güvence verdi.

Letya, Berlin'e ayak bastığı günden beri etrafını saran bu hesapsız iyi niyet çemberine, insanların bu saf yardımseverliğine inanmakta güçlük çekiyordu; ama karşısında duran bu gerçeklik onun yaralı ruhunu şifalandırıyordu. Akşama doğru ortak konuta döndüğünde, uzun zamandır hissetmediği o katıksız mutlulukla gülümsedi. Artık içindeki o amansız özlem seline set vuramıyordu; ne yapıp edip, canından çok sevdiği annesinin yüzünü görmeli, onun kokusunu içine çekmeliydi. Telefonun başına geçip Afşan ile bu kutsal kaçamağın planlarını yaptı; ilk uygun hafta sonunda Frankfurt'a gizli bir sefer düzenleyip annesinin ellerine kapanmaya karar verdi.

Ancak o büyük buluşmadan önce, ev halkının tatlı bir telaşı vardı. Bu hafta sonu Miyu yirmi altıncı yaş gününü kutlayacaktı ve ortak konutun o geniş koridorlarında büyük bir doğum günü partisi vermeye hazırlanıyordu. Miyu, mutfakta Letya'ya sarılarak, "Bu gece partinin kapıları tüm dünyaya açık Letya! Kendi çevrenden, okulundan canın kimi istiyorsa davet et, bu ev bizim özgürlük alanımız," dedi. Letya bu cömert teklifle sevince boğuldu; hemen eski evindeki Jürgen, Julia ve Andreas'ı, ardından okuldaki sıra arkadaşları Luca ve Jeanett'i bu geceye çağırdı. Marc zaten listenin başındaydı; böylece Letya, bu yabancı şehirdeki ilk

büyük partisinde artık tek başına, bir gölge gibi yalnız kalmayacaktı.

Cumartesi akşamı saat yediyi vurduğunda, ortak konutun kapısı şenlendi ve ilk misafirler birer ikişer içeri damlamaya başladı. Miyu, mutfak tezgahını rengarenk içkilerle donatmış, kendi elleriyle hazırladığı taze suşileri şık tabaklara dizmişti. Letya'nın davetlilerinden ilk gelen, yanına erkek arkadaşını da alan mavi gözlü Jeanett oldu. Çok geçmeden Julia, Jürgen ve Andreas da neşeyle içeri süzıldüler; ardından Marc o bildik beyefendi tavrıyla kapıda belirdi ancak Luca'dan henüz bir iz yoktu. Letya, kendi tanıdıklarını ağırlamak adına onları odasının o Simon-Dach Caddesi'ne açılan balkonuna davet etti; gecenin ilk saatlerinde, serin Berlin havasında okul hayatı ve geleceğe dair sıcak, entelektüel bir sohbete daldılar.

80

Gece yarısına doğru ev, adeta kabuğuna sığmayan devasa bir insan seline teslim oldu; odalar, koridorlar ve mutfak, adım atılmayacak kadar yoğun bir kalabalıkla dolup taşı. Odaların kapıları ardına kadar açılmıştı ve Miyu'nun odasındaki devasa hoparlörlerden yükselen o hipnotik Techno müzik, evin en kuytu köşelerini bile ritmik bir şekilde titretiyordu. Kimi müziğin büyüünde bedenini özgür bırakıyor, kimi bir köşede kadeh kaldırıp felsefe yapıyor, kimi de odadan odaya gezinerek yeni tenlerle tanışıyordu. Bir süre sonra Jürgen, Andreas, Jeanett ve Julia da bu vahşi ritme kendilerini kaptırıp dans pistine doğru süzıldüler. Marc ise mutfak tezgahına yaslanmış, bir grup Alman entelektüeliyle derin, hararetli bir siyasi tartışmanın tam merkezindeydi.

Letya, balkonda bir anlığına yalnız kalınca, bu insan selinin içinde bir kaşif gibi gezinmek istedi ve adımlarını Ophelia'nın odasına doğru yöneltti. Kapıdan içeri baktığında, odanın ortasında duran, sıra dışı ve eksantrik giyimiyle tüm

bakışları üzerine çeken bir kadın ona bakıp gizemli bir şekilde gülümsedi. Letya, içindeki o dağlı çekingenlikle tam geri adım atıp oradan uzaklaşacakken, kadın bir yılan gibi süzülerek yanına geldi ve sesindeki kışkırtıcı tonla sordu: "Sen de kimsin, bu evin hangi gizli köşesinde saklanıyorsun?"

Letya, kendini toparlayarak, "Benim adım Letya," dedi ve merakına yenik düşerek ekledi: "Ya sen kimsin?"

81

Kadın, gözlerini Letya'nın göz bebeklerine dikerek, adeta büyüleyici bir fısıltıyla konuştu: "Benim adım Sirius... Yoksa gökyüzünün o en parlak yıldızı Sirius'u henüz tanımıyor musun?"

Letya, müzik ritminin altında buram buram ağır ve pahalı parfümler kokan, havasızlığın sıcağıyla kavrulan bu odada, adeta bir seks bombasını andıran bu cüretkar kadının karşısında ne yapacağını, nasıl bir cümle kuracağını şaşırdı. Vücudu müziğin bas dalgalarına içgüdüsel olarak hafiften ayak uydururken, ansızın Sirius'un narin elinin, kendi kolunu yavaşça ve derin bir arzuyla okşadığını hissetti. O an Letya'nın beyrinde bir alarm zili çaldı; kendini büyük bir hızla geri çekerek koridora fırladı ve cankurtaran bir sığınak gibi gördüğü banyoya kaçtı, kapıyı arkasından kilitledi. Kalbi göğüs kafesini döverken derin derin soluklandı, lavaboyu açıp yüzüne çarptığı soğuk suyla zihnindeki o harareti dindirdi.

Banyodan çıkıp mutfığa geçtiğinde Marc'ın hâlâ aynı hararetle tartıştığını gördü; salonda ise Ophelia, Miyu, Julia, Martin ve Jürgen delice dans ediyor, müziğin içinde adeta eriyorlardı. Kendi odasına çekilmek istedi ancak odası da çoktan bu kozmopolit kalabalığın işgaline uğramıştı. İçeride

her renkten, her cinsten insan mevcuttu; kimi yatağın üzerine uzanmış fütursuzca sevişiyor, kimi balkona tünemiş elindeki cıgaralığın (marihuana) dumanını gecenin karanlığına üflüyor, kimi de bir köşede kendi kendine hafifçe kıvrarak içkisini yudumluyordu.

Letya, bu kaosun ortasında ne yapacağını bilemez bir halde mutfğa döndü; Ophelia'nın büyük bir özenle hazırladığı o meyveli şarap kokan *Sangria* kâsesinden kendine bir bardak doldurdu. Salonda kör bir noktaya geçip içkisinden küçük yudumlar alarak bu çılgın insan panayırını izlerken, kapıda Luca belirdi. Onun o tanıdık, cana yakın çehresini görmek Letya'nın yüreğine bir dağ ferahlığı verdi; en azından bu günah şehrinin ortasında artık yapayalnız değildi. Luca ile ayaküstü yapılan kısa bir selamlaşmanın ardından, nispeten boşalmış olan balkona sığındılar. Luca cebinden tütününü çıkarıp büyük bir ustalıklarla bir cıgaralık sarmaya başladı; ardından dumanı tüttürmeden önce nezaketle Letya'ya uzattı. Letya, "Hayır, teşekkürler Luca; ben bedenime sigara dumanı sokmam," diyerek geri çevirdi.

Tam o sırada yanlarında biten Miyu, o çocuksu enerjisiyle Luca'nın parmakları arasındaki o yeşil tütünü kaptığı gibi dudaklarının arasına sıkıştırdı ve derin bir dumanı ciğerlerine çekti. Letya şaşkınlıkla gözlerini büyüterek, "Hani sen hayatında hiç sigara içmezdin Miyu?" dedi. Miyu, gözlerini kısarak gülümsedi: "Aslında içmem Letya... Ama bazen, hayatın ritmi böyle çılgın aktığında canım o dumanın rahatlığını çekiyor."

Letya elbet aptal bir kadın değildi; o keskin, geniz yakan kokunun sokaklarda satılan marihuana olduğunu anında kavramıştı. Ortamın bu samimi havasını fırsat bilerek hemen odasındaki o gizli çekmeceye koştu ve Miyu için günlerdir

sakladığı o anlamlı hediye getirdi. Çok sevdiği Aynur Doğan'ın o asi ve dirençli tınılarla bezeli '*Keçe Kurdan!*' (Kürd Kızı) albümünü Miyu'nun ellerine bıraktı: "Bu kadın, benim ruhumu iyileştiren, bu dünyadaki en kıymetli Kürd müzisyenidir; bu benim sana doğum günü hediyem," dedi. Miyu, bu otantik ve anlamlı jest karşısında adeta çocuksu bir sevinçle çığlık attı; Letya'nın boynuna sarılıp onu yanaklarından öpücüklere boğdu.

Az sonra Luca da mutfaktan kendine büyük bir bardak Sangria alıp balkondaki o küçük köşeye, Letya'nın yanına döndü. Gecenin geri kalanında Sicilya'nın o mafyatik tarihinden, okul sıralarından, dünya politikasından ve müziğin o evrensel dilinden bahsettiler. Luca da tıpkı Letya gibi elektro gitarın o asi, hırçın tonlarında teselli bulan bir gençti. *Crossover*, *Punkrock*, *Hardcore* gibi Letya'nın da o Frankfurt yıllarında yeraltı dünyasından çok iyi bildiği ve sevdiği tarzları dinlemesi, Berlin'deki o illegal konserlerin anılarını anlatması Letya'nın damarlarındaki kanı hızlandırdı; ancak Luca aynı zamanda modern dünyanın getirdiği *Minimal Techno*, *Goa* ve *Drum 'n' Bass* gibi elektronik ritimlerin de sıkı bir müdavimiydi.

Şafak vakti Berlin'in üzerine mor bir tül gibi çökerken, partideki kalabalığın büyük kısmı yavaş yavaş şehrin diğer efsanevi yeraltı kulüplerine doğru yola koyuldu, bir kısmı ise evlerinin yolunu tuttu. Letya ve Luca, balkondaki o serin nöbeti bitirip yeniden mutfığa geçtiler. Marc, Ophelia, Jeanett ve Miyu hâlâ ilk anki enerjiyle, gözleri kapalı bir halde dans etmeye devam ediyorlardı. Mutfak tezgahında Luca ile birlikte birkaç lokma bir şeyler atıştırdıktan sonra, Luca da o hipnotik ritme karşı koyamayarak kendini dans pistinin kollarına bıraktı.

Letya yeniden balkona yöneldi ancak orası da çoktan taze duman alan yeni konuklar tarafından doldurulmuştu. İçinde büyüyen o aşılmaz barikat yüzünden, Miyu'nun odasındaki o dans pistine bir türlü adım atamıyordu; çünkü içerideki insanlar adeta birer şaman gibi, müziğin o mekanik ritminde kendilerinden geçmiş, trans halinde yalpalıyorlardı. Letya ömrü boyunca düğünlerde, dağ başlarındaki ateşlerin etrafında defalarca o omuz omuza, ritmik halayları çekmiş bir kadındı; televizyondaki o yabancı müzik kanallarında *Crossover*, *Hardcore* ya da *Punkrock* kliplerini izlemiş, insanların nasıl vahşice tepindiğini görmüştü ama bu *Techno* denilen ayine bir türlü ruhunu ve bedenini uyduramıyordu. Oysa müziğin o bas dalgaları her yanını sardığında, olduğu yerde içgüdüsel olarak kalçalarını, omuzlarını müziğin ritmine göre hafifçe oynatmaktan kendini alamıyordu; fakat o dans edenlerin gözlerindeki o mutlak kayboluşu, o çılgın teslimiyeti kendi içinde bir türlü yaratamıyordu. Sanki ruhunun en derin yerinde, geçmişten gelen çelikten bir el onu amansızca frenliyordu.

O sırada yanına gelen Julia, gözlerindeki yorgunlukla, "Ben artık kendi yatağımın yolunu tutuyorum Letya," diyerek onunla sıcak bir şekilde vedalaştı ve gecedan ayrıldı. Jürgen ve Andreas da çoktan kalabalığın arasında izlerini kaybettirmişlerdi. Letya, salonun loş bir köşesine sığınıp sırtını duvara yasladı ve bir antropolog titizliğiyle bu yabancı insan manzarasını süzmeye başladı. Karşısında, modern dünyanın en marjinal renkleri duruyordu. Çoğu, o eski zamanların *Hippie* kültürünü anımsatan; oynak, hoppa, hayata karşı amansızca gevşek ve rengarenk pantolonlara bürünmüş gençlerdi. Kendi elleriyle batik boyadıkları ya da üzerini çiçek desenleriyle, kargo ceplerle süsledikleri o dökümlü pantolonların üzerine, göz alıcı neon tişörtler geçirmişlerdi. Erkeklerin bir kısmında özenle uzatılmış keçi

sakalları, kimisinde o yetmişlerin anısını yaşatan uzun favoriler göze çarpıyordu; ancak saçların genel olarak neredeyse sıfıra yakın, çok kısa kesilmesi bir kural gibiydi. Bıyıklı tek bir adama rastlamak imkânsızdı ama omuzlarına kadar asice uzanan saçlarıyla ritim tutan erkeklerin sayısı da azımsanamayacak kadar çoktu. Kadınlar ise saçlarını pembenin, mavinin ve kıskırtıcı bir kırmızının tonlarına boyamış; lateks etekler, İspanyol paça pantolonlar ve dar büstiyerlerle endam ediyorlardı. Bazıları o kadar fantastik, o kadar fütüristik bir süsleme sanatı ortaya koymuştu ki, sanki dünyaya az önce bir uzay gemisinden inmişler gibiydi. Vücudunda bir dövme, bir yerinde metal bir delici (piercing), boynunda kalın zincirler ya da kulaklarında sıra sıra küpeler taşımayan tek bir canlı bile yoktu bu salonda.

Hatta tam karşısında ritim tutan bir kadın vardı ki, Letya onun güzelliği karşısında adeta büyülenmişti; sanki Tanrı, o kadını yeryüzüne özel bir estetik tasarım olarak göndermiş bir mankendi. İncecik belinden kalçalarına doğru bir sarmaşık gibi yayılan o çiçek desenli devasa dövme, burnunda, kaşında ve dudak kenarlarında ışıldayan o minik metaller, yüzünün hatlarını bir tabloya dönüştüren o kusursuz makyaj sanatı gerçekten bir şaheserdi. Başındaki o keskin hatlı mavi küt saçların aslında orijinal olmadığını, kaliteli bir peruk olduğunu hemen kavramıştı. Üzerindeki o parıldayan, göğüslerini amansızca sıkan daracık lateks büstiyer, onun altındaki koyu kırmızı minicik etek, bacaklarını saran pembe çoraplar ve o yeşil apartman topuklu ayakkabılar muazzam bir tezatın uyumunu sergiliyordu. Dikkatli bakıldığında, salondaki herkes gizli bir anlaşma imzalamış gibi birbirine benziyordu; fakat insan o kalabalığın detaylarına indikçe, her bir bireyin kendi içinde nasıl nev-i şahsına münhasır, nasıl bambaşka bir dünya sakladığını görüyordu.

Genel anlamda, bu kalabalığın her bir ferdi inanılmaz derecede barışçıl ve sevgi doluydu. Bu mutlak huzur hali, damarlarında gezen alkolün ve o uyuşturucu dumanların yarattığı yapay bir cennetin sonucu muydu, yoksa bu insanların fielsefesi zaten bu kadar duru muydu, Letya bunu kesin olarak kestiremiyordu. Ancak içindeki o kuşkucu militan yavaşça geri çekildi ve bu insanların topluma karşı tamamen zararsız olduğu, tek dertlerinin bu yalan dünyada birkaç saatliğine deli gibi eğlenmek olduğu kanısına vardı. Hele okulda o sakin duruşuyla tanıdığı Luca'nın, bir yandan o esrarlı cıgaralığı tüttürürken diğer yandan amansız bir anarşist, aşırı solcu bir militan gibi konuşması ve aynı anda *Goa*, *Trance* ritimlerinde kendini kaybetmesi, Letya'nın zihnindeki tüm ezberleri darmadağın etmişti. Luca'nın da dudak kenarlarında ve kaşlarında ikişer üçer delici parıldıyor, kulaklarından aşağıya onlarca küpe sarkıyor, kollarında ve ellerinde o eski denizci dövmelelerini andıran muazzam desenler uzanıyordu. Koca evde, bedenine tek bir boya, tek bir metal iğne değmemiş olan tek insan Letya'nın kendisiydi.

Letya, karşısındaki o lateks kıyafetli kadının dış görünüşündeki o estetik büyüye, o sıra dışı güzelliğe öyle derinden dalmıştı ki, o an dünyanın tüm savaşlarını, Kandil'in o soğuk kayalıklarını ve içindeki o amansız kimlik kavgasını unuttu. Ansızın Luca'nın arkasından gelip, "*Hey Letya! Balkon biraz boşaldı, taze hava almaya ne dersin?*" diye fısıldamasıyla, sanki derin bir hipnoz uykusundan sarsılarak uyandı. Tek bir kelime bile edemeden, sadece başını sallayarak Luca'nın peşinden o serin geceye yürümekle yetindi.

Luca, balkondaki o demir parmaklıklara yaslanıp kendine yeni bir cıgaralık daha sardı; keyfi yerindeydi, dünyanın tüm dertlerini o dumanla birlikte Berlin semalarına salıyordu. Bu salondaki, bu balkondaki gençlerin hiçbirinin Letya'nın

gerçekte kim olduğundan, geçmişte kaç çatışmadan sağ çıktığından, o sarp dağlarda ne açlıklar, ne ölümler atlattığından en ufak bir haberi yoktu. Bu insanlar, teorik olarak son derece zeki ve entelektüel olmalarına rağmen, pratik politikanın o kirli, kanlı sokaklarıyla uğraşmayı reddediyorlardı. Kafalarının içindeki o kutsal mabet sadece eğlenmekten, müziğin bas dalgalarından ve uyuşturucunun o hafifletici hafifliğinden ibaretti. Kimisi Batı Almanya'nın o zengin, aristokrat ailelerinden gelen şımarık çocuklardı, kimisi de tıpkı Miyu ve Ophelia gibi haftanın beş günü plazalarda, ajanslarda dirsek çürütüp, hafta sonu geldiğinde o kurumsal zırhlarını yırtarak deliler gibi eğlenen modern kölelerdi. İçlerinde Luca, Jeanett ve Julia gibi hayatın maddi zorluklarıyla boğuşan, yoksulluğun sınırındaki göçmenler de vardı elet ama onlar bu pırıltılı kalabalığın içinde sadece küçük birer azınlıktı.

Güneş, Berlin'in o endüstriyel binalarının arkasından kızıl bir alev gibi yükselirken, Luca da yorgun bedeniyle vedalaşıp kendi evinin yolunu tuttu. Miyu, Ophelia ve partinin o yıkılmayan son kalesi olan kemik kadro ise eğlenceyi bitirmeye niyetli değildi; partinin devamı için şehrin o en karanlık, yeraltı tekno kulübü olan *Tresor*'a doğru yola çıkmaya hazırlandılar. Miyu, Letya'nın gözlerindeki o bitkinliği fark edince, Letya mahcup bir tebessümle araya girdi: "Sevgili Miyu, beni bağışla... Bedenim artık tek bir ritmi bile kaldıracak güçte değil, çok yorgunum. Ben bugün bu sessiz evde kalıp ruhumu dinlendireceğim," dedi. Onlar kapıdan birer neşe çılgılığıyla çıkıp gittikten sonra, Letya evin tüm pencerelerini ardına kadar açtı. Odalara sinen o yoğun alkol, parfüm ve esrar kokusunu Berlin'in o temiz sabah rüzgârıyla havalandırdı; ardından koca evde kalan o mutlak, kutsal sessizliğin içinde yatağına uzanıp derin bir uykuya daldı.

11. Bölüm

Akşam Lisesi'ndeki o ilk hafta, Letya için adeta su gibi akıp gitti. Derslere giren öğretmenlerin ezici çoğunluğu kadınlardan oluşuyordu ve her biri ideolojiden arınmış, işini aşkla yapan profesyonel, iyi insanlardı. Hafta sonu geldiğinde Letya, içindeki o beş yıllık amansız hasreti dindirmek adına nihayet o büyük adımı attı. Cumartesi sabahının ilk ışıklarıyla Berlin Merkez İstasyonu'ndan Frankfurt'a gidiş-dönüş 88 biletini aldı; şehre vardığında babasının gölgesinden uzak kalmak için her zaman sığındığı o kuytu otelde bir oda tuttu.

Afşan, öğleden sonra saat tam üçte, yanına annesini de alarak otelin lobisinde belirdi. Anne ve kız, tam beş uzun ve karanlık yıl boyunca birbirlerinin yüzüne, sesine hasret kalmış; içlerindeki o evlat ve ana acısıyla her gün dirhem dirhem ölmüşlerdi. Letya'nın annesi, kızının o zayıflamış ama dik duran bedenini karşısında görür görmez göğsünden kopan bir feryatla onu bağrına bastı; kollarını onun boynuna doladı ve dakikalarca, zamanı durdurmak istercesine öylece bıramadı. Yaşlı kadın ağlamaktan soluksuz kalıyor, kızını sanki parmaklarının arasından akıp gidecek bir su damlasıymış gibi sımsıkı kucaklıyor, yanaklarından, saçlarından akan o sıcak gözyaşlarının arasında onu doyasıya öpüyordu.

Bir ana yüreğinin o derin dehlizlerini, o bitmeyen kaygısını kelimelerle tarif etmek imkânsızdı. Bir çocuk ne büyük emeklerle, ne ağır şartlar altında büyütülüp bu yaşa getiriliyordu... Kim bilir Letya'nın o geçit vermez, kurşun kokan dağlarda başına neler gelmişti? Beş yıl süren o cehennemi bekleyişin ardından, şimdi kızının sıcaklığını otel odasının bu beyaz çarşafı arasında hissetmek, kadına inanılması imkânsız, tanrısal bir düş gibi geliyordu.

Anne, iki kızını da yanına alarak saatler boyunca o dar otel odasında dertleşti; kelimelerini birer yalvarışa dönüştürerek Letya'yı Frankfurt'taki o baba ocağına, eski güvenli hayatına döndürmek için ikna etmeye çalıştı. Letya ise annesinin o nasırlı ellerini şefkatle öperek, bunun artık imkânsız olduğunu belirtti. Kendisinin artık o eski, emir alan küçük kız çocuğu olmadığını, kendi kaderinin iplerini eline aldığını ve bundan sonraki hayatından sadece kendisinin sorumlu olduğunu tane tane anlattı. Üstelik o despot, feodal zihniyetli babasının nefes aldığı bir eve, bir daha ne pahasına olursa olsun asla ayak basmayacağını kesin bir dille ilan etti.

Anne, kızının gözlerindeki o çelikten iradeyi görünce içten içe şaşırmadı; çünkü Letya zaten çocukluğunda da o sarp dağların asi rüzgârlarını taşıyan, dik kafalı, kafasına koyduğunu yapan bir kızdı. Babasının ne düşündüğü ya da ne hissettiği Letya'nın umurunda bile değildi; onun kalbini asıl sızlatan, arkasında bıraktığı o küçük kardeşleri ve ailenin tüm yükünü omuzlayan Afşan'ın o erken yaşta yaşlanan gençliğiydi.

Afşan, ablasının bu hüznü bakışlarını yakalayarak araya girdi: "Sen beni hiç merak etme abla, ben de elbet bir gün kendi yolumu çizer, bir çaresine bakarım," dedi. Ardından yanındaki o büyük naylon torbayı açtı ve gözleri gururla parlayarak, "Buyur abla! Yeni hayatında, o lise sıralarında güle güle kullan," diyerek içinden çıkardığı son model, oldukça pahalı ve şık bir dizüstü bilgisayar (notebook) Letya'nın kucağına bıraktı. Letya, sevinçten ve mahcubiyetten ne diyeceğini bilemedi; sanki kelimeler boğazında düğümlenmiş, dilini yutmuş gibi Afşan'ın o fedakar yüzüne şaşkınlıkla bakakaldı. Sonra kız kardeşine doğru atıldı, onu göğsüne bastırarak sımsıkı kucakladı; gözlerinden, yanaklarından öperek, "Sana ne kadar teşekkür

etsem azdır canım benim, bu benim yeni hayatımın en büyük silahı olacak," diye fısıldadı.

Akşam saat altıya doğru yaklaşırken, Letya'nın annesi tüm o anne nasihatlerinin bu çelik irade karşısında havada asılı kaldığını, beyhude olduğunu anladı. Ağır adımlarla ayağa kalktı, kızını bir kez daha, sanki son kez görecekmış gibi göğsüne bastırdı; her iki gözünden öperek, "Yolun, bahtın açık olsun güzel kızım... Benim elimden, bu yaşlı halimle dua etmekten başka ne gelir ki?" diyerek Letya'yı son kez kokladı. Letya, annesinin gözyaşlarını silerek, "Sen içini ferah tut anneciğim! Ben artık o eski uzaklıklarda değilim, bundan sonra çok sık aralıklarla seni ziyarete geleceğim," dedi ve üç kadın sessizce oteli terk ettiler.

Afşan, kendi biriktirdiği parayla aldığı o küçük arabasıyla önce annesini o kasvetli eve bıraktı; ardından Letya'yı Berlin trenine yetiştirmek üzere Frankfurt Garı'na getirdi. Rayların sesinin yankılandığı peronda, tren gelene kadar iki kız kardeş yan yana oturup geleceğe dair fısıldaştılar. Afşan da içten içe Berlin'in o özgür, entelektüel sokaklarına gitmek için can atıyordu; ama o feodal duvarları nasıl yıkacağını, babasının o karanlık baskısını nasıl kandırıp oradan kaçacağını henüz bilemiyordu.

Saat 18:45'te Letya'nın Berlin treni peronda hazır bekliyordu. Letya, içinde bir parça kopmuş gibi, büyük bir hüznle Afşan'la son kez vedalaştı ve vagonun basamaklarını tırmandı. Hafta sonu olduğu için trende fazla yolcu yoktu; kendine pencere kenarında, loş bir köşede boş bir koltuk bulup yerleşti. Sağ tarafındaki koltukta, göbeği açık sarışın bir Alman kadını ile saçları jöleli genç bir adam, dünyanın tüm dertlerinden yalıtılmış bir halde, fütursuzca sevişiyor, aşkın tadını çıkarıyorlardı.

Letya ise bakışlarını o flulaşan pencere camına dikmiş, az önce ayrıldığı annesini düşünüyor, içindeki o tarihi sızıyla kederleniyordu. *"Zavallı Kürd kadınları..."* diye mırıldandı kendi kendine. *"Bilimin pırlıtısından, okul sıralarından, teknolojinin nimetlerinden ve hayatın o sivil eğlencesinden fersah fersah uzak, talihsiz Kürd kadınları... Üstünde yaşadıkları toprakların o muazzam zenginliği içinde, egemen erkekler tarafından her şeyden mahrum bırakılmış, köleleştirilmiş, evlerin karanlığına gömülmüş Kürd kadınları!"*

Kürd toplumunun o acımasız gerçeğinde, kız çocuklarının çoğu daha okulun ilk basamaklarında, çocuk yaşta sıralardan koparılır ve görücü usulünün o karanlık pazarlıklarında hiç tanımadıkları adamlara eş edilirdi. Kendi annesi de henüz ilkokul üçüncü sınıftayken, babası Almanya'da işçi olduğu için çocuk yaşta bir emanet gibi onun eline verilmiş, gurbetin o soğuk yüzüyle tanışmıştı. Letya, Kürd toplumunun o Orta Çağ'ı andıran feodal yapısı ile Batı toplumunun bu sınır tanımayan, bireyi kutsayan modern dünyası arasındaki o devasa tarihi uçurumu anlamlandırmak, o sosyolojik formülü çözmek istiyordu; ama zihninin sınırları bu kozmik tezatı henüz bütünüyle kavramaya yetmiyordu.

Sonra kendi okulunu, o cana yakın Luca'yı, asil duruşlu Jeanett'i ve yeni arkadaşlarını düşündü.

Letya, kendi bedeninin içinde biri kadim Kürd kültürüyle yoğrulmuş, diğeri ise batının o rasyonel modernizmiyle bilenmiş iki farklı kadını barındırıyordu artık. Bu iki amansız kültür arasındaki o dağlar kadar derin farkı düşündükçe, bazen zihninin dikiş yerlerinin patlayacağını, çıldıracağını hissediyordu. Bakışlarını pencereden akan o karanlık Alman ormanlarına dikerek içindeki o devrimci öfkeyi harladı: *"Şu*

Orta Doğu'nun gerici, despot, ve faşizan egemenlerine, o sömürgeci devlet aygıtlarına bak," dedi kendi kendine. "Nasıl olur da bu barbar, sanattan ve felsefeden yoksun yapılar, Kürdler gibi kadim, asil ve mazlum bir halkı yüzyıllardır kendi topraklarında bir sömürge olarak tutmayı başarabiliyorlar? Eğer bizi sömürenler İngilizler, Almanlar, Fransızlar ya da o devasa teknolojisiyle Amerika gibi gelişmiş Batı medeniyetleri olsaydı, insan bu tarihi yenilgiyi rasyonel bir zeminde belki bir nebze anlardı. Ama o sömürgeci Türklerin, Arapların ve Farsların modern dünyada sahi gururlanacak, insanlığa miras bırakacak neleri var?"

Letya, onurlu bir Kürd kadını olarak, bu tip gerici ve zihniyet olarak Orta Çağ karanlığında patinaj yapan ülkelerin Kürdistan topraklarını hunharca işgal etmelerini, halkının tüm zenginliklerini sömürüp soğana çevirmelerini, onları amansız bir baskı ve esaret zincirinde tutmalarını bir türlü gururuna yediremiyordu. Bu tarihi haksızlık karşısında ruhu isyan ediyor, o sömürgeci cehaletten adeta her hücresiyle nefret ediyordu. Tren, Berlin'in o özgür ve karmaşık ışıklarına doğru gecenin bağrını yararak hızla ilerlerken, Letya pencere camındaki aksine bakıp yeni savaşının stratejisini çiziyordu.

Bakışlarını yeniden buğulu pencereye çevirdi; dışarıda gökyüzü sessiz bir ağıt yakıyor, incecik bir yağmur camın yüzeyinde kristal damlalar halinde süzülüp gidiyordu. Letya, sırt çantasının fermuarını çekip içinden o fabrikadan yeni çıkmış, parıldayan dizüstü bilgisayarını çıkardı ve zihnindeki uğultuyu susturmak için dijital satranç tahtasını açtı.

Kandil'in o puslu, geçit vermez vadilerinde, operasyonlardan geriye kalan o muazzam boşluklarda bazen yapacak bir şey bulamadığında, uluslararası canlı satranç sitelerine sığınır, zihnini bir bıçak gibi bilerdi. Sanılanın aksine, o sarp kaya-

lıkların ardındaki sığınaklarda gerilla, çağın en modern bilgisayar teknolojileriyle donatılmıştı. Letya da pek çok yoldaşı gibi, o yer altı sığınaklarında derinlemesine bilgisayar ve strateji eğitimi görmüştü.

Bu sanal arenalarda hamle yaparken, karşısına genellikle Fransız ya da İspanyol rakipler çıkardı; zira onlar bu oyunu bir sanat gibi, ince bir estetikle oynarlardı. Hayatında satranç, *Monopoly* ve bilgisayar tabanlı askeri strateji simülasyonları dışında hiçbir oyuna yer vermemişti. İnsanların saatlerce masaların başında ömür tükettiği *Okey* ya da iskambil oyunlarını son derece sığ ve anlamsız buluyordu. Onun gözünde, plastik pulları ya da karton kâğıtları sabırla karıştırıp sonra yeniden aynı monoton sıralamaya getirmeye çalışmanın zerre kadar kıymeti harbiyesi yoktu. Zaten gerilla saflarında kumar, içki ve uyuşturucu gibi iradeyi çürüten her şey amansız bir kanunla tamamen yasaklanmıştı.

93

Satranç ise bambaşka bir ufuktu; ucu bucağı görünmeyen karmaşık hamleler silsilesiydi. Saf düşüncenin geometrisiyle yürüyen bir akıl oyunuydu bu. Çözülen her hamle, ardında daha çetrefilli, daha karanlık yeni kapılar açardı. İnsanın düşünce akışındaki o keskinlik ve sivriliğin, tahtadaki şahı çaresiz bırakmasıyla gelirdi galibiyet. Ve zihinsel bir stratejinin zaferle taçlanması, insanın kendi varlığına duyduğu sarsılmaz güveni bir kat daha perçinlerdi.

Başkalarına göre satranç; insanı üfletip püfletecek kadar sıkıcı, gri hücreleri beyhude yoran bir azap gibi görünebilirdi ama Letya bu sessiz savaşa kelimenin tam anlamıyla hayrandı.

Yolculuğun o tekdüze ritmini kırmak adına, her zaman uğradığı o küresel satranç platformuna giriş yaptı. Sistem,

saniyeler içinde karşısına Türk asıllı bir rakip çıkardı. Dijital ekranın bir köşesindeki sohbet kutusunda ilk beliren soru, Letya'nın koordinatları oldu.

Letya, parmaklarını klavyede kararlıca gezdirerek, "*Federal Kürdistan'ın başkenti Hewlêr'deyim!*" yazdı.

Türk rakip, tahtadaki ilk piyonunu ileri sürerken, aynı zamanda sanal dünyanın o bildik, tilkice zarflarından ilkinde ortaya attı. Peşi sıra, yüzyıllardır çiğnenmiş o resmi ezberi tekrarlayarak Kürdlerin ve Türklerin et tırnak gibi kardeş olduğunu vurguladı; "*Kürd kardeşim*" hitabıyla Letya'yı satranç tahtasının üzerinde amansız bir siyasi tartışmanın içine çekmeye yeltendi.

94

Letya, parmaklarının ucuyla, "Bu masalar, bir halkın kaderini ve amansız bir meseleyi tartışacak meydanlar değildir," yazsa da, karşı tarafın kurnaz ısrarı dinmek bilmedi.

Sonunda Letya, kestirip atmak istercesine, "Ben bu hikâyenin mağdur tarafıyım," dedi. Rakibi ise o soğukkanlı kibrini kuşanarak, "Bir mağdur olarak ne düşündüğün önemli elbet... Ama unutma, Kürdler de Müslümandır!" cevabını yazdı.

Letya, ekrana bakarken acı bir tebessümle klavyeye dokundu: "Kürdler Müslüman olduğu için mi, yoksa Kürd sorunu evrensel bir hak, hukuk ve adalet meselesi olduğu için mi bu yaranın sarılmasını istersin?"

Türk rakip, tek kelimelik o pragmatik maskesini indirdi: "Evet, Müslüman oldukları için."

Letya içinden, "Bu kokunun altında sinsi bir tilkilik saklı," diye mırıldandı. Ne zaman "*Kürdler Müslümandır*" nidası

yükselse ve peşinden o yapışkan kardeşlik masalları sıralansa, arkasından mutlaka kirli bir pazarlık, tarihi bir tuzak çıkardı. Belli ki adam, Kürd sorununu tartışmaya açarak Letya'nın zihnini bulandırmak ve bu dikkat dağınıklığından faydalanıp tahtada mutlak bir galibiyet elde etmek istiyordu.

Letya, ekrana o sert cevabı nakşetti: "O köprülerin altından çok sular aktı. Türk'ün Kürd kardeşine kurduğu o bayat tilki oyunları artık bu topraklarda para etmiyor. Sen oyununu oyna! Kürd sorununu tartışma bahanesinin perde arkasında, sinsice bir zafer planı tezgahladığını görmüyor değilim!"

95

Ekranın diğer ucundaki adam bir süre sessizliğe gömüldü; suçüstü yakalanmanın, deşifre olmanın o şaşkınlığıyla hamle yapamadı. Letya, onun bu duraksamasından faydalanarak şah mat hamlesini indirdi ve ilk eli büyük bir soğukkanlılıkla kazandı. Yenilgiyi hazmedemeyen Türk, büyük bir hırsla rövanş talep etti. Letya, bu kibirli daveti geri çevirmedi ve tahtada adeta bir gerilla taktiğiyle rakibini yeniden köşeye sıkıştırdı. Adam, durumun vehametini anlayınca bu kez arsızca bir beraberlik (pat) önerisinde bulundu ancak Letya bunu kararlılıkla reddetti. Çaresiz kalan rakip, son bir umutla yeniden o kadim yarayı deşti, kardeşlikten, sadakatten dem vurdu:

"Türk, Kürd'ü asla aldatmaz!"

Letya, "Hâşâ, öyledir!" yazarken, içindeki o tarihi öfkenin, sinir gazına maruz kalmış gibi alevlendiğini hissetti. Fakat düşmanı gerginleştirerek amaca ulaşmak, savaş meydanının en akıllıca kuralıydı. Letya, Türk kardeşin Kürd kardeşini yüzyıllardır Hicaz-ı Kürdî makamının o hüznü melodileri eşliğinde nasıl ninnilerle uyutup kandırdığını tarihi anekdotlarla anlatmaya başladı. Tam o sırada ekranın köşesindeki

dijital saate gözü ilişti; oyun süresinin bitimine sadece üç dakika kalmıştı. İnternet üzerindeki bu turnuvalarda süre yirmi dakikayla sınırlıydı ve bu süreyi aştığınız an, tahtadaki konumunuz ne kadar üstün olursa olsun, oyun otomatik olarak sonlanır ve zafer rakibin hanesine yazılırdı.

Letya, tuzağı fark ederek, "Beni bilerek lafa tuttun! Oyunu süre aşımından kazanabilirsin belki ama bu dürüst bir savaşçının galibiyeti olmayacak," yazdı.

96

Zamanın kendi lehine aktığını, Letya'nın saniyelerinin eridiğini gören adam, o ana kadar göğsünde taşıdığı sahte kardeşlik haçını ulu orta yere fırlattı. Az önce barıştan bahseden o adam gitti, yerine amansız bir düşman geldi. Klavyeden zehirli kelimeler döküldü: "Aklını kullansaydın, gaza gelmeseydin..." Ve ekledi: "Kürd, Türk'ü asla yenemez. Türk binbir taktik bulur, yine de Kürd'ü mağlup eder. Türk'ün intikamı akıl doludur!" Bu ırkçı manifestoyla o sözde kardeşlik defterini tek kalemde dürüp oturumu kapattı, korkakça kaçtı.

Letya, ekranın karşısında adeta donakaldı. Karşısında duran şey basit bir internet kullanıcısı mıydı, yoksa Türkiye Cumhuriyeti'nin o ceberut, sömürgeci ruhu bir bireyin bedeninde hortlayıp karşısına mı çıkmıştı? Koltuğuna yaslanıp derin düşüncelere daldı. Devletin, kendi ideolojik laboratuvarında peydahladığı devasa bir kitle vardı ortada. Türkiye Cumhuriyeti'nin o asırlık, inkârcı politikalarını ayakta tutan yegâne sır buydu işte. Devlet, kendi zihniyetinin birebir kopyası olan tornadan çıkmış bir toplum yaratmıştı. Sırtını dayadığı bu kitlenin sayısal çoğunluğuna güvendiği için de, geriye kalan azınlıkların çığlığına zerre kulak asmadan, bildiği o kanlı yolda yürümeye devam edebiliyordu.

O sömürgeci zihniyetin kurşun gibi ağır söylemlerinde doğru olan tek bir cümle vardı aslında: "*Aklını kullansaydın, gaza gelmeseydin.*"

Letya, bu küçük sanal oyunda bile, Osmanlı'dan miras kalan o ebedi tilki oyunlarına karşı Kürdlerin artık rasyonel, ortak bir akılda birleşmesi, dik ve kararlı bir duruş sergilemesi gerektiği gerçeğiyle yüzleşti. Bu ortak akıl ise ancak ve ancak Kuzey'de bulunan tüm örgütlü güçlerin,97 davanın çilesini çekmiş entelektüellerin ve soruna vakıf insanların ulusal bir kongre çatısı altında, yan yana gelme-siyle inşa edilebilirdi.

Bu amansız dava, tarihin omuzlarına yüklediği yükü taşımaya çalışan birkaç belirleyici aktörün tekeline bırakılmayacak kadar hayati, toplumsal bir özgürlük yürüyüşüydü. Türk devlet aklı öyle kurnazdı ki, coğrafyada her zaman 'binbir taktik' ile hamle yapıyordu. Letya içinden, "*Babamızın hesabını kesmeye çalışırken, annemizi de üstüne rehin vermeyelim!*" diye mırıldandı. Kürdlerin sabır taşları asırlardır çatladığı için, hem bir toplum hem de birer birey olarak çok çabuk gaza geliyor, duygularının esiri oluyorlardı. Adeta balık hafızasına sahip olan, hafızasızlaştırılan ve bu kadar kolay manipüle edilebilen bir halk için ortak bir stratejinin belirlenmesi kaçınılmaz bir zorunluluktan ibaretti. Kürd halkının evlatlarının dağlarda, zindanlarda binbir cefa ve kanla yürüttüğü bu kutsal mücadelenin tarihsel tehlikelerden arındırılması gerekiyordu. Bunun için de Avrupa'nın ya da metropollerin sınımsız yataklarında güven içinde uyuyan Kürd siyasetçilerinin, hantallaşmış örgütlü kurumların o konforlu istirahatlerini bozması, ulusal bir kongre adına "*Artık Yeter!*" ruhuyla ayağa kalkması şarttı.

Kürd toplumu bu "*Artık Yeter!*" çılgınlığını gerçekten içselleştirebilirse, sömürgeci devletin karşısında yürüteceği mücadele, o güne kadar yapılanlardan yüzlerce kat daha büyük bir dalgaya dönüşecek, binlerce kazanım elde edilecek ve sömürgecilerden kesin bir kopuşu muştulayacaktı. Ne yazık ki Kürd toplumu, bu tarihsel kırılmayı henüz kendi içinde tam bir bilince çıkaramamıştı. Kuşkusuz bu, bir zaman ve tarihsel süreç meselesiydi.

Letya, zihnindeki bu ağır muhasebeyi bir kenara bırakıp ilkin kendi okuluna, önündeki o lise sıralarına yoğunlaşmaya karar verdi; bu okulu ne pahasına olursa olsun bitirecekti. Tren, Berlin Garı'na yanaştığında saat gecenin birini vuruyordu. Şehrin o yorgun damarlarında ilerleyen son yeraltı trenine (U-Bahn) binerek ortak konuta ulaştığında, ev mutlak bir sessizliğe gömülmüştü; Miyu ve Ophelia çoktan yataklarına çekilmişlerdi. Letya da odasına süzüldü, günün yorgunluğunu taşıyan kıyafetlerinden sıyrılıp gece elbiselerini giydi. Mutfakta hızlıca bir şeyler atıştırdıktan sonra dişlerini fırçaladı ve Berlin'deki o güvenli yatağının kollarına kendini bıraktı.

12. Bölüm

Letya'nın devam ettiği Akşam Lisesi'nde ders zili her gün saat tam 17.10'da çalıyor, gece 21.05'te ise sona eriyordu. Müfredat son derece yoğun ve disiplinliydi; Almanca, Siyaset Bilgisi, Tarih, İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Matematik, Biyoloji, Kimya ve Fizik gibi dersler görüyordu.

Yeni haftanın ilk gününde, pazartesi sabahı uyandığında koridordaki posta kutusunu kontrol etti. Üzerinde resmi mühürlerin bulunduğu o mektup, beklediği müjdeyi getir-

mişti: Eğitim bursu (Bafög) onaylanmıştı. Mektuptaki resmi ifadelerle göre, lise hayatı son bulana kadar her ay hesabına tam 595 Euro yatırılacaktı ve bu para geri ödemesiz, devletin ona bir armağanıydı. Letya'nın bu ortak konuttaki odası için ödediği kiranın 196 Euro olduğu düşünülürse, geriye elektrik, internet, kıyafet ve mutfak masrafları için net 399 Euro kalıyordu. Elbette bu meblağ bir Avrupa şehri için büyük bir servet değildi ancak onun gibi mütevazı bir yaşamı seçen biri için başlangıç adına fazlasıyla yeterliydi. Zaten Letya, tüketim çılgınlığına kapılmıyor, odasının tüm eşyalarını Mauerpark'taki o bitpazarlarından filli fiyatına satın alıyordu. İleride paraya sıkışacak olursa, günde iki-üç saatlik küçük bir iş bulup çalışabilirdi ama buna pek gerek kalmayacaktı; zira o paranın değil, eğitimin peşindeydi. Cimri değildi elbet ama savurganlığın o kapitalist tuzaklarına düşmeyecek kadar da hayatın süzgecinden geçmişti. Paranın bu modern dünyada nasıl amansız bir egemenlik aracı olduğunu dağlarda ve sürgünlerde çok iyi öğrenmişti.

Evdeki kurallar netti; ortak konutta yaşayan her birey, haftalık mutfak ve genel ihtiyaç alışverişi için kasanın kumbarasına 25 Euro bırakmak zorundaydı. Her hafta bir kişi mutfağın, koridorun ve banyonun o yorucu temizliğinden sorumlu oluyor, aynı zamanda evin iâşesini topluyordu. Akşamları o büyük mutfakta kimin gönüllü olarak yemek tezgahının başına geçeceği ise tamamen o anki esin kaynağına bağlıydı. Fakat mutfağın mutlak hakimi genellikle Miyu'ydu. Ophelia ve Letya, Miyu'nun parmaklarından dökülen o otantik Uzak Doğu ve Japon lezzetlerine adeta bayılıyorlardı. Kimi akşamlarsa üç kadın mutfakta omuz omuza veriyor, kahkahalar eşliğinde yemek yapmanın o sivil hazzını paylaşıyorlardı. Letya, bu kısa zaman zarfında evdeki ruhların neyi sevip neyden nefret ettiğini ezberlemişti; sıra kendine geldiğinde alışveriş listesini bu inceliklere göre

şekillendiriyordu. Ortak konutun bu komün yaşamına tamamen alışmış, hayatının bu dingin evresinden derin bir memnuniyet duymaya başlamıştı. Artık onun da bu devasa metropolde kendine ait sıcak bir odası, geleceğe açılan bir okulu, dünyayla bağ kuran bir cep telefonu, bilgisayarı ve en önemlisi sırtını yaslayabileceği dürüst arkadaşları vardı. Gerisi artık sadece can sağlığı, sadece zamandı.

Akşamları okuldan gece yarısına doğru döndüğü için bazen ev halkıyla aynı sofraya oturamıyordu; fakat o güzel kadınlar Letya'nın payını her zaman şık bir tabağa ayırıp mikrodalga fırının yanına bırakıyorlardı. Yemeğini tek başına yese de, ardından ya mutfakta kahve içen Miyu ve Ophelia'nın o esrik sohbetlerine dahil olur ya da bilgisayarının başına geçip Kürd forumlarında, siyasi sitelerde kafasını kemiren o devasa varoluşsal sorulara cevap arardı.

Dışarıdan bakıldığında Berlin'in göbeğinde 'mutlu ve steril' bir hayat sürdüğü söylenebilirdi belki; ama ruhunun derinliklerinde o katıksız 'mutluluk' bir türlü kök salamıyordu. Çünkü kalbinin orta yerinde duran Kürdistan yarası ve geceleri daldığı o Kürd forumlarındaki seviyesiz tartışmalar canını amansızca sıkıyordu. Bazı Kürd siyasetçilerinin ve klavye şövalyelerinin düştüğü o sığ durum tam bir rezaletti. Kimi haftalar ruhunu korumak adına kendini tüm bu sanal dünyadan tamamen soyutlardı; fakat bir halkın zincirler altında, esaret içinde nefes almaya çalışması gerçeği uykularını bölmeye yetiyordu. İnternette tesadüfen rastladığı Jacques Prévert'in o muazzam sözü ruhuna bir çivi gibi çakılmıştı: *"Gerçek özgür değilse, özgürlük gerçek değildir."*

İşte bu cümle, Kürd ve Kürdistan meselesinin tam olarak anatomisiydi. Seksen yedi yıldır bu topraklara ekilen o inkâr ve ırkçılık tohumlarının, bugün birer zehirli başak olarak boy

vermesiydi. Egemen olan Türk milliyetçiliğinin, en doğal hak ve özgürlüklerini talep eden mazlum bir halk karşısında sıkışıp, faşizmin o irinli çıbanlarını patlatmasıydı.

Falaka, insanlık onurunu hedef alan, eti kemikten ayıran muazzam bir işkence yöntemi idi. Cellatlar o ağır ahşap kalası çıplak ayak tabanlarınıza her indirdiğinde, tarifi imkânsız o saf acı vücudunuzu boydan boya bir elektrik akımı gibi geçer, saç tellerinizden dışarı fişkırırdı. Ve her vuruşta bu ritmik azap katlanarak devam ederdi. Ayaklarınızın altı patlar, şişer, kan oturur ve zamanla kabuk atardı. Cellatlar, o kabukların altından fırlayan o pembe, kanlı ve taze derinin üzerine de vururlardı hiç acımadan. Tabanın o savunmasız haline inen darbelerin yarattığı acı çekilir gibi değildi; insan o an kalbinin durmasını, bin kez ölmeyi dilerdi de ölüm o karanlık hücreye uğramaz, uzakta beklerdi...

101

İnançlı ve ideolojisine sadık bir insan için o kırılma anında yapılacak tek bir şey kalırdı: Acı karşısında bedeni serbest bırakmak. Darbe alan o kanlı ayakları kendinden saymamak, ruhu o et parçasından koparmak! Zihni bambaşka ufuklara, başka anılara fırlatmak... Örneğin, afacan bir çocuk olarak dağ yamaçlarında, kırlarda koşup özgürce yaban çiçekleri topladığın o gamsız günlere uzanmak... Ya da utancından bir türlü dokunamadığın o ilk gençlik sevgilisinin elini hayalinde sımsıkı tutmak... İnsan, ruhunu bedeninin o hapishanesinden kaçırabildiği zaman acıyı ve celladı yenebilirdi ancak.

Dirençli bir tutsağın, falaka tezgahı karşısında geliştirdiği o zihinsel boş vermişlik gibi, Letya da bazen halkına yapılan bu sistemli baskı ve zulmü zihninde geçici olarak boş vermek, askıya almak zorunda kalıyordu. Fakat bu geçici sessizlik içindeki fırtınayı dindirmiyordu; bazen de bu amansız yabancılaşıma inat, öz be öz bir Alman'dan daha çok Kürd

olacaktı... Israrla, başı dik bir şekilde Kürd olduğunu her platformda haykıracaktı. O katil sürülerinin, sömürgeci postalların Kürdistan topraklarını tamamen terk etmesi için daha amansız bir militanlıkla direnecek; can, mal güvenliği ve olmazsa olmaz o nihai hedef için, Kürdistan için uluslararası bir statü talep edecekti...

Tüm bunları yapmanın, bir gün kalbini sömürgeci namluların kurşunlarına hedef yapacağını, gövdesini ise sokak cellatlarının o vahşi linç potinlerinin altına sereceğini çok iyi biliyordu. Fakat Letya, tarihsel olarak kendini buna mecbur, buna mahkûm görüyordu... *"Eğer bizim en yalın insanlığımız faşizmi bu kadar çıldırtıyorsa; ne yapalım, insan kalmaktan başka hiçbir seçeneğimiz yoktur..."* diyordu kendi kendine. Ancak içindeki bu ihtilalci düşünceleri, Kürd davasına duyduğu o devasa ve mistik aşkı ortak konuttaki arkadaşlarından ve okul çevresinden bir sır gibi gizliyordu. Çünkü onların steril, bencil dünyası öyle başkaydı ki, Letya'nın ruhundaki bu yangını zaten hiçbir zaman anlamayacaklardı.

Evet, Letya aynı zamanda resmi olarak bir Alman'dı. Her ne kadar bu topraklarda büyümüş olsa da, Alman devletinin resmi bursunu alsa da çoğu Alman ne Letya'yı ne de onun gibi diğer göçmen çocuklarını hiçbir zaman kendilerinden, gerçek birer Alman olarak görmüyordu. Onların yabancı bir ten arkasında sakladıkları derin düşüncelerini, tarihsel acılarını ve kimliksel duygularını anlamaya tenezzül bile etmiyorlardı.

Letya, dağlara çıkmadan, o sarp kayalıklara sevdalanmadan çok önce, lise yıllarında okuluyla birlikte bir haftalığına Londra'ya sanatsal bir geziye gitmişti. O seyahatte, Victoria istasyonunda metro beklerken Amerikalı bir turist ile yolları kesişmişti.

Adam, Letya'nın aksanındaki o sert fonetiği duyunca merakla, *"Konuşma tarzın tıpkı Almanlar gibi, sen nereden geliyorsun?"* diye sormuştu.

Letya da gururla, *"Ben Alman'ım!"* cevabını vermişti.

Adam, yüzünde alaycı bir tebessümle, *"Yok, bu imkânsız!"* demişti. *"Sen bir Alman değilsin, senin orijinalin, senin köklerin neresi?"*

103

Letya, adamın bu ısrarı karşısında maskesini indirerek, *"Ben aslen Kürd'üm, Orta Doğu'nun o kadim topraklarından geliyorum,"* deyince; adamın gözlerinde ani bir sıcaklık belirmişti: *"Benim orijinalim de İrlanda'dır dostum!"* demiş ve eklemişti: *"Bundan yaklaşık dört yüz yıl önce, dedelerim İrlanda'yı terk edip Amerika'ya yerleşmişler."*

Letya, metronun o gürültülü tüneline adamdan bunları dinleyince içten içe ona karşı derin bir yakınlık hissetmişti. Kendini adeta onun aynasında yeniden keşfetmişti. Tıpkı Kürdler gibi, İrlandalılar da yüzyıllarca sömürgeciliğin dişlileri arasında ezilmiş, bağımsızlıkları için kan dökmüş bir halktı; ayrıca her ikisinin de kaderi göçmenliğin o sılaya hasret yollarında kesişmişti.

Almanya'da, 1933-1945 yılları arasında Naziler, devlet arşivlerinde kimin Yahudi kimin saf Ari ırktan Alman olduğunu şeceresine kadar ispat ettikten sonra, milyonlarca Yahudi'yi gaz odalarında endüstriyel bir soykırımdan geçirmişlerdi. Tarihin tekerrür edip o karanlık günlerin bir daha geri dönüp dönmeyeceği bilinmezdi ama Almanya'da bugün bile kimin hangi kökten geldiği devletin o soğuk dijital kayıtlarında milim milim kayıtlıydı. İsterse bundan binlerce yıl evvel dedelerimiz bu topraklara göç etmiş olsun ya da bin

yıl daha bu betonda yaşayalım, fark etmezdi. Kürd Kürd'tü, Türk Türk, Alman ise Alman'dı. İnsan nasıl ki içine doğacağı aileyi, kan bağından kardeşlerini kendi iradesiyle seçemiyorsa, milliyetini de öyle seçemiyordu. Doğanın elinden ne olarak çıktıysak, oyduk. Nazilerin iddia ettiği gibi bir insanın sadece kan bağı üzerinden tanımlanması tam bir cehaletti. Almanya'nın bir gün gerçekten Amerika gibi bir göçmen vizyonuna kavuşması, göçmenlerin asimilasyona uğramadan 'gerçek birer Alman' olarak kabul görmesi için daha yüzyılların geçmesi gerekiyordu belki de.

Elbette milliyet, biyolojik bir 'ırk' kavramı değildi; fakat Almanya'da bir göçmen istediği kadar domuz eti yesin, sabah akşam bira tüketsin, Goethe kalitesinde mükemmel bir Almanca konuşsun ve kendini tamamen sistemin içinde asimile etsin; dış görünüşü, teninin rengi ya da soyisinin o yabancı tınısı yüzünden Almanlar ona her zaman kibar bir dışlama ifadesiyle "*Göçmen Kökenli Alman!*" diyecekler. Göçmenleri tüm bu yapay etiketlerin ötesinde, katıksız ve eşit birer Alman olarak bağrına basan insan sayısı ne yazık ki çok azdı. Bu örtülü ırkçılık, özgürlükler ülkesi denilen Amerika dahil, dünyanın hemen her yerinde amansız bir kural gibi işliyordu.

Öte yandan, madalyonun diğer yüzünde, Türkiye'deki durum da bundan farklı değildi. Bazı asimile Kürdler, egemen sisteme yaranmak adına Türklerden daha çok Türkçülük yapıyorlardı ama devletin ve toplumun gözünde onların devşirilmiş, köklerinden koparılmış birer Kürd olduğu gerçeği hiçbir zaman değişmiyordu. O halde kendi milliyetini, asil kökenini saklamanın, o sahte maskelerin arkasına gizlenmenin ne anlamı vardı? Bir Kürd'ün kendi kimliğiyle, kendi anadiliyle var olması neden Türkiye'de bir cinayet ya da bir suç unsuru olarak görülüyordu? Bir insanın hayattaki

en büyük zaferi, doğduğu gibi, olduğu gibi kalabilmesi değil miydi zaten?

Letya, hukuksal düzlemde elbette bir Alman vatandaşıydı ama ruhunun ve tarihinin derinliklerinde o, saf bir Kürd'tü. Zaten Almanya'da çalıştığı dönemlerde vergisini kuruşu kuruşuna ödemiş, bir vatandaşın devlete karşı yükümlü olduğu tüm medeni ödevleri fazlasıyla yerine getirmişti. Keza anne ve babası da tam kırk yıldır bu ülkenin fabrikalarında dirsek çürütmüş, sessiz sedasız vatandaşlık görevlerini ifa etmiş, dürüstçe çalışıp her Alman gibi sisteme gereken katma değeri sunmuşlardı. Özünde, *Homo Sapiens* neslinden olan dünyanın tüm insanlarını birbirinden ayıran yegâne şey kültürlerin rengi ve dillerin tınısıydı. Aksi takdirde bir Alman'ı, bir İngiliz'i, bir Türk'ü ya da Kürd'ü sadece et ve kemik üzerinden nasıl tarif edebilirdiniz ki?

105

Milliyetçilik ya da ulus bilinci, insanları ortak bir ülküde birleştiren dil, tarih ve kültür bağlarından muazzam bir tarihsel üstyapı inşa etmişti. Sosyal birikimlerin ortak adı olan ve millet olarak tanımlanan bu toplulukların yaşama, ilerleme ve var olma iradesi, insanlık tarihinin gelişimini sağlayan en büyük itici güçtü. İşte Letya da hem Alman hem de Kürd toplumunu en kılcal damarlarına kadar iyi tanıyan, her iki halkın da dilini ve kültürünü ruhunda harmanlamış sade, duru bir insandı. O, egemenlerin tanımladığı gibi Kürd kökenli göçmen bir Alman değil; tam anlamıyla bir Alman vatandaşı ve tam anlamıyla asil bir Kürd'tü. Çünkü o, her iki kültürün de yaşayan, nefes alan bir taşıyıcısıydı. Asıl erdem, kendi köklerini inkâr ederek sistemin çarklarında erimek değil, aksine insanlar ve kültürler arasındaki o muazzam farklılıkları yeryüzünün en büyük zenginliği olarak görebilmekti.

Letya, bu dünyada her şeyiyle farklı olduğunun bilincindeydi. Onun da diğer ölümlüler gibi bir ağzı, iki gözü ve kulakları vardı elbet; ama onun gözlerindeki o dağlı bakış, kulaklarındaki o kurşun sesleri ve dudaklarındaki o kadim dil kimsede yoktu. Letya bu yüzden, insanın diğer insanlarla yegâne ortak paydasının sadece ve sadece "insan olmak" gerçeği olduğuna inanıyordu. Bu muazzam tezat, tabiatın o vahşi ekosisteminde, hayvanlar ve bitkiler aleminde de geçerliydi. Hiçbir orkide bir diğerinin birebir kopyası değildi; yeryüzünde on binlerce farklı orkide türü rengarenk açardı.

Dünya da tıpkı o vahşi orkide bahçesi gibiydi işte. İnsanlığın kurtuluşu, kültürler arası bu estetik farklılıkları birer zenginlik olarak kabul etmesinden geçiyordu. Ülkeler arasındaki o yapay, tel örgülü sınırların gün be gün anlamını yitirdiği bu küçük gezegenimizde, Kürd milletinin de kendi kadim aidiyeti, dili ve özgün kültürüyle dünya halkları korosunda kendi özgün kimliğiyle yerini alması kaçınılmaz bir tarihsel haktı.

Çünkü asimilasyon, bir halkın ruhunu çalma eylemiydi; kelimenin tam anlamıyla kansız, beyaz bir soykırımdı. Kürd, Alman, Amerikalı, Bask, eşcinsel ya da heteroseksüel olmak... Her biri insanı insan yapan, varoluşu renklendiren o en mahrem, en kutsal kimliklerin birer nişanesiydi...

13. Bölüm

Her ruh; kendi dili, kadim inancı, kültürü ve cinsel kimliğinin rengiyle yeryüzünün her karışında özgürce var olabilmeliydi. Dünyanın fabrikasyon ürünü, tek tip bir insan modelinden oluşmadığı; aksine çok kültürlülüğün o göz alıcı mozaikiyle bezendiği aşikârdı. Tıpkı tabiat gibi, insanın da iyisi ve

kötüsü coğrafya ayırmaksızın her ülkede, her sokakta mevcuttu. Bu yüzden halkların ortak yazgısında esas olan; evrensel hak, hukuk ve mutlak eşitlikti. Hoşgörü, çoğulculuk ve demokrasi, bu yaşlı gezegenin her köşesine nüfuz etmeli; baskı, sömürü, zulüm, işkence ve faşizmin o ceberut gölgesi bir daha uyanmamak üzere tarihin karanlığına gömülmeliydi.

Kürdistan'ı asırlardır boyunduruk altında tutan sömürgeci akıl, bu toprakları sadece askeri postallarla işgal etmekle ve yeraltı zenginliklerini yağmalamakla kalmamıştı. Onlar, bir halkın ruhunu hedef almış; Kürdlere kendi anadillerini konuşmayı, bin yıllık kültürlerini solumayı bile amansız yasaklarla haram kılmışlardı. Letya, içindeki o dindirilemeyen öfkeyle, *"Böyle bir aşağılanmayı hangi onurlu, hangi vicdan sahibi insan sineye çekebilir ki ben kabul edeyim?"* diye haykırıyordu. Sömürgeciler hangi hakla bu toprakları çığnıyor, hangi cüretle kendi okullarını kurup Kürdçeyi mühürlüyor ve masum çocukların zihnine zorla kendi dillerini, icat edilmiş tarihlerini kazıyorlardı? Kürdler en doğal insani haklarını talep ettiklerinde ise sömürgeci barbarlık hemen devreye giriyor; sokaklarda terör estiriyor, ölüm kusuyor, zindanlarda insanlık onurunu ayaklar altına alıp dışkı yediriyor ve küçücük çocukları ömür törpüsü hapis cezalarıyla çürütüyordu. Böylesi bir bağınazlık, böylesi bir organize faşizm yeryüzünün başka hangi karanlık dehlizinde görülmüştü? *"Bu, Hitler faşizminin bile fersah fersah ötesidir,"* diyordu içinden.

Letya, kökleri Dersim'in o dumanlı dağlarına uzanan bir kadındı; Dersim halkının kuşaklar boyu nasıl muazzam acıların süzgecinden geçtiğini çok iyi biliyordu. Dersim'in ve dolayısıyla tüm Kürd halkının kimliği, kutsal değerleri, dili ve inancı, sistemli bir yok etme politikasının kısıracındaydı. Genel olarak Kürdler, özelde ise Dersim halkı, sırf kendileri

oldukları, benzemedikleri için çifte standartlı bir gazaba maruz kalmışlardı. Darağaçlarında sallandırılmış, zindanlarda çürütölmüş, kurşuna dizilmiş ve insan hayalinin sınırlarını zorlayan bir zulüm mekanizmasının kurbanı olmuşlardı.

1938 yılında Dersim'in o sarp coğrafyasında yaşanan soykırım, insanlığın utanç sayfalarına simsiyah bir vahşet olarak nakşedilmişti. Kürd ve Raa Heq kimliğinden ötürü Dersim, katliamcı ve asimilasyoncu politikaların o kanlı silgisiyle haritadan tamamen kazınmak istenmişti. Dağları, ovaları, sığınılan o derin mağaraları günlerce top ateşiyle dövölmüş; kundaktaki bebelerden pirifanilere kadar yediden yetmişe tüm bir halk süngölerden geçirilmiş, mağaralarda yakılmış ve kurşun yağmurları altında can vermişti. Böylesi kolektif bir trajedinin küllerinden doğmuş bir toplumun çocuğı olarak, Letya'nın geleceğı dair derin kaygılar taşımasından daha doğal ne olabilirdi? O dönem Dersim'de insanlar bir isyan bayrağı açmak için değil, sadece canlarını, onurlarını kurtarmak adına sarp dağların göğsüne sığınmışlardı. Dağların o koruyucu zırhına ulaşamayanlar ise ovalarda toplu kırımın amansız dişlileri arasında un ufak edilmişti.

Letya sosyal medyada Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen'in askerî elbiseyle yer aldığı afiş tarzı bir gönderi gözüne ilişti. Sabiha Gökçen, Dersim'i nasıl bombaladığını 1956 yılında Halit Kıvanç'a verdiği bir röportajda şöyle anlatıyordu: *“Canlı ne görürseniz ateş edin emrini almıştık. Dersim'i acımasızca bombaladık. Asilerin gıdası olan keçileri dahi ateşe tutuyorduk...”*

Ekranın soğuk ışığı yüzüne vururken, internet sitelerinde gezen o satırları okuyordu. Zaman donmuş, kelimeler birer

kurşun gibi göğsüne saplanmıştı. 1937 ve 1938'in o zifiri karanlığında, Dersim dağlarında bizzat tetik çekmiş, emir kulu olmuş askerlerin kan donduran itirafları karşısında öfkeden çıldıracak gibi oluyordu. Karslı bir süvari er olan A. Demirtaş, hafızasının kuytu köşelerinde sakladığı o dehşetli yıllar sonra şu sözlerle döküyordu ortalığa:

"Köylüleri bir araya topluyorduk. 'Korkmayın, sizi koruyacağız, güvenli yerlere götüreceğiz' diyerek kandırıyor; ardından dere kenarlarına, kimsenin göremeyeceği تنها kuytulara sevk ediyorduk. Oraya varınca maskeler düşüyor, makineli tüfeklerin ölüm kusan namlularını üzerlerine çevirip tarıyorduk. Kadın, çocuk, kundaktaki bebe, ihtiyar ya da genç... Kim olduğuna bakmadan, hiçbirini ayırt etmeden hepsini... Hepsini orada katlediyorduk."

109

Letya'nın gözleri dolarken, ekrandaki dehşet satır satır büyümeğe devam ediyordu:

"Subaylar arkamızdan sürekli, 'Hiçbirini sağ bırakmayın, hepsini öldürün!' diye emirler yağıdırıyordu. Silah sesleri nihayet sustuğunda, o vahşi sessizliğin içinde erler cesetlerin başına adeta aç kurtlar gibi üşüşüyordu. Kollar sıvanyor; ölü kadınların bileziklerini, kolyelerini ve altınlarını kapmak için hırslı, insanlıktan çıkmış vahşi bir yarış başlıyordu. Kadınlar için o altınlar çok kıymetliydi; öyle kolayca çıkmıyordu bileklerinden. Sırf o takıları alabilmek için kollar parçalanıyor, bilekler acımasızca kesilerek ganimetler kapışıliyordu. Hatta cesetlerin ağızlarındaki altın dişleri bile söküyorlardı. Velhasıl, birçok köyde benzer vahşetler yaşandı. Bugün Kars'ta 'Dersim zengini' diye bilinenlerin

servetinin kökeninde, işte o cesetlerden yağmalanmış altınların kanlı izi vardır."

Metnin son kısmı ise okuyanın boğazına bir düğüm gibi oturuyordu. Asker Demirtaş'ın vicdan azabı burada da bitmiyordu:

"Bir gün, komutan bana henüz dört beş yaşlarında küçük bir çocuğu gösterdi ve 'Öldür bunu' dedi. Dehşet içinde sarsıldım, 'Yapamam komutanım' diye fısıldayabildim. Ben reddedince, yüzbaşı rütbesindeki o adam çocuğu çıplak ayağından yakaladı. O güçlü, acımasız elleriyle küçücük bedeni havaya kaldırıp, başı yanı başımızdaki taşlara, kayalara gelecek şekilde vura vura canını aldı. O an dünya başıma yıkıldı, beynim döndü; hafızamı kaybetmişim. Gözlerimi açtığımda askeri hastanedeydim. Bana hava değişimi raporu verdiler ve bir daha da beni Dersim'e göndermediler. Zaten gerek de kalmamıştı; her şey bitmiş, Dersim..."

Letya, ekranın soğuk ışığında buna benzer sayısız barbarlık vesikası okudu. Kürdlerin dört bir yanını kuşatan Arap, Fars ve Türk sömürgeciliğinin o sınır tanımayan gaddarlığı karşısında, bu halkın tek başına kurtuluşa ermesinin hiç de kolay olmadığını acı bir rasyonellikle kavradı. Fakat histerik duyguların esiri olmanın davanın geleceğine hiçbir fayda sağlamayacağını biliyordu; yaşanan tüm bu tarihsel trajedilere rağmen sağduyulu, soğukkanlı ve akılcı hareket etmek zorundaydı. Kürdler elbette davalarında sonuna kadar haklıydılar ancak bu adaletsiz dünyada sadece "haklı olmak" zafer getirmeye yetmiyordu. Güçlü olmak gerekiyordu. Güçlü olmanın yegâne yolu ise sömürgecinin silahından daha

keskin bir eğitimle kendini donatmaktan ve entelektüel olarak gelişmekten geçiyordu.

Yine de bu kanlı sayfaları her düşündüğünde içindeki o eski isyancı damar kabarıyor, öyle öfkeleniyordu ki, neredeyse Berlin'deki bu steril hayatı bırakıp sırt çantasını kaparak yeniden Kürdistan'ın o özgür dağlarına koşası geliyordu. Kürd halkının çektiği bu asırlık acıyı ve ıstırapı görebilmek için bir insanın dindar bir mümin ya da radikal bir komünist olmasına gerek yoktu. Sadece vicdanlı, katıksız bir vicdan ve onur sahibi olmak kâfiydi.

111

Letya'nın zihninde bağımsızlık kavramı; sömürgeciliğin siyasi, askeri, kültürel ve ekonomik tüm egemenlik zincirlerinin kırılması demektir. Bunun yolu da askeri, siyasi ve ekonomik alanda muazzam bir ulusal örgütlenmeden, Kürdistan'ın kendi iç pazar birliğini kurarak modern dünyaya entegre olmasından geçiyordu. Belki de en doğrusu; çağdaş Batı dünyasının sosyal değerleri olan serbest piyasa ekonomisini ve hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik bir sistemi savunmaktır. *"Yeter ki halkımız kendi kaderini kendi özgür iradesiyle tayin etsin; isterlerse o demokratik atmosferde gidip 'Eşekler Partisi'ni seçsinler, umurumda bile değil,"* diye düşünüyordu. Bir Kürd'ün, kendi devletini bile kuramamışken, küresel sistemin dışında kalıp anti-empyralist ya da anti-kapitalist sloganlarla ömür tüketmesinde hiçbir stratejik çıkar yoktu.

Kürdler, sömürgecilerin iddia ettiği gibi esameye okunmayacak bir azınlık ya da derme çatma bir topluluk değildi. Kendi kadim topraklarında kırk milyonu aşan nüfusuyla Ortadoğu'nun en köklü halklarından; diliyle, kültürüyle homojen bir ulustu. Bu nedenle Kürdlerin de dünyadaki diğer tüm uluslar gibi kendi bağımsız devletini kurma, bayrağını

dalgalandırma ve varlığını koruma hakkı mevcuttu. Özgürlük, Kürd halkının anasının ak sütü gibi helal ve en doğal hakkıydı.

14. Bölüm

Zaman, o durdurulamaz nehir, önce saniyeleri, sonra dakikaları yuttu; derken saatler günleri, günler ise ayları kovaladı ve sonunda Noel Bayramı ile yeni yılın ışıltılı gölgesi Berlin sokaklarına, kapının eşiğine kadar dayandı. Bu beş aylık zaman zarfında Letya, adeta bir inziva yoğunluğuyla çalıştı. Akşam lisesinden eve döndüğünde, mutfakta ayaküstü bir şeyler atıştırdıktan sonra hemen masasının başına geçirdi. Okulda tuttuğu ham notları defalarca okur, süzgeçten geçirir, onları edebi bir titizlikle temiz defterlere aktarırdı. Kendi kendine çalışma disiplini öyle muazzam bir noktaya taşınmıştı ki, hiçbir ek yardıma ya da özel derse ihtiyaç duymuyordu. Karnesine yansıyan en kötü notu bile 'iyi' derecesindeydi.

Hafta içini okulun o boğucu duvarları ve kitapların arasında geçiren Letya, hafta sonları Berlin'in o çok sesli kültürüne karışıyor; arkadaşlarıyla sinemalara, avangart tiyatrolara ya da yer altı partilerine akıyordu. Bu süreçte Berlin'in esrik *Goa* kültürünü ve psychedelic partilerini keşfetmişti. Luca ile birlikte şehrin labirent benzeri kulüplerindeki konserleri kaçırmıyordu. Gittikleri en unutulmaz etkinlik ise; crossover, metal, hip-hop ve alternatif rock müziğin asi sesi olan "*Rage Against the Machine*" grubunun Arena'da verdiği o hararetli, duvarları sarsan muhteşem konseriydi.

Letya, Berlin'deki beş aylık ömrüne artık tamamen adapte olmuştu. Bitpazarından kendine küçük, tüplü bir televizyon

bile satın almıştı. Bu arada dış görünüşü, giyim kuşamı da Berlin'in o marjinal havasıyla birlikte baştan aşağı evrilmişti. Boşuna dememişlerdi, "*Kır atın yanında duran ya huyundan ya tüyünden kapar,*" diye. Letya eskiden, o atletik ve estetik hatlara sahip dişi vücudunu kamufle etmek için çabalar; hatlarını bol gömlekler, salaş pantolonlar arkasına gizlerdi. Hatta elma gibi diri ve yuvarlak olan göğüsleri dikkat çekmesin diye omuzlarını öne doğru düşürür, kambur yürürdü. Şimdiyse, o güzel hatlarını cesurca vurgulayan, bol cepli ve çiçek desenli İspanyol paça pantolonlar tercih ediyordu. Pantolonlarının üzerine, tenini saran dar büstiyerler ya da karnını açıkta bırakan rengarenk dar tişörtler giymeye başlamıştı. O uzun, kömür karası, gür ve dalgalı saçlarını camgöbeği mavisine boyatmış, her bir tutamını *dreadlock* (rasta) yaptırmıştı. Berlin sahnesinin (szene) ruhuna uygun olarak, tam bir Goa müziği müdavimine benzemiştir artık. Bu partilerin müdavimleri haddinden fazla uyuşturucu ve uyarıcı madde tüketiyordu belki ama bu durum artık Letya'yı eskisi gibi rahatsız etmiyor, ahlaki bir krize sokmuyordu. Berlin onu daha toleranslı, daha esnek bir insana dönüştürmüştü; o da modern dünyanın o meşhur "*Yaşa ve yaşat*" felsefesini içselleştirmeyi öğrenmişti.

Değişim sadece kıyafetlerle sınırlı kalmadı; sol kaşına, burnunun kanadına, alt dudağının hemen altına, dilinin ortasına ve göbeğine birer çelik piercing taktırdı. Eğer yeterli parası olsaydı, sol bileğinin iç kısmına Mezopotamya'nın o sıcak, parıldayan güneş sembolünü kalıcı bir dövme olarak kazıtacaktı ama şimdilik bütçesi buna elvermiyordu.

Noel Bayramı ve yılbaşı tatili geldiğinde, Ophelia New York'taki bir arkadaşını ziyaret etmek üzere okyanus ötesine uçtu. Gitmeden önce Letya, Ophelia'nın aile sırlarına dair ilginç detaylar öğrenmişti. Meğer kızın amcaları ve geniş

ailesi Hamburg'da yaşayan, şehrin sayılı multimilyonerlerindendi. Gelgelelim, bu devasa servetin sahibi olan insanların, Ophelia'nın hayatına zerre kadar maddi katkısı ya da hayrı dokunmuyordu. 92 yaşındaki ninesi de dudak uçuklatan bir servetin üzerindeydi. Ophelia onu her ziyarete gittiğinde, yaşlı kadın kızın cebine en az bin Euro harçlık sıkıştırırdı; fakat gururlu bir kadın olan Ophelia, kendi parasını çalışarak kazandığı için kimseye mümin olmuyor, bu bohem hayatından son derece haz alıyordu. Kazandığı tüm parayı kıyafetlerine ve Berlin'in çılgın partilerine harcıyordu. Geleceğe dair bir para biriktirme kaygısı yoktu; çünkü ninesi öldüğünde o devasa mirasın aslan payı zaten ona kalacaktı. Üstelik bir abisinden başka bu mirasa ortak olacak kimse de yoktu. Anne ve babası da saygın birer doktordu ve onların da kazancı oldukça yerindeydi.

Miyu'nun ailesi ise tam bir orta sınıf entelektüeliydi. Annesi Japonya Büyükelçiliği'nde üst düzey bir memur, babası ise Özgür Üniversite'de (Freie Universität) Japonoloji profesörüydü. Miyu, bu köklü ailenin tek çocuğuydu ve arkasında her zaman ailesinin o güvenli maddi ve manevi desteğini hissediyordu.

Letya, bu iki kadının hayat hikayelerini ve arka planlarını öğrendikten sonra derin bir şaşkınlığa kapıldı. Aslında bu iki burjuva çocuğuyla kendi geçmişi arasında aşılması imkânsız dağlar, sınıfsal uçurumlar vardı; fakat hem Miyu hem de Ophelia, bu büyük zenginliklerine rağmen Berlin'in göbeğinde son derece mütevazı, sıradan ve komün bir hayat yaşıyorlardı.

Letya'nın babası ise hayatı boyunca nasırlı elleriyle çalışan sıradan bir işçiydi; Frankfurt'taki Siemens fabrikasında tam kırk yıl boyunca dirsek çürütmüş, şimdiyse yetmiş iki

yaşında, yorgun bir emekliydi. Kalbinden rahatsızdı, hatta yakın zamanda ağır bir kriz atlatmıştı ama şimdilik durumu stabil görünüyordu. Annesi ise ömrünü evine adanmış klasik bir ev kadınıydı. Almanya gibi yabancı bir ülkede, bir göçmen olarak kıt kanaat imkânlarla dört çocuk büyütüp topluma kazandırmak hiç de kolay bir zanaat değildi.

Elbette Kürdlerin arasında da muazzam servetlere sahip iş insanları, lüks içinde yaşayan entelektüeller vardı; fakat onların çoğunda ulusal bilinçten eser yoktu. Dolayısıyla kendi halklarının acılarına, davalarına zerre kadar faydaları dokunmuyordu. Dersim, Türkiye genelinde üniversite sınavlarında başarı oranı en yüksek olan, aydın kentlerin başında geliyordu; fakat Dersim’de istihdam ve altyapı namına hiçbir şey olmadığından, diplomasını eline alan her genç bu kadim kenti terk etmek zorunda kalıyordu. Tarihin anlattığına bakılırsa, Dersim coğrafyası aslında çok geniş bir alanı kapsıyordu; sınırları Erzurum ve Erzincan’dan Sivas’ın içlerine kadar uzanan koca bir eyaletti. 1937 yılındaki o kanlı soykırımdan hemen önce nüfusu beş yüz binin üzerindeydi. Şimdiyse Dersim, sadece dar bir merkez ve birkaç küçük ilçeden ibaretti ve nüfusu doksan bin civarına kadar gerilemişti. Peki, ne olmuştu o yüz binlerce insana? Nereye savrulmuşlardı? Yoksa hepsi 1937’nin o kanlı derelerinde mi can vermişti? Bu sorular Letya’nın zihnini kemiriyordu.

15. Bölüm

Miyu, yeni yıl gecesinde Berlin’de kalacağını ve eğer Letya da isterse Arena’da düzenlenecek olan o destansı beş günlük non-stop partiye birlikte gidebileceklerini söyledi. Arena, nehir kenarında kurulu, yedi bin kişiyi aynı anda yutabilecek kapasitede devasa bir endüstriyel salondur. Oraya giden

Goacılar, tıpkı eski zaman çingeneleri ya da göçebe kabileler gibi salonun içine rengarenk çadırlar kurarlardı. Kimi kendi bastığı müzik CD'lerini, kimi egzotik çayları ve kahveleri, kimi takıları, mistik kitapları ve kıyafetleri satardı bu tezgahlarda. Bazı çadırlar ise geçici dövme stüdyolarına ve piercing atölyelerine dönüştürülmüştü. Dev amfi dörde bölünmüştü; üç bölümde binbir çeşit lazer ve neon ışıklarla donatılmış fantastik dans pistleri yükselirken, en büyük bölümde ise adeta üç şeritli bir sokak oluşturulmuş, devasa bir yer altı bitpazarı kurulmuştu. Görsel şölen tek kelimeyle büyüleyiciydi.

Aralık ayının otuz biri o yıl salı gününe denk geliyordu. Arena'da gece gündüz kesintisiz devam edecek olan bu çılgın maraton, 28 Aralık Cuma günü kapılarını açıyor ve 1 Ocak Çarşamba günü saat 15:00'te nihayete eriyordu. Tamı tamına beş gün, beş gece boyunca müzik durmaksızın ritim tutacak, eğlence aralıksız sürecekti.

Letya, Luca ve Miyu, sabaha karşı saat dörde doğru Arena'nın kapısına vardıklarında içerisi insan seliyle tıklım tıklım dolmuştu bile. Miyu, basların o sağır edici uğultusu arasından avazı çıktığı kadar bağırdı: "*Inferno!*"

Letya şaşkınlıkla, "Ne? Akustik çok kötü, ne dediğini anlayamıyorum!" diye sesini yükseltti.

Luca, Letya'nın kulağına eğilerek, "Cehennem diyor, felaket demek istiyor!" diye açıkladı. "Ama bence şu fani dünyada başımıza gelebilecek en şahane felaket bu!" diye de ekledi.

Letya'nın bu felsefi sözler üzerine derin derin düşünecek vakti yoktu zaten. Son zamanlarda Berlin'de pek çok partinin havasını solumuştu ama böylesi bir kitlesel trans ayinine ilk

kez şahit oluyordu; kalbi heyecandan göğüs kafesini zorluyordu.

Luca, "İsterseniz önce şu köşedeki Chai Shop'a sığınaım, sıcak birer bitki çayı içip kendimize gelelim," deyince, Miyu gözleri parlayarak, "Harika fikir!" dedi ve üç yoldaş kalabalığı yararak çadıra doğru ilerledi.

Yol boyunca Miyu, Berlin yer altı dünyasından tanıdığı düzinelerce arkadaşına selam veriyor, onlarla çılgınca kucaklaşıyor, öpüşüyor, bas bariton müzik eşliğinde çığlıklar atıyordu. Çaylarını yudumlayıp içlerini ısıttıktan sonra, salonun içindeki o mistik sokakları, çadırları ve bitpazarını hayranlıkla gezdiler. Bir süre sonra Luca, müziğin o hipnotik çağrısına dayanamayıp dans pistinin karanlığında kayboldu. Miyu da gözüne kestirdiği bir adamın peşine takılıp gidince, Letya binlerce çılgın bedenin tam ortasında, o devasa kaostun içinde aniden yapayalnız kaldı.

117

"Hımm..." diye mırıldandı Letya kendi kendine.

Biraz düşünüp taşındıktan sonra barda kendine soğuk bir bira aldı ve Luca'yı bulma ümidiyle dans pistine doğru adımladı; fakat içindeki o yoğun heyecan yüzünden canı hiç dans etmek istemiyordu. Ne yapacaktı bu devasa kalabalıkta? Arena acayip motiflerle süslenmiş, fena halde büyük, ucu bucağı görünmeyen bir mabet gibiydi. İnsanlar gerçekten büyüleyiciydi. Kimi loş bir köşeye yayılmış, kendi sardığı sigarasının (cıgaralık) dumanıyla gökyüzünü izliyor; kimi rüzgâr gibi oradan oraya savrulup hiç tanımadığı ruhlarla derin sohbetlere dalıyor; kimi de basların ritminde delicesine dans ederek içindeki tüm stresi, hayatın tüm yükünü pistin betonuna akıtıyordu.

Bir an için sanki dünya Letya'nın umurunda değildi. Müziğin o psychedelic frekansı ruhunu öyle bir ele geçirmişti ki, bir süre sonra kendi bedeninin de o ritme ayak uydurduğunu, dans ettiğini farkında bile olmadan hissetti. Bazen Luca karanlığın içinden fırlayıp geliyor, Letya'nın önünde, etrafında esrik figürler sergiliyor, sonra yine o insan selinin içinde kaybolup gidiyordu. Herkes sanki kolektif bir uyuşturulmuşluğun, kutsal bir transın içindeydi. Bazı silüetler saatlerce tek bir kelime etmeden, gözleri kapalı bir şekilde sadece bedenlerini sallıyorlardı. Yalnız mıydılar, yoksa müziğin ve uyuşturucunun yarattığı o sahte cennetin içinde mi kaybolmuşlardı, kestirmek güçtü. Letya da o insan okyanusunun içinde kendi benliğini tamamen kaybetti sanki.

Saatlerce süren o yorucu ritmin ardından, Letya zihnini dinlendirmek adına kulübün daha sakin olan *Chill-Out* (dinlenme) bölümüne geçti. Kendine bir bira daha alıp duvar kenarındaki büyük, pofuduk yastıklardan birine çöktü ve sırtını yaslayıp etrafındaki manzarayı süzmeye başladı. Herkes bir yerlere serilmişti; kimi bir köşede sızmış uyuyor, kimi ulu orta sevişiyor, kimi de sigaralarını sarıp loş ışık altında kısık sesle sohbet ediyordu.

Letya'nın hemen sol tarafında duran iki genç oğlan ve bir kız, sarmış oldukları cıgaralığı ateşleyip sırayla içlerine çekiyorlardı. Çocuklardan biri, dumanı tüten sigarayı dostça bir tavırla Letya'ya doğru uzattı. Letya, yüzüne takındığı nazik ve mesafeli bir tebessümle; "Teşekkür ederim, ben kullanmıyorum," dedi.

Çocuk hiç bozulmadan, "Sorun değil! Bir adın var mı bari?" diye sordu.

Çocuk neredeyse Letya ile aynı boydaydı; son derece yakışıklı, latif yüzlü, sevimli ve sıcakkanlı bakışlara sahipti.

"Benim adım Letya, ya seninki?"

"Benim adım Vincent. Şu yanımda gördüğün güzel kadın Lysann, bu yakışıklı adam ise Lars. Süper bir parti, değil mi?"

Letya, "Evet, parti gerçekten kelimenin tam anlamıyla harika," diye karşılık verdi. O an Vincent, aralarındaki mesafeyi eriterek Letya'nın yanındaki boşluğa ilişti. Letya'nın elindeki bira şişesi bitmek üzereydi. Vincent, "Ben kendime bardan soğuk bir bira alıp geleceğim. Senin için de bir tane kapmamı ister misin?" deyince Letya hiç düşünmeden: "Teşekkürler, ben daha sonra alırım," dedi.

Vincent birkaç dakika sonra elinde bira yerine soğuk bir Coca-Cola ile geri döndü ve iki yabancı gibi başladıkları o yerde, derin bir sohbete daldılar. Genellikle okul hayatından, Berlin'deki eğitim sisteminden bahsettiler; sonra konu biraz politikaya, Berlin'in o meşhur parti kültürüne ve yer altı sahnelerine (szene) kaydı. Derken kendilerini yeniden dans pistinin ortasında buldular ama bu sefer herkes kendi iç dünyasına, kendi ritmine göre dans ediyordu.

Letya bu sohbet esnasında Vincent'in yirmi beş yaşında olduğunu, Teknik Üniversite'de Lysann ile birlikte Enformatik (Bilgisayar Mühendisliği) okuduğunu öğrendi. Lars ise Lysann'ın erkek arkadaşıydı. Vincent, yaklaşık altı ay önce deliler gibi sevdiği kız arkadaşından ayrılmak zorunda kalmıştı; çünkü kız bir başkasına âşık olduğunu söyleyerek onu terk etmişti.

Zaman su gibi akmış, saat öğlenin on ikisine merdiven dayamıştı. Ne Miyu ne de Luca ortalıklarda görünüyordu; adeta yer yarılmış da içine girmişlerdi. Letya, Vincent'in kulağına doğru yaklaşarak, "Ben artık eve gidiyorum," dedi. "Tüm kemiklerim sızlıyor, çok yorgunum."

Vincent hiç vakit kaybetmeden cebinden telefonunu çıkardı; numaraları hızlıca birbirlerinin rehberine kaydettiler. Ardından Letya, Berlin'in o öğlen sıcağına benzeyen soluk ışığı altında yalnız başına evinin yolunu tuttu. Ortak konuta varır varmaz sıcak bir duş aldı ve kendini yatağın serin kollarına bıraktı. Akşam saat altıya kadar deliksiz uyudu.

120

Gözlerini açtığı anda, içini garip bir boşluk hissi kapladı; kendini karmakarışık bir düzensizliğin ortasında, darmadağın hissediyordu. Mutfağa gidip kendine demli bir çay yaptı ve bardağını alıp balkona çıktı. Berlin soğuktu, Letya ise büsbütün yalnızdı.

Akşam saat tam 22:00 sularında sessizliği Vincent'in telefon sesi böldü. Telefonun ucundaki ses neşeliydi: "Ben hâlâ partideyim, Arena yıkılıyor. İstersen hiç durma, çık gel yine!"

Letya telefonu kapattıktan sonra bir an durup düşündü. "*Evde tek başıma oturup ne yapacağım ki?*" dedi kendi kendine. "*Nasıl da okul yok; ev de bomboş, in cin top oynuyor. En iyisi yine o çılgınlığın içine karışmak.*" Üstelik Arena'nın giriş bileti tam beş gün boyunca geçerliydi, cebinden yeni bir para da çıkmayacaktı. Kararını verdi; üzerini değiştirip Berlin gecesinin o bas ritmine doğru yeniden yola koyuldu.

Arena'nın o insanı yutan kalabalığında, Vincent ile ayrıldıkları o gizemli noktada yeniden buluştular. Letya'nın silüetini görür görmez Vincent'in çehresinde güller açtı;

tarifsiz bir sevinçle genç kadına doğru atıldı. Onu incitmekten korkar gibi ama tutkuyla sarmalayıp ayaklarını yerden kesti, etrafında birkaç kez döndürdükten sonra yavaşça indirdi. Göğüs kafeslerini sarsan bu heyecanı biraz olsun dindirmek için barda soluklandılar. Letya kendine sert bir Cin Tonik, Vincent ise ferahlatıcı bir Vodka Lime söyledi. Kadehlerini Berlin'in tekinsiz gecesine doğru tokuşturup kulübün daha sakın, loş ışıklarla bezeli *Chill-Out* köşesine çekildiler.

Vincent, gözlerinin içine hayranlıkla baktığı bu kadının; güzelliğin yurdu, insanlığın ve medeniyetin o ilk kadim beşiği olan Mezopotamya'nın topraklarından süzülüp geldiğini henüz bilmiyordu. Kürd halkı, doğulu çehrelerin en asil, en büyüleyici hatlarını taşır; yüzlerinde coğrafyalarının o derin, gizemli kederini ve gururunu barındırırdı. Letya da bu asaletin canlı bir timsaliydi: Kleopatra'yı andıran hafif uzun, ince yüz hatları, hatasız bir kavisle çizilmiş hilal kaşları, baktığı yeri eriten simsiyah parıltılı gözleri ve kusursuz dudakları vardı. Burnunun ve kulaklarının zarafeti, atletik vücudunun estetiğiyle birleştğinde ortaya tek kelimeyle büyüleyici bir silüet çıkıyordu. Vincent'in hayal sınırlarını zorlayan bu güzellik, en çok da gözlerindeki o hüzünlü doğulu kavisle kendini ele veriyordu. O gözlerin derinliği, ışık vurduğunda tıpkı işlenmemiş bir elmas gibi parıltıyor, bakan kişide koyu lacivert bir illüzyon hissi uyandırıyor.

Vincent'in, Letya'yı yeniden bulduğu için ne kadar bahtiyar olduğu her jestinden, her bakışından okunuyordu. Letya da bu ani ve sürpriz tanışmanın büyüüne kapılmıştı; fakat ömrü boyunca ne bir erkeğin dudaklarından öpmüş ne de bir tenle böylesine hemhal olmuştu. Bu masumiyet yüzünden içindeki hisler, patlamaya hazır bir volkan gibi kaynıyordu.

Zamanın nasıl geçtiğini unutturan o tatlı sohbetlerin, şakaların ve kahkahaların arasında, Letya aniden kendini Vincent'in dudaklarında buldu. Bu mucizevi an nasıl başlamıştı, zaman hangi ara durmuştu, hiçbir fikri yoktu. Bir öpücüğün tarifi hangi lügatte yazardı ki? Bu bitmek bilmeyen tensel temas, Letya'nın bütün sinir uçlarını ateşe veren, ruhunu altüst eden tatlı bir esaret gibiydi. Hani filozoflar der ya; *"Öpücük, çocuklar için masum bir oyun, gençler için saf bir zevk, yaşlılar içinse sığınılacak bir güvendir."*

Letya, Vincent'in dudaklarında hayatın o güne dek tatmadığı şehvetli hazzını keşfediyor, benliğini bütünüyle genç adamın güvenli kollarına bırakıyordu. İki aşık, sabahın ilk ışıkları salonun camlarından sızıp saatler 10:00'u gösterene dek dans ettiler, fısıldaştılar ve hayatın ritmini birlikte tuttular.

Ayrılık vakti geldiğinde Letya, Vincent'a veda edip ortak konutun yolunu tuttu. Eve adım attığında mutfakta Luca ve Miyu ile karşılaştı. İkilinin darmadağınık saçlarından, yüzlerindeki o yorgun ama huzurlu tebessümden geceyi birlikte geçirdikleri hemen anlaşılıyordu. Bir süre mutfak masasında oturup Arena'daki partinin çılgınlıklarından bahsettiler. Letya, taze aşıkları kendi dünyalarıyla baş başa bırakarak odasına geçti; sıcak bir duşun altında gecenin yorgunluğunu akıttıktan sonra kendini yatağa bıraktı. Saat öğlen bire yaklaşıyordu ve takvimler cumartesiye gösteriyordu. Yeni yılın, yani 2003'ün kapıyı çalmasına sadece iki gün kalmıştı.

16. Bölüm

Vincent, hayranlık uyandıran keskin zekasına ve rasyonel düşünce yapısına rağmen, aslında ruhunun derinliklerinde

iflah olmaz bir romantik, katıksız bir idealistti. Hayata karşı beslediği o tükenmez iyimserlikle, düşlerinin peşinden en tehlikeli maceralara bile gözü kapalı atılmaya hazırdı. Ancak zihni o kadar berraktı ki, yüksek uçuşlarının çakılmayla sonuçlanmaması için yaratıcılığını her zaman gerçekçi planlarla dengeler, ayaklarını yere sağlam basmasını bilirdi. İçinde, evreni ve insanı anlamaya dair bitmek bilmeyen bir öğrenme tutkusu vardı. Bu çok yönlü yeteneği, bazen ilgisini ve kıymetli zamanını her yeni şeyi deneme arzusuyla israf etmesine yol açsa da, o aklının kölesi değil, her daim efendisi olmayı başarmıştı.

Onda kibirden, eril zorbalıktan ya da maço-luktan eser yoktu; aksine şefkatli, alçakgönüllü ve dostane tavırlarıyla insanı sarıp sarmalayan bir aurası vardı. Yirmi beş yaşında olmasına rağmen, bazen asırların bilgeleştirdiği bir ermiş gibi konuşurdu. Sanata olan yatkınlığının yanı sıra günlük pratik işlerde de elinden her iş gelirdi; fakat en çok matematiğin o netliğini, enformatik biliminin rasyonelliğini ve zihinsel berraklığı severdi. Onun gibi ruhlar, kendilerini bilimin en tezat dallarında sınamaktan çekinmezlerdi. İçindeki o entelektüel açlık, onu sürekli yeniliklerin ve değişimlerin peşinden koşturuyordu. Büyük hedeflere ulaşmak için enerjisini sadece mutlak doğruya yönlendirirdi; çünkü bilir de ki insan, ancak zihnini tek bir amaca kilitlediğinde muradına erebilirdi.

Letya, tanıdığı bu kısa süre içinde Vincent'in bazı öngörülemez hareketlerine anlam vermekte zorlansa da, onun her şartta sergilediği dürüstlüğe ve tarafsızlığa kalpten inanmıştı. Genç adamın sabit fikirlerin hapisanesinde yaşamadığından emindi. Belki de Vincent'in bu denli naif ve özenli davranması, Letya'nın ruhuna duyduğu derin saygıydandı. Çünkü Letya'nın kitabında içten pazarlıklı oyunlar, insanın ufkunu

daraltan, anlamsız ve tehlikeli adımlardı; sonu her zaman hüsrân ve derin bir can sıkıntısıyla biterdi.

Aynı anda iki ya da üç işi birden yürütmek Vincent için zor değil, aksine bir hayat prensibiydi. Yaşam tarzı, onun karakterinin en çıplak ifadesiydi. Tüm bunların yanında, insanları peşinden sürükleyen doğal bir karizmaya ve liderlik vasfına sahipti. En buhranlı, en sıkıntılı anlarda bile içindeki o neşeli çocuğu ve mücadele azmini kaybetmeyen nadir insanlardandı.

124

Letya, sanki onu risk rüzgarlarının sert estiğı, gizemli ve keşfedilmemiş bir adada bulmuştu. Çünkü Vincent, hıza ve adrenalin yüklü becerilere aşık bir adamdı. İyi bir sporcuydu; deli gibi dans etmeyi de severdi, doğayla savaşmayı da. Özellikle kayak yapmayı, okyanusun derinliklerine dalmayı, su kayağını ve gökyüzünden paraşütle atlamayı, yani ani refleks ve cesaret isteyen her türlü ekstrem sporu tutkuyla yapardı. Golf gibi ağır işleyen oyunlar onun sabrını taşıırdı ama tenis oynamak, *bungee jumping* yapmak ya da hızlı arabalarla virajları almak onu adeta büyülerdi. Tehlikenin o ince çizgisinde yürümekten haz alırdı.

Annesi saygın bir öğretmen, babası ise Berlin'in tanınmış ceza avukatlarından biriydi. Ailesinin maddi imkanları oldukça yerinde olduğu için üniversite hayatını onlar finanse ediyordu. Vincent'in bir de evli ve iki çocuk annesi olan, eczacılık yapan bir ablası vardı.

Gelgelelim, Vincent'in dış görünüşü içindeki bu muazzam entelektüel derinliğı ve aristokratik kökeni asla yansıtmıyordu. İlk bakışta sokaklarda yaşayan, hayata sırtını dönmüş bir berduşu andırırdı. Kung-Fu'da siyah kuşak sahibi bir dövüşçü olduğunu, kendisi nezaketle çıtlatmadığı sürece

tahmin etmek imkansızdı. Kısa kesilmiş sarı saçları, çakmak çakmak mavi gözleri ve üzerindeki eski, yırtık pırtık kıyafetleriyle tam bir modern zaman hippisiydi. O da tıpkı Letya gibi popüler kültürün dayattığı endüstriyel müziklerden, listeleri süsleyen geçici şarkılardan ve arabesk tınılardan nefret ederdi. Ruhunu besleyen yerler; yer altı Goa partileri, hırçın *Crossover* ve *Hardcore* konserleriydi. Burjuva sınıfının o yapay yüksek sosyete hayatından köşe bucak kaçır, ailesinin temsil ettiği dünyaya tamamen zıt bir profil çizirdi.

Son beş yıldır, daha çok Türklerin ve diğer göçmen toplulukların gettosu sayılan Kreuzberg'de, zamana direnen, sıvaları dökülmüş, oldukça eski ve hırpalanmış bir binada yaşıyordu. Bu yapı, devasa bir apartmanın gövdesine sonradan monte edilmiş gibi duran, enlemesine dar ama göğes doğru aşırı yüksek, tuhaf bir konuttu. Her katında iki odalı minik birer daire bulunuyordu. Üst katlara, tırabzanları demirden dövme çiçeklerle süslenmiş görkemli, tarihi bir merdivenle çıkılırdı. Binanın zemin katında ise Vincent'ın iki yakın arkadaşına ait küçük bir bilgisayar dükkanı işletiliyordu.

Pazar günüydü. Vincent odasında, bilgisayar ekranının karşısında ders çalışmaya çabalıyordu; fakat zihni çoktan ders notlarını terk etmiş, yeni tanıdığı o esmer kadının, Letya'nın hayaliyle dolup taşmıştı. Letya'nın Almancası o kadar akıcı ve pürüzsüzdü ki, Vincent onun etnik kökenini sorma ihtiyacı bile duymamıştı; zaten onun gözünde bir insanın nereden geldiğinin hiçbir ehemmiyeti yoktu. Letya'yı düşünmekten formüllere konsantre olamayınca ayağa kalktı, kendine kalın bir sigara sardı, dumanı içine çektikten sonra telefonu eline alıp Letya'yı aradı. Saat 20:30'a geliyordu. Letya o sırada Miyu ve Luca ile sinema salonunun karanlığındaydı ve

telefonu kapalıydı. Ancak Vincent'ın araması ekrana bir kısa mesaj olarak düştü. Sinemadan çıktıklarında saat yirmi üçü geçmişti. Letya vakit kaybetmeden Vincent'a geri döndü. Vincent'ın sesi telefonda her zamanki gibi nazik ve sıcaktı: "Oranien Caddesi'ndeki o güzel Hint restoranında buluşup egzotik bir akşam yemeği yemeye ne dersin? Bu gece misafirim olmanı çok isterim."

Letya, "Aslında şu an yalnız değilim, arkadaşlarla beraberim. Başka bir akşam yapsak?" diye hayıflandı ama Vincent hemen araya girdi: "Ne demek, arkadaşlarını da al gel! Yemekten sonra hep birlikte yer altı partilerinden birine akarız, olmaz mı?"

Letya dönüp arkadaşlarına danıştı; sinema çıkışı hepsi birer aslan gibi acıkmıştı. "Harika olur, gidelim!" dediler. Böylece Letya, Miyu, Luca ve Vincent restoranın mistik atmosferinde bir araya geldiler. Miyu ve Luca, Vincent ile Letya arasında esen o gizli aşk rüzgarlarından henüz habersizdiler; fakat birbirine sevdalanan insanların yaydığı o büyüleyici enerjiyi sokaktaki çocuklar bile hissedirdi. Yine de Letya içindeki o yangını çaktırmamak, sırrını ele vermemek için üstün bir gayret sarf ediyor, serinkanlı görünmeye çalışıyordu. Vincent ise adeta cayır cayır yanıyordu. Letya masada daha çok sessiz kalmayı, her zamanki gibi az konuşup derinlemesine dinlemeyi seçmişti. Belki de hayatının ilk gerçek aşkıyla yüz yüze olduğu için ürkekti; yanlış bir kelime etmekten, tılsımı bozmaktan korkuyordu. Vincent'ın ise bu gönül işlerinde çok daha tecrübeli ve rahat olduğu aşıkardı.

Dört arkadaş, önlerindeki baharatlı yemekleri afiyetle yedikten sonra gecenin devamı için yeniden Arena'nın yolunu tuttular. Kulübe adım atar atmaz Miyu ve Luca her zamanki gibi geniş çevrelerinden pek çok tanıdığa rastlayıp

kalabalığa karıştılar. Vincent ise dostları Lars ve Lysann ile selamlaştı. İçkiler içildi, keyifler yerine geldi ve basların ritminde doyasıya dans edildi. Bu esnada Letya bazen Lars ile bazen de Lysann ile derin sohbetlere dalarak Vincent'ın bu en yakın arkadaşlarını daha yakından tanıma fırsatı buldu. Gecenin bir yarısı Vincent, Letya'nın yanına sokuldu ve kulağına fısıldadı: "Yılbaşı akşamı seni benim evimde, baş başa bir akşam yemeğine bekliyorum. Şimdiden söylüyorum ki, sakın başka bir yere söz verme."

Letya, gözlerinin içine bakarak hiç tereddüt etmeden, "Tamam," dedi, "Saat kaçta?"

"Dokuzda buluşsak uyar mı?"

Letya, 'evet' dercesine gözlerini kırptı ve aniden, *"Ben artık bu partilerden, gürültüden bıktım. Bana eyvallah!"* diyerek kalabalığın arasından sıyrıldı.

Vincent, genç kadının bu ani ve gizemli gidişine biraz şaşırsa da asaletini bozmadı, sesini çıkarmadı. Letya, Lars ve Lysann ile de vedalaşıp eve döndüğünde saat gecenin ikisiydi. Son birkaç gündür uykusuzluktan bitap düşmüştü, üstüne bir de Vincent'ın yarattığı o zihinsel kasırğa eklenince dengesi büsbütün şaşmıştı. Hemen duşa girdi, suyun altında arandıktan sonra yatağına uzandı ve mışıl mışıl, deliksiz bir uykuya daldı.

17. Bölüm

Pazartesi sabahı saat 10:00'da kuş gibi hafif uyanan Letya, güzel bir düşün ardından gardırobundaki en şık kıyafetlerini seçip üzerine geçirdi. Kendini Berlin sokaklarına attı ve

Spree Nehri'nin kenarında, suyun o dingin akışını izleyerek uzun bir yürüyüşe çıktı. Kış güneşi bulutların arasından yüzüne gülümsüyordu; onun zihni ise Vincent'ın mavi gözleri ile Kürdistan'ın o dumanlı dağları arasında amansız bir mekik dokumaktaydı. Bazen bu steril şehirde bulunduğu huzurun ve aşkın sevinciyle gözlerinden yaşlar süzülüyor, bazen de geçmişin ağır yüküyle kalbi daralıyordu. Dağlarda bıraktığı Dilan ve diğer yoldaşları acaba hâlâ nefes alıyorlar mıydı? Hem, ne kadar ayıp etmişti; neden Noel Bayramı'nda annesini ve ailesini görmeye gitmemişti? Vincent gerçekten görüldüğü gibi güvenli bir liman mıydı? Sonra kendi kendine, *"Boş ver Letya, anı yaşa,"* diye mırıldandı. Tam Vincent'ı aramak için elini cebine atmıştı ki, telefonu melodisiyle çınladı. Arayan Afşan'dı. Ondan annesinin ve evdekilerin sıhhatinin yerinde olduğunu duyunca göğsünden büyük bir taş kalktı. Nasılsa önünde daha bir haftalık tatil vardı; Afşan'a, *"Aydın üçünde kesin yanınızdayım,"* diye söz verip telefonu kapattı. Fakat Vincent'tan tek bir kelime bile bahsetmedi; çünkü bu taze hisleri kelimelere dökmek için henüz çok erkendi.

Vincent'ı topu topu iki gündür tanıyordu ama genç adam ona yıllardır hayatındaymış gibi güvenilir geliyordu. Öte yandan, ona karşı koyamadığı bir hayranlık besliyordu. Bu hissin adının aşk olup olmadığını kestiremiyordu; zira aşkın o kutsanan tanımına dair geçmişinde hiçbir referansı yoktu. Bildiği ve hissettiği tek şey; içindeki o her saniye, her nefeste onun yanında olma arzusuydu.

Letya, karakterinde canlılığı, yaşam enerjisini, gizli bir ihtirası, cesareti ve asalet köklerini barındıran nev-i şahsına münhasır bir kadındı. Mağrur yürüyüşü, hayat dolu jestleri, etrafına yaydığı o samimi sıcaklık ve fırtınaların ortasında bile koruduğu sakin duruşuyla tanınırdı. Karşısındaki insana

asla şüphe payı bırakmayacak kadar net, sarsılmaz bir karaktere sahipti ve son derece altın kalpliydi. Hayatta en nefret ettiği şey kandırılmak, bir amaç uğruna kullanılmaktı; kendisini aldatan, ihanet eden ya da basamak olarak kullanan hiç kimseyi asla affetmez, defterinden tek kalemde silerdi. O çocuksu doğallığı, tılsımlı cazibesi ve gözlerinde parıldayan o katıksız yaşam sevinci, etrafındaki insanları adeta bir mıknaş gibi kendine çeken reddedilemez bir büyüye sahipti. Belki de yeryüzünde böylesi seçkin meziyetleri tek bir bedende toplayabilmiş çok az insan vardı. Cesaret, dürüstlük, sarsılmaz bir azim, sevme kabiliyeti ve ruhsal büyüklük, ancak bu denli ender rastlanan bir fitratla birleşebilirdi. Üstelik kibir, gurur, hükmetme hırsı, küstahlık ya da kendini beğenmişlik gibi insanı çürüten o kötü huyların hiçbiri onun semtine uğramamıştı. Kesin olan bir şey vardı ki; bu asil karakter, aldığı sert eğitimler, trajik arkadaşlık deneyimleri ve içine doğduğu o ağır sosyal çevre yüzünden zamanla kabuk değiştirmiş, farklı savunma mekanizmaları geliştirmişti. Tam da bu yüzden, kader onun karşısına ancak böylesi dürüst, geniş yürekli ve samimi insanları çıkardığında teslim olabiliyordu. Belki de Vincent, hayatın ona sunduğu o temiz sayfaydı; fakat Letya, cinsel ilişkilerin, sevginin ve flört dünyasının dehlizlerinde henüz çok toy, büsbütün tecrübesizdi.

18. Bölüm

Letya, çocukluğundan bugüne dek hep bir hakikat arayışının peşinde koşmuştu. Dünyayı ve adaletsiz düzeni kökten değiştirebilmek adına, uzun yıllar boyunca Marksist ideolojinin o sert, ödünsüz zehrini zihnine akıtmıştı. Onun eski inanç dünyasında ve sonradan bağlandığı sol doktrinde;

zenginlik, lüks, içki, kumar ya da erkeklerle kurulan ilişkiler hep "kirli yaşamın" birer parçası sayılır, lanetlenirdi.

Fakat şimdi anlıyordu ki; saygı duyulan o koca teoriler, o devasa öğretiler ne kadar haklı ve kusursuz görünürse görünsün, insan tarafından bizzat deneyimlenmediği sürece kağıt üzerindeki ölü kelimelerden ibaretti; hiçbir doktrin insanın içindeki o vahşi ruhu dizginlemeye yetmiyordu. Dünyadaki hiçbir dogma, insanın kendi etini yakarak edindiği şahsi tecrübenin önüne geçemezdi. Bu yüzden Letya, kendi 'doğru yolunu' ancak ve ancak deneme-yanılma yöntemiyle, düşe kalka bulabileceğini kavramıştı.

130

Tıpkı bir çocuğun yürümeyi öğrenme serüveni gibiydi hayat. Henüz emekleyen bir bebeğe, ocakta kaynayan süte doğru uzanırken yüzlerce kez "*Cıs! Dokunma, yanarsın!*" demek hiçbir somut anlam ifade etmezdi. Çocuk ancak o sıcak sütün sıcaklığını teninde hissettiği, canı yandığı an, o "*Cıs*" uyarısının neye tekabül ettiğini idrak ederdi. Hayat da böyleydi; insan ancak yaşayarak, feda ederek, devam ya da vazgeçiş kararları alarak, o günahı ya da sevabı bizzat tadarak olgunlaşırdı. İyiliği ve kötülüğü kendi iç terazisinde tarttıkça, bireyin özgür iradesi o zaman kemale ererdi. Asırlardır kutsanan pek çok törenin, adetlerin ve dogmatik öğretilerin süslü sözlerinin zamanla nasıl içinin boşaldığı, sadece egemenleri koruyan birer boş laftan ibaret olduğu su götürmez bir gerçektir.

İnsan, doğası gereği ya iyi doğardı ya da kötü. Çünkü tabiat, dengesini mutlak bir iyilik üzerine değil, hayatta kalma arzusu, vahşet ve kusursuz bir kaos üzerine kurmuştu. Bütün canlılar, kendi nesillerini sürdürebilmek ve çıkarlarını korumak adına bir diğeri parçalar, öldürür ve yok ederdi. Fakat doğadaki bu vahşetin içinde saf, amansız bir

masumiyet barındırırdı; çünkü hayvanlar bunu kibirle değil, sadece hayatta kalma içgüdüleriyle, doğanın onlara emrettiği o ilahi yasayla yaparlardı. İnsanlık tarihi de bu yasanın bir izdüşümüydü. Bu yüzden insan yaşamı, kadim efsanelerde anlatıldığı gibi hep iyilerle kötülerin o bitmek bilmeyen savaşına sahne olur ve masalların aksine, gerçek dünyada zafer her zaman sadece güçlü olanın dilinde şekillenirdi.

Letya, ulaştığı bu felsefi tespitlere rağmen bazı insanı öğretilere saygı duymakla birlikte, hayatın bir 'öncesi' ya da 'sonrası' olmadığına kanaat getirmişti. Yaşam, sadece ve sadece 'şimdiki zamandan' ibaretti. Dünyadaki her fani, kendi 'şimdiki zamanının' huzuruna ve ruh dinginliğine sahip çıkabildiği ölçüde var olabilirdi. İnsan, ancak süreç içinde kölesi olduğu, körü körüne bağlandığı o büyük ideolojileri aşıp geçerek özgürleşebilirdi. Öğretileri birer basamak olarak kullanıp, hayatı bizzat soluyarak kendi gerçek 'Ben'liğini bulmak yegane amaçtı. Tecrübe, insanın kendi elleriyle yazdığı ve yine sadece kendisinin faydalandığı en mahrem, en özel yaşam kütüphanesiydi. Her bireyin sosyalleşme süreci de, trajedisi de, edindiği dersler de tamamen şahsına münhasırdı.

Letya; kötülüğün iyilikle, güzelin çirkinle, siyahın beyazla var olduğuna ve evrendeki her şeyin amansız bir devinim içinde değiştiğine inanıyordu. Değişmeyen tek şey, değişimin o ihtişamlı kendisiydi. Dolayısıyla, gerçek dünya ile kendi içsel inançları arasındaki o kopuk köprüleri birleştirdiğinde, zıtlıkların aslında birbirinin ayrılmaz bir parçası olduğunu keşfetmişti. Bu ortak paydayı bulmak, ona uzun zamandır aradığı o dingin huzurun kapılarını aralıyordu.

Kirli, yozlaşmış ve düzenbaz ilişkilerden arınmanın tek yolu; o bataklığı bizzat görüp, kokusunu soluyup oradan uzak-

laşmayı becermekle mümkündü. Letya artık bu saatten sonra ne körü körüne bir dinin ve peygamberin peşinden gidecek ne de bir ideolojik liderin gölgesinde ömür tüketecekti. Fakat kendi kalbinin en kuytu yerinde, kendine has bir Yaratıcı inancını yeşertecekti. Çünkü nasıl ki önünde duran bu karmaşık bilgisayarın bir mühendisi, bir yapıcısı varsa; insanın, uçsuz bucaksız doğanın, galaksilerin ve evrenin ötesinin de aşkın bir mimarı, bir Yaratıcısı olmalıydı. Yedi günde yeri göğü, makrokosmosu ve ötesini yoktan var eden bir Güç, işini yeryüzündeki aciz kulların tekelinde bırakmazdı; O, gerekeni kendi ilahi kudretiyle yapacak güçteydi.

Letya, artık sadece kendi patikasında yürümeyi doğru buluyor, kalbi ile Yaratıcı arasında hiçbir dünyevi elçi, hiçbir din tüccarı istemiyordu. İnsanların Tanrı adına hüküm kesmesini, O'na yapılmış en büyük hakaret ve hadsizlik olarak görüyordu.

Elbette yeryüzünde herkesin aynı anda konuşamayacağı gerçeğinden hareketle, toplumsal yaşamı organize etmek, düzeni sağlamak adına demokratik yollarla seçilmiş başkanlar, meclisler ve temsilciler olacaktı. Ancak bu dünyada asla bir "insan kültü" yaratılmayacak, ölümlü fâniler Tanrı katına çıkarılıp kutsanmayacaktı. Çünkü insan, kendisini özgür kılacak o kutsal ruhsal huzuru başkalarının buyruklarında değil, yalnızca kendi içsel yolculuğunda bulabilirdi. Nihayetinde kendi kaderi üzerine son sözü söyleyecek olan bireyin, yani insanın kendisiydi; despot liderler ya da örgütler değil. Bir insanın, bir başka insanın özgür yaşamı ve geleceği üzerinde hak iddia etmesi evrensel bir hataydı. Tüm insanlar Yaratıcı'nın huzurunda tamamen eşit ve hür doğarlardı. İlahi Güç'ün, insanların günlük küçük hırslarına ve kirli siyasetine doğrudan müdahale etmediği ise gün gibi ortadaydı.

19. Bölüm

Fakat insanoğlu, bazen o saf 'Benliğine' ulaşabilmek için, tıpkı gürül gürül akan bir nehrin yatağını bulması gibi, uzun ve sancılı yolları katetmek, engelleri yıkıp geçmek zorundaydı. Başka türlü ruhun o dingin olgunluğuna erişilemezdi. İnsanın bu amansız ilerleyişi sırasında işlediği tüm günahların ve sevapların toplamından, dogmalardan arınmış, kristal berraklığında bir ruh doğardı. Çünkü doğanın o sert felsefesini hiçbir yapay öğreti değiştirmeye muktedir olamazdı; zaten o öğretileri de doğanın kendisi yaratmıştı ve belki de "Allah", tabiatın o muazzam nizamının ta kendisiydi.

133

Letya, politik arenada da tam olarak böyle bir yol ayrılmındaydı. Artık attığı her adımı, yaptığı her eylemi kendi 'Benliği' için, o benliklerin oluşturacağı kolektif bilincin selameti için yapıyordu. Topluma yararlı ne varsa üstlenmeye hazırdı ancak körü körüne politik figürlerin ya da sarsılmaz denilen önderlik dogmalarının peşinden gitmeyecekti. Kürd ulusunun hür bir bireyi olarak, hiçbir totaliter ideolojiye ve lidere biat etmeden, kendi iradesi ve kalpten inandığı değerler uğruna çalışmayı en onurlu yol olarak görüyordu. Kürd halkının özgürlüğü ve kurtuluşu için ne yapılacaksa; demokratik, iç hukukun eksiksiz işlediği, uygar bir ortamda, diyalog ve akılla inşa edilmeliydi.

Ne var ki, Kürdlerin karşısındaki düşman yapısı, bazı topluluklar ve egemen halklar, özünde doğanın en vahşi, en yırtıcı hayvanlarından bile daha gaddardı. Savaş meydanında katledilen bir gerillanın başını kesip kameralara haince sırtıtanlar, postallarını cansız bedenlerin göğsüne dayayıp gururla poz verenler ve kestikleri insan kulaklarından kendilerine tespah yapıp bununla övünen yaratıklar, doğadaki hiçbir vahşi hayvanla kıyaslanamazdı. Hayvanlar avını zevk

için değil, açlıktan öldürürdü; oysa bu sömürgeci güruh, vahşeti bir ideoloji, bir zevk haline getirmişti.

Letya, hiçbir savaş ahlakı tanımayan, insanlık onurunu en aşağılık dehlizlere indiren bu kalleş, puşt ve kahpe düşmana karşı ancak ve ancak sarsılmaz bir vicdanı olanların hakkıyla savaşılabileceğini haykırıyordu. Çünkü bu barbarlar zaten demokrasiden, adaletten ya da insanlar arası eşitlikten zerre kadar anlasalardı, koca bir ulusun üzerine bu vahşet senaryolarını kusmazlardı. Nasıl ki yeryüzünde mutlak kötülük varsa; zayıfların, ezilenlerin ve güçsüzlerin uğradığı haksızlıklara karşı canı pahasına göğsünü siper eden, adalet güdüsüyle yanıp tutuşan bir başka insan damarı da her zaman var olacaktı. Letya, bu damarı taşıyanlara "vicdanı olan iyi insanlar" diyordu. Ve insanlık tarihi şahitti ki; namluların, zindanların ve tüm barbarlıkların karşısında doğruyu, iyiyi, güzeli ve özgürlüğü savunanlar, eninde sonunda her zaman kazanmıştı.

134

20. Bölüm

Despotizmin, faşizmin ve sömürgeciliğin o karanlık surları er veya geç yerle yeksan olacaktı. Tarihin kanlı sayfalarında kaybolup giden Hitler, Stalin, Mussolini, Franco ve Saddam gibi insan kasabı diktatörler nasıl gazap rüzgarlarıyla savrulup yok olduysalar; Orta Doğu'nun şimdiki Arap, Fars ve Türk despotları da tarihin o küf kokan çöp tenekesini boylayacaklardı. Gün gelecek, medeniyetin beşiği olan bu coğrafyada güneş yeniden doğacaktı; çünkü doğanın mukaddes kanununda hiçbir zulüm ezeli değildi. Belki de bu yüzden Alman filozofu Immanuel Kant, o zamansız dehasıyla, "*Beni büyüleyen ve içimi sonsuz bir hayranlıkla*

dolduran iki şey var: Üzerimdeki yıldızlı gece ve içimdeki ahlak yasası," diyerek insanlığın ufkunu aydınlatmıştı.

Kürdler, kendi alını ak, bereketli ve zengin topraklarında; ezilmeden, horlanmadan, sömürgeci dipçiklerin ve işken-
celerin gölgesinde kalmadan, hür ve onurlu bir nefes almak istiyorlardı. Bu, bir halkın göğsünde taşıdığı en doğal, en insani ve hukuki haktı. Onlar, komşu halkların hakkından tek bir zırnık bile talep etmiyorlardı. Öyleyse dünya, neden her millete hak gördüğü bu varoluş sevincini Kürdlerden esirgi-yordu? Avrupa'nın üzerine titrediği o insani özgürlükler ve medeniyet imkanları neden Mezopotamya'nın çocuklarına çok görülüyordu? Kürdler de aynı gökyüzünün altında, aynı Yaratıcı'nın üflediği ruhu taşımıyorlar mıydı? Kürd doğmak, hangi zalimin lügatinde bir suç olarak yazılmıştı? Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlardı. Zulümle abti olanın sonu hüsrandı; çünkü adaletsizliğin, vahşetin ve korkunun üzerine inşa edilen bütün saraylar, eninde sonunda kendi tebaasının ahında boğulmaya mah-kûmdu.

135

21. Bölüm

Pazartesi sabahı Berlin, üzerine çöken gri bulutlarla uyandı. Letya, erkenden gözlerini açıp mutfakta kendine sert, dumanı tüten bir fincan kahve hazırladı. Sıcak sıvıyı yudumlarken zihnindeki düşünceleri yatıştırmaya çalıştı ve ardından eksikleri tamamlamak için dışarı çıktı. O sırada ev arkadaşı Miyu, odasının derin sessizliğinde hâlâ uykunun kolları arasındaydı. Letya kollarında dolu poşetlerle eve döndüğünde, Miyu da nihayet uyanmış, dağınık saçları ve uykulu gözleriyle mutfakta kahvesini yudumluyordu. Gözlerindeki o

iflah olmaz merak parıltısıyla Letya'ya döndü ve kelimeleri sakınmadan sordu: "Vincent'a âşık mı oldun yoksa?"

Letya, fincanın sıcaklığında ellerini ısıtırken gülümsedi: "Bilmem... Sen ne düşünüyorsun?"

Miyu, kahvesinden derin bir yudum alıp arkasına yaslandı: "Vincent iyi bir adama benziyor, ruhu temiz." ardından bakışlarını Letya'nın gözlerine dikerek soruyu tersine çevirdi: "Ya sen? Sen Luca'ya âşık mısın?"

136

"Ben de bilmiyorum," dedi Miyu. İki genç kadının neşeli kahkahaları mutfağın duvarlarında yankılandı. Miyu, elini havada savurarak derin bir iç çekti: "Ah, boş ver! Erkeklerin hepsi nihayetinde aynı kumaştan. Luca ile aramızdaki şey öyle derin, ciddi bir mesele değildi zaten. Sadece tek gecelik bir kaçamaktı... Bir one-night stand."

Miyu, özünde altın gibi bir kalbe, büyüleyici bir güzelliğe sahipti; fakat sosyal yaşamın labirentlerinde dışarıya son derece karmaşık, öngörülemez bir portre çizerdi. Onun ne zaman, hangi duygu dalgasına kapılıp ne yapacağını kestirmek imkansızdı. Bir an derya gibi anlayışlı, şefkatli ve yardımsever bir dosta dönüşürken; hemen ardından kararsızlığın, tutarsızlığın ve melankolinin o kırılgan dehlizlerinde kaybolabiliyordu. Bir mesele üzerine tutkuyla, adeta cayır cayır yanarak konuşurken, bir bakmışsınız korkunun ve çekingenliğin soğuk sularına gömülmüş. Kendi düşüncelerinin doğruluğundan bile şüpheye düşecek kadar puslu bir zihne sahip olmasına rağmen, dünyadaki hemen her mevzu hakkında söyleyecek bir sözü, kendine has bir fikri mutlaka bulunurdu.

İçindeki o sınırsız, dur durak bilmez merak, aslında ne kadar kıvrak bir zekaya sahip olduğunun en açık deliliydi. Konuşmayı, hikayeler anlatmayı çok severdi. Anlattığı absürt, gerçeküstü masallarla insanları bir anda büyüler, odanın tavanına kadar yükselen o sohbet enerjisiyle her zaman cazibe merkezi olmayı başarırdı. Eğer ortamda ilgi odağı olmadığını, kelimelerinin havada asılı kaldığını hissederse, bir anda kendi iç dünyasına çekilir, gözlerini uzak bir rüya alemine dikerdi. Fakat Miyu, sıradan kitleler gibi piyangodan ya da lotodan büyük ikramiyeler çıkmasını hayal eden sığ ruhlardan değildi. Ayakları her zaman gerçeğin toprağına basar, kendi yeteneklerinin sınırlarını çok iyi bilirdi.

Buna rağmen, rüya ülkesinin o görkemli kapıları onun için her an ardına kadar açıldı. Kurduğu hayaller o kadar canlı, o kadar renkliydi ki, onları bu fani dünyada gerçekleştirmek için parmağını bile oynatmak istemezdi; çünkü ruhunda bir amaca ulaşmak için gereken o hırslı, savaşçı azimden eser yoktu. Günlük hayatın o sıradan, tekdüze rutini onun ruhunu daraltırdı. Mutlu olabilmesi için, geleceğin meçhul ufkunda parıldayan yepyeni bir umut ışığına, keşfedilmemiş bir heyecana ihtiyacı vardı.

Felsefeye ve sanat tarihine karşı derin bir tutku besliyor, inatçı bir derviş gibi durmadan hayatın o gizli anlamını arıyordu. Bazen boşluğa doğru, *"Hayat, nihayetinde dalından bir meyve bile koparıp yiyemeyeceğimiz bu anlamsız kavgalara gerçekten değer mi?"* diye fısıldardı. Karakterinin bu derin melankolisi, zamanla dünyaya karşı tam bir kayıtsızlığa dönüşmüştü; ne de olsa bu köhne düzende kaybedecek hiçbir şeyi yoktu. Belki de bu yüzden Miyu, tıpkı Shakespeare'in trajik Ophelia'sı gibi, hayatın akıntısında amaçsızca sürükleniyordu. En yetenekli olduğu sanat dallarında bile bazen akıllalmaz bir beceriksizlik sergilerdi.

Onun gibi ruhlar, yapmaları gereken işleri bir kenara bırakıp eğlencenin girdabına kapılmayı, ardından kendi iç kalelerine çekilip başarısızlıklarının acısıyla kıvrınmayı bir yaşam biçimi haline getirirlerdi. Yine de içlerinde tuhaf bir sabır ve sarsılmaz bir kararlılık barındırırlardı; büyük atılımlarla zirveye çıkamazlardı belki ama asla tam anlamıyla batıp yok olmazlardı da.

Letya, bu tip melankolik ve kayıp ruhlarla Kürdistan dağlarında, gerilla saflarında da çok karşılaşmıştı. O tipler, yapmaları gereken bir iş için milim dahi fazla enerji harcamazlar, zihinsel ya da bedensel olarak bir konuya aşırı konsantre olmayı lüzumsuz bir hamallık olarak görürlerdi. Fakat tuhaftır ki, günün sonunda bir şekilde başarılı olmayı da becerirlerdi. Miyu ve ortak konutun diğer sakini Ophelia, Almanlar için klişeleşmiş olan o "disiplinli, dakik ve çalışkan" sıfatlarından tamamen uzaktılar. İkisinin de hayatı tam bir kaos senfonisiydi. Belki de bu ruh hali, Berlin'in insanı yutan, zaman algısını yok eden o tekinsiz gece hayatının bir lütfuydu. Birer milyoner değillerdi ama canlarının çektiği her şeyi pervasızca yapabildikleri için, aslında bu hayattan kesin olarak ne istediklerini kendileri de bilmiyorlardı.

Letya, alışveriş poşetinin içinden koyu renkli, asil bir şişe şarap çıkarınca Miyu şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı: "Ne o? Günün bu ilk saatlerinde şaraba mı başlayacaksın?"

Letya tebessüm ederek, "Hayır," dedi, "Vincent beni yarın akşam evine yemeğe davet etti, bunu onun için aldım."

Miyu'nun yüzünden hafif bir kıskançlık ya da gizli bir hayranlık dalgası geçti: "Oh... Vincent, sen ve baş başa bir akşam yemeği... Kulağa büyüleyici geliyor gerçekten," dedi

ve ekledi: "Yani yılbaşı gecesini tamamen ona mı ayırıyorsun?"

Letya, "Yemek saat dokuzda başlayacak. Tabii ki oradan sonra hep birlikte yeniden Arena'nın o çılgın kalabalığına akacağız. İstersen sen de bizimle Vincent'ın evine gel, oradan kulübe geçeriz."

Miyu kafasını hızla sallayarak reddetti: "Yok, yok, asla olmaz! Sizin bu özel büyülu randevunuza limon sıkamam. Sen en iyisi Vincent'ın kollarına koş, ben de Anastasia'nın partisine giderim. Zaten bizim bütün eski ekip de orada olacak. Belki sabaha karşı, gecenin rengi iyice koyulaştığında biz de Arena'ya damlarız."

"Peki, nasıl istersen. Dışarı çıkıp biraz yürüyelim mi?"

"Önce sıcak bir duş alayım, sonra hazırım."

"Tamamdır, ben de o sırada internet dünyasında neler olup bitiyor bir bakayım."

Letya, tam odasının kapısını aralamışken sessizliği telefonun melodisi böldü; arayan Marc'tı. Hal hatır sordu, havadan sudan konuştular. Letya, Vincent ile aralarında başlayan o gizli yangın hariç, son günlerde yaşanan her şeyi bir çırpıda Marc'a anlattı. Birazdan Miyu ile Berlin sokaklarında turlayacaklarını, isterse kendilerine katılabileceğini ekledi. Marc, "Çok isterdim ama yetiştirmem gereken işler var, başka bir sefere artık," diyerek teklifi nazikçe geri çevirdi. Zaten onun da yılbaşı gecesi için başka bir ortak konutta planı vardı. Letya'yı da o partiye davet etti ancak genç kadın, bir arkadaşının evinde akşam yemeğinde olacağını, ardından Arena'ya geçeceğini söyleyince Marc güldü: "Harika! Belki sabaha karşı biz de rotayı Arena'ya çeviririz ama şimdiden kesin bir söz vermeyeyim."

Letya'nın zihni hâlâ darmadağındı. Yılın bu son günlerinde kiminle, nerede, hangi maskeyle ne yapacağını tam olarak kestiremiyordu. Eğer Ophelia New York'un o ısıltılı sokaklarına gitmemiş olsaydı, şimdi kendi ortak konutlarında büyük bir parti koparacak, tanıdıkları kim varsa oraya yığacaklardı. Ama artık bunun bir ehemmiyeti yoktu. Nasılsa Arena'nın o devasa gövdesinde yolları kesişenleri görecek, gelmeyenlerin de canı sağ olacaktı.

Miyu, banyodan teninde taze bir buharla çıktı. Kıyafetlerini üzerine geçirip Letya'nın odasına doğru neşeyle seslendi: "Letya! Hazır mısınız?" Letya, "Evet, çıktım!" dedi ve iki arkadaş kendilerini Berlin'in o soğuk ama özgür havasına bıraktılar.

Miyu öyle değişken, öyle akışkan bir kadındı ki, kendini adeta rengarenk maskelerin arkasına gizler, arkadaşlarının ve toplumun ondan beklediği her rolü bir aktris gibi kusursuzca oynardı. Fakat ne zaman ki insanlara o gerçekleştirmekten korktuğu uçsuz bucaksız hayallerini anlatmaya başlardı; işte o an, o porselen maskeler birer birer düşerdi. O maskelerin altında, birbirine tamamen zıt karakterlerin savaş alanını saklamaya çalışan yaralı bir ruh vardı. Letya, Miyu'nun bu gizemli şifrelerini bir türlü çözemiyordu; ama onun o saf, katıksız iyiliğini gördükçe, genç kadını artık öz kardeşi gibi sevmeye başlamıştı.

Spree Nehri'nin kıyısına vardıklarında, suyun dingin akışına nazır ahşap bir banka oturdular. Miyu, gözlerini nehrin üzerindeki martılara dikerek aniden sordu: "Letya... Kürdler aslında nasıl bir halktır? Bana biraz kendi coğrafyandan, insanlarından bahseder misin?"

Letya durakladı. Bakışları nehrin soğuk sularında dalgalandı, geçmişin o dumanlı dağları zihninde bir kez daha canlandı ve derin bir iç çekerek konuştu: "Kürdler de... Dünyadaki diğer bütün halklar gibidir işte," dedi ve ekledi: "Ne var ki Kürdler, bahtsız bir kaderle, yeraltı ve yerüstü zenginlikleriyle kutsanmış talihsiz bir ülkeye sahiptirler. Maalesef diyorum; çünkü bu göz kamaştıran zenginlik yüzünden Araplar, Farslar ve Türkler, Kürdlerin kadim topraklarını hunharca işgal ettiler. Dolayısıyla halkıma her türlü baskıyı, asimilasyonu ve işkenceyi reva görerek, onların özgürce serpilip medeniyet sahnesine çıkmalarını engelliyorlar."

Letya'nın dudaklarından dökülen bu hüznü cümleler, Miyu'nun çehresinde derin bir teessür yarattı. Gözlerindeki o hüznü bakıştan, Kürd halkının bu trajik kaderine derinden acıdığı ve ruhuyla onlarla dayanışma içine girdiği açıkça okunuyordu. Letya, dostunun bu hüznü halini görünce tebessüm etti: "Kürdlere acımana gerek yok Miyu. Dünyanın vahşi kanunu bu... Ama inanıyorum ki Kürdler de bir gün mutlaka kendi özgürlük şafağına kavuşacaklar; her ne kadar bu yol asırlık acılarla ve çetin savaşlarla döşeli olsa da."

Aslında Letya'nın içinde, Kürd halkına dair Miyu'ya anlatmak istediği öyle muazzam, öyle destansı şeyler vardı ki... Fakat anlatacağı o mükemmel tasvirler, ne yazık ki bugünün acı gerçekliğini değil, olması gereken o ütöpik, ideal dünyayı yansıtacaktı. Eğer içindeki o idealist sesi serbest bıraksaydı, Miyu'ya halkını şu efsunlu cümlelerle anlatacaktı:

"Kürdler onurlu bir halktır Miyu; gururlarının sömürgeci postalları altında çiğnenmesine asla izin vermezler. En zifiri karanlıkta bile ümitsizliğin pençesine düşmez; metin, sabırlı ve sarsılmaz bir iradeyle özgürlüğe ve bağımsızlığa aşık yaşarlar. Bilimi, teknolojiyi ve sanatı tıpkı öz çocukları gibi

bağırlarına basar, dünya nimetlerinin estetiğinden en asil şekilde faydalanırlar. Meşru müdafaa, yani can pazarı dışında hiçbir canlının, ne bir insanın ne de bir hayvanın kanını akıtmazlar. Zalimlerin karşısında aşılmaz birer dağ gibi sert ve vakur; birbirlerine karşı ise bir nehir gibi alçakgönüllüdürler. Toprağa bozgunculuk tohumları ekmez, her daim evrensel iyiliğin peşinden koşarlar. Çalışkandır; ruhu çürüten o boş ve yararsız işlerden yüz çevirir, bir işi bitirince durmaksızın bir diğer hayırlı işe yönelirler. İçlerindeki o insani, kötü duyguları nefis terazisinde ıslah etmesini bilirler. Yaptıkları hataların vicdani azabıyla derhal nedamet getirir, açtıkları yarayı bir iyilikle sararlar ve aynı hatanın çukuruna ikinci kez düşmezler."

"Sanatın o yaratıcı coşkusu ve vatan savunmasının o kutsal ateşi dışında hiçbir şeyde haddi aşmaz, taşkınlık yapmazlar. Kimsenin karşısında diz çöküp el açmaz, kölece yalvarmazlar; Kimseden korkmaz ve kimseden medet ummazlar. Zalimleri kendilerine dost, sırdaş ya da yoldaş edinmez; onların kirli saltanatlarına asla arka çıkmazlar. Despotların önünde eğilmez ve onların kurduğu kallesiz tuzaklardan ötürü yeise kapılmazlar. Kendi içlerinde demokratik, adil ve herkese eşit davranan o kutsal toplumsal düzeni bozmaz, evrendeki o ilahi ve doğal dengeyi korumak için ömürlerini vakfederler."

"Zulme uğramış, bir feryat koparıp yardım bekleyen mazlumlara için, yeryüzünden vahşet kalkıncaya kadar durmaksızın mücadele ederler. Yanlış ve batıla karşı yürüttükleri o kutsal savaşı, asla haksız, kirli ve gayrimeşru yollarla lekelemezler. Mücadelelerini hukukun ve ahlakın en zarif estetiğiyle yürütür; kötülüğü her zaman iyiliğin o devasa gücüyle savururlar. Dudaklarından sadece güzel sözler dökülür; insanlığı güzel öğütlerle, şefkatle doğruluğa çağırırlar. Ruhsal ve bedensel

her türlü pislikten sakınır, estetiği ve temizliği kutsarlar; zira bilirler ki pis olanla temiz, kötü olanla iyi asla bir tutulamaz. Öfkelerini bir bilge gibi yutar; en kızgın anlarında bile karşısındakinin kusurlarını bağışlayacak kadar büyük bir olgunluk sergilerler. Kimseyle alay etmez, kimseyi ayıplayıp kınamaz ve hiçbir fâninin arkasından gıybet etmezler. İnsanların gizli kusurlarını aramaz, aksine bir gece gibi o kusurların üzerini örterler. İftiranın o zehirli dilinden uzak durur, laf taşıyıcılık yapmazlar."

Kendi insanına ve mazluma karşı pamuk gibi yumuşak kalpli, merhametlidirler. Başkalarının kutsallarına, inançlarına asla hakaret etmez; kutsal değerlerin ayaklar altına alındığı, alay edildiği o yozlaşmış meclislerde oturmazlar. Dünya onları hor görse bile, kapılarına gelip talepte bulunanı asla kovmaz, el açıp isteyen azarlamazlar. Kimseyi yaralayıcı, kötü lakaplarla çağırmazlar. Göğüslerini kabartıp böbürlenmez, büyüklük taslamazlar; insanlara yukardan bakıp yüz çevirmez, yeryüzünde vakur, tabii ve muazzam bir tevazuyla yürürler. Şımarıklığın ve nankörlüğün o kirli sularına kapılmaz, ellerindeki her nimetin kıymetini bilirler. Tarihten ve kainattan ders alır, akıllarını bir cevher gibi kullanırlar. Bilgiye tapar; bilge ve aydın olabilmek için ömürlerini medreselerde, kütüphanelerde tüketirler. Sürekli öğrenir ve öğrendikleri o yüce hakikatleri yaşamlarında tatbik ederler.

"Birbirlerini can kulağıyla dinler ve sözün en güzeline, en doğrusuna tabi olurlar. Evrene bir ibret nazarıyla bakarlar; doğanın o kusursuz nizamından, varoluşun gizeminden, geçmiş medeniyetlerin kalıntılarından ve mutlak gerçek olan ölümden büyük dersler çıkarırlar. Gönül huzuru, vicdan berraklığı ve yeryüzündeki her ruh için refah ve mutluluk dilerler. Ortak yaşamı ilgilendiren tüm işleri hakkını vererek, muazzam bir titizlikle ve şûra kurarak, yani danışarak karara

bağlarlar. Cahillerin o sığ dünyasından yüz çevirir; boş ve cahilce bir söz işittiklerinde asaletlerini bozmadan, muazzam bir vakarla oradan geçip giderler. Tedbirlidirler; düşmana ve hayatın sürprizlerine karşı daima hazırlıklı, uyanık ve tetikte bulunurlar."

Bolluk günlerinde de, darlığın o boğucu virajlarında da ihtiyaçlarından fazla olan ne varsa iyilik yolunda, infak ederek harcarlar. Ne israfın o süslü günahına kapılırlar ne de cimriliğin o aşağılık zincirlerine vurulurlar. Paylarında, hayattan ve gelirden mahrum kalmış yoksullar için mukaddes bir hak tanır; aç olanı doyurur ve toplumu da bu merhamete teşvik ederler. Ellerinden çıkıp giden dünyalık mallar için asla çocukça yas tutmaz, en sevdikleri, üzerine titredikleri kıymetli şeyleri bile gözlerini kırpmadan başkalarına feda edebilirler.

144

"Ahitlerine ve borçlarına sadıktırlar. Alın teri dökülmemiş, emeksiz ve haksız her türlü kazançtan ve haramdan köşe bucak kaçınırlar. Anne ve babalarına ömürleri boyunca üf bile demeden güzel sözler söyler, iyi davranır; merhametle, hürmetle ve alçakgönüllülükle onların üzerine adeta birer melek gibi kanat gererler. Akrabalık bağlarını, sıla-i rahmi her daim canlı tutarlar. Hayat arkadaşlarına mukaddes bir sadakatle bağlı kalır ve toplumdaki her bireyin kendi ruh eşini bulup ona sadık kalmasını teşvik ederler. İnsanların mahremiyet duvarlarına, özel hayatlarına muazzam saygı duyarlar; kendi evlerinden başka bir haneye, izin verilip buyur edilmedikçe asla adım atmazlar. Yetimi ve yetimin o boynu bükük haklarını canları pahasına korurlar. Kadınların, o narin kadınlık onurlarının ve bedenlerinin sömürülmesine, metalaştırılmasına asla müsaade etmezler. Adaleti yeryüzünde bir sancak gibi ayakta tutar; hükmet-

tikleri zaman, o terazi kendi aleyhlerine bile olsa mutlak adaletle hükmederler."

Emaneti ve görevi her zaman mutlak surette ehil olanına teslim ederler. Doğruyu ve hakikati sadece dilleriyle değil, eylemleri ve hayatlarıyla tasdik ederler. Herkes tarafından emin, dürüst ve sarsılmaz birer güven abidesi olarak bilinirler. Kendilerini, kimliklerini ve inançlarını hiçbir korkunun gölgesinde gizlemezler. Yalan yere şahitlik etmenin o karanlık günahına bulaşmaz; adalet terazisinde en yakınları, ana babaları dahi olsa kimseyi kayırmazlar. Yerine getiremeyecekleri hiçbir hayali sözü vermez ve gerçekte yapmadıkları şeylerin sahte şöhretiyle övünmezler. İlke ve inançlarını; nefsi arzularına, geçici heveslerine ve dünyadaki her türlü maddi menfaate gözü kapalı tercih ederler.

145

Çaresizliğin o en koyu anında kalsalar bile, inançlarından, kimliklerinden ve ilkelerinden vazgeçmek yerine, yurtlarını terk edip meçhule göç etmeyi, sürgünlüğü tercih ederler. Hakikat adına şahitlik etmekten asla kaçmazlar. Karşılarındaki düşman onlara en kalles hainlikleri yapsa ya da yapacaklarını hissetseler bile, onlar asla asaletlerini bozup hainliğin o çamurlu yollarına sapmazlar.

Arkadan gizli kapaklı konuşmaz, fitne kuyuları kazmaz ve yalana, riyaya asla kulak kabartmazlar. Zihnin berraklığını ve sağlıklı düşünmeyi engelleyen her türlü haramdan, uyuşturucu maddeden uzak dururlar. Gizli, karmaşık ve karanlık işlerin peşine düşmezler. Mucizeler peşinde koşmaz; büyüyle, faldan medet uman o batıl inançlarla ruhlarını kirletmezler. Kendilerine ulaşan bir haberin doğruluğunu, kaynağını titizlikle araştırır; kulaktan dolma bilgilerle, zan ve tahminlerle konuşmazlar. Kesin, somut bir delil olmadan hiçbir mevzuda münakaşaya girmezler. Hakkında mutlak

bilgi sahibi olmadıkları hiçbir şeyi başkalarına aktarmaz, o meçhul şeylerin ardına düşmez ve bilmedikleri konularda konuşmaktan hicap duyarlar. Kendi doğrularını, kendi şahsi inançlarını başkalarına zorla dikte etmeye çalışmaz; hakikati her zaman en zarif, en estetik yolla ve güzel öğütlerle fısıldarlar. Her daim hayra çağırır, iyiliği tavsiye eder ve insanlığı kötülüğün o kör kuyularından sakındırırlar."

"İyi ve güzel olan ne varsa yeryüzünde yayılmasını arzu ederler; iyiliğin önüne barikatlar kurmaz, aksine yollarını açarlar. Doğruyu yapabilmek için arkalarından gelecek bir destekçi ordusu beklemez, tek başlarına da olsalar yola çıkarlar. Niceliği, yani kuru çokluğu hiçbir zaman bir başarı ölçüsü olarak görmez ve o çokluk kuruntusuna, kibrine düşmezler. Grupçuluk, hizipçilik yapmaz; asgari müştereklerde, ortak insani temeller üzerinde kenetlenirler. Farklılıkları birer zenginlik olarak görür, onları asla bir ayrılık vesilesi yapmazlar."

Düşmanlık ve şer üzerine ittifaklar kurup yardımlaşmazlar. İnsanların arasını düzeltir, kalplere ayrılık ve nifak tohumları sokmazlar. Sinelerinde birbirlerine karşı zerre kadar kin barındırmaz; birbirlerini samimi birer dost edinirler. Gönül bağlarını her daim canlı tutar, birbirlerini ziyaret eder, sonsuz bir sevgi ve saygıyla sarmalarlar."

Ne var ki Kürdlerde, daha doğrusu insanoğlunun o çiğ süt emmiş ezici çoğunluğunda, bu sayılan ideal, kutsal ve mitolojik özelliklerin maalesef hiçbirisi yoktu. Letya, işte tüm bu acı gerçeklerin, o derin çelişkilerin tam ortasında yaşayan kanlı canlı bir insandı. Ama kirli, alabildiğine yozlaşmış ve fırtınalı bir okyanusta, tek bir damla temiz suyun varlığı ve etkisi ne kadar olabilirdi ki?

22. Bölüm

Yılbaşı gecesi, saat dokuza çeyrek kala Letya, Kreuzberg'in o tekinsiz sokaklarından geçerek Vincent'in yaşadığı binanın önüne vardı ve zili çaldı.

Dışarıdan bakıldığında sıvaları dökülmüş, zamana yenik düşmüş o eski ve hırpalanmış binaya adım attığında, karşısına çıkan manzara karşısında adeta nutku tutuldu. Devasa, tarihi ve demirden dövme çiçeklerle bezenmiş o görkemli merdiven tırabzanlarını görünce şaşkınlığını gizleyemedi. Hayretler içinde kalmıştı; sanki yıkık dökük bir getto apartmanına değil de, asırların ihtişamını saklayan gizemli, aristokratik bir villanın koridorlarına adım atmıştı. 147

Vincent, binanın ikinci katında ikamet ediyordu. Letya merdivenleri heyecanla tırmanıp o kata vardığında, dairenin kapısının hafifçe aralık olduğunu fark etti. Evin içinden nefis yemek kokuları yükseliyor, ev sahibi mutfakta hummalı bir çalışma yürütüyordu. Letya, kapıyı yavaşça itip içeri adım atar atmaz, Vincent'in içeriden neşeli sesi yükseldi: "*Lütfen içeri gel!*" Genç adam, ellerindeki yemek kokularını umursamadan hızla antreye doğru yöneldi; Letya'yı görür görmez onu tarifsiz bir hasretle sarmaladı. Genç kadını adeta dünyadan koparır gibi kucakladı, kokusunu içine çekti, saçlarını ve çehresini şefkatle okşadı. Ardından, Letya'nın elini sıkıca tutarak onu mutfığa doğru yönlendirdi; gözlerinin içine sevgiyle bakıp gülümsedi: "Bu güzel geceye ne içerek başlamak istersin?"

Letya, çantasından özenle çıkardığı o koyu renkli asil şişeyi masaya bıraktı: "Sana güzel bir İtalyan şarabı getirdim. Bilmem, 'Chianti' sever misin?" Vincent'in gözleri parıldadı, büyük bir memnuniyetle teşekkür ederek şişeyi aldı. Mantarı

ustaca bir hamleyle çıkardıktan sonra, kristal kadehlere o yakut renkli sıvıyı doldurdu. İki aşık, kadehlerini yeni yılın ve birbirlerinin şerefine doğru hafifçe tokuşturdular. Kulübede yankılanacak o sert baslardan uzak, loş ışıklı mutfakta, Letya dört kişilik şık yemek masasında Vincent'ın tam karşısındaki sandalyeye yerleşti; merakla sordu: "Eee, bu gece mutfakta ne gibi mucizeler yarattın bakalım?"

Vincent, yüzündeki o muzip tebessümle salatayı karıştırırken cevap verdi: "Biliyorsun, ben sıkı bir vejetaryenim. Bu yüzden bu gece senin için özel soslu, patatesli fırın kerevizi ve meşhur 'çingene salatası' hazırladım."

Letya, masadaki taze sebze görüntülerine bakarak gülümsedi: "Gerçekten harika görünüyor, benim için fazla zahmet etmişsin. Peki, bu çingene salatasının sırrı nedir, içinde neler var?"

Vincent, elindeki tahta kaşıkla salatayı harmanlarken hafifçe kızardı, tatlı bir mahcubiyetle sesli bir kahkaha attı: "Valla tam tarifini ben de ezbere bilmiyorum!" dedikten sonra masanın kenarında duran kalın yemek kitabını Letya'ya doğru uzattı ve neşeyle anlatmaya devam etti: "Kitapta yazdığına göre; bütün sebzeler iyice yıkanıp arandıktan sonra kıvırcık marul ince ince, tüy gibi doğranıyor. Salatalıkları ise kabuklarını soymadan, o doğal ve estetik yeşilliği kalsın diye dairesel halkalar halinde kestim. Domatesleri tam o bildiğimiz geleneksel çoban usulü küpler halinde doğradım. Biberlerin o acı çekirdeklerini tek tek çıkardıktan sonra, önce boylamasına dörde, ardından enlemesine üçe bölerek şeritler elde ettim. Soğanları ise o keskin kokusunu hafifletmek için halkalarını tek tek ayırarak karışıma dahil ettim. İşte tüm bu renk cümbüşünü şu gördüğün devasa porselen salata kabına yerleştirdikten sonra, sebzelerin üzerine haşlanmış altın sarısı

mısır taneleri ve kırmızı barbunyalar ilave ettim. Ayrı bir bardağın içinde taze sıkılmış limon suyunu, sızma zeytinyağını, bir tutam şekeri ve tuzu iyice çalkalayarak salatanın üzerinde gezdirdim. En son dokunuş olarak da, bu muazzam karışımın üzerine incecik kıyılmış kırmızı turpları ve sarımsak tanelerini serpiştirdim. İşte, bütün sırrı bu!" dedi.

Letya, ıslak bir parıltıyla parıldayan dudaklarını diliyle yavaşça yalayıp, "*Hımm!*" diye mırıldandı. Çatalının ucundaki taze yeşillik demetini ağzına buyur etti; sebzeleri birkaç kez keyifle çiğnedikten sonra gözlerini Vincent'in mavi derinliğine dikti: "Gerçekten... Tek kelimeyle enfes olmuş!" Vincent, bu içten iltifatın karşısında genç kadına gözleriyle teşekkür etti ve ocakta tıkırdayan ana yemeği masanın tam ortasına bıraktı. Dört kişilik ahşap masa, sanki başından beri üzerindeki bu ziyafeti bekleyen sadık bir dost gibi mağrur duruyordu. Vincent, tencerenin kapağını araladıktan sonra masanın tam merkezinde duran gece mavisi bir mumu ateşledi. Loş mutfak sarı o titrek ışığın altında Letya'ya doğru eğilerek, "Buyurunuz efendim," dedi muzip bir fısıltıyla, "Takdir ve hüküm tamamen sizin şerefli damak zevkinize ait."

Letya, bu kibar ev sahibine zarafetle gülümsedi ve acele etmeden, anın tadını çıkararak dumanı tüten yemeği tabağına doldurmaya başladı. Vincent'in ellerinden çıkan bu vejetaryen menü, kelimenin tam anlamıyla bir gastronomi sanatıydı. Sebzeler, birer kibrit çöpü zarafetiyle soyulmuş ve bir parmak eninde kusursuzca dilimlenmişti. İncecik kıyılmış mor soğanlar, halis sızma zeytinyağında pembe bir rüyaya dalana dek yavaşça öldürülmüştü. Ardından, malzemenin sertlik derecesine göre tam yedişer dakika arayla havuç, patates ve o keskin kokulu kereviz tencereye dahil edilmişti. Sebzeler kendi sularıyla yumuşayıp kıvama gelmeye

başladığında yeşil bezelyeler, deniz tuzu, dövülmüş sarımsak taneleri ve bir miktar mukaddes su eklenmişti. Vincent, pişen yemeği hafifçe dinlendirip soğuttuktan sonra servis tabağına almış ve üzerine taze koparılmış dereotlarını birer yeşil yıldız gibi serpiştirmişti.

Letya, Vincent ile geçirdiği bu kısa zaman dilimindeki tüm sohbetlerinde, genç adamın içinde fitri olarak barınan o muazzam "öğretme ve aktarma" dehasını hayranlıkla fark ediyordu. Vincent, hayatın her rengine, her tezat fikrine karşı alabildiğine açık ve sonsuz bir müsamaha sahibiydi. Sezgileri ise adeta karanlıkta yol bulan bir pusula kadar keskin ve güçlüydü. Genç kadının dikkatini çeken en çarpıcı tezatlık ise, onun sokak berduşlarını andıran yırtık pırtık dış görünüşüne tezat, beden sağlığına ve beslenmesine gösterdiği o aristokratik özendi. Fakat ne kadar rasyonel düşünmeye çalışırsa çalışsın, Berlin yer altı sahnesindeki (*szene*) herkes gibi Vincent'ın da uyuşturucunun o sahte cennetine sığınmasına bir türlü akıl sır erdiremiyordu.

Yemek merasimi, ruhları iyileştiren muazzam bir ayine dönüştü. İki genç aşık, gecenin koyulaşan saatleri boyunca durmaksızın felsefeden, sanattan ve hayattan konuşarak birbirlerinin ruh haritalarında keşfe çıktılar. Tabaklar boşalıp doymuşluğun o tatlı rehaveti mutfığa çöktüğünde, sindirimi kolaylaştırmak adına iki sert İtalyan espressosu içtiler. Vincent, kahvesinden bir yudum aldıktan sonra parmaklarının alışılmış kıvraklığıyla kalın bir sigara (*cıgaralık*) sardı ve ucu tüten kağıdı yakması için Letya'ya uzattı. Letya, Vincent'ın gözlerinin içine minnetle bakarak başını iki yana salladı ve uyuşturucunun hiçbir türüyle işi olmadığını nazikçe belirtti. Vincent, anlayışla omuz silkip, "Pekala," dedi, "O halde benim içmemde bir mahzur var mı?"

Letya, özgürlüğün ne demek olduğunu iyi bilen bir kadının netliğiyle, "Ben senin özgür iridene ve özel yaşam alanına asla müdahale edemem," diye karşılık verince, Vincent'ın omuzlarındaki tüm gerginlik uçup gitti; rahatlamış bir tebessümle arkasına yaslandı.

Ses kolonlarından, yer altı elektroniğinin dâhilerinden sayılan *Pan Sonic* grubunun o alışılmadık, mekanik tınıları dökülüyordu. Evin içini kaplayan hafif lavanta kokusu, cıgaranın dumanıyla birleştiğinde mutfakta tekinsiz ama büyüleyici bir atmosfer yaratmıştı. Alkolle arası hiçbir zaman iyi olmayan Letya, içtiği iki kadeh sek İtalyan şarabının etkisiyle başının hafifçe döndüğünü hissetti. Fakat şuuru bir elmas kadar berraktı; neyin içinde olduğunu, zamanın nereye aktığının çok iyi farkındaydı. Sert espresso zihnini diri tutmuş, enfes yemekle doyan bedeni ise ona uzun zamandır hasret kaldığı o muazzam huzuru ve emniyet hissini bahşetmişti.

Vincent, sigarasının son dumanını havaya savurduktan sonra ayağa kalktı, elini Letya'ya uzatarak, "Eğer istersen, sana krallığımı gezdireyim," dedi. Letya, tereddüt etmeden genç adamın sıcak avcuna bıraktı elini; birlikte evin koridorlarında küçük bir keşif turuna çıktılar. Uzun uzun, ayakta devam eden sohbetlerin ardından nihayet salonun kapısını araladılar. Vincent; banyosu ve geniş mutfağı dahil, yaklaşık seksen üç metrekarelik, enlemesine dar ama göğe doğru aşırı yüksek, tuhaf bir dairede yaşıyordu. Oturma odası, otuz iki metrekareyi bulan devasa pencereleriyle eski, terk edilmiş bir tekstil fabrikasının asil loft katlarını andırıyordu. Giysilerin, kitapların ve plakların pervasızca yere serildiği yatak odası ise yirmi metrekarelik mistik bir sığınak gibiydi.

Salonun o devasa pencerelerinden birinin önünde, üzerinde formüllerin ve bilgisayar parçalarının uçtuğu Vincent'ın

Çalışma masası duruyordu. Odanın köşesinde ise loş ışıkla aydınlatılmış  konforlu koltuk ve ahşap bir kahve sehpaşı yer alıyordu. Duvarlarda, bakanın zihnini zorlayan gerçek-üstü soyut tablolar asılıydı; odanın boş kalan her köşesi ise devasa saksı ekleriyle adeta minik bir botanik bahçesine dönüştürülmüştü.

Letya, perdesiz devasa camın tam karşısındaki koltuğa yerleşti ve dışarıdaki Berlin karanlığına baktı. Karşı binaların hiçbirinde ışık yanmıyor, şehir adeta fırtına öncesi bir sessizliğe gömülmüş gibi duruyordu. Vincent, dışarının buz gibi soğuğuna aldırış etmeden pencereyi hafifçe araladı; içeri sızan keskin kış havasını içine çektikten sonra Letya'ya döndü ve gözlerinde parıldayan bir çocukluk sevinciyle, "Bak," dedi, "Lapa lapa kar yağıyor." Pencereyi kapatıp Letya'nın yanına, o dar koltuğa oturduğuunda zaman büsbütün durdu. İki ruh, kelimelerin bittiği o sınır çizgisinde birbirine doğru çekildi; dudakları ve tenleri amansız bir tensel temasın içinde erimeye başladı. Vincent, incitmekten korkan bir sarraf titizliğiyle Letya'nın üzerindeki bluzu ve styenini çıkardı. Genç kadının göğüsleri dolgun, mağrur ve dimdikti. Yeryüzünde hangi kadın, arzulandığı bir erkeğin dudakları göğüs uçlarında gezinirken o ilahi hazzın girdabına kapılmazdı ki? Letya, içindeki o vahşı kadının uyandığını hissederek ayağa kalktı; Vincent'in elinden tuttu ve onu öpücüklerin rehberliğinde yatak odasının loş sığınacağına doğru sürükledi.

Yatağın beyaz arşaflarına yavaşça uzandılar. Vincent, adeta asırlık bir ayini yöneten bir rahip skunetiyle, Letya'yı ayak parmaklarından, topuklarından başlayıp sa diplerine kadar her milimini dili ve dudaklarıyla nazikçe, taparcasına pp okşadı. Zaman genç adam için akmıyordu; o kadar sabırlı, o kadar saygılıydı ki, Letya'nın ürkek masumiyetini zede-

yecek en ufak bir küstahlığa, bir eril hoyratlığa meyil vermiyordu.

Uzun, zamansız bir sevişmenin ardından Letya, içindeki o gerilla cüretkarlığıyla Vincent'ı yavaşça sırtüstü yatağa yatırdı. Yüzü genç adama dönük olacak şekilde bacaklarının üzerine oturdu ve bu tensel krallığın inisiyatifini tamamen kendi esmer ellerine aldı. Aşkın dehlizlerinde yıllarca yürümüş tecrübeli bir kadın edasıyla, arkada çalan Pan Sonic müziğinin ritmine uyarak genç adamın pantolon düğmelerini tek tek, sabırla çözdü; onu okşayarak anadan doğma, çıplak bir hakikat gibi bıraktı yatağın ortasında. Vincent'ın kendisine gösterdiği o kutsal nezaketi aynen iade etti; onu kendi ruhunu sever gibi sevdi. Bu tensel senfoni saatlerce, tenlerin birbirine kaynamasıyla devam etti.

153

Odanın içindeki avangart müziğin ritmi, dışarıda Berlin sokaklarını sarsmaya başlayan ilk havai fişeklerin patlama seslerine karışırken; takvimler tam gece yarısını, saat 00:00'ı gösterdiğinde Letya, Vincent'ın kollarında bir kadın oldu.

İki sevgili, terli bedenleriyle birbirlerine sımsıkı sarılarak yatağın içinde uzandılar; dakikalarca perdesiz pencereden gökyüzünü yırtan o renkli havai fişeklerin göksel eğlencesini izlediler. Ardından sabaha karşı saat üçe kadar durmaksızın fısıldaştılar, seviştiler ve hayatın tadını çıkardılar. Yeni yılın ilk saatlerinde Afşan'ı, Miyu'yu, Lars ve Lysann'ı arayarak seslerindeki o taze mutlulukla dostlarının yeni yılını kutladılar. Gece yarısını çoktan geçen saat üç sularında, sıcak bir duşun altında birbirlerinin teninden arındıktan sonra, vaat edilmiş topraklara gider gibi yeniden Arena'nın yolunu tuttular.

Arena'ya adım attıklarında karşılaştıkları manzara tam bir modern zaman çılgınlığıydı. İnsanlar sanki kıyametten önceki son geceyi yaşıyormuşçasına delice dans ediyor, basların ritminde kendilerinden geçiyorlardı. Letya ve Vincent, kulübün o büyüleyici girdabında ertesi gün öğlen saat ikiye kadar kaldılar. Gecenin ve gündüzün birbirine karıştığı o anın sonunda, birlikte Letya'nın kaldığı ortak konuta geldiler. Bu, Vincent'ın Letya'nın mahrem alanına ilk ayak basışıydı.

23. Bölüm

Batı dünyasında bir aşk ilişkisinin sularına yelken açmak, sanıldığı kadar basit ve pürüzsüz bir eylem değildi. Arkasında çocuklu enkazlar bıraksın ya da bırakmasın, modern zaman ilişkileri ne yazık ki masalların, Hollywood sinemasının ya da reklam endüstrisinin dimağlarımıza kazımaya çalıştığı o "rüya tablosundaki" gibi kesintisiz bir mutluluk vaat etmiyordu. Vincent, Letya'nın hayatındaki ilk gerçek aşkı; tam da bu toy tecrübesizlik yüzünden genç kadın ona karşı hangi mesafede duracağını, içindeki bu volkanı nasıl dizginleyeceğini henüz kestiremiyordu.

Normal şartlar altında, aşkın o ilk sarhoşluk evresinde insanların gözüne pembe bir perde iner; âşık olunan figür hatasız bir tanrı gibi idealleştirilir. Fakat Letya ile Vincent arasındaki bu taze çekimde, birbirini kutsallaştırma ya da hatasız görme yapaylığına zerre yer yoktu. Aksine ikisi de son derece içgüdüsel, doğanın o çıplak kanunlarına uygun hareket ediyorlardı. Geleceğin meçhul ufkuna dair süslü vaatlerin arkasına saklanmıyor, birbirlerinin gözünü boyayacak boş iltifatlara tenezzül etmiyorlardı.

Bilindiği gibi, o ilk hormon fırtınasının ve âşık olma dönemi-
nin sona ermesinin ardından, eşler birbirlerini hayatın o yalın
gerçekliğiyle görmeye başlarlardı. Önceden "ne kadar da
sevimli" bulunan o ufak tefek karakter hataları, zamanla ruhu
tırmalayan birer dikene dönüşür; insan, karşısındaki figürün o
ilk günkü büyüleyici yabancıya hiç benzemediğini acı bir
dille idrak ederdi. İlk ciddi kriz kapıyı çaldığında, o pembe
panjurlu dünya illüzyonunu korumak artık imkansız hale
gelirdi. Çiftler arasındaki uçurumlar, taban tabana zıt karakter
özellikleri gün ışığına çıkardı. Bu güvensizlik ve tatminsizlik
duygusunun yarattığı içsel gerilim, en nihayetinde yıkıcı
kavgalarla su yüzüne vururdu. Kimi çiftler bu ilk büyük
sarsıntıda gemiyi terk edip ayrılırken, kimileri ise bu fırtınayı
göğüsleyerek ilişkinin bir sonraki olgunluk evresine geçmeyi
başarırdı. Gerçekten de, sevenler ve sevilenler birbirlerinden
tapınma derecesinde, aşırı beklentilere girdiklerinde o kutsal
bağ bozulurdu. Belki de bu yüzden Miyu ve Ophelia,
geçmişin o kırık dökük krizlerini defalarca tecrübe ettik-
lerinden, uzun vadeli herhangi bir bağ kurmaktan köşe bucak
kaçınıyorlardı.

Miyu ve Ophelia gibi kadınlar, ruhlarındaki bu kronik
krizlerin nedenlerini entelektüel düzeyde ne kadar anlamaya
çalışsalar da, hiçbir zaman tatmin edici bir yanıt bulamaz-
lardı. Onlar ya da Luca gibi gününbirlik yaşayan ruhlar, iliş-
kide olumlu bir gelişim kaydetmek adına ne kadar çabalar-
larsa çabalasınlar, günün sonunda hep aynı hüsrana uğrar-
lardı. Sevginin o iyileştirici gücüne olan inanç, yerini zaman-
la ağır bir depresyona, derin bir keder ve ıstıraba bırakırdı.
Bu nihai aşamaya gelen çiftler, eğer evlilik bağıyla bağlı-
ysalar boşanma davası açar, sevgililerse yollarını kesin olarak
ayırırlardı. Kim ki bu tehlikeli dönemeçten geçtiyse, hem
ilişkisinde hem de şahsi karakterinde köklü reformlar yapmak
zorunda kalırdı. Fakat Miyu ve Ophelia gibi Berlin bohem-

leri, en konforlu yolu seçerek fırtına koptuğu an bağları koparıp atarlardı. Elbette bu kopuş evresinde; çiftlerin aralarındaki iletişim dili, yakınlık ve uzaklık dengesi ile sevgi kavramının bizzat kendisi yeniden tanımlanmak mecburiyetindeydi. Uzman psikologlar, bu kriz anlarında profesyonel çift terapistlerine başvuran insanların hayata dair çok kıymetli dersler öğrendiğinin altını çizerlerdi: *"Krizler, ruhsal büyümenin eşiğidir; evet, atlatılması son derece engebeli ve zorlu bir yoldur ama o yangından sağ çıkanları bekleyen en büyük ödül, yepyeni bir benlikle küllerinden doğmaktır."*

İnsan ilişkilerinin o hassas dengesinde, binbir farklı sebep ve dış etken krizlerin fitilini ateşleyebilirdi. Miyu ve Ophelia, bu tür uzun vadeli streslerin ve aidiyet bağlarının ruhlarını daraltmasına izin vermemek adına, sadece bir-iki günlük, modern zamanların *one-night stand* dedikleri o tek gecelik, taahhütsüz kaçamaklarını tercih ediyorlardı. Canlarının çektiği erkek ya da kadınla yatağı paylaşıyor, tenlerindeki o anlık şehvet tatmin bulduğu an, karşı tarafı kibarca kapının dışına koyuyorlardı.

Letya, bu iki kadının kendi bedenleri ve hayatları üzerindeki bu sınırsız özgürlük hakkına saygı duyuyor, onları kendi sosyokültürel gerçeklikleri içinde çok iyi anlıyordu; fakat kendisi için şimdilik böyle köksüz, uçucu bir yaşam biçimini aklının ucundan bile geçirmiyordu. Öte yandan, bir erkekle nikahta keramet arayacak, bu tekinsiz dünyaya yeni bir çocuk fırlatıp geleneksel bir aile kuracak niyete de sahip değildi.

Akşama doğru, ortak konutun mutfağında üç arkadaş yeniden bir araya geldi. Miyu da nihayet eve dönmüştü. Masanın etrafında oturmuş, fincanlarındaki sıcak, yeşil Japon çayını yudumlarken Letya, ertesi gün Frankfurt'a gidip annesini ve Afşan'ı ziyaret edeceğini çıtlattı. Vincent, gözlerindeki o

Çocuksu umutla Letya'ya döndü ve nazikçe fısıldadı: "Ben de seninle gelebilir miyim? Ailenle tanışmak isterim."

Letya, içindeki o feodal duvarların gölgesini hissederek duraksadı: "Bu hiç iyi bir fikir değil Vincent. Lütfen bana kırılma ama bu yolculuğa tamamen yalnız çıkmak istiyorum."

Vincent, bu ani reddediliş karşısında derin bir şaşkınlık ve hafif bir kırgınlık yaşasa da asaletini bozmadı, sesini ykseltmedi. Sadece, "Pekala, nasıl istersen öyle olsun," demekle yetindi. Genç adam, Letya'nın arkasında bıraktığı o muhafazakar Kürd ailesinin gerçeklerinden henüz habersizdi; eğer annesi kızının bir Alman hippieyle yatağı paylaştığını duyarsa Frankfurt'ta kopacak o feodal kıyameti, sahnelenecek dram tiyatrosunu şimdilik tahmin bile edemezdi.

157

24.Bölüm

Ertesi sabah, Berlin daha uykusundan uyanmadan Vincent, Letya'yı tren istasyonuna kadar götürdü ve onu öpücüklerle uğurladı. Letya, vagonun içine adım attığında her zamanki gibi kapının hemen arkasında yer alan, engelliler için ayrılmış o تنها ve boş koltuklardan birine yerleşti; başını soğuk cama yaslayarak derin, dipsiz düşüncelerin girdabına bıraktı kendini. İçinde tuhaf bir ikilem vardı: Bir yanı Vincent'ın teninde bulunduğu o taze aşkın sevinciyle pervaneyken, diğer yanı geçmişin ağır prangalarıyla sızlıyordu.

Vagonun koridorunda yürüyüp tuvalete girdi; aynadaki aksine uzun uzun baktı. Ardından parmaklarının kesin hamleleriyle kulaklarındaki, kaşındaki ve dudaklarındaki tüm o asi piercingleri, (metal delicileri) tek tek çıkarıp çantasına

attı. Berlin'in o çılgın yeraltı kimliğini banyoda bırakıp, üzerine bavulundan çıkardığı bol, gösterişsiz bir anadolu kazağı geçirdi ve gelip koltuğuna yeniden oturdu. Zihni, son birkaç günde yaşananları bir sinema şeridi gibi gözlerinin önünden geçirmeye zorluyordu onu; sanki bu içsel hesaplaşma ruhu için kaçınılmaz bir zorunluluktı.

İlk olarak, burada ve şu an, Vincent'a gerçekten âşık olup olmadığını sorguladı. "*Galiba,*" diye fısıldadı içindeki ses, "*Kitaplarda yazan o aşk denilen mucize, tam olarak bu yaşadığım tensel ve ruhsal teslimiyetti.*" Her şeyi zamanın o akışkan nehrine bıraktı. Fakat babasıyla arasındaki o yıllanmış küskünlük surlarının hâlâ yıkılmamış olması ve dağlarda bıraktığı yoldaşlarından tek bir yaşam belirtisi alamayışı kalbini bir mengene gibi sıkıyordu. Bazen bu modern dünyada olup bitenlere, başından geçen bu sert kültürel dönüşümlere hiçbir anlam veremiyordu. Aynı bedeninde hem bir gerillanın o erkeksi, savaşçı militan ruhunu hem de bir kadının o narin, şehvetli dişil enerjisini barındıran; adeta iki farklı kültürün arafında sıkışmış bir *transeksüel* gibi yaşamaya artık dermanı kalmamıştı. Ama ne çare ki, kaderin bu oyununa karşı yapabileceği hiçbir şey de yoktu.

Tren, rayların üzerinde adeta ışık hızıyla, homurdanarak ilerliyordu. Letya ise gözlerini dışarıdaki beyaz kış manzarasına dikmiş, zihninde yeniden o sert dağ hayatının hatıralarını canlandırıyordu. Doğanın o vahşi kalbinde hayatta kalmayı başarmak, başlı başına mukaddes bir sanattı. Gerilla demek; her şeyden evvel burjuva konforundan, şehir kolaylıklarından fersah fersah uzak, amansız bir mücadele ahlaki kuşanmak ve tabiatın sert kanunlarıyla bütünüyle hemhal olmak demekti. İnsanoğlu, nefesi kesilmek üzereyken hayatta kalmak için neleri feda etmezdi ki? Amaç mutlak

surette hayatta kalmaksa, koşullar ne kadar barbarca, ne kadar ölümcül olursa olsun önemli olan o nefesi sürdürmektir. Ölüm insanın burnunun ucuna kadar gelse, o soğuk nefesini ensesinde hissettirse bile; kişinin içindeki özgüven, moral ve ümit sancağı düşmediği müddetçe yaşamak her zaman mümkündü.

Dağların o labirentlerinde kaybolup panik dalgasına kapılmalar, düşman namlularının altında savaşırken hemen yanı başında en kıymetli yoldaşlarının cansız bedenlerini toprağa düşerken görmek, hafızadan asla silinmeyecek trajik anlardı.

Panik, dağda ölümün en sadık davetiyesiydi. Öyle bir ateş çemberinin ortasındayken aklıselim kalıp mantıklı kararlar üretebilmek, saniyeler içinde artı ve eksi alternatifleri tartıp o ölüm kısı kacından sıyrılabilmek hiç de kolay değildi. Letya, yaşamak için o panik canavarını sakinlikle alt etmesi gerektiğini dağda öğrenmişti; hatta o eski zamanlarda zihnini yatıştırmak için içinden yüze kadar saymanın, sinir uçlarını nasıl bir derviş sabrıyla sakinleştirdiğini çok iyi bilirdi. Trende tam da bu ölüm kalım hatıralarını solurken, kondüktörün o monoton sesiyle irkildi; biletini soruyordu. Letya, adama dönerek dudaklarına yerleştirdiği hafif bir tebessümle biletini uzattı. Kondüktör, biletini cihazına okutup, *"Teşekkürler, iyi yolculuklar,"* diyerek uzaklaştığında Letya başını koltuğun arkasına yasladı. Gözlerini kapattı, dışarıdan bakıldığında uyuyormuş gibi bir izlenim veriyordu ama o ruhunun derinliklerinde çoktan yeniden o dumanlı, asi dağların tepelerine uçmuştu bile...

Letya'nın da içinde yer aldığı, gerillanın o en seçkin militanlarından oluşan *"Zilan"* grubu, 1997-1998 yılının o amansız kış aylarını Botan'ın o hırçın coğrafyasında geçirmeye karar vermişti. Baharın o uyanışını o yüksek zirvelerde karşılaya-

cak ve örgüt tarihinde bir ilki gerçekleştirmenin o gururlu, mağrur sancağını taşıyacaklardı. Bu askeri açıdan tam bir çılgınlık ve ilkti; zira daha önce hiçbir gerilla gücü, kışın o öldürücü hışmında Zagroslar'ın o dondurucu zirvelerinde kamp kurma cesaretini gösterememişti.

Kış üssü için tüm altyapı çalışmaları aylar öncesinden tamamlanmış, tek bir ayrıntının dahi gözden kaçmamasına muazzam bir titizlik gösterilmişti. Lojistik depolarda gaz ocaklarından televizyon ekranlarına, yakacak odundan kalın battaniyelere kadar her türlü temel ihtiyaç maddesi istiflenmişti; hatta dağ koşullarında tam bir lüks sayılan fanuslar, pilli radyolar ve extra yün örtüler bile mağaranın kuytularına gizlenmişti.

160

Fakat o vahşi dağlarda nefes almak, her harcın, her sıradan insanın karı değildi. Kaç kez günlerce yiyeceksiz, bir yudum susuz kalmışlardı... Öyle anlar gelmişti ki sırf o biyolojik hayatı sürdürebilmek adına dağ yılanlarını, kaya balıklarını, dağ çekirgelerini ve kurbağaları avlayıp karınlarını doyurmaya çalışmışlardı. Çünkü insanoğlunun o çiğ doğası, yedi günlük mutlak açlığın ardından muhakeme yeteneğini kaybeder, zihinsel berraklık ve mantıklı düşünme melekeleri un ufak olurdu. Tam da bu yüzden Zilan grubu, beslenme ve su ihtiyacını kalıcı olarak karşılayabilmek adına; etrafında saklanabilecekleri, göllerin, gürül gürül akan derelerin ve pınarların en zengin olduğu stratejik vadileri kamp alanı olarak seçmişti.

Zagroslar'ın o heybetli etekleri, buzul gölleri ve akarsular bakımından adeta bir cennet gibi zengindi. Gerilla, dağ yaşamının tüm şifrelerine ve coğrafyanın coğrafi haritasına hakim olmasına rağmen, sömürgeci düşman ordusunun hava ve kara istihbaratına karşı aldığı askeri tedbirler gereği, asla

ana akarsu yataklarının hemen yakınına kalıcı kamplar kurmazdı. Çünkü suyun o doğal akış yönünü ve ayak izlerini takip eden düşman timleri, gerilla sığınaklarını bir avcı gibi kolayca deşifre edebilirdi. Bu hayati tehlike nedeniyle gerilla gücü, vadilerin derinliklerinde biriken küçük buzul göletleriyle, kaya çatlaklarından sızan pınarlarla ya da gizli su kuyularıyla yetinmek zorundaydı.

Sert ve hırçın rüzgar, Kuzey'in o erişilmez, dumanlı zirvelerinden aşağıya doğru deli gibi esiyordu. Sesinde, doğanın o hem yırtıcı hırçınlığını hem de kusursuz senfonik uyumunu barındıran muazzam bir güç vardı. O rüzgarın, bu bakir topraklara dışarıdan gelen bir yabancı olduğu her halinden belliydi. Öyle pervasız, öyle insafsızca çarpıyordu ki dağ geçitlerine; insanın burnunu ve kulaklarını keskin bir bıçak gibi kesiyor, gözlerin içini ince kum tozlarıyla dolduruyordu. İnsan aklının tasavvur etmekte zorlandığı bu uçsuz bucaksız, devasa coğrafyayı o rüzgarın nasıl bir çırpıda aşıp geçtiğine akıl sır erdirmek imkansızdı. Yamaçlarında duldasına sığınabileceği, hızını kesecek tek bir bodur ağaç dahi bulamayışı, o hırçın rüzgarı sanki öfkeden çılgına çevirmişti.

Eğer o fırtına, Zagroslar'ın o kadim tarihini birazcık tanımış olsaydı ya da bu dağların o sarsılmaz görkemini bir kez işitmiş olsaydı, böylesine beyhude bir savaşa girişmezdi. Çünkü Zagroslar'ın o göğe uzanan zirveleri, eteklerindeki tüm yeşillikleri söküp atmış, yegane gayesi bulutların ötesindeki tanrısal göklere ulaşmakmış gibi mağrur bir edayla başını kaldırmış taş devleri andırırdı. Oysa vadilerde birkaç asırlık ağaç olsaydı, rüzgar onların yapraklarının arasına gizlice sokulur, orada soluklanıp dinlenirdi. Ya da sarp kayalıkların derin yarıklarında kendine korunaklı bir sığınak bulup sakinleşirdi. Şimdi ise ne esintisiyle sarsabileceği

dallar vardı önünde ne de hızına set çekebilecek bir medeniyet kalıntısı... Sadece, onun o deli fişek yolunu bir bıçak gibi kesen kör uçurumlar uzanıyordu aşağıda.

İşte o uçurumlar, Zilan grubuna geçit veren, onları düşman gözünden saklayan yegane sığınaklardı.

Kasım ayının son günleri kapıyı çaldığında, Zagros silsilesi beyaz, muazzam bir kış tülüyle tamamen örtülmüş durumdaydı. Yaz aylarının o kurak, kavruk kahverengi Zagrosları; şimdi mavi gökyüzüne doğru yerden uzanan devasa, beyaz birer bulut kütlesi gibi parılıyordu. Bu dağlar da tıpkı bir gerilla gibiydi; ne kışın o dondurucu gazabından korkuyor ne de yaklaşan kar ve fırtınaya karşı yapay bir hazırlık yapma gereği duyuyordu. Tüm ihtişamıyla, o çıplak ve sarsılmaz gerçekliğiyle kendini tarihin ortasında dimdik ayakta tutuyordu. Tıpkı Kürd halkının tarihi kadar gizemli, mağrur ve görkemliydi.

162

Bu topraklarda kış mevsimi, yeryüzünün en şiddetli, en dondurucu ve en acımasız yüzüyle yaşanırdı. Militanlar bu acı gerçeği yaşayarak bildiklerinden, kış üssünün hazırlıklarına daha yaz aylarının ortasından itibaren başlamışlardı. Dağın bağrında buldukları devasa bir doğal mağarayı, aylar süren yoğun bir emekle tam teşekküllü bir askeri kamp yerine dönüştürmüşlerdi. İçeride, kış boyunca ideolojik ve askeri eğitim alacakları ilkel ama korunaklı sınıfları bile mevcuttu.

Zagroslar'ın o uçsuz bucaksız zirveleri, jilet gibi keskin yüksek kayalıklardan ve dibi görünmeyen derin uçurumlardan ibaretti. Zilan grubunun kışın o en amansız aylarını bu izole noktada geçiriyor olması, askeri açıdan ölümcül bir kumardı. Çünkü ani bir düşman operasyonu ya da doğal afet durumunda, bulundukları mevzileri terk edip yer değiştirme-

lerini sağlayacak patikalar ve kış koşulları neredeyse sıfıra yakındı. Her ne kadar bölgeden ve eyaletten en güçlü, fiziki performansı en yüksek seçkin gerillalar bu tim için seçilmiş olsa da, kış ortasında Zagroslar'da hayatta kalmak sadece zor değil, doğanın kanunlarına göre imkansıza yakın bir şeydi. Bu ölümcül risk nedeniyle tam bir gizlilik ve kamuflaj disipliniyle hareket ediyorlardı. Mağaradan sadece yirmi dakika uzaklıktaki stratejik gözetleme tepeliklerine konuşlanmış nöbetçi timleri bile, düşmana açık vermemek adına ancak gece ve gündüz vardiyaları şeklinde, tam bir hayalet gibi hareket ediyorlardı. Gün boyunca mağara bacasından tek bir dumanın sızmasına izin verilmiyor, karda en ufak bir ayak izi bırakılmaması için olağanüstü bir çaba sarf ediliyordu.

Kış kamplarının o dondurucu zemininde hayatta kalabilmek için şişme matlar kullanıyorlardı. Hipotermiden korunmak adına yatmadan evvel vücuda bol miktarda sıcak sıvı almaları gerekirken, bazen eritecek içme sularının dahi tükenmesi bu hayati rutini imkansız kılıyordu. Dağda su, altın değerinde mukaddes bir ilaç gibiydi. İçinde canlı organizmaların yaşadığı, akan kaynak suları güvenle içilebiliyordu ancak durgun suların mikroplu olma ihtimaline karşı, suyu mutlaka gaz ocağında kaynatarak mikroplardan arındırıyorlardı. Kar sularını eritir, ısınan bu sıcak suları metal mataralara doldurarak uyku tulumlarının içine, ayak uçlarına koyarlardı ki gece boyu donmaktan kurtulsunlar. Sırt çantalarını tamamen boşalttıktan sonra, çantanın kalın arka kısmı yukarı gelecek biçimde başlarının altına ilkel birer yastık yaparlardı. Fazlalık kıyafetlerini ise tulumun içine ve altına sererek zeminle olan soğuk temasını keserlerdi. Zaten tulumun içinde üzerlerine yeteri kadar kıyafet giyiyorlardı; fazla değil, çünkü kış şartlarında tulumun içinde aşırı giyinmek terlemeye yol açar, bu da donarak ölmenin en kestirme yolunu açardı.

Bir gerilla, tulumun o dar gövdesine girmeden evvel vücut ısınıp yükseltmek adına matın üzerinde küçük, hafif jimnastik hareketleri yapardı; fakat bu esnada kesinlikle terlememeye azami dikkat gösterirdi. Yatarken başlarına mutlaka yün bir askeri külah geçirirlerdi.

Dağın o yalçın zirvesindeki mağara ağızları ve tavanları oldukça dar olduğundan, çıkan yoğun buharın içeride tekrar yoğunlaşıp tepelerinden buzlu su olarak damlamasını engellemek adına, yemek ve sıcak su ihtiyaçlarını mecburen mağaranın hemen dışındaki korunaklı kaya çatlaklarında, gaz ocaklarının üzerinde hallederlerdi. Aksi takdirde içeride biriken o nemli hava tulumları ıslatır ve kampı yaşanmaz kılardı. Isınmak amacıyla uyku tulumunun kafasını tamamen kapatıp içeriye nefes alıp vermek ise ölümcül bir hataydı; çünkü insanın kendi nefesinden çıkan o sıcak buhar, tulumun içindeki nem oranını hızla artırır ve sabaha karşı insanı buzdan bir kalıba çevirirdi. Letya, trenin camından dışarıdaki akan karlı ovaları izlerken, yanğından süzülen o sıcak yaşla birlikte dağıdaki o buz gibi hakikati tüm zerrelerinde yeniden hissetti.

Ertesi gün, şafak henüz sökmeden, gecenin karanlığını fısıltılarla yararak yeni mevzilerini kazmaya başladılar. İlk mevzi, sığınak olarak kullandıkları kadim mağaranın hemen ağzına inşa edilmişti ve aşağıdan kıvrılarak gelen yegane patikaya bütünüyle hâkimdi; sömürgeci ordunun karadan yapacağı sinsi sızma girişimlerine karşı aşılmaz bir barikat olacaktı.

İkinci mevzi ise mağaranın tavanını oluşturan devasa kaya kütlelerinin üzerine, tüm sırtta hükmedecek bir zirveye konumlandırılmıştı. Bu stratejik nokta, gökyüzünden birer ölüm makinesi gibi inecek olan Kobra helikopterlerinin hava

indirmelerine ve roket saldırılarına göğüs gerebilecek yegane kaleydi. Mağaranın girişi, dağın gövdesine adeta gömülü bir gizli mabet gibi durduğundan, helikopterlerden fırlatılan kör roketler kayalara çarpıp boşa çıkıyordu. Üstelik mağara ağzının önünde, yaklaşık iki yüz metre uzunluğunda, alabildiğine çıplak ve korumasız bir düzlük uzanıyordu. Bu düzlük, düşman piyadesinin buraya fütursuzca yaklaşmasını engelleyen bir ölüm şeridiydi; zira sırtın arkasından sıyrılıp bu açıklığa adım atan her asker, namluların ucunda keklik gibi avlanmaya mahkûmdu.

Mevzi tahkimatı tamamlanmıştı. Gerillanın ağır yükünü sırtlayan PKM makineli tüfekleri ve B-7 roketatarları mevzilere yerleştirildikten sonra, dağların o uğultulu sessizliğinde bekleyiş başladı. Gün yavaş yavaş ağarıyor, karanlık yerini gri bir aydınlığa bırakıyordu. Gökyüzü lekesiz, berrak ve bulutsuzdu. Gece yarısı bastıran amansız ayaz, karın yüzeyini camdan bir zırh gibi sertleştirmiş, donmuş bir kristal denizine çevirmişti. Böylesi vahşi bir havada değil pusuya yatıp tetikte beklemek, ciğerlere soluk indirmek bile başlı başına bir işkenceydi. Kuzeyin o acımasız rüzgarı insanın yanaklarını ve çatlamış dudaklarını keskin bir jilet gibi doğruyor, ağızdan çıkan her nefesi daha havada asılıyken dondurup buza kesiyordu.

Şafağın sökmesiyle başlayan amansız çatışma, ancak gecenin o koyu karanlığının yeryüzünü örtmesiyle durulmuştu. Mağaranın o nispeten sıcak sığınağına döndüklerinde, bitap düşen bedenlerini dinlendirmeye çalıştılar. Mum ışığının titrek gölgesinde, gün boyunca barut kokuları arasında verdikleri savaşı analiz edip, ertesi günün stratejisi üzerine hararetle tartışmalar yürüttüler. Sabahın ilk ışıklarından evvel, diğer iki takım da sessizce çıkıp dağın stratejik noktalarında mevzilendi. Bu kez savaşma sırası diğer yoldaşlarındaydı;

fakat Letya ve grubu, mağaranın içinden çatışmanın her tıkırtısını, patlayan her bombayı anı anına, göğüslerini yırtan bir heyecanla takip ediyorlardı. Akşama doğru telsiz mandallarından sızan haberlerle, düşman safından bir subay yardımcısının ve çok sayıda askerin saf dışı bırakıldığını öğrendiler. Gerilla safında tek bir kaybın bile olmaması, mağaradaki morali göklere çıkaran en güzel müjdeydi.

Kuşatmanın ilk iki gününü fazla hırpalanmadan geride bırakmışlardı. Sadece bir gün boyunca, tamamen kardan inşa ettikleri o iğreti siperlerin içinde donma tehlikesiyle yüz yüze kalmışlardı. Erzak sorunları şimdilik yoktu; ancak süresini ve sınırını kestiremedikleri bu amansız kuşatmanın, zamanın amansız çarkları döndükçe aleyhlerine evrileceğinden hiçbirinin şüphesi yoktu. Çünkü namluları besleyen cephane her saat tükeniyor, sömürgeci ordu ise her şafak vakti bir öncekinden daha barbarca, daha kalabalık ve öfkeli dalgalarla üzerlerine geliyordu.

En büyük, en sinsice tehlike ise kimyasal silahlardı; zira düşman, gerillanın bu iradi direncini kırmak adına ne uluslararası hukuku tanıyordu ne de insani bir sınıra sahipti. Telsiz frekanslarından sık sık bu kirli gazları kullanma tehdidini savuruyor, onları teslimiyete çağırıyorlardı. Ancak gerilla, bu psikolojik savaşa aldırmadan kendi arasında uzun uzadıya tartışıyor, bu ölüm çemberinden tek bir kayıp bile vermeden sıyrılmanın yaratıcı yollarını arıyordu.

Mevzilerin o dondurucu soğuşundan dönen diğer gerillalar, buz tutmuş ıslak çoraplarını ayaklarından sökerek mağaranın kuytu köşelerinde kurumaya bırakmışlardı. Bir yandan da onlar için bakır tencerelerde hazırlanmış dumanı tüten sıcak mercimek çorbalarını içerek içlerini ısıtıyorlardı. Gözlerinde, ölümün kıyısından dönmüş insanların o mağrur sevinci ve

sarsılmaz gururu okunuyordu. Tüm gün boyunca diz boyu karın içinde, ölümle köşe kapmaca oynamış olmanın verdiği o ağır bedensel yorgunluk umurlarında bile değildi. Birçoğu, çorbasından bir kaşık daha alırken neşeyle, *"Yarın ilk kurşunu sıkmak için yine ben gideceğim mevziye!"* diyordu. Yoldaşlarının bu çelikten iradesi ve göğüs kafeslerini aşan yüksek morali, Letya'nın damarlarındaki kanı tutuşturuyor, içindeki en ufak bir tereddüt kırıntısını bile söküp atıyordu. Akşam karanlığında yürütülen o yoğun askeri toplantının sonucunda Bölük Yönetimi, mağaranın beş yüz metre yukarısında, kayalıkların kalbine gizlenmiş daha korunaklı küçük bir mağaraya taşınma kararı aldı.

Düşman ordusu, kuşatmanın üçüncü günü uğradığı ağır zayıtın ardından geri çekilmek zorunda kaldı ve tam altı gün boyunca dağların eteklerinde sessizliğe gömüldü. Gerilla, bu altın değerindeki sessizliği bir fırsat bilerek yukarıdaki gizli sığınağa taşınma operasyonunu başlattı. Bu yeni mağara, öncekine kıyasla alabildiğine dar, tavanı alçak ve kasvetliydi. İçeride birikmiş olan asırlık toprak ve taş yığınlarını elleriyle dışarı atarak kendilerine yaşam alanı açtılar; kısıtlı erzaklarını ve en temel lojistik malzemelerini sırtlayarak oraya istiflediler. Kırk altı gerilla için burası fazlasıyla dar bir hücreyi andırıyordu belki ama askeri açıdan tam bir stratejik deha ürünüydü. Zira bu amansız kış ortasında önemli olan konfor değil, mutlak güvenlik ve hayatta kalma arzularıydı.

Böylelikle, Zagroslar'ın o dumanlı, gökyüzünü delen en uç zirvesine yerleşmiş oldular.

Zirve deyip geçmemek gerekirdi... İnsanın başını döndüren labirent kayalıklar ve dibine bakmaya bile cesaret edilemeyen o ürkütücü tasavvursuz uçurumlar, buraya "zirve" olmanın tüm mistik vasıflarını bahşetmişti. Bu vahşi coğrafya, üzerin-

de barınan militanlara hayatlarını sömürgeci postallardan korumaları için doğanın sunabileceği tüm gizli imkanları cömertçe tanıyordu. Zagroslar'ın bu en yüksek noktasından bakıldığında, dağın hem Güney hem de Kuzey yamaçları ile gözün bile seçmekte zorlandığı o uçsuz bucaksız uzaklıklar, bir avcun içi gibi netlikle izlenebiliyordu.

Aşağıdaki köylerde hüküm süren o eski neşeli canlılık, çocuk cıvıltıları ve yaşamın o sıcak devinimi çoktan yok olmuş, yerini silahların o soğuk, tekinsiz ve ölümcül sessizliğine bırakmıştı. Düşman generalleri, köylülerin iradesini kırarak gerilla gruplarının yerini, lojistik hatlarını öğrenmek için her yolu deniyordu. Kürd halkını en savunmasız, en zayıf yerinden yakalamak niyetindeydiler. Fakat o kadar barbarca, o kadar hoyratça yaklaşıyorlardı ki bölge insanına; bırakalım stratejik bilgi almayı, çocukları dahi sahte vaatlerle kandırmayı başaramamışlardı. Köylülerin gerillaya olan bu sarsılmaz sadakati sömürgeci komutanları çileden çıkarmış olmalıydı ki, devasa tankları köy meydanlarına kadar sürerek masum insanların tepesinde ölümün o soğuk gölgesini her an hissettiriyorlardı.

Yeni mağaranın ağzı bütünüyle Güney'e açılıyordu. Zagroslar'ın Güney yüzü, insanı yutmaya hazır dipsiz uçurumlardan ibaret olsa da gerilla, dik kayalıklardan süzülerek köylere inen o gizli kurtuluş yolunu bir şekilde keşfetmişti. Yaz aylarında kullandıkları o incecik keçi patikasını, metrelerce yüksekliğe ulaşan karın altında bulup çıkarmak hiç de kolay değildi; fakat doğanın dilini iyi bilen o eski gerillaların eşsiz deneyimleri sayesinde beyaz örtünün altındaki o saklı damarı yeniden buluyorlardı. Gerçi yolun belirginleşmesi askeri açıdan bir risk (*dezavantaj*) barındırıyordu; fakat bulundukları mevkiinin aşılmaz yüksekliği ve tüm çevreye hâkim

olan o mağrur duruşları, bu tür kaygıları yersiz kılmaya yetiyordu.

Altıncı günün sabahıydı. Gökyüzü bir elmas gibi lekesiz, yeryüzü ise derin bir dilsizlikle kaplıydı. Güneş, o solgun kış yüzünü dağların arkasından yavaşça göstermeye başlamıştı. Gece ayazının etkisiyle yüzeyi adeta camlaşan buz tutmuş kar kütleleri, ilk güneş ışınlarının temasıyla birlikte ısıtılarak parlıyor, gözleri kör edecek bir ihtişamla parlıyordu. Rüzgar, Kuzeyin o acımasız kırbaçlarını savurmaya devam ediyordu. Kalın gerilla parkalarının içine sıkı sıkıya gömülmüş olan militanlar, yüzlerini o solgun güneşe dönmüş, doğanın kendilerini birazcık olsun ısıtmasını bekliyorlardı.

169

Dewran adındaki genç bir gerilla, gözlerini uzak vadilere dikerek, "*Bugün de düşman gelmedi!*" diye mırıldandı, sesinde tuhaf, sabırsız bir sitem gizliydi.

Letya, yoldaşının bu savaşçı sabırsızlığına hafifçe gülümseyerek karşılık verdi: "Fazla acele etme Dewran... Benim o zalimlerin er ya da geç kapımıza dayanacağından en ufak bir şüphem yok." Bu sözlerin ardından Dewran'ın esmer çehresinde, cepheye gitmeye can atan bir savaşçının o gizli sevinç parıltısı belirdi.

Dewran, düşman ordusunun bu kez çok daha hazırlıklı, teknolojik olarak donanımlı ve kesin bir sonuç almak amacıyla üzerlerine geleceği konusunda diğer yoldaşlarla aynı fikirdeydi. Fakat gerilla da boş durmamış, kendi kıyame-tine en asil şekilde hazırlanmıştı. Silahlar sökülüp temizlenmiş, mekanizmalar yağlanmış, mevzi ve pusu gruplarının savaş düzeni en ince ayrıntısına kadar planlanmıştı. Şimdi kayaların arkasından, uzaklardaki köylülerin o tedirgin yaşamını izliyorlardı. Eski huzurlu günlerin hareketliliği

yoktu; sadece günlük zorunlu işlerini koşturan, başı önünde kadınlar ve erkekler seçilebiliyordu. Çocuklar ise evlerinin korunaklı duvarlarının dibinden bir milim dahi uzaklaşmıyorlardı.

Birkaç saat sonra, sessizliği yırtan askeri araçların gürültüsüyle bir köye sömürgeci askerler giriş yaptı. Köye adım atar atmaz etrafa rastgele, vahşice ateş açmaya başladılar; kurşun sesleriyle birlikte köylüler çılgık çılgık, çocuklarını kucaklayarak evlerine doğru kaçıştı. Düşmanın yegane gayesi, halkın yüreğine korku salmaktı; çünkü birazdan bu dağlarda sergileyecekleri o kanlı vahşete, barbarlığa hiçbir sivil gözün tanıklık etmesini istemiyorlardı. Çok geçmeden devasa tanklar köy meydanına mevzilendi ve ölüm kusan o simsiyah namluları gerillanın sığındığı o yüce zirveye doğru çevrildi.

Letya'nın hemen yanı başında, kayaya yaslanmış oturan *Dilan*, dudaklarında muzip bir tebessümle, "*Şenlik başlıyooooor!*" deyince, mağaranın o gergin havası bir anda dağıldı ve tüm gerillalar neşeye gülmeye başladı.

Daha önceden belirlenen savaş planına göre herkes bir gölge gibi kendi savaş mevziisine doğru akmaya başladı. Kimi yoldaşlar son anın o gerginliğini atmak için birbiriyle şakalaşıyor, eskilere dair nasihatler veriyor, kimisi ise donan ayaklarını korumak adına yün çoraplarının üzerine bir yenisini daha aceleyle geçiriyordu. Derken, uzaktan gökyüzünü yırtan o uğursuz Kobra sesleri dalga dalga yayılmaya başladı. Helikopterlerin hava indirmesi yapacağını anlayan gerillalar, aralarındaki sohbeti bıçak gibi keserek mutlak bir sessizlikle mevzilerindeki yerlerini aldılar. Bir takım, mağaranın üst tarafında kardan inşa edilen ve aşılmaz yüksek kayalıklarla tahkim edilen o göksel mevziye tırmanırken;

diğer takım hem aşağıdan gelen patikayı pusuya düşürmek hem de mağara girişini can siperane savunmak üzere yerleşti.

Çevre köylerden sevk edilen askeri birlikler, dağın eteklerini birer karınca sürüsü gibi sarmaya başlamıştı. Bütün köyler abluka altına alınmış, her patikaya pusu atılmıştı; gökyüzünde ise tam on iki Kobra helikopteri arka arkaya, birer ölüm ejderhası gibi zirveye doğru süzülüyordu. Bu kez oyun oynamıyorlardı, niyetleri son derece ciddiydi. Gerillayı bu dağlarda kolay kolay imha edemeyeceklerini acı tecrübelerle anladıklarından, tüm lojistik güçlerini seferber etmişler ve son model ölüm silahlarıyla grubu tam bir çember içine almışlardı.

171

Askeri birlikler uzun bir süre gerillanın silah menziline girmeden, uzak mesafede beklediler. Birkaç dakika sonra, Zagroslar'ın Kuzey yüzündeki en yüksek, en sarp tepeye Kobralar homurdanarak yanaştı ve ardı ardına hava indirmesi yapmaya başladı. Helikopterlerden inanlar, sömürgeci ordunun en seçkin özel timleriydi. Karaya ayak basar basmaz, tepeyi kaplayan metrelerce karı çılgınca temizleyip askeri çadırlarını kurmaya koyuldular. Eteklerdeki askerler ise bir süre ilerleme cesareti gösteremedi. Köy meydanındaki tank, namlusunu göğe dikerek gerillanın üzerine doğru ardı ardına ateş açıyor fakat o sarsıcı patlamalara rağmen isabet kaydedemiyordu. Mağaranın giriş kısmı devasa, koruyucu kaya bloklarıyla sarılı olduğundan, hiçbir tank ya da havan mermisi bu doğal kaleyi delip içeri sızamıyordu.

Gökyüzünde sürekli daireler çizen Kobralar ise sırayla alçalıyor, gerilla mevzilerini ağır makineli tüfeklerle tarayıp tekrar yükseliyorlardı. Artık gerilla, düşmanın bu savaş doktrinini ve saldırı sıralamasını hafızasına bir ezber gibi kazımişti: Önce tankların o sağır edici dövüşü başlayacak,

ardından havan mermileri gökten yağacak, hemen peşinden Kobralar havadan ölüm kusacak ve en nihayetinde piyadenin kara saldırısı başlayacaktı.

Gece çöktüğünde silah sesleri bıçak gibi kesildi; ancak tankların uzaktan dağ döven o periyodik atışları amansızca devam ediyordu. Bütün yoldaşlar, gecenin o zifiri karanlığında mağaranın dar gövdesinde bir araya toplandı. Şu an dünyadaki tek eksiklikleri, isli bir kara çaydanlıkta tıkırdayarak kaynayan kaçak bir çayın sıcaklığıydı. Sığınakta tek bir odun parçası bile kalmadığından ısınma imkanından mahrumdular. "Bari," dedi içlerinden bir gerilla derin bir iç çekerek, "Şurada iki bardak çay kaynatacak kadar kuru bir dalımız olsaydı..." Hani o karda buz tutmuş, hissizleşmiş parmakların arasında tutulacak sıcacık bir çay bardağına, yeryüzünde hiçbir gerilla "Hayır" demezdi.

172

Sıradan, çatışmasız bir kış gününde, sabah ve akşam olmak üzere ocaklarını iki kez ateşlerlerdi. Sabah kahvaltısı için ocağı yaktıklarında, gün boyu ihtiyaç duyacakları sıcak suyu da eritip depolamak o zamanlar zor değildi. Ocak bir kez ateşlendi mi; tüm ısıtma, kar eritme ve pişirme işlemlerini tek bir seferde, kesintisiz bir ayın gibi tamamlamak zorundaydılar. Sırf bu lojistik disiplin yüzünden, yanlarında birden fazla ağır tencere taşımak gibi zorlu bir hamallığa katlanırlardı.

Mağaranın kuytusunda, pilli radyonun daimi frekansından haber bültenini dinliyorlardı. Spikerin o soğuk, resmi sesi mağaranın duvarlarında yankılandı: *"Zagroslar'ın sarp dağlarında bir grup teröristle girilen sıcak çatışmada, 84 terörist etkisiz hale getirilmiş, çembere alınan diğer unsurların ele geçirilmesi için operasyon tüm hızıyla devam etmektedir..."* Bu yalan dalgası mağaranın içini bir anda

sarsıcı kahkahalarla doldurdu. Bir gerilla, tüfeğini temizlerken alayla güldü: *"Kendi geberen cenazelerini halka terörist diye yutturuyorlar herhalde!"* Oysa hakikat gün gibi ortadaydı; bunca fırtınaya, bombaya rağmen gerilladan tek bir kişinin bile burnu kanamamıştı. Gerilla, düşman medyasının bu sahte zafer haberleriyle halkın algısını nasıl yönetmek istediğini çok iyi biliyordu. Nöbetçiler ve pusu hatlarındaki koruyucular dışındaki herkes, bedenlerini uykunun o şefkatli kollarına bıraktı; zira çok iyi biliyorlardı ki gün ağarır ağarmaz o ölüm senfonisi yeniden başlayacaktı.

Öğleden sonra, Kobra helikopterleri gerilla mevzilerinin adeta burnunun ucuna kadar sokularak çılgınca bir indirme hareketına girişti. Ancak helikopterler, gerillanın roket menziline girmemek için fazla alçalmaya cesaret edemediğinden, özel tim askerleri metrelerce yükseklikten kendilerini acımasızca karın içine fırlatıyorlardı. Karaya ayak bastıkları an gerillanın çapraz ateşiyle sarsıldılar; bembeyaz düzlüğün ortasında kaçacak, sığınacak tek bir kaya parçası bile bulamamışlardı. Gerillalar, kayaların arkasından fırladıkları el bombalarıyla amansız bir yakın dövüş başlattı ve düşman ordusunun o günkü altıncı saldırı teşebbüsünü de kanla kırarak püsKürdmüş oldu.

Gözetleme kulesindeki bir gerilla, telsizden Kobraların altına monte edilmiş gelişmiş kameralarla tüm dağın çekiminin yapıldığını bildirdi. Akşam karanlığında yeniden radyonun başına üşüşüklerinde, dünkü yalanların devamı niteliğindeki o anonsu duydu: *"Önemli bir gücü kırılan terörist unsurların kısa süre içinde tamamen tasfiye edileceği, kahraman ordumuzun ise tek bir kayıp bile vermediği..."* ilan ediliyordu.

Ertesi günün şafağında, Botan'a açılan tüm stratejik dağ geçitlerinin ve vadilerin sömürgeci ordu tarafından tutulduğunu, bölgedeki asker sayısının bir gecede tam üç katına çıkarıldığını gördüler. Düşman, her doğan güneşle birlikte bir öncekinden daha muazzam bir askeri güçle üzerlerine çöküyor; fakat hiçbir sonuç alamadıkça öfkeden çılgına dönüyordu. Gerilla için bilerek tek bir kaçış koridoru açık bırakılmıştı: Metrelerce karla kaplı o dipsiz vadi... Bu, *"Mağaradan çıkın ve karın içinde donarak ölin"* demekti. Düşman hoparlörlerinden yükselen, *"Teslim olun!"* çağrıları dağın kayalıklarında yankılanıyordu. Merkez yönetimin (*Parti*) bu kış şartlarında kendilerine asla yardım ulaştırılamayacağını haykırarak, militanların içindeki o varoluşsal ümidi, direnme azmini kırmaya çalışıyorlardı.

Gerillanın elindeki mermiler ve roketler, eğer bu hızla giderse bir sonraki gün tamamen bitecekti. Üstelik yukarıdaki bu dar sığınağa taşıdıkları o kısıtlı erzak deposu da tükenmenin eşiğine gelmişti. Düşman baskısı ise her geçen saat daha da vahşileşiyordu. Gerilla Bölük Yönetimi, bu ölüm kalım çizgisinde nihai bir durum değerlendirmesi yapmak adına tüm yoldaşları mağaranın merkezinde topladı. Akıl ve askeri deha süzgecinden geçmiş en mantıklı kararı üretmek zorundaydılar. Alınan hayati karar net ve sarsıcıydı:

"Bir takım, bu gecenin zifiri karanlığından faydalanarak Zagroslar'dan Botan'a doğru gizli bir hat açmak üzere yola koyulacaktı. Önden giden bu grup, karda bir koridor açarak yolu temizleyecekti. Böylece güç ikiye bölünmüş olacaktı. Ertesi gün dağda kalan takım düşmanı oyalayarak çatışmayı sürdürecekti, önden gidenler ise operasyon çemberinin dışına sızacaktı. İkinci günün gecesinde ise geride kalan takım sessizce geri çekilerek öncü gruba katılacaktı."

Hava karardıktan sonra, tıpkı planlandığı gibi ilk takım Botan'ın o tekinsiz yollarına doğru sessizce karanlığın içinde kayboldu. İnanç kardeşlerinden, o can yoldaşlarından bu amansız kış ortasında ayrılmak her birinin yüreğine kurşun gibi otursa da; askeri mantığın bu zaferi getirecek yegane anahtar olduğunu çok iyi biliyorlardı. Ellerindeki küçük telsiz cihazlarıyla kesintisiz bir muhabere hattı kurmuşlardı; önden giden grubun Botan'a doğru o beyaz ölüm içindeki yürüyüşünü dakika dakika, nefeslerini tutarak takip ediyorlardı. Düşman ordusu, çemberden bir grubun sızdığını fark ettiği an dağın her yerinde kıyametin kopacağını çok iyi biliyorlardı; bu yüzden öncü timin gün ağarmadan evvel hedef sığınağa ulaşması hayati önem taşıyordu. Metrelerce yüksekliğe ulaşan bakir kar kütlelerini göğüsleriyle yararak yürümenin o barbarca zorluğunu her gerilla bizzat tecrübe ettiğinden, telsizdeki gecikmelere sükunetle anlam verebiliyorlardı. Nihayet beklenen müjde geldi: İlk grup, şafak sökmeden evvel hedeflenen saklı mağaraya salimen ulaşmıştı. Şimdi sıra geride kalanlardaydı. Bu gece onlar da çemberi yarıp yoldaşlarına kavuşacak ve hep birlikte Botan'ın kalbine akacaklardı. Ancak önce, önlerinde duran o koskoca, kanlı bir günün çatışmasını göğüslemek zorundaydılar.

Saat sabahın altısını gösterdiğinde, geride kalan takım mevzilerine doğru yürümeye başladı. Gökyüzü o kadar büyüleyici, dağlar o kadar muazzam bir dinginlikle kaplıydı ki... Letya, içindeki o insani saflıkla, bir anlığına tüm o namluların susmasını, dünyadaki bütün silahların ebediyen kör olmasını diledi. Başını göğe kaldırıp, o uçsuz bucaksız maviliğin içinde kaybolarak masum çocukluk hayallerine dalmak istiyordu. Ya da tüm bu cehennem boyunca üzerlerinde dönüp duran, kendilerini bir an bile yalnız bırakmayan o özgür atmacaların kanatlarına takılıp buralardan uçup

gitmeyi... Ama ne çare ki, şimdi ne yüzünde bir çocuk neşesinin o tatlı tebessümü vardı ne de gökyüzünün o tanrısal sakinliği yüreğindeydi. Ruhunu kuşatan tek bir gerçeklik vardı: Mermi, roket, havan ve top sesleri!

Letya, ömrünü ve gençliğini adadığı bu kavganın, o güzel geleceğe olan inancın sarsılmaz dirayetini ve kutsal ateşini ruhunun en derin zerrelerinde hissediyordu. Artık ne modern dünyanın o sahte vaatleri ne de ölümün ensesinde dolaşan o soğuk, tekinsiz nefesi onun umurundaydı. Günlerdir sömürgeci ordu, gerillanın o çelikten direncini ve savaş iradesini kırmak adına akla hayale gelmeyecek her türlü barbarlığı denemiş; fakat bu yüce dağların bağrında tek bir milim bile sonuç alamamıştı.

176

O gün, karın içine boydan boya derin hendekler ve tüneller kazdılar; bu gizli kar kanallarının ucu, ulaşılamaz derin bir uçurumun kenarına açılıyordu. Amaç, o kör noktayı tamamen kontrol altına almak ve uçurumdan sızabilecek olası bir düşman saldırısını oracıkta kırmaktı. Beyaz düzlükte deşifre olmamak, yerlerini ele vermemek adına gerilla tarihinin en titiz, en hayati hassasiyetini gösteriyorlardı. Öyle ki, dondurucu karın içinde saatlerce hareketsiz kalmaktan ötürü ayak parmaklarına ince, sızım sızım sızlayan o donma ağrıları saplandığında bile, yerleri belli olmasın diye en ufak bir kıpırdama ya da ısınma hamlesi yapamıyorlardı. Düşman piyadesi mesafeyi daraltıp iyice yakınlaşınca, gerilla mevzilerinden amansız bir B-7 roketatar atışı başlatıldı. Ne var ki, kar fırtınasının ortasında fırlatılan bu B-7 roketleri düşman hatlarında istenen tesiri yaratamadığı gibi, patlamanın yarattığı o muazzam geri tepme basıncı yüzünden mevzilerin üzerindeki tüm kar kütleleri militanların başından aşağı yığılıyor ve saklandıkları o gizli yuvaları düşman gözüne çınlıçplak deşifre ediyordu.

Saniyeler içinde, yerleri belli olan o karı dökülmüş çıplak siperlere doğru düşmanın ağır makineli silahları amansızca ölüm kusmaya başladı. Letya'nın hemen yanındaki siperde duran yoldaşı, mermi vızıltıları arasından bağıarak, "*Çabuk, başka bir kayanın arkasına geçmeliyiz!*" dedi; çünkü bulundukları yer tam bir hedef tahtasına dönmüştü. Tam kendilerini can havliyle devasa bir kaya bloğunun arkasına, o güvenli gölgeye fırlatırlarken; havada ısıklık çalan kör bir şarapnel parçası Letya'nın sağ bacağını biçti ve genç kadın acıyla yere yığıldı.

177

Bir gerilla olarak, geçmiş yıllarda da defalarca ölümün o soğuk kıyısından dönmüş, bedeninde derin yaralar taşımıştı. Fakat bu defaki yara çok daha derin, bacağındaki sızı çok daha amansızdı ve mevzideki diğer tüm yoldaşları o an düşman dalgalarını durdurmak için çılgınca tetik çekmekle meşguldü. Letya, bir askerin soğukkanlılığıyla bacağındaki yaranın ne kadar ölümcül olduğunu hızla tarttı; elindeki kısıtlı imkanlarla ilk acil müdahaleyi yapıp kanamayı durdurduktan sonra gözleriyle çevreyi taradı. Duruma ve coğrafyaya yeniden hakim olmak zorundaydı. Bu dondurucu dağ başında hayatta kalabilmek için acil bir sığınağa, suya ve en önemlisi donmaktan kurtulmak için ısınmaya ihtiyacı vardı; fakat her şeyden evvel diğer gerilla gruplarına yerini bildirecek, onlara yardım çağrısı niteliği taşıyacak bir işaret vermeliydi. Bu hayati dürtüyle, elleri titreyerek yanındaki çalı çırpıyı ateşledi ve bir duman kulesi yükseltti. Çok geçmeden, o kutsal dumanı gören onlarca gerilla birer dağ aslanı gibi o noktada toplandı; düşman birliklerini amansız bir karşı taarruzla bozguna uğrattıktan sonra Letya'yı ve diğer yaralı yoldaşları o ölümcül kısılcacın içinden çekip çıkardılar. Gecenin koyu karanlığı çökene dek o korunaklı kayalık sığınaktan dışarı çıkmadılar; telsiz vasıtasıyla öncü grupla

yeniden irtibat kurdular: *"Bu gece ne olursa olsun bize ulaşın, bu dağlardan çıkıp gidelim!"* diyorlardı.

Dolunayın ışığından mahrum, zifiri ve tekinsiz bir dağ gecesi başlamak üzereydi. Büyük yürüyüşün tüm hazırlıkları tamamlanmış, militanlar o kutlu hareket saatinin gelmesini sabırsızlıkla bekliyorlardı. Fakat Letya ve onunla birlikte ağır yaralanan diğer üç yoldaşın, bu dik patikalarda kendi ayakları üzerinde yürüyerek buradan ayrılması imkansızdı. Gün, yerini gecenin o dipsiz karanlığına bıraktığı an; günlerdir o omuz omuza savaştıkları kanlı mevzilerden ve o kutsal mağaradan gerillanın büyük bir kısmı sessizce süzülerek ayrıldı. Ayrılan her militanın içi, yeni bir bilinmeze doğru kanat açmanın o vahşi heyecanı ve nihai kurtuluşun o kutsal ümidiyle dolup taşmıştı. Tek bir kayıp bile vermeden yürüttükleri bu asırlık kuşatma savaşının, artık en son ve en tehlikeli virajındaydılar. Şimdi, sömürgeci düşmana bu dağların asıl sahibinin kim olduğunu gösteren yeni bir yenilgi tattırmanın tam zamanıydı.

178

Normal şartlarda sadece bir buçuk saat sürmesi gereken o kısa dağ yolunun, bu amansız kış şartlarında ve yaralılarla birlikte sabaha kadar süreceği gerçeği Letya'nın yüreğine sinsi bir korku salıyordu. Korkuyordu; zira bu dondurucu ayazda, açık arazide bu kadar uzun süre kalmak, tüm grubun beyaz ölümün (*donmanın*) kollarına teslim olması demekti. Telsizden, bölük komutanının o gergin ve kararlı sesi periyodik olarak yankılanıyordu: *"Çabuk olun yoldaşlar, tempoyu artırın!"* Ancak gerilla güçleri günlerin verdiği o amansız açlık ve savaş yorgunluğuyla tüm enerjilerini son damlasına kadar tükettiğinden, yürüyüş temposunda en ufak bir hızlanma sağlanamıyordu.

Botan yolunun o ıssız güzergahında, geçmiş yıllarda köylülerin yaylalardaki hayvanları için inşa ettiği tek tük taş ahırlar uzanıyordu. Dağın eteklerinde kurulu olan o eski emniyetli gerilla evlerinin ve sığınaklarının çoğu düşman operasyonlarıyla yerle yeksan edilmiş olsa da, bir kısmı hâlâ o fırtınaya direniyor, ayakta duruyordu. Gerilla, yaz aylarının o sıcak günlerinde buralara uğrar, serin gölgeliklerinde soluklanıp buz gibi akan çeşmelerinden kana kana içerdi. Şimdi ise gecenin o koyu, zifiri karanlığının içinde, her yanı beyaza boyanmış olan o tanıdık coğrafyayı teşhis etmekte, yollarını bulmakta bile akıllalmaz bir zorluk çekiyorlardı.

Birden, yürüyüş kolunun ön tarafında bir dalgalanma oldu; gruptan bir yoldaşın artık adım atmadığını, yere yığıldığını fısıldadılar. Gerilla komutanı hızla sıradan çıkıp Letya'nın yanına koştu. Genç kadın bütününü takatten düşmüş, göz kapakları ağırlaşmış bir halde sürekli uyumak istediğini fısıldıyordu. Bölük komutanı, Letya'nın o solgun yüzünü ellerinin arasına alarak sarsmaya çalıştı; burada durup dinlenmenin mutlak bir intihar olacağını, bu karın üzerinde uyumanın donarak ölmekle eş değer olduğunu ne kadar anlattıysa da Letya'nın bilinci kapanmak üzereydi; bacağındaki o amansız, zonklayan sızıdan başka dünyadaki hiçbir sesi işitmiyordu. Eğer biraz daha gecikirlerse, günün ağarmasıyla birlikte düşman avcı kolları yerlerini kolayca tespit edebilirdi. Kurtuluş yolunun bitimine çok az bir mesafe kalmıştı; fakat Letya ve diğer iki yaralı gerillanın durumu kritik eşiğe geldiğinden, komuta kademesi onları yol üzerindeki o yıkık dökük, terk edilmiş taş eve taşımak zorunda kaldı.

Saat sabahın altısını gösteriyordu. Zamanın o ağır çarkları dönerken Letya, sığındıkları o taş duvarların dibinde derin felsefî düşüncelere dalıp gidiyordu. Çok iyi biliyordu ki; eğer

ellerinde düşmanı püskürtecek yeterli cephaneleri olsaydı, o ilk kutsal mevzilerini, o yüce mağarayı asla terk etmeyecek, son mermilerine kadar orada savaşıyorlardı. Çünkü o zirvede hem düşmanın her adımını bir şahin gibi izleyebiliyorlar hem de savaşı yönlendiren o mutlak askeri inisiyatifte sahiptiler. Fakat şimdi, kapının önünde nöbet tutan yedi fedakar yoldaşın dışında, içerideki hiç kimsenin savaşıyor gücü kalmamıştı ve bu amansız çemberden nasıl kurtulacaklarına dair zihinlerinde tek bir berrak fikir bile yoktu. Zaman, ruhu ezen ağır bir silindir gibi geçiyordu.

Letya, ölümün o buz gibi soğuk elini ilk defa bu kadar yakından, teninde hissetmeye başlamıştı; fakat tuhaftır ki ölmek onu zerre kadar korkutmuyordu. Bu dağlarda kaç kez ölümün o vahşi soluğunu ensesinde duymuş, kaç kez kıvrak bir zekayla sömürgeci pusulardan sıyrılıp kaçmıştı... Ve kaç amansız çatışmada, o sırat köprüsünün tam ortasından yoldaşlarının omzunda geri dönmüştü. Bir yıllık gerilla tecrübesi askeri açıdan belki çok azdı; ama sanki göksel melekler onun üzerindeki o görünmez kanatlarını hiç eksik etmemişti. İçini asıl ürperten şey ölümün bizzat geleceği değil, bu gelişin zamansızlığı ve yarım kalmışlığıydı.

Letya, loş ahırın içinde yan yana yattığı diğer yoldaşlarının yüzlerine, gözlerinin içindeki o derin manaya bakıyordu durmadan; tuhaftır ki hiçbirinin çehresinde en ufak bir korku, pişmanlık ya da kuşku ifadesi yoktu. Birazdan, hiçbir savunma imkanlarının kalmadığı bu daracık, dökülen ahırın içinde sömürgeci bombalarıyla can vereceklerinden neredeyse emindi. Düşman çemberi son sınıra, kapının eşiğine kadar dayanmıştı. Sığındıkları bu coğrafi mevki, onlara kurtuluş için fazla bir şans tanımıyordu: Üst tarafları aşılmaz dik uçurumlar, alt tarafları ise düşman piyadesinin pusuya yattığı küçük vadilerle çevriliydi; geriye sadece

geldikleri o karlı patika ve aynı hızda ilerleyen dar bir koridor kalıyordu ki, o yol da sömürgeci ordu tarafından bütünüyle ablukaya alınmıştı. Bu çemberi yarmak, mucizeleri zorlamak demekti.

Komuta kademesi hızlıca yeni bir savunma düzeni geliştirdi. Ahırdaki arkadaşların büyük bir kısmı, zaten Zagroslar'ın o amansız patikalarında yıllarca gerilla savaşı yürütmüş, her biri birer savaş dehasına dönüşmüş yüksek tecrübeli militanlardı. Gerilla, elindeki son şarjörleri silahlara sürerek hazırlıklarını tamamladı ve kurtuluşun tek anahtarı olan havanın kararmasını inatla beklemeye koyuldu. Dışarıdaki yedi yiğit gerilla, o amansız çatışmayı tek bir adım bile geri atmadan akşama kadar sürdürdü ve üstün teknolojiyle donatılmış düşman birliklerine çok ağır kayıplar verdirdi.

181

Saat akşamın yedi buçuğunu gösteriyordu. Akşamın o koyu, asil karanlığı bu hırçın coğrafyayı ilk defa bu kadar şefkatle, bu kadar güzel kaplamış; dağların her yanını büyüleyici, mistik bir hava sarmıştı. Letya ve diğer yaralı yoldaşlar, bütün gün o kuytu ahırda uzanarak bedenlerini iyice dinlendirmiş, ruhlarını o nihai hesaplaşmaya hazırlamışlardı. Bu yüzden, dışarıdan gelen o özgürlük kokusuyla içleri kıpır kıpırdı.

İçindeki bu tarifi imkansız duygu saf bir sevinç miydi, yoksa ölümün eşiğindeki bir ruhun coşkusu mu, kendisi de bilmiyordu; fakat bu daracık, savunmasız taş hapishaneden kurtulacak olma düşüncesi, ruhunda inanılmaz bir yaşama arzusu yaratıyordu. Ölüm tehlikesi dışarıdaki o karlı yollarda ne kadar geçerliyse, bu ahırın dökülen duvarları arasında da o kadar kesindi. Aradaki tek ve muazzam fark şuydu: Birinde eli kolu bağlı, bir kurban gibi ecelini beklemek vardı; diğerinde ise silahın kabzasına sarılıp özgürlük ve kurtuluş

uğruna savaşıarak ölmek vardı. İşte tam da bu yüzden Letya, yüreğinde sözcüklere dökülmesi imkansız asil bir sevinç duyuyordu. Ne olursa olsun, bu gecenin sonunda ya Botan'ın o vaat edilmiş topraklarına ayak basacak ya da bu dağların tarihine altın harflerle kazınarak ebedi kurtuluşa erecekti.

Dağların o vahşi, acımasız kucağında hayatta kalabilmek ve yaşamın o pamuk ipliğine bağlı dengesini sürdürebilmek için ateş, gerilla adeta tanrısal bir role sahipti. Geceleri amansızca saldıran sivrisinek bulutlarından ve etlerini oyan haşerelelerden, ancak harlı bir ateşin o koruyucu, keskin dumanı sayesinde korunabiliyorlardı. Ne var ki, sömürgeci ordunun gözetleme kuleleri ve termal kameraları altındayken ateş yakmak, mutlak bir askeri mecburiyet olmadıkça kesinlikle yasaktı. Fakat gerilla, doğanın dilini çözmüştü; düşmana yerini belli etmeyecek o sihirli, dumansız ateşi nasıl yakacağını çok iyi bilirdi. Şimdi, o yıkık dökük taş ahırın loşluğunda, Letya ile birlikte üç yaralı ve dokuz sağlam gerilla, o saklı ateşin etrafında kenetlenerek sıcak bir halka kurmuştu; birbirlerine eski dağ hikayeleri, fıkralar anlatıyor, barut kokulu sürgünlüklerine sıcak birer tebessüm sığdırıyorlardı.

Doğanın o acımasız kanunları geçerliydi bu yüksek zirvelerde: Toprağın bağrında sürünen böcekler haricinde, pençesi ya da kanadı olan neredeyse her canlı birer rızka dönüşebiliyordu. Avlanan hayvanların etleri, odun dumanında tütsülenerek veya güneşin altında kurutulularak, çürümeden, aylarca birer lojistik kalkan gibi muhafaza edilirdi. Üstelik gecenin zifirinde pusuda bekleyen vahşi hayvan saldırılarına karşı da ateş, sığınılacak yegane caydırıcı unsuru.

Letya ve yoldaşları, geçmişin o kıtlık günlerinde kaç kez yılan etiyle karınlarını doyurmak zorunda kalmışlardı; fakat bu amansız kış ortasında, donmuş dağlarda bir yılan yuvası bulabilmek imkansıza yakındı. O dönemlerde yakaladıkları yılanların zehir taşıyan kafa kısmından ve kuyruğundan birer karış kesip atarlar, ardından kalan gövdenin derisini bir tulum gibi yüzerek bembeyaz eti kor ateşin üzerinde diğer etler gibi pişirir, açlıklarını bastırırlardı.

Bu yaban hayatının en lezzetli, en kıymetli nimetlerinden biri de şüphesiz kaplumbağaydı. Gerilla, avladığı kaplumbağanın kafasını, ön kollarını ve arka ayaklarından birini ustalıklarla keserdi. Ardından hayatta kalan o tek arka ayağından yüksek bir ağaç dalına asarak, gövdesindeki tüm kanın süzülmesi için yaklaşık iki saat boyunca sabırla beklerlerdi. Kan tamamen akıp gittiğinde, hayvanı sert kabuğuyla birlikte doğrudan ateşin korları arasına gömerlerdi. Bir saatin ardından, ateşin bağırından çıkarılan o kömürleşmiş kabuklar taşlarla kırılır ve içinden çıkan lokma gibi pişmiş et, iştahla yenirdi.

Sığındıkları ahırın nemli köşelerinde, tekinsiz mantarlar baş vermişti. Gerilla botaniğine göre; genellikle pastel renkli, şapkalarının üzerinde tekinsiz bir toz tabakası barındıran ince saplı mantarlar ölümcül birer zehirdi. Bunların yerine, toprağa sıkıca tutunan kalın saplı, burunlarına hoş kokular çalınan, mat renkli ve en önemlisi içinde küçük kurtların yaşadığı mantarlar, doğanın güvenli birer ikramı olarak toplanıp yeniyordu.

Dağda bilinen şifalı bitkiler zaten günlük katıklarıydı; fakat kışın o beyaz kefeni altında tek bir yeşil yaprak bulmak bile bir mucizeydi. Eğer karşılırlarına çıkan bir otun zehirli olup olmadığından emin değillerse, dağ kuralı işlerdi: Üzerinde ayva tüyleri bulunmayan, kökünde yumrulu meyveler

barındırmayan, yaprakları incecik ve narin olmayan, koptuğunda ise içinden süt gibi beyaz bir sıvı salgılamayan bitkiler öncelikli olarak seçilirdi. Gerilla, bu gizemli bitkileri midelerine indirmeden evvel, tenlerinin en yumuşak, en hassas bölgesine sürerek ilk testi yapardı. Eğer deride herhangi bir kaşıntı ya da kızarıklık baş göstermezse, bu kez bitkiyi dudaklarına değdirirlerdi. Bir süre bekledikten sonra vücut reaksiyon vermezse, küçük bir parçayı ağızlarında çiğner ama yutmazlardı. Bu aşamada da olumsuz bir etkiyle karşılaşmazlarsa, nihayet küçük bir lokmayı midelerine gönderirlerdi. Şayet midede bir kramp ya da bulantı uyanmazsa, bir süre daha bekledikten sonra o yaban otu bütünüyle sofraya dahil edilirdi.

Kuşatmanın ve açlığın nefesi enselerindeydi. İki yiğit gerilla, üzerlerindeki kirli parkaları çıkarıp yerel köylülerin o eski çoban giysilerine büründüler ve dağın tam karşısında sömürgeci askerlerin gölgesindeki köylere ekmek aramaya çıktılar. Tam dört saat süren o gerilim dolu bekleyişin ardından, sırtlarında köylülerin fedakarlıkla topladığı taze bir torba ekmek ve bir kalıp otlu peynirle ahıra geri döndüler. Bu amansız kış ortasında yiyecek bir lokma bulabilmek, ahırdaki tüm yoldaşları derin bir sevince, adeta bayram havasına boğmuştu.

Letya ve arkadaşları, bu köhne ahırın soğuk taş duvarları arasında, ölümle burun buruna tam dört hafta boyunca akıllalmaz, çok zor şartlar altında direndiler. Nihayet yaraları kabuk bağlayıp fırtına dindiğinde, dondurucu karı yarararak, yavaş ve temkinli adımlarla Botan'daki Ana Karargâha ulaşmayı başardılar.

Karargâhın o güvenli sığınağına adım atar atmaz, dev kazanlarda eritilen karların sıcak suyuyla ayların kirini

üzerlerinden söküp attılar. Cephe doktoru, Letya'nın ve diğer yaralıların iltihap kaplamış yaralarını büyük bir şefkatle temizleyip pansuman etti. Sıcak askeri eylemlerde yer alan ve dağların eteklerindeki köyleri gece gündüz karış karış gezen eylem gerillaları, bazen iki üç ay boyunca sıcak bir banyonun yüzünü bile göremezlerdi. Kış aylarında zaten o dondurucu ayaz yüzünden yıkanabilmek neredeyse imkansız bir intihardı. Ancak yaz ayları geldiğinde, gürül gürül akan bir dağ akarsuyu ya da saklı bir göl bulduklarında, askeri durum da elverişliyse kendilerini o serin sulara bırakıp arınabilirlerdi.

Karargâhtaki sabit birimlerde çalışan bazı gerillalar ise en azından ayda bir kez yıkanma imkanına sahipti; her sabah ve akşam, dağ şartlarında diş macunu yerine geçen beyaz kaya tuzuyla dişlerini titizlikle fırçalarlardı. Doğanın bağrında tuvalet ihtiyaçlarını giderdiklerinde; temizlenmek için kışın bembeyaz karları, yazın ve diğer mevsimlerde ise ağaç yapraklarını ya da taze otları kullanırlardı. Aslında lojistik hatların kesiştiği Ana Karargâhta tuvalet kâğıdından diş macununa kadar şehir hayatına dair her türlü malzeme mevcuttu. Fakat Letya'nın grubu daimi bir eylem gücü olduğundan, sıcak savaş hatlarından başlarını kaldırıp bu ana üsse ancak üç ayda, bazen de altı ayda bir uğrayabiliyorlardı.

Şimdi ise Letya, altındaki modern tren rayların üzerinde büyük bir hızla ilerlerken, dağlardaki o barut ve kan kokulu anılarına öyle derin, öyle amansız dalmıştı ki... Tam uykunun o şefkatli kollarına teslim olmak üzereyken, cebindeki telefonun keskin titretmesiyle ve Vincent'tan gelen bir kısa mesajla (*sms*) yerinde irkildi.

Vincent mesajında şöyle yazmıştı:

"Hayallere dalıp gitmem ben sevgilim, çünkü benim bu dünyadaki tek hayalim sensin! Başka hiçbir şey istemem bu hayattan, çünkü tek istediğim, tek varlığım sensin..."

Letya, parmakları ekranda gezinirken içindeki o dağ esintisiyle şu satırları döküldü:

"Bugün de, yarın da, zamanın bittiği yerde de yüreğin kadar yanındayım. Kendini ne zaman kimsesiz ve yalnız hissedersen, elini sol göğsünün üzerine, yüreğine koy... Ben hep oradayım, tam içindeyim!"

186

25. Bölüm

Letya'yı saat tam 14:00'te, Vincent istasyonun o kalabalık peronunda karşılamıştı. İki sevgili hasretle kucaklaşıp önce Vincent'in dairesine geçmişler, ardından vaktin akşama evrilmesiyle birlikte Letya kendi evinin yolunu tutmuştu.

Letya, Frankfurt'un o gökdelenli silüetinden döndüğünde, ev arkadaşı Ophelia da New York'un o çılgın ritminden henüz yeni ayak basmıştı eve. O kısa, simsiyah saçlarını radikal bir kararla parlak bir yeşile boyatmış, adeta bambaşka bir kadına, marjinal bir karaktere bürünmüştü.

O günlerde Berlin'in kültürel atmosferinde prestijli bir Kürd Film Festivali düzenleniyordu. Evin diğer neşesi Miyu, Letya'nın gözlerinin içine bakarak, "Benimle bu akşam sinemaya gelip bir Kürd filmine bakar mısın?" diye sorunca, Letya geçmişinin o silinmez izleriyle hiç düşünmeden, "Büyük bir zevkle," diye fısıldadı. Ophelia'nın yetiştirmesi gereken acil işleri olduğundan bu davete icabet edemedi;

odasına doğru adımlarken arkasından, "Geldiğinizde bana tüm detaylarıyla anlatırsınız!" diyerek kapısını kapattı.

Letya ve Miyu, saat 20:30 seansında, sinema dünyasının saygın isimlerinden Samira Makhmalbaf'ın ödüllü şaheseri "*Textê Reş*" (Kara Tahta) filmini izlediler. Salondan çıktıklarında içlerinde biriken o ağır entelektüel yükü, Morena adındaki popüler bir bara geçip film üzerine derin bir sohbeta daldılar.

187

Textê Reş, Halepçe katliamının o karanlık döneminde, 1980-87 yıllarındaki kanlı İran-İrak savaşı sırasında Saddam Hüseyin diktatörlüğünün gaz bombalarından kaçarak İran'a sığınan ve şimdilerde yasal olmayan tehlikeli yollarla, sarp dağları aşarak kendi topraklarına dönmeye çalışan Kürd mültecilerin dramını konu ediyordu. Bir idealist öğretmenin, sırtına bağladığı devasa kara tahtasıyla dağ taş demeden gezip mermi sesleri arasında çocuklara harfleri, okumayı öğretmeye çalışması, Kürd halkının tarihsel trajedisini tüm çıplaklığıyla gözler önüne seriyordu.

Bölgede yakın zamanda yaşanmış o kirli savaşların yarattığı sosyolojik ve fiziksel yıkım, filmin her karesinde, her feryadında kendini hissettiriyordu. Öğretmenlerin sırtlarında adeta bir haç gibi taşıdıkları o ağır kara tahtaların tek işlevi, göçebe öğrencilere ders anlatmak değildi; bu tahtalar aynı zamanda o vahşi coğrafyanın havan topları altında birer çelik kalkan, yaralıları taşımak için birer sedye ve ölüm anında birer sığınak görevi üstleniyordu. Film, 2000 yılında Cannes Film Festivali'nde büyük jüri ödülüne layık görülmüştü. Kürd kadın yönetmen Samira Makhmalbaf bu muazzam ödülü kucakladığında henüz yirmi yaşının baharındaydı. Miyu, filmin sarsıcı gerçekliği karşısında adeta büyülenmiş,

insanlığın böylesi ilkel bir barbarlığı ve acıyı hâlâ bu dünyada yaşıyor oluşuna şaşırıp kalmıştı.

Letya ve Miyu, Morena Bar'ın önündeki kaldırıma atılmış masalardan birinde oturmuş, gecenin serinliğinde Kürd halkının makus talihi üzerine konuşurlarken; Miyu'nun hemen yanı başındaki masada oturan, otuz yaşlarında, son derece şık giyimli, uzun boylu ve sarışın bir Alman herif kabaca söze karıştı. Gözlerinde ırkçı bir nefretle, doğrudan iki kadının oturduğu yöne doğru yüksek sesle bağırdı:

188

"Bana kalırsa Kürdlerin hepsini o toplama kamplarındaki gaz odalarında yakmak gerekir!"

Bu faşizan cümle barda buz gibi bir hava estirdi. Miyu, adeta bir şimşek gibi yerinden fırladı ve cümlenin yankısı bitmeden adamın suratına okkalı, sarsıcı bir şamar indirdi. Adam neye uğradığını anlayamadı; yanağını tutarak şaşkınlık ve korku içinde kalakaldı. O an sokaktaki tüm bu sahneye tanıklık eden iriyarı barmen, tezgahın arkasından bir ok gibi fırlayarak dışarı çıktı; ırkçı adamı yakasından tuttuğu gibi Morena Bar'ın sınırlarından dışarı fırlatıp attı.

Miyu, elleri hâlâ titrerken Letya'ya döndü ve "İşte böyle!" dedi öfkeyle, "Bu konfor düşkününü herifler için lüks arabaları, kusursuz otobanları ve faşizan polisleri hayattaki her şeyden daha önemlidir. Bu asalaklar, Türk devleti gibi barbarları sırf ekonomik çıkarları için destekledikleri yetmiyormuş gibi, bir de onları en modern silahlarla donatıyorlar. Ezilen insanlar haklarını arayıp bunları protesto ettiğinde de işte böyle domuzlaşıyorlar!"

Avrupa'nın göbeğinde bir Alman'ın Kürdlere karşı böylesine ilkel, soykırımcı bir nefret beslemesine tanık olan Letya,

derin bir şok dalgası yaşıyordu; fakat yine de yoldaşını teselli etmek adına sükunetini korumaya çalıştı. Miyu'nun omzuna dokunarak, "Adam zaten akıl hastası, zavallı bir manyağın teki," dedi sakın bir tonla, "Hiç boşuna kafana takıp o güzel moralini bozma. Alman halkının büyük bir çoğunluğu Kürdlerin özgürlük mücadelesiyle dayanışma içindedir. Fakat Avrupa'da bu tür olumsuz faşizan tepkilerin doğmasına, maalesef Almanya'daki bazı radikal Kürd grupların akıllalmaz, kör eylemleri yol açtı. Kürdlerin, Kürdistan sınırları dışında, Avrupa metropollerinde şiddete başvurmaları stratejik olarak çok büyük bir yanlıştı. Bak işte; Alman polisi-ne saldırmak, otobanları barikatlarla işgal etmek, sivil arabaları ateşe vermek Kürd diplomasisine hiç de yarar sağlamadı. Kürdler; İran, Irak, Suriye ve Türkiye'nin metropollerini dışında—yani illegal savaş sahası olan Kürdistan haricinde—dünyanın hiçbir uygar yerinde asla şiddet yöntemine başvurmamalıydılar," dedi. Miyu ise yalnızca, "Haklısın," diye karşılık verdi.

Letya arkasına yaslanıp derin bir felsefi iç çektikten sonra sözlerini şöyle sürdürdü:

"Doğrusu, Kürdistan'ın hiçbir kutsal karışında savaş olmasın, tek bir can yanmasın... Eğer ille de bir savaş verilecekse, bu savaş sömürgeci devletlerin kendi konforlu metropollerinde patlak versin, onlara o zalim hayatı zehir etsin! Aslında birer insan olarak her türlü savaşa, kana ve baruta kökten karşı çıkmak gerekir. Fakat bazen, varlığını koruyabilmek için savaşmak kaçınılmaz bir tarihi zorunluluk eylemine dönüşüyor. Savaşın, ezilenler için hayati bir caydırıcı gücü olduğunu da teslim etmek gerekir. Çünkü Orta Doğu'daki sömürgeci ülkelerin hiçbir askeri diktatörlüğü, işgal ettikleri Kürd topraklarından kendi rızalarıyla, centilmence geri çekilmezler. Kürdler bu dağlarda savaşmaya resmen mecbur

bırakılıyorlar; yoksa yeryüzünde hiçbir Kürd kan dökmek istemez. Savaşın o kahredici acılarını, yetimliğini ve yıkımını dünyada herkesten çok Kürd halkı bilir."

Miyu, bardağını masaya bırakarak, "Buna tüm kalbimle inanıyorum," dedi ve gözlerini kısarak ekledi: "Kürdler davalarında sonuna kadar haklılar, buna şüphe yok. Ama bu izlediğimiz filmde de gördüğümüz üzere, tarih boyunca çok ezilmiş, çok geri bırakılmış ve yalnızlaştırılmışlar. Modern dünyada sadece haklı olmak ne yazık ki yetmiyor Letya; aynı zamanda askeri ve ekonomik olarak güçlü olmak gerekiyor. Kürdlere akıl vermek haddime değil ama senin sayende yaptığım o derin okumalara ve araştırmalara göre, Kürdlerin nihai bir başarı sağlaması için Orta Doğu denkleminde kesinlikle göz ardı edilemeyecek politik, küresel bir güç odağı haline gelmeleri şart. Öyle ki Batı dünyası, sömürgeci barbar devletlerden elde ettiği çıkarı eğer Kürdler üzerinden devşirebilirse, ancak o zaman Kürdlere resmi olarak yardım eli uzatır. Geçen gün internette Kürdistan haritasını inceledim; ülkenin dört bir yanı tam bir kurtlar sofrası gibi düşman rejimlerle çevrili. Dünyada Kürdleri diplomatik olarak destekleyen tek bir resmi devlet olmadığı gibi, o düşman devletler Kürdlerin içindeki bazı ilkel grupları devşirip yine Kürdlere karşı kirli bir silah gibi kullanıyorlar. Üstelik Kürd siyasetinde onlarca parça, parti ve fraksiyon var. Sadece tek bir örgütün ya da partinin radikal eylemini bütün bir halkın karakterine mal etmek tam bir aptallıktır. Biz bugün 'Bütün Almanlar Nazi'dir' ya da 'Bütün Ruslar acımasız komünisttir' diyebilir miyiz? Kültürlü bir insanın burada net bir ayırt etme bilincine sahip olması gerekmez mi?"

Letya, Miyu'nun bu haklı isyanı karşısında acıyla gülümsedi: "Çok haklısın Miyu! Maalesef Kürd halkının tarih boyunca

yakasını bırakmayan en büyük kamburu, o sinsi iç ihanetlerdir. Hayat, ülkesine ihanet eden o satılmışlar için lüks içinde geçen bir komediden ibaretken; o ihanete uğrayan mazlum halk için tam bir kanlı trajedidir."

Miyu, entelektüel bir vurguyla söze devam etti: "Vatana ihanet, en yalın tanımıyla kendi ülkesinin ve halkının çıkarlarına darbe vuran, düşman istihbaratlarına ve sömürgeci devletlere uşaklık eden kişi, kurum ya da örgütlerdir. Benim öğrendiğim kadarıyla Kürdlerin tarihinde bu kahredici tablodan fazlasıyla var. Ayrıca, Türk devletine karşı dağlarda yürütülen bu gerilla savaşının da uzun vadede Kürd halkına gerçek anlamda hizmet edip etmediğinden emin değilim. Çünkü bu amansız savaşta ölenlerin, evleri yakılanların büyük çoğunluğu yine Kürd köylüleri. Türk devleti, dağdaki gerillayı faşizan bir bahane olarak öne sürüp aslında topyekün bir halkın kökünü kazımak, onları coğrafyalarından silmek istiyor."

191

Letya, derin bir nefes alarak yoldaşının bu çarpıcı tespitini yanıtladı: "Aslında 'ihanet' virüsü sadece Kürdlere özgü bir lanet değildir, dünya tarihindeki birçok mazlum halkta da görülmüştür. Fakat trajik olan şu ki; bazı Kürdler, kendilerini ezen sömürgeci devletlerin sınırlarına ve bayraklarına kölece bir saygı duyup onlar için sadakatle çalışırken; o zalim sistemlerde bakan, öğretmen, bürokrat, hatta cumhurbaşkanı bile olabilirken, kendi halkının bağımsızlığına ve ulusal devletine ne yazık ki en büyük düşman kesiliyorlar. Öte yandan, asimilasyon öyle bir boyuta ulaşmış ki, milyonlarca Kürd halen Kürdistan'ın haritadaki yerini bile bilmiyor, en temel ulusal bilinçten yoksun birer köle gibi yaşıyorlar.

Gerilla savaşına gelecek olursak: Bence bu amansız direnişin tarihsel özü ve felsefesi sonuna kadar doğrudur; fakat senin

şu tespiti de derinden katılıyorum: Türk militarizmi, dağdaki gerillayı bahane ederek aslında o meşhur benzetmedeki gibi; balığı yakalamak adına koca bir denizi kurutmaya çalışıyor. Son yirmi yılda beş binden fazla Kürd köyümüz haritadan silindi, yakıldı, yıkıldı; dört milyondan fazla insan kadim topraklarından, köklerinden kopararak asimile edilmek üzere Türk metropollerinin o varoşlarına, ucuz iş gücü olarak sürüldü. Coğrafyamızda taş üstünde taş bırakılmadı... Kürdlerin bu topraklarda çekmediği acı, görmediği zulüm kalmadı."

Miyu, masadaki sessizliği bozarak, "Anlaşılan o ki, Kürdlerin özgürlük yürüyüşü akıllalmaz derecede engeli ve zorlu!" dedikten sonra masadan kalktı, hesabı ödedi. Yüzüne muzip bir tebessüm kondurarak, "Eee, o zaman ne duruyoruz, biz de mi dağlara çıkıp gerillaya katılsak ne yapsak?" deyince, iki arkadaş birbirlerinin gözlerinin içine bakarak sokak ortasında sesli bir kahkaha attılar.

O an Letya'nın boğazına bir hıçkırık gelip düğümlendi; Miyu'nun gözlerine bakıp, *"Ben zaten o dağlarda tam beş yıl boyunca gerillaydım,"* demeyi derinden arzuladı. Fakat sonra içindeki o tecrübeli ses, *"Zaten anlatsan da inanamaz, bu modern dünyanın akli bunu kavrayamaz"* diyerek onu durdurdu. Hem sonra, Avrupa'da mülteci olarak gizlendiği bu yeni kimliğini korumak zorundaydı. Anadolu'nun o kadim sözü yankılandı hafızasında: *'Söyleme sırrını dostuna, dostunun da dostu var; gün gelir saman doldururlar postuna...'* Kendi içine çekildi ve iki arkadaş sessizce metronun o loş ışıklı merdivenlerine doğru yürümeye başladılar.

Aslında Miyu da yürürken Letya'ya, geçen yıl Basel'de başından geçen sarsıcı bir olayı anlatmayı planlıyordu; fakat

Letya'nın zaten yaralı olan yüreğini daha fazla kanatmamak adına son anda vazgeçti.

Miyu, geçen yılın Noel tatilinde, İsviçre'nin Basel kentindeki yakın bir arkadaşını ziyarete gitmişti. Gece yarısı şehrin sokaklarında dolaşırken, sokak lambalarının neredeyse hiç yanmadığı, alabildiğine karanlık ve tekinsiz bir ara sokaktan geçmişlerdi. O esnada karşı istikametten yürüyen şımarık, Avrupalı bir grup genç aristokrat da oradan geçiyordu. Aralarından bir herif, sokağın karanlığıyla alay ederek kahkahalarla şöyle kusmuştu sözlerini:

193

"Yahu bu sokak ne kadar da zifiri karanlık... Şuradan birkaç Kürd geçse de kendilerini yakıverseler, sokak biraz aydınlansa bari!"

Miyu bunu işittiğinde kulaklarına inanamamış, beyninden vurulmuşa dönmüştü; fakat elinden ne gelirdi ki? Avrupalıydı bunlar... Kürdlerin o yüzyıllardır göğüs kafesinde taşıdıkları ağır acılardan, trajedilerden zerre kadar anladıkları yoktu ve Kürd halkının varlığı ya da yokluğu onların o bencil dünyalarında küçük bir teferruat bile değildi. Bırakalım insanlık adına bir empati kurmayı, bu modern kölelerin Kürdlerin özgürleşmesinden elde edebilecekleri hiçbir kapitalist çıkarları yoktu. Çıkarları yoksa, ne diye durduk yere Kürdleri destekleyeceklerdi ki?

Hadi çıkarlarını geçtik, insanlık adına bari küçücük bir vicdan kırıntısı taşısalarsa... Ama ne gezer modern Batı insanında o asil vicdan! Batı medeniyetinde neredeyse herkes; kadın-erkek ilişkilerinin o sığ şehvetine, para-pul hesaplarına, mülkiyet çılgınlığına ve kapitalist kariyer basamaklarına ruhlarını satmış durumdaydı.

Gecenin çok geç bir saatinde nihayet eve varan Miyu ve Letya, mutfağın loş ışığında kahve içen Ophelia ile karşılaştılar. Morena Bar'da o ırkçı Almanla yaşadıkları o gerilimli arbedeyi tüm sıcağıyla Ophelia'ya aktardılar. Ophelia, yeşil saçlarını geriye doğru savurarak öfkeyle homurdandı: "Ben sizin yerinizde olsaydım, o aşağılık göt verenin doğrudan suratının ortasına tükürürdüm! Ama Miyu'nun o asil şamarı da hiç fena olmamış, elleri dert görmesin!" dedikten sonra günün yorgunluğuyla herkes kendi odasının sessizliğine çekildi.

Letya, odasına girip kapıyı kilitledikten sonra kendini yatağın soğuk çarşaflarına bıraktı; fakat beyninin içinde dönen o fırtınalar yüzünden bir türlü uyku tutmuyordu. Kürd halkı o Alman herife, o batı dünyasına ne yapmıştı ki, adam Kürdlerin Nazi kamplarındaki gaz odalarında vahşice yakılmasını bu kadar fütursuzca arzulayabiliyordu? Sonra durup karanlığı izledi; örgütün gerçekten de Türkiye, İran, Irak ve Suriye sınırları dışındaki o sivil topraklarda, Avrupa'nın göbeğinde şiddet eylemlerine başvurması, Almanların otobanlarını barikatlarla kapatması, polisle çatışması çok büyük bir stratejik intihardı. Besbelli ki bu hoyrat davranışlar, Kürdlerin Batı kamuoyundaki o haklı, mazlum itibarını derinden zedelemiş, ayaklar altına almıştı.

Ardından, halkının sesini dünyaya duyurabilmek adına bedenlerini birer meşale gibi ateşe veren, meydanlarda cayır cayır yanan o genç gerillaları düşündü. Hangi konfor düşkünü, bencil Avrupalı kendini o alevlerin içindeki bedenlerin yerine koyacak ve onların ruhlarındaki o devasa acıyı anlayabilecekti? Sonra kendi kendine acıyla fısıldadı: "*Bir Avrupalı bunu neden yapsın ki?*" Sıradan Kürdler, Kuzey Amerika yerlileri ya da Sri Lanka'daki Tamillerin trajedisi hakkında ne kadar bilgiye sahipseler; kendi

rahatının, tatilinin ve sigortasının peşinde koşan Avrupalı burjuvalar da Kürdler hakkında ancak o kadar kısıntı bilgiye sahiptiler. Alman hükümeti Türklere o ölümcül silahları satmasa, İngilizlerin ya da Fransızların o kirli pazara üşüşeceği gün gibi ortadaydı. Türkiye bir NATO üyesiydi ve eğer Batı'nın o devasa askeri, teknolojik ve ekonomik yardımları olmasaydı, o faşizan sistem şimdiye kadar çoktan yerle yeksan olur, ayakta kalamazdı. Türkiye'deki o oligarşik, ırkçı devleti parasıyla besleyen, en modern ölüm silahlarıyla donatan bizzat ABD ve Avrupa'nın ta kendisiydi. Ama ne olursa olsun, demokratik kazanımlara sahip ülkelerde, demokratik ve diplomatik yollarla entelektüel bir mücadele yürütmek her zaman en doğru seçenektir. Öte yandan, insan bazı Batılıların o kibirli, aşılmaz cehaletine karşı ne yapabilirdi ki?

Letya, yatakta sırtüstü uzanmış tavanı seyrederken; memlekette bıraktığı sevgili annesini, dağda yitirdiği yoldaşı Afşan'ı, gerilladaki o kan ve barut kokulu kutsal yaşamını, Vincent'ın o sıcak sevgisini, Ophelia ve Miyu'nun dostluğunu, Morena Bar'da kendilerini gaz odalarına layık gören o faşist Alman herifi ve Berlin'in bu çılgın kulüplerinde, okul sıralarında tanıdığı o rengarenk, bambaşka dünyaların insanlarını düşündükçe iç dünyasında adeta kıyamet fırtınaları kopuyordu. Ama ne yapacaktı, kime, hangi gerçeği, nasıl bir dille anlatacaktı?

Dünya dediğimiz bu gezegen, şu sonsuz ve koca evren boşluğunda küçük bir toz noktasından bile daha zavallı, küçücük bir yerdi. Kim bilir uzayın o bilinmez derinliklerinde daha kaç bin tane böyle dünya, daha ne tür gizemli yaratıklar ve yaşamlar vardı...

Ama insan sormadan edemiyordu: Bu 'dünya' denilen küçük mavi gezegende, bari insanoğlu birbirini boğazlamadan, barış ve huzur içerisinde kardeşçe yaşasaydı ne olurdu sanki? Kim çizmişti insanlar arasına o sinsi, aşılmaz sınır çizgilerini, o mayınlı tel örgüleri? Kim yaratmıştı kutsal birer zenginlik olması gerekirken birer düşmanlık vesilesine dönüştürülen bu yüzlerce dili, kültürü? Hepimiz nihayetinde aynı gökyüzünün altında soluk alıp veren, aynı gezegenin çocukları değil miydik? Neden dünyanın o muazzam zenginliklerini, ekmeğini ve suyunu eşitçe, adaletle paylaşamıyorduk?

Eğer Letya, acının coğrafyasında bir Kürd kadını olarak değil de, Berlin'in göbeğinde bir Alman olarak dünyaya gözlerini açsaydı; onun da babasıyla, annesiyle ya da bir kadın olmaktan, dahası bir Kürd olmaktan kaynaklanan böyle varoluşsal trajedileri, kimlik problemleri olur muydu? Bak işte, oda arkadaşları Miyu ve Ophelia istedikleri çılgın tarzda giyinip kuşanıyor, canlarının çektiği gibi özgürce yaşıyorlardı; ne aileleriyle ne de muhafazakar toplum baskısıyla bu nedenden dolayı en ufak bir sorun yaşamıyorlardı. Eğer Doğu'nun o bağnaz inançlarına göre, Batı'da yaşayan milyonlarca insan sırf domuz eti yedikleri, sokaklarda yarı çıplak gezebildikleri ya da hayatları boyunca özgürce partner değiştirebildikleri için doğrudan cehennemin dibine gideceklerse; kendisi neden bu güzel, dürüst insanlarla birlikte o cehenneme gitmesindi ki? Onlar da tıpkı Kürdler gibi etten, kemikten ve kutsal bir ruhtan yaratılmış insan evlatları değil midiler?

Saat gecenin ikisine doğru ağır adımlarla ilerliyordu; fakat uyku Letya'nın göz süzgecine bir türlü uğramıyor, genç kadın yatakta bir o yana bir bu yana dönüp duruyordu. İnsan doğasının biyolojik ve psikolojik olarak monogamiye mi (*tekeşlilik*), yoksa poligamiye mi (*çokeşlilik*) yatkın olduğunu

kesin olarak bilmiyordu. Bazı şanslı çiftler vardı ki, daha çocuk yaşlarda, mahalle aralarında tanışır, ergenlik çağında sevdâ ile evlenirler ve ömür boyu aynı yastıkta kocayarak beraber yaşarlardı. Bazıları ise hayatları boyunca bir partnerden diğerine savrulur, evlilik prangasına vurulmadan, bazen sadece aşktan çocuk yaparak özgürce yaşarlardı. Bu tür bir liberal yaşam biçimi, daha çok bireyselliğin kutsandığı modern Batı toplumlarının dokusunda vardı.

Nüfusunun ezici çoğunluğu Müslüman olan muhafazakar Kürd toplumunda ise evlilikler; bazen çocuk yaşta anne babaların kararıyla, bazen de ilk gençliğin o toy ergenlik çağında törelerle gerçekleşirdi. Geleneksel Kürd toplumunda kadınlar ve erkekler arasında Batı dünyasındaki gibi flörte dayalı, özgür bir arkadaşlık iklimi asla barınmazdı. Çünkü İslam kültürü, evlilik dışı gelişen her türlü gayrimeşru kadın-erkek ilişkisini en büyük günahlardan, zina sayarak; bu tip insani hareket ve davranışlara kırbaç, sopa ve hatta taşlayarak öldürme (*recm*) gibi vahşi, şiddetli cezalar öngörmüştü. Bu tür yasak ilişkilerin faillerine toplum da her zaman hor, hakir ve nefret dolu gözlerle bakmış, onların sosyal hayattan tamamen dışlanmalarını mutlak bir kural olarak telkin etmişti.

İslam toplumu; 'namus' ve 'ırz' mefhumlarına, ne pahasına olursa olsun kanla korunması gereken kutsal birer 'tabu' nazarıyla bakardı. Bu hususta doğabilecek herhangi bir modern münakaşayı ya da esnemeyi asla kabul etmezdi. Bir Müslüman erkek, ailesinin ırzını ve namusunu koruma uğrunda, tüm malını ve tatlı canını gözünü kırpmadan feda etmeyi, herhangi bir özür ve bahaneye yer vermeksizin dini bir vecibe olarak görürdü.

Üstelik İslam toplumu; kadın ve erkek ilişkilerine sadece cinsel lezzet alma, tensel haz türetme ve karşılıklı yararlanma penceresinden bakan o seküler yaklaşımı bütünüyle reddeder; üreme içgüdüsünün doyması için zevk almanın doğal ve tek başına yeterli bir amaç olduğunu kabul etmezdi. Namus, İslam toplumunda -ki Hristiyanlığın ve diğer dinlerin feodal geçmişinde de bundan farklı değildi-, ne acıdır ki her zaman kadınların bacakları arasında, iki uyluk kemiğinin ortasında aranıyordu. Oysa Letya'nın dağlarda öğrendiği hakikat bambaşkaydı: 'Namus' denilen şey, insanın kendi üzerindeki o öz bilinci, sarsılmaz karakteri ve güçlü iradesiydi; bu da ancak kadınların kendi ruhlarına, kendi hür bedenlerine ve kararlarına bütünüyle sahip çıkmalarıyla mümkündü.

Buraya kadar olan toplumsal analiz Letya'nın zihninde net ve anlaşılırdı.

Peki ya...

"Eğer seks, o tensel birleşmenin büyüğü olmasaydı, insanlık denilen bu muazzam soy yeryüzünde var olabilir miydi?" diye sordu kendi karanlığına.

İnsanın bu dünyada tüm kalbiyle sevdiği, arzuladığı birisiyle tenini birleştirmesi, seksten ve hazdan zevk alması neden günah, neden kirli ve kötü sayılıyordu? Aşksız, sevgisiz ve şehvetsiz bir yaşam bu kuru dünyada mümkün müydü gerçekten? Kim kurgulamıştı insanlığı köleleştiren bu katı töreleri, bu anlamsız adetleri? Niçin yaratılmıştı bu görünmez prangalar, neden?

İnsanı nefessiz bırakan, hayatı kendi kalbine zehir eden köhne törelerin ve prangaların esiri olmak zorunda değildi

insanlık; tam aksine, ruhu özgürleştiren, mutluluğu kutsayan yeni ritüeller, yepyeni yaşam biçimleri yaratmalıydı.

Letya, bir yerlerde okuduğu Ksenofanes'in o sarsıcı kehanetini anımsadı ansızın: *"İnsanlar, kendilerine bakarak yaratmışlardır tanrıları..."* Demek ki dinler, töreler ve o aşılmaz sanılan tüm kurallar, insanın kendi zihninden doğurduğu yapay sınırlardan ibaretti. Eğer bir insan, kendi varoluşundan ve seçimlerinden hoşnutsa, o hayatın çizgileri yalnızca ve yalnızca kendisini ilgilendirirdi.

199

'Bana ne başkalarının hakkımda biçeceği hükümlerden?' diye geçirdi içinden, derin bir isyanla. 'Bu beden, bu nefes bana ait değil mi? Kendi kaderimin üzerinde mutlak bir tasarruf hakkına sahip değil miyim? İsterse bu öz babam olsun, hiç kimsenin benim mahrem dünyama ipotek koymaya hakkı yoktur.'

Kendi kendine, *'Ne yazık ki insanların büyük çoğunluğunun o koskoca felsefesi, bir çocuk oyuncağının sığılığı kadar,'* diye fısıldadı. Yorganı yavaşça o narin omuzlarına doğru çekti, odanın loş lambasını söndürdü ve kendini gecenin kollarına bıraktı.

Karanlığın içinde, Sokrates'in o bahsettiği 'tanrısal sesi', yani kendi içindeki saf vicdanın fısıltılarını dinliyordu. Örneğin Vincent, kader denilen o mistik öğretiye asla inanmazdı. Sıkı bir materyalistti o; evreni sadece ve sadece atomların hareketinden, maddeden ve sonsuz boşluktan ibaret görürdü. Letya ise kaderi, insanın iradesi ve bilinci dışında gelişen o amansız rüzgarlar olarak tanımlıyordu. Ansızın yakalanılan ölümcül bir hastalık, trajik bir kaza ya da en başından, bu dünyaya bahtsız bir coğrafyada Kürd ve bir kadın olarak gözlerini açmak gibi...

Doğu'da da Batı'da da tarihi, felsefeyi, mitleri ve hayatın neredeyse tüm kılcal damarlarını belirleyen hep erkeğin o buyurgan gölgesi olmuştu. Resmî din anlatılarında peygamberlerin tamamının erkek olarak sunulması elbette tesadüf değildi; oysa birçok kadim kültürde, mitolojik gelenekte ve sözlü hafızada **kadın peygamberler, biliciler, hakikat taşıyıcıları** da vardı. Buna rağmen erkek egemen düzen, kadının hem cinsel bir meta hem de düşünen bir özne olarak yüzyıllardır sistemli biçimde ezilişini görünmez kılmak için bu kadın figürleri tarihin kıyısına itmişti. Kutsal metinlerin neredeyse tamamı, erkeğin arzularına, onun tahakküm diline ve dünyayı algılayış biçimine göre kaleme alınmış; kadının varlığına ise gizli ya da açık birer düşman gibi yaklaşmıştı.

Erkeğin kadın üzerindeki o ataerkil baskısı ya da kadının erkek üzerindeki o arkaik anaerkil egemenliği, acaba bazı vahşi hayvan topluluklarında olduğu gibi doğanın kaçınılmaz bir kanunu muydu, yoksa sonradan toplumsal rollerle inşa edilmiş yapay bir yanılsama mı? Tıpkı insan gibi düşünen hayvanlarda da durum benzerdi aslında; örneğin fillere her zaman en yaşlı dişi liderlik eder, şempanzelerde ise erkek, gücünü ve otoritesini dişinin onayından alırdı. Onlar bunu içgüdülerin o saf rehberliğiyle yapıyordu. İnsanoğlunda ise anlaşılan çok daha karmaşık, kirli bir formül işliyordu: Önce kadınlar erkekler üzerinde bir iktidar kurmuş, ardından roller değişmiş ve erkekler kadının dünyasını zapt etmişti.

Sınıflı toplumların şafağından beri kadınlar, erkek egemenliğinin o ağır boyunduruğu altında nefes almaya çalışıyordu. *"Bütün bunların müsebbibi, o ilkel iş bölümü olsa gerek,"* diye mırıldandı Letya karanlığa doğru. Kadın, doğurganlığının bedeli olarak eve, çocuklara ve toprağa hapsedilirken; erkek, elinde ok ve yayla ormanların derinliklerine avlan-

maya, gücü keşfetmeye gitmişti. Bu arkaik kural, modern çağın o gökdelenli toplumlarında bile halen sinsice hüküm sürmeye devam ediyordu. Demek ki bu durum genetik bir mecburiyet değil, toplumsal bir kurguydu ve insanlık dilediği an bu ilkel alışkanlığı terk edebilirdi.

Ophelia bu hususta sonuna kadar haklıydı; Batı dünyasında kadınlar çifte bir sömürünün çarkları arasında eziliyordu. Kadın hem kapitalist sistemin dışlıları arasında para kazanmak için ömrünü tüketiyor hem de mesai bitip eve döndüğünde geleneksel bir ev kadını olarak yemek, temizlik ve alışveriş gibi bitmek bilmeyen işlerin altında eziliyordu. Orta Doğu'da ise kadının adı bile yoktu; orada kadın, erkeğin mutlak bir kölesi, parmaklıkları görünmeyen bir ev hapsinin kurbanıydı.

Yine de Letya'nın içinde bir yerde, geleceğe dair sarsılmaz bir inanç filizleniyordu: Kadın ve erkeğin birbirini yönetmediği, iki cinsin de tam bir ciddiyet ve adaletle eşitlendiği ütöpik bir toplum mutlak surette kurulacaktı. Böylesi bir aydınlanma bugün ya da yarın belki mümkün değildi ama geleceğin bağrında, belki yüz elli, iki yüz yıl sonra en azından Batı medeniyetinde gerçeğe dönüşecekti. Kadının yaşamı her şeyin üzerindeydi; çünkü o gizemli doğurganlığı, hayatı yeniden üretme yeteneği onu adeta kutsal bir varlık haline getiriyordu. Erkeğin avcı doğası ve fiziksel gücü ise bu kutsallığı tamamlayan bir diğer parçaydı. Aslında biri diğerinin efendisi değil, yoldaşıydı.

Ay, tarih boyunca hep kadının esrarengiz simgesi olmuştu. Menstrüasyon döngüsünün yirmi sekiz günlük o gizemli ritmi; yani "*Ay, Ay Dönümü ve Kadın*" takvimi, hayatın kaynağını bedeninde taşıyan kadın için gökyüzüne kazanmış bir nişaneydi. Çok eski, kadim kültürlerde kadın ve erkek

arasında büyüleyici bir armoni, kutsal bir denge vardı; çünkü onlar birbirinin can düşmanı değil, birbirini var eden iki yarım parçaydı. Biri diğeri olmadan eksiğe düşer, yaşayamazdı.

Premonoteist, yani tek tanrılı dinler öncesindeki o eski toplumlarda "*Yin ve Yang*", "*Alfa ve Omega*" ya da Orta ve Güney Amerika'nın yerli halklarındaki kadın ve erkek tasvirleri, bu iki varlığın birbirini yok eden zıtlar değil, evreni tamamlayan kutsal birer bütün olduğunu fısıldayan sembollerdi. Ne zaman ki o tek tanrılı, Buyurgan dinler tarih sahnesine çıktı, işte o zaman kadının değeri, toprağın bereketiyle birlikte yerle yeksan oldu.

202

Kürdistan'da da durum, diğer İslam ülkelerinden farklı değildi; kadınlar, istisnai birkaç asil örnek haricinde, haklarından tümüyle yalıtılmış birer gölgeden ibaretti. Üstelik Letya'ya göre sorun sadece feodalizmin katılığı ya da sömürgeciliğin o kirli dipçiği değildi. '*Sorunun asıl kaynağı, bizzat biz kendimiziz,*' diyordu içindeki ses. Kürd erkeği; her politik yürüyüşte, her entelektüel seminerde en ön safta yürür, hak arar, seçer ve seçilirdi; fakat iş kendi eşine, kızına ya da kız kardeşine geldiğinde, o özgürlükçü maske anında düşer, yerini bir tiran alırdı.

Bu, kökleri derine uzanan kahredici bir kültürel yaraydı. '*Senin kızın o yürüyüşe katılır, en önde bayrak taşırsa başkaları ne der?*' korkusu, bir karabasan gibi çökerdi zihinlere. Kürd toplumunda hem erkekler hem de kadınlar, ömürlerini kendi arzularına göre değil, hep o 'başkalarının ne diyeceği' putuna kurban ederek yaşarlardı. Letya, tam da bu zincirleri kırmak adına Kürdistan'da her şeyden önce köklü bir zihniyet devriminin gerçekleşmesi gerektiğine inanıyordu.

Ancak bu büyük yangının ilk kıvılcımı, her bireyin kendi kalbinde, kendi evinde başlamalıydı.

'Ben kendi hayatımla, kendi seçimlerimle mutluyum, el alemin benim hakkımda ne düşündüğü hangi rüzgarın umurunda olur?'

Doğru Yaşamak Neydi?

Belki de insanlar, Sokrates'in dediği gibi, doğruyu ve iyiyi bilmedikleri için bu kadar kötüydüler. Bilselerdi, o kör önyargıların duvarlarını yıkabilselerdi, içlerindeki o karanlığı da beslemezlerdi. Vincent bir keresinde, aklımızın iyiyi ve güzele ermesinin tamamen bir bilgi ve farkındalık meselesi olduğunu söylemiş, *"İnsanlık kara delikleri bile anlamaya başladı; ama insanların içindeki önyargıları dağıtmak hâlâ evrendeki en inatçı karanlıkla savaşmak gibi,"* demişti.

Zaten şu fani hayatta aslolan, ruhun o saf mutluluğu yakalaması değil miydi? Ve bu dünyada nasıl mutlu olacağını keşfeden bir insan, ömrünü o mutluluğun peşinde harcardı. Bu bağlamda, neyin doğru olduğunu kavrayan bir ruh, doğru davranmakla mükellefti; çünkü hiçbir canlı taammüden mutsuz olmayı seçmezdi.

Letya; Ophelia, Miyu ve onların gittikleri o çılgın partilerdeki insanların yaşantılarına ilk zamanlar 'burjuva toplumunun çürümüş pislikleri' gözüyle bakmıştı. Fakat şimdi, geçmişteki bu katı yargısının ne kadar haksız ve sıkı olduğunu açıkça görebiliyordu. Bu insanların hayatı, tamamen Batı kültürünün kendi doğal akışından ibaretti; sadece kendisine yabancı olan bir dünyanın resmiydi bu.

Asıl soru şuydu: Bu insanlar böyle yaşamaktan, bu ritimden gerçekten mutlu muydular? İç dünyalarındaki binbir çeşit modern karamsarlığa rağmen, özünde bu hayatı sevdikleri ve

mutlu oldukları su götürmez bir gerçektir. Elbette aralarında melankolinin pençesinde kıvrananlar da vardı; fakat Batı toplumu, her bireyin kendi kişisel saadetini inşa edebilmesi için neredeyse tüm olanakları herkesin önüne eşitçe sermişti. Kimi bu olanakları sonuna kadar kullanıyor, kimi de ruhundaki bilinmez bir acıyı tercih edip onunla besleniyordu. Bu da insan doğasının o gizemli, anlaşılmaz bir istisnasıydı.

Öyle insanlar vardı ki, önlerine dünyaları, evrenin tüm ihtişamını ve ötesini koysanız bile içlerindeki o dipsiz boşluğu doyuramaz, bir türlü mutlu olamazlardı. Oysa mutlu olmanın ve hayata tutunmanın ne çok patikası vardı: Kimisi alın terinde ve çalışmakta bulurdu bu sırrı, kimisi bir dinin teselli veren gölgesinde... Kimisi ekonominin formüllerinde, fiziğin gizeminde, felsefenin derin sularında ya da bir tuvale renk katarken, bir kağıda ruhunu yazarken yakalardı o dinginliği. Genel olarak, aşkla sarıldığımız herhangi bir iş, kalbimizi titreten bir sevgi ya da huzurlu bir aile yuvası insanı dünyaya bağlayabilirdi. Mutluluk denilen şey; ruhun o temiz, gerginlikten arınmış, içsel bir sükunete kavuştuğu o asil hafiflik haliydi.

Bu saadet kaynağının temel kökeni, insanın kendi iç barışı ve huzuruydu. Elbette böyle bir huzuru yakalayan insan kusursuz ya da ilahi bir varlık değildi; onun da hayatın keşmekeşi içinde bir sürü problemi, açmazı olabilirdi. Fakat ruhuyla barışık olan insanlar, karşılıklarına çıkan o hayat dağlarını aşmakta ve problemleri çözmekte asla zorlanmazlardı.

Mutluluğun rengarenk, çok boyutlu katmanları vardı. Dalai Lama'nın o bilgece ifadesiyle; bu düzlemlerden ilki, insanın kendi kalbi ve iç barışı arasındaki o ahenkli, büyüleyici oyundu; diğeri ise yeryüzündeki halklar arasında filizlenecek

olan o evrensel dünya barışydı. Bilge lider sözlerine şöyle devam ediyordu:

"Tüm yeryüzünde yaşayan insanlığa muazzam bir refah diliyorum. Çünkü sefalet ve açlık, ruhlara mutlu bir yaşam vaat etmez. İnsanların ekmek, temiz su, sıcak bir yuva gibi en temel yaşamsal ihtiyaçları mutlak surette karşılanmalıdır. Bu, dünyadaki tüm kültürler ve tüm ten renkleri için amansız, esnetilemez bir kuraldır."

205

Letya, Dalai Lama'nın bu ufuk açıcı satırlarını okuyup bitirdiğinde, masadaki saatin yelkovanı sabaha, gün doğumuna tam yedi dakika kaldığını fısıldıyordu.

26. Bölüm

Letya, hayatına dokunan, kalbinde iz bırakan sevdiklerinden öyle kolayca kopup gidebilen bir kadın değildi. Göğüs kafesinde her zaman tükenmez bir sevgi pınarı taşırdı; sevdiklerinin kalbini kırmaktan hayâ ederdi. Kolay kolay sinesini açmaz, zor severdi; ama bir kez sevdi mi de tam, amansızca severdi. Bir insanı hayatının merkezine alabilmesi için, yüreğinin onayladığı o kutsal hissi, aklının ve beyninin de tasdik etmesi gerekirdi. Ve eğer kalbi birine karşı sağırsa, yeryüzündeki hiçbir güç onu sevmeye zorlayamazdı. Bir insan onun o sıcak yüreğine belki zahmetsizce sızabilirdi; fakat o insan Letya'nın düşünce dünyasında, fikirlerinde bir yer edinememişe, her an fırtınalı bir vedayla terk edilmeye mahkumdu. Bazen içindeki aşk sönse bile birinden ayrılmakta çok zorlanırdı; çünkü ruhunun derinliklerinde bir türlü pranga vuramadığı o yoğun 'acıma' duygusu, yollarını tıkkardı.

Letya'nın narin, atletik bir zarafete sahip esmer bedeni, uzun ve sık kirpiklerinin gölgelediği o derin, baygın bakışları, sıradan bir erkeği kendisine köle edecek kadar büyüleyici bir gücü barındırırdı. Fakat o, bazen ayna karşısına geçip kendi aksine bakarken hıçkırıklara boğulur, içindeki tüm o dondurucu acıları ruhunun en karanlık dehlizlerine gömerdi. O anlarda sanki ağlayan kendisi değil, yüzyıllardır ezilen tüm bir insanlıktı!

Düşüncelerinden sıyrılıp banyodan çıktı ve gelen e-postalarını kontrol etmek için bilgisayarının başına oturdu. Bir haber sitesinde gezinirken, ailesiyle birlikte Güney Kürdistan sınırını geçmeye çalışırken sömürgeci Türk özel timleri tarafından pusuda yakalanan on dört yaşındaki bir Kürd çocuğunun trajedisi çarptı gözlerine. Özel timler, Bijar adlı o talihsiz çocuğun, annesinin ve üç küçük kardeşinin gözleri önünde, öz babasının kafasını barbarca keserek katletmişlerdi. Egemenlerin, binlerce savunmasız, masum insanı böylesi vahşi yöntemlerle katletmesi bu coğrafyanın yabancı olduğu bir şey değildi. Gerilla için denklem başkaydı; çünkü eline silah alıp dağlara çıkan her savaşçı, o ölümcül kumarın sonuçlarına da peşinen katlanırdı.

Letya'nın yüreğini asıl kavuran, asıl paramparça eden; o kirli savaşların ortasında kalan masum çocuklar, çaresiz kadınlar ve savunmasız sivil insanlardı. Letya oturduğu sandalyede doğruldu; gözlerindeki o hüznü bulutlar dağılırdı ansızın, içindeki tüm o eski acılar düşmana karşı devasa, dondurucu bir kin ve nefrete evrildi.

Göğsü daralmıştı; nefes alabilmek ve sıcak bir kahve içmek için mutfağa doğru adımladı. Mutfakta Miyu çoktan uyanmış, tezgahın kenarında bir şeyler atıştırıyordu. Miyu, Letya'nın o kireç gibi dönmüş yüzünü ve gözlerindeki o karanlık kederi

görünce endişeyle irkildi: "Hayırdır Letya! Bir şey mi oldu, bu ne hal?"

Letya, az önce okuduğu o talihsiz Kürd çocuğunun ve babasının dehşet verici trajedisini titreyen bir sesle anlattı. Miyu'nun adeta nefesi kesilmiş, kelimeler boğazına dizilmişti. Ne diyeceğini, bu devasa acıyı nasıl teselli edeceğini bilemedi; usulca yaklaşıp Letya'yı kollarıyla sımsıkı sarmaladı: "Üzülme ne olur... Hiçbir savaş sonsuza dek sürmez, bu karanlık da elbet bitecek!"

207

Letya, gözlerini uzak bir noktaya dikerek zarif ama sitemkar bir tonla karşılık verdi: "Biliyorum Miyu, biliyorum ama... Burada, bu konforun içinde böylece durmaktan, hiçbir şey yapamamaktan dolayı içimdeki o vicdan azabı beni diri diri kemiriyor."

İki dost, mutfağın o ağır havasında uzun süre birbirlerinin gözlerinin içine bakakaldılar; zaman durmuş, kelimeler anlamını yitirmişti. Mutfak o kahredici sessizliğini, Letya'nın cebinde çalan telefonun keskin sesi bıçak gibi böldü. Ahizenin diğer ucundaki o yumuşak, ruhu okşayan ses, "Okul çıkışı yanına uğrayabilir miyim sevgilim?" diye soruyordu. Vincent'tı arayan. Letya, içindeki fırtınayı gizlemeye çalışarak, "Neden olmasın, gel tabii," dedi ve telefonu kapattı. Miyu'dan sessizce özür dileyerek yeniden odasının korunaklı yalnızlığına çekildi, masasının başına geçip ders kitaplarının dünyasına gömüldü.

Akşam saat yirmi ikiye doğru Vincent, Letya'nın kapısını çaldı. İçerideki hüzünlü havayı dağıtmak ister gibi Letya'nın elinden sıkıca tuttu ve onu mutfaka götürdü. Bilgisayar ekranını açarak internetteki karanlık bir forum sitesinde bulunduğu bazı fotoğrafları gösterdi. Resimlerin ilkinde;

üniformalı bir Türk askeri, kafası gövdesinden ayrılmış bir gerillanın saçlarından tutmuş, o kesik başı zafer kazanmış bir avcı gibi havaya kaldırmıştı. Diğer ayağını ise gerillanın cansız, kanlı göğsüne basarak gururla poz vermişti kameraya.

Vincent, insanlığından utanmış gibi dilini yutmuş, tek bir kelime bile edemiyordu. O esnada, sanki gizli bir ayinde sözleşmiş gibi Ophelia ve Miyu da mutfağın eşiğinde belirdiler. İki sevgilinin o buz kesmiş, derin sessizliğini görünce merakla ekrana yaklaştılar. Fotoğrafi görür görmez Ophelia'nın çığlığı mutfakta yankılandı: "Aman Tanrım! Bu ne barbarlık... Bu korkunç fotoğrafı da nereden buldunuz?"

Letya, gözlerini ekrandan ayırmadan Vincent'ın yüzüne baktı: "Ne düşünüyorsun Vincent? Gördüklerin hakkında ne hissediyorsun?"

Vincent'ın ruhsal bir şok geçirdiği, gözlerindeki o dehşet ifadesinden okunuyordu. Zorlukla kekeleydi: "Tek kelimeyle... Korkunç, insanlık dışı!"

Letya, içindeki o kadim soruyu masaya fırlattı: "Söyle bana Vincent, bunca yaşanandan sonra, sizce gerçekten de halkların kardeşliği diye bir şey mümkün olabilir mi?"

Vincent net bir dille kestirip attı: "Hayır! Asla mümkün değil. Hem durup dururken bunu da nereden çıkardın?"

"Öylesine... Sadece bilmek istedim."

"Peki, bu fotoğraftakiler... Kürd gerillası ve Türk askerleri mi?"

Letya, acı bir tebessümle başını salladı: "Evet, tam olarak onlar. Ve biliyor musun Vincent; bazı Kürdler, bunca katliama, bu akılalmaz vahşete rağmen hâlâ meydanlarda çıkıp Türklere 'kardeş halk' diye methiyeler düzüyorlar."

Ophelia araya girerek, "Onlar muhtemelen romantik komünistlerdir!" dedi, alaycı bir tavırla. "Eğer şu yeryüzünde halklar gerçekten kardeş olabilseydi, insanlık tarihi amansız savaşların kanıyla yazılmazdı."

Miyu da bu fikri desteklercesine başını salladı: "Bence de... Kardeşlik dediğin şey, ancak aynı anne ve babanın bağrından doğanlar arasında olur. Uluslar arası bir kardeşlik masalından bahsetmek, sosyolojik bir cehalettir. Halklar arasında kardeşlik bağları değil, her zaman soğuk ve acımasız çıkar ilişkileri hüküm sürer. Ben ırkçı bir insan değilim, bilirsiniz; ama Türklerin tarihsel olarak son derece militarist ve barbar bir halk gerçekliğini kabul etmek gerekir."

Ophelia, derin bir tarih analiziyle sözü devraldı: "Almanların faşizm döneminde Yahedilere reva gördüğü soykırım da Türklerin Ermenilere ve Kürdlere yaptıklarından az değildi kuşkusuz. Ama yine de o ince çizgiyi ayırt etmek lazım. Dünyanın tüm halklarında olduğu gibi, Türklerin içinde de vicdanlı ve iyi insanlar mutlaka vardır."

Vincent, titreyen bir ses tonuyla, "*Şüphesiz ki var,*" diyerek onayladı Ophelia'yı. "Ama ne yazık ki bu tür şovenist toplumlarda o iyi ve aydınlık insanlar, okyanusta bir damla gibi çok azınlıkta kalıyor, sadece trajik birer istisna oluşturuyorlar. Sence Türk kamuoyu, kendi ordusunun bu dağlarda estirdiği barbarlığı gerçekten bilmiyor mu Letya? Bence Hitler dönemi bundan biraz farklıydı; çünkü sıradan Alman vatandaşlarının çoğu, Nazilerin o gizli toplama

kamplarındaki gaz odalarında Yahudilere ne yaptığından tamamen habersizdi. Türkler neden dünyada, özellikle Avrupa'da hiç sevilmiyorlar? Ben de ırkçı değilim, Berlin'de Türk kökenli arkadaşlarım da oldu; ama gidin Kreuzberg'in o varoşlarında yaşayan Türklere bir bakın. Şehrin en asosyal, entegrasyona en kapalı ve saldırgan topluluğu onlardır."

Miyu, dürüst bir itirafla içini döktü: "Doğrusunu söylemek gerekirse, ben hayatım boyunca Arapları ve Türkleri hiçbir zaman sevemedim, kültürleri bana hep ürkütücü geldi."

210

Letya, Miyu'nun bu samimi öfkesine anlayışla baktıktan sonra yüzünü Ophelia'ya döndü: "Ben Aslında Ophelia'nın ne demek istediğini çok iyi anlıyorum. Bir zamanlar ben de o pembe halkların kardeşliği masalına safça inanıyordum; fakat bu dağlarda şahit olduğum o tarifsiz vahşet ve Türk devletinin Kürd coğrafyasında estirdiği o bitmek bilmeyen devlet terörü, beni bu naif düşünceden tamamen kopardı. Elbette Türklerin içinden de Dr. İsmail Beşikçi gibi, sadece Kürdlerin hakkını savundu diye ömrünün on yedi yılını o zindanlarda çürütmeyi göze alan asil ve onurlu insanlar çıktı. Keza, gerilla saflarında omuz omuza çarpıştığımız birçok Türk yoldaşımız da vardı; ama ne yazık ki Vincent'ın dediği gibi, bunlar koca bir çölde sadece küçük birer vahadan ibaret, çok sınırlı bir azınlık."

Miyu, masaya vurarak iddialı bir tez öne sürdü: "Bence bir ülkede aslanan, o halkın kolektif olarak nasıl düşündüğüdür, egemen zihniyetidir. Devlet dediğin mekanizma, nihayetinde o halkın kendi bağrından çıkardığı, onun karakterini yansıtan bir aynadır."

Vincent, kendi gözlemlerini aktarmaya devam etti: "Benim şu ana dek tanıdığım tüm Türkler, konu ne zaman Kürdlerin

varlığına ve haklarına gelse, ellerinden gelse bütün bir halkı bir kaşık suda boğacak kadar nefret doluyorlar. İlk bakışta son derece modern, insancıl ve iyi görünüyorlar; fakat meseleyi biraz derinleştirip tartışmaya başladığınızda, o şovenist, ırkçı asıl niyetleri anında yüzeye çıkıyor."

Ophelia, omuz silkti: "Doğrusu benim Türklerle bugüne dek hiçbir yakın ilişkim olmadı. Beni o kültürde en çok çileden çıkaran şey; Türk erkeklerinin kendi kız kardeşlerini namus adı altında eve hapsederken, sokaklarda Alman kadınlarına karşı o iğrenç laf atmaları, peşlerine düşüp kadınları taciz derecesinde rahatsız etmeleridir."

211

Miyu, öfkeyle ekledi: "Bir de o çekilmez, ilkel maçolukları yok mu? İnsanı kelimenin tam anlamıyla çileden çıkarıyorlar."

Vincent, mutfaktaki bu ağır tartışmanın ortasında aniden Letya'ya dönerek o can alıcı soruyu sordu: "Sen... Sen kesinlikle Türklerden nefret ediyorsun, değil mi Letya?"

Letya daha cevap vermeden Ophelia araya girdi: "Hadi ama Vincent! Dünyada hangi halk kendi katiline, kendi düşmanına sevgi beslemiş ki?"

Letya, gözlerini Vincent'ın gözlerine dikerek amansız bir dürüstlikle konuştu: "Ben sadece Türk militarizminden değil; bu coğrafyayı kan gölüne çeviren o gerici Arap ve Fars egemenlerinden de nefret ediyorum."

Miyu, hem son derece kibar hem de ince bir alaycılık barındıran o keskin tonuyla söze noktayı koydu: "Eğer Orta Doğu haritasından o bağınaz Araplar, Farslar ve Türk egemenleri çekilip gitseydi, o topraklar şimdi çoktan yeryüzünün

cennetine dönüşmüştü. Bence bu üç barbar zihniyet, o kadim coğrafyadaki diğer tüm mazlum halkların anasını ağlattı, tarihlerini çaldı."

Ophelia sesli bir kahkaha atarak atmosferi biraz yumuşatmak istedi: "İyi ama Miyu, ya o göklere çıkardığın Japon militarizminin geçmişte Kore ve Çin halklarına çektiirdiği o akılalmaz işkencelere, katliamlara ne demeli?"

Miyu, başını gururla dikti: "Biz en azından tarihimizle yüzleşmeyi bildik Ophelia; suçumuzu tıpkı modern Almanlar gibi kabul ediyoruz. Almanlar bugün Yahudi halkından nasıl resmi olarak özür dilediyse ve hâlâ o ağır tazminatları ödüyorsa, biz de geçmişin günahını sırtımızda taşıyoruz. Oysa Türkler, bugün Kürdistan'ı barbarca işgal etmekle kalmıyor, üstüne üstlük Kürd halkının varlığını, dilini ve kimliğini tümenden inkâr ediyorlar. 'Suç halklarda değil, suç sadece sistemde' deyip işin içinden sıyrılmak bence çok ucuz bir entelektüel yalandır. Çünkü o zalim sistemi yaratan, onu vergileriyle besleyen ve askeri olarak destekleyen bizzat o halkın kendisi değil de kimdir?"

Letya, Miyu'nun bu vurucu tespiti karşısında heyecanlandı: "Bence de Miyu sonuna kadar haklı! Türk toplumu her fırsatta gururla 'Her Türk asker doğar!' diye övünmüyor mu? Ee, o zaman o ceberut sistem bizzat o halkın etinden ve kemiğinden oluşmuyor mu? Devleti ayakta tutan, o ırkçı hükümetleri sandıkta seçen halkın ta kendisidir. Eğer iddia edildiği gibi halklar gerçekten 'kardeş' olsaydı; nasıl olur da kardeşlerden birinin binlerce okulu, onlarca televizyon kanalı, günlük gazeteleri ve devasa bir devleti olurken; diğer mazlum kardeşin bırakalım bunları, kendi kadim toprağında anadilini bile konuşması yasaklanır, suç sayılır?"

Ophelia, derin bir iç çekti, gözlerinde ütöpik bir hüznün belirdi: "Kim bilir, belki de bir gün insanoğlunun amansız sömürüsü, bu zalim zulüm ve baskı düzeni tamamen son bulur. Sınırlar haritadan silinir ve dünya gerçek bir cennete dönüşür... Ama elimizdeki verilere bakılırsa, bu kanlı yirmi birinci yüzyılda böylesi aydınlık bir toplum ütopya olmaktan öteye gidemez."

Letya, sesindeki o sarsılmaz gerilla inancıyla, gayet sakin bir tonda konuştu: "Kürd halkının özgürlüğü ve bağımsız devleti bir hayal değil, mutlak surette mümkündür Ophelia. Yeter ki kendi içlerindeki o sinsi parçalanmışlığı aşsınlar, ulusal birliklerini gerçekleştirsınler. Ve düşman olarak belledikleri o sömürgeci tiranlara karşı meşru, onurlu mücadelelerini tavizsiz sürdürsünler."

Miyu, Ophelia'nın gözlerinin içine bakarak sordu: "Bir halk, hangi hakla, hangi vicdanla o paslı tel örgülerle, ölümcül mayın tarlalarıyla, yapay sınırlarla ve beton gözetleme kuleleriyle öz kardeşlerinden koparılıp parçalanabilir, sömürge yapılabilir? Kendi soyuna, kendi kardeşine hayrı dokunmayan, ona kardeş olamayan bir insan güruhu, elin düşmanına kardeş olsa neyi kurtarabilir, hangi adaleti getirebilir?"

Vincent, tartışmanın hararetiyle ajite olmuştu; ses tonunu perosuzca yükselterek lafa girdi: "Eğer bu yeryüzünde iddia edildiği gibi bir halkların kardeşliği olsaydı, yanı başımızda birbirinin kuyusunu kazan yirmi iki tane ayrı Arap devleti kurulur muydu? Her kardeşin tenceresi kendi mutfağında, kendi yağıyla kaynar dostlar. Milletler arasında sahte kardeşlik bağları değil, Miyu'nun da az önce belirttiği gibi katı çıkar ilişkileri vardır. Bence Kürdlerin yegane çıkarı; o parçalanmış ülkelerini haritada yeniden birleştirmekte, dört

bir yana savrulmuş o mazlum milletlerini tek bir çatı altında bir araya getirmekte yatıyor."

Ophelia, duyduğu bu net ve keskin analizler karşısında şaşkınlığını gizleyemedi: "Aslında... Söyledikleriniz tarihsel olarak ne kadar da doğru! Eğer o sosyalist 'halkların kardeşliği' teranesi gerçek bir temele sahip olsaydı, o koca Sovyetler Birliği bir gecede iskambil kağıdı gibi dağılıp gider miydi? Yetmiş yıllık o zoraki kardeşlik deneyiminin modern dünyaya tek getirisi, ne acıdır ki dağılan ülkelerden yükselen yoksulluk ve trajik bir 'Natasa' ihracı oldu. O kutsal kardeşlik gerçek olsaydı, Yugoslavya o kanlı iç savaşla paramparça olmazdı. Kardeşlik bağları sahici olsaydı, Çekler ve Slovaklar tek bir gün bile düşünmeden barışçıl bir şekilde yollarını ayırıp kendi bağımsız devletlerini örgütlemeyi seçmezlerdi."

214

Letya, Ophelia'nın bu tarihsel tespitlerinden büyük bir cesaret alarak sözü amansız bir siyasi eleştiriye bağladı: "Kardeşlik kırbacını kendi totaliter baskı rejimlerinin yegane dayanağı haline getiren Stalin ve Lenin'in o devasa heykelleri bugün tarihin çöplüklerini doldururken; anti-komünist Türk devleti, kendi istihbarat teşkilatının laboratuvarlarında ürettiği o ideolojik sersemletme masallarını, ne yazık ki bizim o saf Kürd enayilerinin sırtından birer slogan olarak seslendiriyor."

Miyu, mutfaktaki bardağını tezgaha bırakarak son sözü söyledi: "Yeryüzünde 'milletlerin kardeşliği' safsatasının reel tarihte tek bir somut, başarılı örneği bulunmuyor. Mazlum ulusların hak gasbına, topraklarının talan edilmesine kılıf uydurmaktan başka hiçbir amaca hizmet etmeyen bu sahte 'kardeşlik' çığırtkanlığı, yıllar öncesinden yuvarlandığı o kirli çöplükte, Stalin ve Lenin'in devrik heykelleriyle birlikte zıbarmaya ve çürümeye mahkumdur. Neyse değerli

arkadaşlar! Muhabbetiniz, bu derin entelektüel tartışmanız gerçekten çok hoş; fakat benim artık yatmam lazım, yarın sabah çok erken uyanmalıyım."

Ophelia, Letya ve Vincent, mutfaktaki o ağır havayı dağıtan bir sıcaklıkla hep bir ağızdan, "İyi geceler Miyu!" dediler. Miyu'nun ardından Ophelia da ertesi sabahki yoğun iş mesaisini hatırlayarak müsaade istedi ve odasının sessizliğine doğru adımladı. Mutluluk, özgürlük ve vahşet üzerine dönen o uzun gece, mutfağın loş ışığında yavaşça son buluyordu.

215

Vincent ve Letya mutfaktaki o ağır, insanı boğan sessizlikle baş başa kaldıklarında, Vincent adımlayıp Letya'yı kucakladı. Genç kadının gece karası, gür ve omuzlarına dökülen upuzun saçlarını şefkatle okşayarak fısıldadı:

"Biliyorum Letya... Kürdlerin yükü de, yürüdükleri patika da çok engebeli, çok zor. Fakat koca bir halkın, bir ulusun davasını bu denli kişiselleştirmemeli, kendi kalbine bir hançer gibi saplamamalıydın. Kürdlere bu uzak coğrafyadan nasıl yardım edebileceğimi inan şimdilik ben de bilmiyorum; ama bu amansız kavganın, bu kadim yaranın senin zihnini nasıl bir sarmaşık gibi kuşattığının farkındayım. Elbette sana akıl verecek, yol gösterecek değilim ama... Lütfen hiç olmazsa okuluna, kendi geleceğine konsantre olmaya çalış. Ortadoğu'nun o kanlı satranç tahtasında daha çok taşlar yerinden oynayacak, belli ki nehirler tersine akacak. Kürdler artık o eski, çaresiz Kürdler değil; bunu düşmanları da biliyor. Ama unutma ki, karşılarındaki güçler de bir o kadar acımasız, barbar ve vahşi."

Vincent, bunları söyledikten sonra masanın üzerinde duran dizüstü bilgisayarı tek hamlede kavradı, gözlerinin içine bakarak ekledi: "İstersen odana geçelim, ne dersin?"

Birlikte kalkıp Letya'nın odasına, o tanıdık sığınağa geçtiler. Ancak internette gördüğü o kan donduran fotoğraflar, Letya'nın ruhunda öylesine derin bir gedik açmış, moralini öylesine un ufak etmişti ki, değil Vincent'la iki laf etmek, nefes alacak mecali bile kalmamıştı.

27. Bölüm

216

Dünyadaki bazı insanlar, acının rengini bilmez, bilseler de bir başkasının yarasına merhem olacak o saf empatiyi kuramazlardı. Nasıl ki dindarı en iyi bir dindar, politikacıyı bir politikacı, sanatçının ruhundaki fırtınayı ise ancak bir başka sanatçı anlarsa; dağların o yalçın yalnızlığındaki bir gerillanın kalbini de elbette ancak bir başka gerilla okuyabilirdi. İnsanlık sadece dinlerin, dillerin ya da uyduruk sınırların ardında farklılaşmıyordu; aynı dili konuşan, aynı gökyüzüne el açıp aynı kültürü soluyan bir halkın bağrında bile binbir çeşit insan, binbir farklı dünya barınıyordu. Belki de bu yüzdendi yeryüzünden savaşların eksik olmayışı; belki de kalıcı bir barışın ütopya sayılması, insan denilen o çiğ sütün emdiği varlığın doğasındandı.

Savaş denilen şey; yıkımdı, kandan beslenen bir ölüm makinesiydi, geride kalanların ömür boyu taşıyacağı amansız bir acıydı. Tüm bu dehşetengiz çehresine rağmen savaşlar; maalesef kelimelerin tükendiği, diyalog köprülerinin havaya uçtuğu o karanlık eşikte, siyasetin kanlı ve başka araçlarla sürdürülmesinden ibaretti. Uluslar ya da aynı ülkenin bağrından kopmuş iki amansız güç; barışçıl yollarla koparamadığı hakkı, kuvvet zoruyla sökmek, kendi iradesini ötekine dikte etmek ve başkasının boyunduruğuna girmek adına ölümcül bir düelloya tutuşurdu.

Eğer o sömürgeci güçler, bir karabasan gibi çöktükleri Kürdistan topraklarından kendi rızalarıyla çekilip gitmiş olsalardı, Kürdler neden namlunun ucuna sürsünlerdi ki ömürlerini? Ama ne acı ki, bu tiran devletlerin her biri Kürdistan üzerinde arsızca hak iddia ediyor; toprakları talan ettikleri yetmiyormuş gibi, bir halkın en helal, en doğal hakkı olan anadilini, kültürünü ve kimliğini bile parmaklıklar ardına fırlatıyorlardı. Kürdlere, altı altın madenleriyle, petrolle kaynayan o zengin ülkelerinde dünyanın en sefil yoksulluğunu reva görmekle kalmıyor; onlara akılalmaz işkenceler, tarifsiz eziyetler çektiriyorlardı. Bu faşist ve despot yönetimler, özgürlüğün şafağına yürümek isteyen Kürdlerin eline, savaşmaktan ve direnmekten başka hiçbir seçenek bırakmamışlardı. Kürdler ya bu amansız sömürüye, bu kölelik zincirlerine boyun eğip kendi cennetlerinde birer parya gibi yaşayacaklardı ya da her onurlu halk gibi tarihin göğsüne amansız bir direniş nakşedeceklerdi.

Şu koca dünyada hangi halk, bir başka halkın kırbacı altında kölece yaşamak isterdi ki, Kürdler istesindi? Hangi ulus, üzerine çöken bu zifiri ezilmişliği ilahi bir kadermiş gibi sineye çekerd ki, Kürdler çeksindi?

Letya, dağlarda geçirdiği o fırtınalı yıllarda iyi bir gözlemciye, keskin bir araştırmacıya ve her detayı hafızasına kazıyan dikkatli bir deneyciye dönüşmüştü; sorumluluk almanın o ağır yükünü omuzlarında taşımayı çok genç yaşta öğrenmişti. Bazen kafasının içinde o kadar çok soru işareti, o kadar yoğun bir uğultu peydahlanıyordu ki, düğümü neredeyse hangi uçtan çözmeye başlayacağını bilemiyordu. Son zamanlarda uykularını kaçıran, zihnini en çok kemiren soru ise Kürdistan'ın tarihsel süreçte nasıl böylesine pervasızca sömürgeleştirildiği idi. Okuldan döndükten sonra her akşam bilgisayarın ekranına gömülür, dijital kütüphanelerin dehliz-

lerinde bu büyük ihanetin cevabını arardı. Ve nihayet, tüm bu lanetin, tüm bu parçalanmışlığın köklerinin o uğursuz Lozan Antlaşması'na uzandığını dehşetle fark etti.

Balkonda oturmuş, elindeki kadehle gecenin keyfini çıkaran Vincent'a doğru döndü ve sesinin tonunu yükselterek haykırdı: "Vincent! Kürdistan'ın harita üzerinde kalbî bir şekilde parçalanıp bölünmesinden, o çok övündüğünüz Avrupa'nın suçlu olduğunu biliyor muydun?"

Vincent, elindeki kadehi masaya bırakıp içeri süzüldü. Yüzünde muzip ama sıcak bir tebessüm belirdi: "Evet," dedi sakın bir sesle. "Senin sayende biliyorum."

Letya şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı: "Nasıl yani? Benim sayemde mi?"

Vincent, cevap vermek yerine Letya'nın yanına, bilgisayarın başına geçti. Parmakları klavyenin tuşlarında adeta dans ederek birkaç arama yaptı: "Seni tanıdıktan, o gözlerindeki kederi gördükten sonra Kürdler üzerine epeyce okudum, sayfalarca araştırma yaptım Letya. Bak, işte burada... O meşhur Lozan Antlaşması! 24 Temmuz 1923'te, İsviçre'nin o sakın Lozan şehrinde; Türkiye, Birleşik Krallık, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Bulgaristan, Portekiz, Belçika, Sovyetler Birliği ve Yugoslavya temsilcileri tarafından, Lozan Üniversitesi'nin o yüksek tavanlı salonunda imzalanmış sözde bir 'barış' antlaşması!"

Letya'nın gözleri parladı, sesindeki öfke odayı doldurdu: "Biliyor musun Vincent? Yirminci yüzyılda Kürd halkının başına gelen en büyük, en kanlı felakettir Lozan Antlaşması. Lozan; 1639'da Osmanlı ve Safevi İmparatorlukları arasında Kürdistan'ı ikiye bölmek, o kadim coğrafyayı paylaşmak için

imzalanan Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın modern çağdaki o kirli versiyonundan, onun yüzyıl sonrasındaki devamından başka bir şey değildir."

Vincent da tartışmanın hararetiyle öfkelenmişti, ses tonu sertleşti: "Birinci Dünya Savaşı; başta İngiltere, Fransa ve Çarlık Rusyası'nın başını çektiği o emperyalist kurtlar blokunun, Orta Doğu coğrafyasını kendi aralarında pay etmek, o zengin petrol yataklarına çökmek için çıkardığı kirli bir pazar savaşıydı. Ulaşmak istedikleri o siyasi, ekonomik ve askeri işgal emelleri uğruna, milyonlarca masum insan cephelerde, çöllerde can verdi. Halkların hafızasında yüzyıl geçse de kapanmayacak, kabuk bağlamayacak derin yaralar açtılar."

219

Vincent derin bir nefes alıp Letya'nın elini tuttu ve devam etti: "Ama işin en trajik tarafı neydi biliyor musun? Kürdistan halkı, hiçbir aşamasında tarafı olmadığı, hiçbir çıkarının bulunmadığı bu küresel savaşta hem insani hem de mali açıdan en ağır bedelleri ödemesine rağmen, tarihin en büyük darbesini yedi. Kendilerini savunmalarına, o masalarda kendi adlarına tek bir kelime etmelerine bile fırsat verilmedi; masa başında sipariş usulü çizilen sınırlarla tüm haklarını bir gecede yitirdiler. Kürdler, Lozan Antlaşması'yla o diplomatik masalarda kaybettiklerini, aradan seksen yedi yılı aşkın bir süre geçmesine rağmen hâlâ geri alabilmiş değiller. Bugün bile, coğrafyanın dört bir parçasında, bu lanetli antlaşmanın zehirli etkilerini yok etmek için ayrı ayrı can bedeli bir mücadele veriyorlar."

Vincent, ekrandaki tarihi belgeleri aşağı kaydırarak ekledi: "Lenin liderliğindeki Sovyetlerin lojistik ve askeri desteğini arkasına alan Mustafa Kemal öncülüğündeki Ankara hükümetinin Yunan ordusunu yenmesi, aslında Lozan'a

giden o diplomatik yolun son taşlarını döşemişti. Türk egemen güçleri, dört yıl boyunca cephede ve diplomaside tüm şartları kendi lehlerine çevirdikten sonra, arkalarına rüzgarı almış, mağrur ve güçlü bir şekilde Lozan'ın yolunu tutmuşlardı."

Letya ansızın ayağa kalktı. Odanın içinde sanki kafesteki bir aslan gibi öfkeyle birkaç adım attı, kalbinin ritmini yatıştırmaya çalışarak yeniden Vincent'in karşısına oturdu. "Biliyorum..." dedi, sesi hüzünlü bir nehre dönüşmüştü.

220

"Lozan'da, yeni Türk devletinin temsilcileri Batılı güçler tarafından büyük bir memnuniyet ve hürmetle karşılanmıştı. Çünkü Mustafa Kemal; Anadolu ve Kürdistan topraklarındaki o köklü İslami muhalefeti, dinsel dinamikleri tamamen tasfiye edeceğinin, halifeliğin çok yakın bir zamanda kaldırılacağını ilk gizli sinyallerini Batı dünyasına vermişti. Böylelikle bu yeni, seküler yönetim, Batı emperyalizminin çıkarlarına uygun bir ortak olarak kabul gördü. Öte yandan, Rusya'daki o büyük iktidar değişikliği, Ekim Devrimi, küresel arenadaki tüm dengeleri altüst etmişti; ama ne acıdır ki, kendilerine 'sosyalist' diyen o Sovyet Rusya, Sevr Antlaşması'nın uygulanmasını engellemek adına Kemalist yönetimle kirli bir ittifaka girişti. Lozan masasında da Batılı emperyalistlerden farksız, pragmatist bir tavır takındılar. Düşünebiliyor musun Vincent, ezilen halkların hamisi olduğunu iddia eden bu adamlar nasıl sosyalist olabilir?"

Letya'nın gözlerinden adeta kıvılcımlar saçılıyordu: "İngiltere, Orta Doğu'nun bağrında bağımsız ya da federal bir Kürdistan'ın kurulmasını hiçbir dönem istemedi. Bunun köklü tarihi ve dini sebepleri olduğu kadar, ekonomik nedenleri de vardı. Kürdistan gibi su kaynakları zengin, petrolü bol

stratejik bir coğrafyanın Kürdlerin elinde kalmasının, ileride İngiliz sömürge imparatorluğu için büyük bir tehdit oluşturacağını çok iyi analiz etmişlerdi. Bu yüzden, sömürgeler bakanlığı vasıtasıyla Kürdistan'daki tüm özgürlükçü fikirleri ve ulusal hareketleri daha filizlenirken ezmeye çalıştılar. Türkiye'nin egemenlik sınırları içinde kalan Kürdistan parçasındaki o bağımsızlık arayışlarını kanla bastırma görevini ihale yoluyla yeni Türk devletine devrederken; Güney Kürdistan'da ise, o büyük dünya savaşında bile kullanmaya kıyamadığı en modern savaş uçaklarını ve ölümcül kimyasal silahlarını, Şeyh Mahmut Berzenci önderliğindeki Kürd Ulusal Hareketi'nin üzerine, masum köylülerin tepesine yağdırmaktan çekinmedi."

Vincent, Letya'nın ağzından adeta birer namlu kurşunu gibi tane tane dökülen bu tarihi gerçekleri duyunca sarsıldı, şaşkınlıkla genç kadının yüz hatlarını inceledi. Bir an derin derin düşündükten sonra, "Sonuna kadar haklısın," diyerek başını salladı.

"Kürdistan'ın bir kez daha paramparça edilmesine, haritadan silinmesine neden olan o Lozan Antlaşması'nın altında imzası bulunan Londra, Kerkük'ün yeni kurulan Irak adlı yapay devletin, yani kendi güdümündeki Arapların denetiminde kalması için vahşi bir savaşa girişti. Oysa çok değil, kısa süre önce bizzat kendileri Şeyh Mahmud Berzenci'yi 'Kürdlerin Önderi' ilan edip resmi olarak tanımışlardı; fakat çıkarları değiştiği an onunla savaşmaktan bir an bile tereddüt etmediler. Londra, sadece Musul ve Kerkük petrol yataklarının değil, tüm Güney Kürdistan topraklarının Irak sınırları içine hapsedilmesi için, ulusal onur mücadelesi veren Kürdlerin üzerine havadan ölüm bombaları yağdırdı, kadim Kürd köylerini haritadan sildi. Lozan Konferansı'nda, diplomatlar arasında aylarca süren o en

çetin, en kirli kavgaların odağı hep 'Musul Meselesi' olmuştu. Müzakerelere ve müttefik devletlere mutlak bir egemenlikle hükmeden İngiltere için bu bölge; hem o el değmemiş, zengin petrol kaynakları hem de sömürgelerin şah damarı olan 'Hindistan ticaret yolunun emniyeti' bakımından, ne pahasına olursa olsun ele geçirilmesi zorunlu, vazgeçilemez stratejik ve iktisadi bir kaleydi."

Letya, Vincent'in hemen yanı başına sokuldu, parmağıyla bilgisayar ekranındaki sararmış bir belgeyi işaret ederek, "Şunları kendi gözlerinle bir oku Vincent!" dedi ve kendisi sarsıcı bir tonla sesli okumaya başladı:

"Türk delegasyonu, bu kadim bölgenin nüfus yapısı itibarıyla kendilerine, yani yeni Ankara hükümetine verilmesi gerektiğini arsızca iddia ettiyse de İngiliz diplomasisinin o kurt politikacılarını kandırmayı başaramamış. Oysa bak, o dönemlerde Musul vilayetinde yaşayan halkların gerçek nüfus sıralaması ve İngiliz arşivlerindeki resmi istatistikler aynen şöyleymiş:"

Kürd: 452.720

Arap: 185.763

Türkmen: 65.895

Hristiyan: 62.225

Yahudi: 16.865

Toplam: 785.468

Letya ekrandaki tabloya bakarak acıyla gülümsedi: "Görüyor musun? Nüfusun ezici çoğunluğu Kürd'tü. Din ve Halifelik kurumu; Lozan'da İngiltere, Rusya, Fransa ve İtalya tarafından masada birer koz olarak en çok hırpalanan, üzerinde en çok durulan hususlardı. İngiltere, sömürgesi

altında tuttuğu o devasa İslam coğrafyasında, Hindistan'da, Mısır'da sürekli karşılaştığı 'dini direnişler ve Halife'nin ümmet üzerindeki birleştirici etkisi' gibi büyük sorunlardan bir an önce kurtulmak, o dinsel otoriteyi baltalamak istiyordu. Türk heyeti ise bu konuda Batı'ya duymak istediği her şeyi altın tepside sunacak kadar hazırlıklı, dünden razıydı. Zira yıllar öncesinden bu Kemalist kadronun dine, geleneğe ve halifelığe karşı radikal bir tasfiye planı taşıdığı emperyalist kamuoyuna el altından açıklanmıştı. Lozan'ın mürekkebi kurumadan hemen sonra, Mart 1924'te halifeliğin tek bir gecede kaldırılması, Kemalist delegelerin Lozan'ın gizli odalarında Batılı efendilerine verdikleri o sadakat sözlerinin amansız birer sonucuydu."

Genç kadın, sesindeki öfkeyi bastıramayarak ekledi: "Daha 1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda, yani ilk Ankara anayasasında, Kürdlerin yoğunlukta olduğu illere bir çeşit 'yerel özerklik' verilmesi resmen öngörülmüşken; Lozan Antlaşması imzalanıp koltuklar sağlama alınır alınmaz çıkarılan 1924 Anayasası'nda bu haklar tamamen gasp edildi, Kürdlerin varlığı tek bir kalem darbesiyle silindi. Ya bu ikiyüzlülüğe, bu kalleşliğe ne demeli Vincent?"

Vincent şaşkınlıkla başını kaşdı: "Ben de geçen gün bir tarih makalesinde okumuştum Letya; Türk heyetinin baş delegesi İsmet İnönü ile İngilizlerin o kibirli temsilcisi Lord Curzon arasında, kapalı kapılar ardında samimi bir havada geçen o müzakerelerde Curzon aniden, '*Peki, bu topraklardaki milyonlarca Kürdü ne yapacaksınız?*' diye sormuş. İsmet İnönü ise o meşhur diplomatik kurnazlığıyla şu cevabı vermiş:"

"Yeni kurulacak devlet, sadece Türklerin değil, Türklerin ve Kürdlerin ortak devleti olacaktır. Kendilerine çağdaş hukuk normlarında, tüm ulusal ve kültürel hakları eksiksiz teslim

edilecektir; zaten Kürdler kesinlikle bizden ayrılmayı tahayyül dahi etmemekte, etle tırnak gibi olduğumuzu beyan etmektedirler."

Vincent, acı bir tespitle sözlerini tamamladı: "İnönü bu yalanlarla soruyu geçiştirirken, aslında o soruyu soran İngiliz temsilcisi de gerçeğin ne olduğunu zerre kadar umursamıyordu; o sadece o anki müzakerelerde elini güçlendirecek, Ortadoğu dizaynına meşruiyet kazandıracak o sahte cevabı duymak istiyordu, hepsi bu."

224

Letya, Vincent'ın sözlerini onaylayarak ekledi: "Kesinlikle! Sanırım İsmet İnönü bu şovenist argümanları ileri sürerken, hem Sevr müzakereleri sırasında Ermeni devleti projesine karşı Kürd aşiret liderlerinin ve şahsiyetlerinin İtilaf devletlerine çektikleri o anti-Ermeni telgrafları hem de Yunan harbine karşı Kürdlerin cephede Türklere verdiği o can hıraş desteği amansız birer delil olarak masaya fırlatıyordu. Bunun yanı sıra, konferans salonuna bizzat Mustafa Kemal'in talimatları doğrultusunda Ankara'dan siparişe gönderilen, Kürd halkının genel iradesiyle ve özgür talepleriyle uzaktan yakından ilgisi bulunmayan o sahte telgraflar vardı."

Letya odanın içinde gezinerek o tiyatroyu tasvir etti: "'Biz Kürdler, Türk kardeşlerimizle biriz, ayrılmak istemiyoruz, aramızda ne bir sınır ne bir fark vardır' yazılı o sipariş telgrafları öne süren Pirinçzade Fevzi ve Zülfüzade Zülfü adındaki iki sözde Kürd mebusunun Konferans salonundaki varlığı, Türk heyeti için paha biçilemez bir koz olmuştu. Bu haince girişim, Kürdlerin başına çorap örmek isteyen İtilaf devletlerini de fazlasıyla memnun etmişti. O eşikten sonra, Kürd halkının geleceği ve kaderi görüşmelerde bir daha söz konusu dahi edilmedi; her şey yeni Türk devletinin o insafsız, o asimilasyoncu insafına terk edildi. Düşünebiliyor musun

Vincent; Lozan'dan sadece dört yıl önce, Kürdlerin özerklik haklarını bir zorunluluk olarak Sevr Antlaşması'nın maddelerine ekleyen o sahtekar İtilaf devletleri, Lozan'ın hiçbir maddesine, hiçbir cümlesine 'Kürd' adının tek bir harfini bile eklemediler, onları tarihten sildiler."

Vincent, genç kadının bu haklı isyanı karşısında derin bir üzüntüyle başını eğdi: "Evet, maalesef... Kürd ulusu bu kanlı antlaşma ile tüm ulusal ve uluslararası haklarından hunharca yoksun bırakıldı; dört vahşi devlet arasında adeta canlı bir beden gibi bölüşülerek sömürgeleştirildi."

Letya, göğüs kafesinden yükselen derin, sarsıcı bir "*Oofff!*" çektikten sonra ellerini yüzüne kapattı: "Aman Allah'ım... Bu diplomatlar, bu krallar çıldırmış olmalı! Bu nasıl bir barbarlık?"

Vincent, bir bilgisayar ekranına bir de Letya'nın o kederden parıldayan esmer yüzüne baktı, ses tonunu yükselterek odadaki sessizliği dağıttı: "Kürd halkını, kendilerini temsil edecek tek bir meşru iradenin bulunmadığı o masalarda, hiçbir hukuki dayanağı olmayan kukla devletlerin insafına, tarihte eşi benzeri görülmemiş bir 'böl, parçala ve yönet' politikasına kurban ettiler. Tabii Avrupa emperyalizminin bu haritayı çizerken Kürd halkının savaşı doğasını, o aşiret yapısını çok yakından analiz ederek bunu bilerek yaptığı kesin. Ama Kürdistan'ın bu şekilde dört, hatta Ermenistan parçasını da sayarsak beş parçaya bölünüp yönetilmesinin asıl nedenini biliyor musun Letya?"

Letya öfkeden titreyen bir sesle lafı Vincent'ın ağzından aldı: "Bu nedenlerin ilki ve en büyüğü; zengin petrol yatakları, gürül gürül akan su kaynakları ve el değmemiş madenleri olan Kürdistan'ın yer altı ve yer üstü zenginliklerini hiçbir

direnişle karşılaşmadan, daha rahat sömürebilmektir! Bugün o çorak Türkiye topraklarında petrolün damlası bile yok; Türkiye'nin devlet olarak çıkardığı tüm petrol, istisnasız Kürdistan topraklarından, Raman'dan, Garzan'dan fışkırıyor. Aynı şekilde İran ve Irak devletlerinin küresel pazara sattığı o devasa petrol yataklarının üçte ikisi bizzat Kürdistan coğrafyasında yer alıyor. Suriye'nin o çöl sınırlarında çıkardığı sınırlı miktardaki petrol bile Kürdlerin kadim topraklarındadır."

Genç kadın, pencereye doğru yürüyüp karanlığa bakarak devam etti: "Kürdler, dünyanın en yoksul, en sefil halkı haline düşürülerek, bu dört devletin modern silahlarla donatılmış ordularıyla abluka altına alındı. Bu yetmezmiş gibi, bu dört despot devletin birbirine sunduğu kirli siyasi-askeri istihbarat destekleriyle; soykırımlar, sürgünler, zindanlar ve asimilasyonlar eşliğinde tam bir esaret hayatı yaşadılar. Bizim bugün bu topraklarda köle olmamızın başlıca nedenlerinden biri, göğsümüzün altında yatan o petrol zenginliğidir Vincent. Yanılıyor muyum?"

Vincent, yatağından doğruldu: "Hayır Letya! Kesinlikle yanılmıyorsun. Kürdistan'ı parçalara bölerek Kürd halkının toplumsal örgütlülüğünü, o muazzam birleşik gücünü dağıtmak; böylelikle bölgede kendi emperyalist çıkarlarına engel veya alternatif olabilecek o dinamik, o seküler Kürd potansiyelinden Ortadoğu'yu mahrum bırakmak istediler. Kürdistan'ı bölerek ve bunu bölgedeki o iş birlikçi, uşak yönetimlere devrederek Kürd halkını daha rahat dizginlemek, sürekli bir denetim mekanizması kurarak onları ulusal özgürlüklerinden mahrum etmek ana hedefleriydi. Başka devletlerin boyunduruğu altına sokulan Kürdler; dünya siyaset sahnesinde yer alamayacak, uluslararası düzeyde kendisini temsil edecek tek bir diplomat bile çıkaramayacak,

siyasal, askeri, ekonomik ve sosyal açılardan adeta felç edilmiş bir biçimde bütün haklarından mahrum bırakılacaktı. Plan buydu ve tıkr tıkr işledi."

Letya yumruklarını sıktı: "Tarih de, o masayı kuranlar da lanetlesin onları! Başka ne diyebilirim ki..."

Vincent usulca kalktı, Letya'nın yanına gidip onu kollarıyla sımsıkı sarmaladı; alnından ve nemli yanağından öptü. Derin, hüznü bir nefes aldıktan sonra yeniden sandalyesine oturdu. Letya ise içindeki o yangını söndüremiyor, dur durak bilmeden konuşmaya devam ediyordu:

"Tüm bu kirli pazarlıklar yüzünden Kürdistan, tamamen çağ dışı, Orta Doğu'nun kendi dönemlerindeki en zalim, en gaddar yönetimleri arasında bir kurbanlık koyun gibi paylaşıldı. Böylesine hunharca bölünen Kürdistan coğrafyasının asıl sahipleri olan Kürdler, on yıllar boyunca ve ne yazık ki hâlâ günümüzde de sinsi bir şekilde devam eden korkunç imha, inkâr ve asimilasyon politikalarına maruz kaldılar. Sonra ne yaptılar biliyor musun Vincent? Kürdis-tan'ı polisiyle, jandarmasıyla, şovenist öğretmeni ve sömür-geci memuruyla işgal eden bu ülkeler, paylarına düşen o kanlı Kürdistan parçasını, utanmadan kendi devletlerinin 'doğusu, batısı, kuzeyi veya güneyi' ilan ettiler. Resmi tarih yalanlarıyla, o parçalarda yaşayan Kürdlerin aslında kendi ırklarının birer kayıp kolu olduğunu yaymaya çalıştılar. Öyle trajikomik bir dünya yarattılar ki; Türklerin işgal ettiği Kuzey Kürdlerinin aslında dağda yürürken 'kart-kurt' diye ses çıkaran 'Dağ Türkleri' olduğu; Suriye ve Irak'ın işgal ettiği topraklardaki Kürdlerin aslında asimile olmuş 'Arap kökenliler' olduğu; İran'ın demir yumruğu altındaki Doğu Kürdlerinin aslında saf 'Fars kökenliler' olduğu; hatta Ermenistan sınırında kalan küçük bir Kürd azınlığının ise

aslında 'Ermeni kökenli' olduğu gibi akıllalmaz, saçma sapan resmi ideolojiler türedi. Ve ne gariptir ki, tamamen zırvadan ibaret olan bu ırkçı görüşleri, adı geçen o devletler on yıllar boyunca hiç utanıp arlanmadan hem Kürd nesillerine hem de kendi cahil kamuoylarına birer dogma gibi dayattılar."

Letya, tüm bu tarihsel trajediyi internetteki gizli belgelerde okuyup Vincent ile tartışarak bilincinin en berrak katmanına çıkardıkça, yüreği adeta bir kor ateş gibi yanıyordu, insanlığın bu sessizliğine, bu riyakarlığına karşı içinde devasa bir nefret büyüyordu. Derin bir nefes alarak sözlerini sürdürdü:

228

"Gelinen bu kırılma aşamasında, elbette ki artık dünyada hiç kimse bu ilkel resmi tarih yalanlarına inanmıyor; ama ne yazık ki Vincent, gerçeği sadece bilmek, entelektüel salonlarda bunu tartışmak yetmiyor. Kürdlerin, ne yapıp edip dünyanın diğer tüm özgür, bağımsız halkları gibi, kendi kadim anavatanlarında, kendi bayrakları altında özgürce yaşamasının somut koşullarını ve askeri-siyasi imkanlarını yaratmaları gerekiyor," diyerek kendi içindeki o derin çaresizliği teselli etmeye çalışıyordu.

Ardından Letya, sağ elinin işaret parmağıyla gözünün üstündeki o narin deriyi hafifçe kaşıdı, gözlerini uzaklara dikerek kendi kendine mırıldandı: "*Vay namussuzlar... Vay şerefsizler! Araplar, Farslar ve Türkler, kendilerine ait olmayan, tek bir taşıni bile dikmedikleri bu kutsal topraklar üzerinde, arkalarını o Avrupalı emperyalist kurtlara dayayarak resmen egemenlik ilan ettiler. Bu yüzdendir ki, Kürdlere karşı hayatlarında tek bir meydan savaşı bile kazanmadıkları halde, Kürdistan'ı masa başında kendi aralarında bir pasta gibi paylaşıp işgal ettiler. Demek ki bu yüzden bu despotlar, bu sömürgeci generaller ekranlara çıkıp*

arsızca 'Buralar hep bizim kadim toprağımız' diye böbürleniyorlar... Ne büyük bir haksızlık, ne derin bir lanet!"

Letya'nın bu hararetli tartışma esnasındaki isyankar tavırlarını, sesindeki o titreyen öfkeyi ve ruhundaki o fırtınalı çalkantıyı Vincent çok iyi analiz ediyordu; fakat ne yazık ki elinden hiçbir şey gelmiyordu, bu devasa trajedinin karşısında bir Avrupalı olarak çaresizdi. Vincent bu yüzden olabildiğince sakin kalmaya özen gösteriyor, kendi kişisel duygularına yenik düşmeden, mantığın o soğuk sınırlarında durarak konuşmayı sürdürdü:

229

"Bazı Kürd aşiretleri ve liderleri, 1. Dünya Savaşı'nın o karmaşasında ve sonrasındaki o kritik eşikte Kemalistlere çok büyük askeri ve lojistik destek verdiler; fakat o kanlı Cumhuriyet kurulup Ankara koltuğuna oturur oturmaz Kemalistler, Kürdlere verdikleri o 'ortak vatan, ikiz halk' sözlerinin tamamını bir gecede unuttular. Kürdler, tarihte eşi benzeri görülmemiş bir inkâr, imha ve kültürel kırım politikası ile yüz yüze kaldılar; Lozan Antlaşması ile uluslararası hukukta tamamen yok sayıldılar. Tabii Lozan Antlaşması, ilerleyen yıllarda Kürdistan'da gerçekleştirilecek olan o büyük kitle katliamlarına, Dersim, Zilan ve Şeyh Said soykırımlarına yasal birer zemin hazırladı. Çünkü Lozan'da Kürdlerin varlığı resmen inkâr edildikten sonra, bu vahşi inkâra ve kimlik kırımına bir onur tepkisi olarak ortaya çıkan her halk direnişi 'haydutluk, eşkıyalık' olarak damgalandı; yüz binlerce masum Kürd'ün acımasızca katledilmesine ve bir o kadarının da sürgün trenlerinde, beyaz ölümlerde can vermesine sebep olundu. Kürdler bu tarihsel süreçte, Ermenilerden çok daha uzun süreli ve ağır bir soykırıma maruz kaldılar aslında. Ancak bu katliam mekanizması tek bir yılda değil, zamana yayılarak, sinsice işlendiği için; tek seferde yaşanan o büyük Ermeni trajedisıyla kıyaslandığında,

bu kıyımın koca ebadı dünya kamuoyu tarafından görölmek istenmemektedir. Tabii Kürd diplomasisinin dış politikada yeterince varlık gösterememesi, sesini diplomatik koridorlarda duyuramaması nedeniyle de bu trajik soykırım dünyaya bir türlü hakkıyla ilan edilemedi."

Letya üstündeki o ölü toprağını silkeleyerek doğruldu, Vincent'in gözlerinin içine sarsılmaz bir inançla baktı:

"Çok haklısın Vincent... Lozan Antlaşması ile aslında tarihte hiçbir sosyolojik ve organik karşılığı olmayan, tamamen uyduruk, militarist bir 'Türk' ulusu inşa edildi. Mezopotamya'nın o en kadim, en köklü halklarından biri olan Kürdler ise tek bir kalemde yok sayıldı. Avrupa emperyalizminin o kan emici ülkeleri tarafından imzalanan bu antlaşmanın hiçbir maddesinde, hiçbir satır arasında 'Kürd' adı geçmiyor. Bak, bu antlaşmanın otuz yedinci maddesinden kırk beşinci maddesine kadar olan tüm o meşhur fıkraları güya Türkiye'deki gayrimüslim azınlıkların haklarıyla ilgilidir; fakat Kürdler orada bir 'azınlık' olarak dahi kabul edilmeyecek kadar büyük bir nefretle dışlanmışlardır. Bu kanlı antlaşmayı imza koyarak onaylayan sekiz devletten altısı, o dönemde krallık rejimleriyle yönetiliyordu ve bu imzalar halkların değil, o sömürgeci kralların adına atılmıştı. Bugün ise o ülkelerin birçoğu güya demokrasi ve Cumhuriyet ile yönetiliyor. Kürd halkı, ne yapıp edip, gerekirse dünyayı yerinden oynatarak bu lanetli Lozan Antlaşması'nı uluslararası mahkemelerde geçersiz kılmalı, bu prangayı parçalamalıdır! Bu da ancak dünya başkentlerinde yürütülecek son derece profesyonel, ciddi ve tavizsiz bir lobi çalışmasıyla, ulusal bir zihniyet devrimiyle mümkün olabilir."

Letya bir an duraksadı, odanın loş ışığında derin düşüncelere daldı ve sesini kısarak kendi kendine ekledi: "Belki de bu yüzdendir... Belki de bu yüzden o ikiyüzlü Avrupa Birliği, bugün bile Kürd sorununu kendi kaderini tayin hakkı olan ulusal, siyasi bir sorun olarak değil; salt bir insan hakları ihlali, basit bir kültürel azınlık meselesi olarak görmekte direniyor...Çünkü Avrupa Birliği'nin Kürd sorununu çözmek gibi bir niyeti hiçbir zaman olmadı. Zaten yıllardır Kürdlere karşı doğrultulan namluların, ateşlenen silahların büyük çoğunluğu, o çok övündükleri Avrupa Birliği ülkeleri tarafından Türkiye ve Irak'a satıldı. Batı, Kürd coğrafyasındaki bu kanayan yaranın şifası için Ankara'ya hiçbir zaman gerçek, samimi bir baskı uygulamadı. Türkiye ise insan ve azınlık hakları konusunda imzaladığı onlarca uluslararası antlaşmanın metnini, mürekkebi kurumadan rafa kaldırdı; taahhütlerini hep unuttu. Avrupa ise bu riyakarlık karşısında her defasında derin, suç ortaklığı kokan bir sessizliğe gömülmeyi tercih etti."

Vincent, Letya'nın sözünü mahcup bir tebessümle keserek araya girdi: "Avrupa Birliği'nin takındığı bu tavır, tam manasıyla bir ikiyüzlülük abidesidir Letya. Çünkü o lanetli Lozan Antlaşması, zaten doğrudan onların tezgahından çıktı. Ama bana kalırsa, tarihin masa başında çizdiği bu haritayı ve o köhne antlaşmayı yırtıp atabilecek tek güç bugün Amerika'dır."

Letya, zihninin berrak katmanlarına ulaştırdığı bu katı gerçeklerle, sözde Avrupa 'uygarlığına' içinden lanetler yağdırdı. Fakat ne acı ki, bu devasa çarkı geri çevirecek ne bir kudreti ne de askeri bir gücü vardı. Odaya çöken ağır bir sükunetten sonra, gözlerini Vincent'ın gözlerine dikti:

"Batı, kendi sömürgeci çıkarları uğruna bu denli gaddar ve insafsızdı, bunu anladık... Peki ya Lenin? Ona ne olmuştu? Ezilen halkların hamisi olduğunu iddia eden Lenin gibi bir devrimci, Mustafa Kemal gibi bir Kürd katilini nasıl destekleyebildi? Hani komünistler her zaman ezilenlerin, parya bırakılanların yanındaydı? Demek ki günün sonunda herkes kendi devletinin çıkarını, mazlum bir halkın canından ve geleceğinden üstün tutuyordu. Zaten aksini düşünmek safdillik olurdu; öyle olmasaydı Stalin, elli milyon masum insanın kanına gözünü kırpmadan girebilir miydi?"

Vincent derin bir iç çekti: "Biliyor musun Letya, belki de Hitler gibi bir dünya canavarını ancak Stalin gibi gözü kara bir diktatör durdurabilirdi. İnan ki kalbindeki o amansız sızıntıyı, haklı isyanını çok iyi anlıyorum; ama şimdilik tarihin bu acımasız seyrine karşı yapabileceğimiz hiçbir şey yok."

Bu sözlerin ardından, sanki aralarında gizli bir antlaşma imzalamış gibi sessizce oturdukları yerden kalktılar; zihinlerindeki o yangını bir nebze olsun soğutmak adına mutfığa, demlenen çayın sıcaklığına sığındılar.

28. Bölüm

Ertesi akşam, odanın loş ışığında Letya, internetin dehlizlerinde Lozan Antlaşması'na dair okuduğu, hafızasına birer çivi gibi kazındığı tüm tarihi gerçekleri Miyu ve Ophelia'ya bir çırpıda anlattı. Vincent, kızların ortasında oturmuş, Letya'yı adeta büyülenmiş gibi usul usul dinliyordu. Söz bittiğinde Vincent öne doğru eğildi:

"Bak Letya," dedi, sesi tüm odayı kaplayan bilgece bir tona bürünmüştü. "Doğu ve Batı yarımkürelerini kana bulayan o Avrupa sömürgeciliğinin kökleri, aslında çok eskilere dayanır. Her şey, o masalsı Doğu krallıklarının zenginliklerini keşfetmek ve baharat ticaretinin rotasını ele geçirmek isteyen Portekizli denizcilerin o hırslı keşifleriyle başladı. Avrupa'nın kendi kıtası dışındaki ilk kanlı ayak izi, 1415 yılında Ceuta'nın fethedilmesiyle atıldı. On beşinci yüzyılın azgın dalgalarıyla boğuşan Portekizli gemiciler, 1488'de Bartolomeu Dias önderliğinde Ümit Burnu'nu dönerek Afrika kıtasının aşılabileceğini tüm dünyaya gösterdiler. Bu keşif, Vasco da Gama'nın 1498'de Hindistan'ın o zengin kıyılarına ulaşan deniz yolunu ardına kadar açtı."

Vincent, gözleriyle Letya'nın esmer yüzünü süzerek devam etti: "Portekizli denizcilerin bu göz kamaştıran başarıları, Kristof Kolomb'un 1492 yılında İspanyol krallığının finansmanıya, Batı'nın o bilinmez karanlığına doğru yeni bir rota çizmesinin önünü açtı. Kolomb, Japonya sahillerine vardığını sanarak bugün Bahamalar dediğimiz topraklara ayak bastı; ancak gerçekte, yerlilerin kanıyla sulanacak 'Yeni Dünya'yı, yani Amerika kıtasını keşfetmişti. İşte o meşum günden bu yana, tam beş yüz yıldır Batı, uygarlık götürme vaadiyle dünya halklarına kelimenin tam anlamıyla kan kusturuyor. Peki, sömürgeciler bunu bilmiyorlar mı? Elbette biliyorlar! Ancak onlar, işledikleri bu küresel suçları maskelemek için akılalmaz bir illüzyon yarattılar. Yaptıkları tüm bu barbarlıkları, güya 'gelişmemiş, vahşi toplumları refaha kavuşturmak ve ilerlemelerine katkıda bulunmak' amacıyla yapılan mukaddes birer vazife gibi pazarladılar. Dünyaya bir iyimserlik, bir kurtarıcılık havası estirdiler. Üstelik bu ırkçı sanrılar, 19. yüzyılda Avrupa'da sözde bilimsel teorilerle, antropolojik yalanlarla desteklendi. Bu

durum, Avrupalıların tüm dünyayı köleleştirmesinin sahte meşruiyet kalkanı oldu. Çünkü sömürgeci, her zaman sömürdüğü insandan biyolojik ve zihinsel olarak daha üstün olduğuna inanır. Oysa onların 'medeniyet' dedikleri şey, parlatılmış modern bir barbarlıktan başka bir şey değildir."

Vincent, sırtını arkaya yaslayıp derin bir nefes aldı: "Avrupa sömürgeciliğini kabaca iki büyük dalgaya ayırabiliriz: İlki o kanlı coğrafi keşiflerle başlayan dönem, ikincisi ise 19. yüzyılın ikinci yarısında sanayi devrimiyle şahlanan ve aslında biçim değiştirerek halen devam eden modern süreçtir. Bu acımasız dünyada kimse kimsenin gözyaşına bakmaz Letya; herkes kendi çıkar çarkını döndürmenin peşindedir. Eğer aksine bir merhamet olsaydı, yeryüzü çoktan bir cennet bahçesine dönerdi... Petrol yataklarıyla, gürül gürül akan su kaynaklarıyla ve el değmemiş zengin madenleriyle bir hazineyi andıran Kürdistan, ne yazık ki bu emperyalist pazar paylaşım savaşlarının tam ortasında kaldı ve ezildi. Kürd coğrafyasının bu göz kamaştırıcı zenginliği, kendi halkının başına en büyük bela oldu. Gelecek yıllarda da bu kaderin hemen değişeceğini sanmıyorum. Çünkü hangi sömürgeci güç bir anda insafa gelip de Kürdlere karşılıksız yardım eder ki? Kürdlerin, tarihin bu kör noktasında daha uzun bir süre sabırla kuşanması gerekiyor."

Letya, duyduğu bu rasyonel ama soğuk analiz karşısında kaşlarını çattı. Ses tonu bir gerillanın kararlılığıyla sertleşti: "Kürdler tam seksen yedi yıldır bu topraklarda en ağır acılarla, sürgünlerle sınanıyor Vincent! Daha ne kadar sabretsinler? Sabrın da bir sınırı, ömrün de bir sonu yok mu sence?"

Vincent, genç kadının bu haklı öfkesi karşısında mahcupça başını salladı: "İnan ben de bilmiyorum Letya... Kürdlerin

dört bir yanı, Orta Doğu'nun en despot, en ceberut ve gerici devletleriyle kuşatılmış durumda. Üstelik bu devletlerin, tebaalarını ezme konusunda bin yılı aşkın bir hükümlanlık tecrübesi var. Örneğin Türkiye'nin arkasında koca bir NATO, ABD ve Avrupa duruyor. Kürdlerin ise sömürge boyunduruğu altında kendi halkını özgürce eğitebilecek, ulusal bir bilinç potası yaratabilecek geniş imkanları yok. Bir Yahudi diasporası gibi ABD koridorlarında güçlü lobileri ya da dünya siyasetine yön verecek küresel zenginleri de bulunmuyor. Dört tarafı amansız düşmanlarla çevrilmiş, tarihin en yalnız halkından bahsediyoruz. Ama belki de kurtuluşun anahtarı şudur: Kürdler dünyada cesur ve savaşçı bir halk olarak tanınıyor, bu bir gerçek. Fakat bu modern çağda, sadece namlu ucunda savaşmak tek başına mutlak bir zafer getirmeye yetmez. Savaşı kalıcı bir zafere dönüştürmek için, lobi faaliyetleri ve uluslararası diplomasi en az cephedeki direniş kadar hayattır. Daha da önemlisi, Orta Doğu'nun o kaynayan kazanında yadsınamaz bir politik aktör, dengeleri değiştiren stratejik bir güç haline gelmektir. İşte o zaman Batı dünyasının Kürdlere olan ilgisi kaçınılmaz olacaktır. Kürdler, kırk milyonu aşan dinamik nüfusu ve zengin topraklarıyla, Orta Doğu sahnesinde asla görmezden gelinemeyecek kadim bir devdir."

O ana kadar sessizce tartışmayı izleyen Ophelia, oturduğu koltukta doğruldu. Gözlerini Vincent'a dikerek sordu: "Peki sen, gerçekten Kürdlerin bir gün özgürlüğüne kavuşacağına ve bağımsız bir devlet kuracağına inanıyor musun?"

Vincent'ın cevabı net ve duraksamasız oldu: "Evet, tüm kalbimle inanıyorum! Çünkü Letya'nın da her fırsatta dile getirdiği gibi, şartlar ne kadar ağır, prangalar ne kadar kalın olursa olsun; yeryüzündeki hiçbir halk, bir başka halkın kırıbaı ve egemenliğı altında kölece yaşamayı sonsuza dek

kabul etmez. Kürdler neden kabul etsin? Bak, o yıkılmaz sanılan koca Sovyet İmparatorluğu dağıldı, Avrupalılar sömürgelerini birer birer kaybedip kendi sınırlarına çekilmek zorunda kaldılar. Hem Kürdler bağımsız olmayacak da ne olacak? Kıyamete kadar bu ezilmişliği ilahi bir kader gibi sineye mi çekecekler? Bence tarihte 'ezeli ve ebedi' olan hiçbir boyunduruk yoktur."

Miyu, "Bence de öyle," diyerek Vincent'ın sözlerini onayladı ve şefkat dolu bakışlarını Letya'nın gözlerinin içine kenetledi. 236

Vincent bu tespitlerinde yanılmıyordu. Eğer elinden gelse, dünyadaki tüm o doymak bilmeyen, açgözlü diktatörleri, halkların kanını emen sömürgeci generalleri bir gecede kurşuna dizerdi. Ancak yeryüzündeki yedi milyar insanı Tanrı bile hizaya getiremiyorken, onun tek başına bu makus talihi değiştirmeye gücü yetmezdi.

Ophelia, odaya yayılan bu ağır siyasi atmosferden bunalmış bir şekilde ayağa kalktı: "Arkadaşlar, bu konular benim ruhuma çok ağır geliyor... Müsaadenizle odama çekiliyorum," dedi ve masada duran, içi kıpkırmızı şarapla dolu kadehini parmaklarının arasına alarak sessizce uzaklaştı.

Vincent, Letya'nın yeniden o derin, karanlık düşünce denizine daldığını fark edince, odadaki sessizliği dağıtmak için hemen kalkıp bilgisayarın başına oturdu. Letya ise o sırada pencereden dışarı bakıyor, Batı toplumunun o sahte refahını sorguluyordu.

Batı dünyasında insanlar büyük ölçüde bolluk ve konfor içinde, neredeyse tasasız bir hayat sürüyordu. Küresel servetin önemli bir bölümü, dünya nüfusunun küçük bir

kısmını oluşturan bu yüksek gelirli ülkelerde yoğunlaşıyordu. Bugün küresel nüfusun en zengin %1'i, dünya servetinin büyük bir bölümünü elinde tutarken; düşük ve orta gelirli ülkelerde milyonlarca çocuk hâlâ temel ihtiyaçlardan yoksun büyüyor. UNICEF'in son raporlarına göre dünya genelinde 417 milyondan fazla çocuk, sağlık, eğitim, beslenme, barınma, su ve sanitasyon gibi en temel alanlarda ciddi yoksunluklar içinde yaşıyor; 2010 yılında ise 4,8 milyon çocuk, çoğu tamamen önlenabilir nedenlerle beş yaşına bile ulaşmadan hayatını kaybetti. Bu, insanlığın yarısının hâlâ kırılğan bir yaşam mücadelesi verdiği, derin bir adaletsizliğin hüküm sürdüğü bir dünya düzeniydi. "Bu çarkta çok büyük bir yanlışlık, çok derin bir ahlaksızlık var," diye geçirdi içinden Letya.

Tam o esnada Vincent, ekrandaki grafiklerden başını kaldırıp heyecan dolu bir sesle Letya'ya döndü:

"İnsanlığın ve küresel siyasetin asıl büyük problemi nedir biliyor musun Letya?" diye sordu ve genç kadının cevap vermesini beklemeden, bulduğu hakikatin coşkusuyla ekledi: "Enerjidir! Evet, sadece enerji... Endüstriyel ve teknolojik hammaddeler, besin, soluduğumuz hava ve su; hepsi enerjinin birer türevidir."

Vincent, klavyenin tuşlarına basarak analizlerini sürdürdü: "Enerji, bugün modern toplumun üzerinde yükseldiği ana esastır; tüm sosyal ve ekonomik işlevselliğin en kritik can damarıdır. Petrol ve fosil yakıtlar çağı, geride bıraktığı o devasa çevre kirliliği ve küresel yıkımla birlikte artık ömrünün sonuna yaklaşıyor. Sırf küresel devlerin kâr hırsları uğruna yapay krizler yaratılarak ayakta tutulan, yeni ve temiz enerji alternatiflerini bir köşeye iten o kirli fosil yakıtları

kullanmak için insanlığın elinde artık hiçbir mantıklı sebep kalmadı."

Vincent, Letya'yı bilgisayarın yanına çağırarak ekrandaki verileri gösterdi: "İçinde yaşadığımız bu dönem, konvansiyonel, yani geleneksel enerji kaynaklarının yarattığı risklerin zirveye ulaştığı kritik bir eşıktır. Bu büyük risk, dört ana faktörü barındırıyor: Birincisi, klasik enerji kaynaklarının birçoğu, hesaplanan yakın bir gelecekte tamamen tükenektir. İkincisi, bu fosil yakıtlar çevreye geri dönüşü imkansız, ölümcül zararlar veriyor. Üçüncüsü, mevcut köhne teknoloji, hızla gelişen yapay zekayı ve dijital çağı beslemekte artık yetersiz kalıyor. Dördüncüsü ve en önemlisi ise gelişmiş ülkeler, enerji çeşitliliğini artırarak tek bir kaynağa ya da tek bir coğrafyaya olan bağımlılıklarını sıfırlamaya çalışıyorlar. Geçmişte petrole, bugün doğalgaza bağımlı olan ve gelecekte de bu esaretin altında ezilmek istemeyen Batılı devletler için bu felsefe, bir ölüm kalım meselesidir."

238

Vincent'in gözleri parlıyordu: "Çağımızda yenilenebilir enerji kaynaklarının çeşitliliği hızla artıyor; bir kısmı ekonomik olarak değer kazanırken, diğerleri üzerinde laboratuvarlarda devasa bütçeli analizler yapılıyor ve her gün yepyeni bir enerji türü keşfediliyor. Bu temiz kaynakların en güzel ortak yönü, doğaya kısa veya uzun vadede hiçbir kalıcı zarar vermemeleridir. Eğer Batı, kendisini Orta Doğu'nun o kirli petrol ve gaz bağımlılığından tamamen kurtarmayı başarırsa, inan bana, arkasını o petrole dayayan diktatörler de o çöllerin ortasında kendi yalnızlıklarıyla baş başa kalacaklardır."

Genç adam ekrana bir harita yansıtarak devam etti: "Bugün insanlığın asıl yönelmesi gereken kaynaklar; jeotermal güç, hidroelektrik, rüzgar ve güneş enerjisidir. Dünyanın o kor

halindeki iç ısısından beslenen jeotermal güç, çok basit mühendislik hamleleriyle doğrudan elektrik ve ısıya dönüştürülebiliyor. Gelişmiş fotovoltaiik paneller, güneşten gelen o devasa enerjiyi kişisel bataryalara ya da devasa şehir santrallerine kolayca depolayabiliyor. Okyanusların o durmak bilmeyen gel-git hareketlerinden, suyun altına kurulan devasa türbinlerle elektrik üreten teknolojiler hızla yayılıyor. Ama tüm bunların ötesinde, insanlığın asıl büyük devrimi, Füzyon Reaktörleri olacaktır Letya!"

"Bak, ağır radyoaktif atomların bir nötron çarpmasıyla bölünmesi olan fisyonu biliyoruz, bu nükleer santrallerin ilkel halidir. Ancak füzyon, hafif atom çekirdeklerinin muazzam bir basınç ve ısıyla birleşerek daha ağır atomları oluşturması, yani güneşin kalbindeki o kutsal reaksiyonun aynısıdır! Güneşteki bu nükleer reaksiyonların yarattığı enerji ve sıcaklık, insan yapımı hiçbir reaktörün şimdiye kadar kontrol edemediği kadar muazzam bir boyuttadır. İşte bu yüzden, bu muazzam ısyı zapt edecek bir füzyon reaktörü henüz tam manasıyla ticari olarak kurulamadı. Fakat ileride, bilim insanları güneşin o sınırsız enerjisini füzyon reaksiyonuyla yeryüzünde kontrol altına almayı başarırsa; o gün sadece Kürdler değil, tüm mazlum halklar, tüm dünya o sömürgeci zincirlerden kurtulacaktır. Bu nedenle bilim, teknoloji ve sınır tanımayan dijital iletişim araçları, gelecekte Kürdlerin özgürlük mücadelesini hiç olmadığı kadar kolaylaştıracaktır."

Vincent, tüm bunları anlatırken içindeki o entelektüel coşkuyla adeta sabırsızlanıyordu. Batı, sömürgeci geçmişiyle belki bir bakıma "barbardı"; ancak onun laboratuvarlarında üretilen teknik buluşlar, günün sonunda tüm insanlığın kurtuluşuna hizmet edebilecek birer enstrümana dönüşüyordu. Belki de o kutlu gün geldiğinde, Batı enerji esaretinden kurtulacak, böylelikle Afrikalılar, Kürdler gibi

petrol zengini topraklarda parya edilen tüm mazlum halklar derin bir nefes alarak kendi bağımsızlık şafaklarına yürüyeceklerdi.

Vincent'in bu fütüristik düşünceleri Letya'nın zihnine son derece mantıklı geliyordu. Çünkü genç kadın, sadece gökyüzündeki uyduların ve internet ağının bile Kürd halkı için ne denli büyük bir nimet olduğunu yaşayarak görüyordu. Dijital dünya sayesinde sömürgeci tiranların eli kolu bağlanmış; bırakın Kürdistan'ın dört parçası arasındaki o yapay sınırları, dünyadaki tüm insanlar arasındaki o kalın duvarlar bile tek bir tıkla anlamsızlaşmıştı.

240

Elbette bu interneti ve gelişen kitle iletişim araçlarını sömürgeci devletler de kendi propagandaları için çok iyi kullanıyorlardı. Fakat asıl mucize, Letya'nın Avrupa'nın göbeğindeyken, Kürdistan'ın en ücra, en yalçın dağ köyünde yaşanan ufacık bir hak ihlalini veya direniş ezgisini anında duyabilmesiydi. Eskiden bu, hayal bile edilemeyecek bir lükstü. Bu yüzden internet, Kürdler için adeta gökten inen bir mucize gibiydi; sanki bu teknoloji, tarihi boyunca coğrafyası parçalanmış bu yalnız halkın birleşmesi için özel olarak icat edilmişti.

Letya, dağlarda geçirdiği o fırtınalı yıllardaki gerilla arkadaşlarını hatırladı; eskiden bir insana ulusal bir bilinci ulaştırmak, bir gazete ya da dergi iletmek için gerillalar o sarp dağları, uçsuz bucaksız ovaları köy köy, canları pahasına yürüyerek aşarlardı. Şimdiyse dünyanın dört bir yanına savrulmuş milyonlarca Kürd, evlerinde sıcak çaylarını yudumlarken dijital forumlarda, sosyal ağlarda bir araya gelebiliyor, ortak bir gelecek inşa edebiliyordu. Eğer ileride internet ve televizyon her Kürd evinin baş köşesine sızmayla başarlarsa, koca bir halkı ulusal hedefler etrafında mobilize

etmek, onları eğitmek çok daha basit olacaktı. Letya, geleceğin bu dijital şafağını düşündükçe, gözleri içindeki o çocuksu sevinçle parıldadı.

Vincent, sevgilisinin yüzündeki o nadide mutluluğu görünce usulca yanına yaklaştı. Genç kadının omuzlarına bir gece karanlığı gibi dökülen gür ve uzun saçlarını şefkatle okşayarak sordu: "Ne düşünüyorsun o güzel kafanın içinde?"

Letya, yüzünde gonca gibi açan bir tebessümle, "Hiç..." dedi. "Bence sen sonuna kadar haklısın Vincent. Bu yeni yüzyılda tüm o faşist ve despot rejimler tarihin çöplüğüne gömülecek; başta Kürdlerin o kadim bağımsızlık aşkı olmak üzere, dünyanın pek çok mazlum coğrafyası özgürlüğün rengine boyanacaktır."

Miyu oturduğu yerden kalktı, Letya'nın yanına gidip ona sarıldı: "Aynen dediğin gibi olacak Letya. Sakın o tatlı canını üzme. Güneş, o parlak yüzüyle bir gün mutlaka Kürdistan'ın dağlarına da gülecektir," diyerek arkadaşının yanağına sıcak bir öpücük kondurdu ve sessizce odasına çekildi.

Aslında Letya, tüm o savaş geçmişine rağmen iç dünyasında kırılğan bir çocuk gibiydi; bazen sadece bir çocuk gibi şefkat görmeyi, öyle davranmayı seviyordu. Vincent'in kendisine, incitmekten korkarak, kutsal bir emaneti sakınır gibi yaklaşmasını arzuluyordu. Söylediği şeyler bazen ütöpik ya da çocukça gelse bile, sevgilisinin kendisini can kulağıyla dinlemesini, ciddiye almasını istiyordu; çünkü Letya bu hayatta hem her şeyi sıfırdan öğrenen bir öğrenci hem de acıların süzgecinden geçmiş bir öğretmendi.

Vincent, Letya'nın narin göğüs kafesinde ne denli büyük fırtınaların koptuğunu, dalgalı bir deniz gibi ne zaman

çoşacağını çok iyi seziyordu. Bir falcı değildi elbette ama bu yüzyılda bilim ve teknolojinin dünyayı kökten değiştireceğini görebiliyordu. Onun asıl ideali, yeryüzündeki tüm zenginliklerin insanlık arasında adilce, eşit bir şekilde bölüşülmesiydi. Fakat bu, insanlık tarihi kadar uzun ve çetrefilli bir hikaye olduğundan, Letya'nın o yorgun ruhunu daha fazla teorik bilgiyle yormak istemedi. Gerçek hayat tüm çıplaklığıyla akıyordu ve Kürdler şimdilik o zengin petrol denizinin ortasında, dünyanın en yoksul hayatını yaşamaya devam ediyorlardı.

Vincent, Letya'nın alnına sevgi dolu bir öpücük kondurduktan sonra sordu: "Letya, ben mutfak için alışverişe çıkıyorum, benimle gelmek ister misin?"

Letya, zihnindeki o ağır havayı dağıtmak istercesine doğruldu: "İyi olur, gidelim! Ama döndüğümüzde hemen masanın başına geçip ders çalışmam lazım..." dedikten sonra çantalarını alıp kendilerini Frankfurt'un serin sokaklarına bıraktılar.

29. Bölüm

Vincent; keskin zekası, derin entelektüel birikimi ve sarsılmaz bağımsız karakteriyle, hayatta ne zaman zor bir durumda kalsa kendi küllerinden doğmayı becerebilen sıradışı bir adamdı. Modern ve vizyoner görüşlerine rağmen, bazen bir katır kadar inatçı, fikirlerinde sabit ve tavizsiz olabiliyordu. Sabit fikirli yapısı nedeniyle, bir konu üzerindeki inancını kolay kolay değiştirmezdi; neyse ki Letya ile ruh ikizi gibiydiler ve aralarında uyuşmazlık çıkan meseleler neredeyse yok denecek kadar azdı. Çevresine karşı son derece sevecendi ancak kişisel özgürlüğüne ölümüne

düşkündü. Bireysel özgürlüğü onun için öylesine kutsal bir sınır çizgisiydi ki, bu sınıra tecavüz edildiğini hissettiği an en yakın ilişkilerini bile tek bir hamlede kesip atabilirdi. Dostlarını canı gibi sevmesine rağmen, insanlarla arasına her zaman aşılmaz, gizemli bir mesafe koyardı; ona tam anlamıyla yaklaşabilmek, kalbinin o en mahrem odasına sızabilmek oldukça zordu. Bu mesafeli duruşuyla gerçek kişiliğini bir sır gibi gizler, girdiği her ortamda insanlarda büyük bir merak ve hayranlık uyandırırды.

Vincent, ömrünü insanlığın ortak iyiliğine adamaktan, bu uğurda kafa yormaktan derin bir haz alırdı. Dünyanın geleceği onun en büyük meselesiydi; yeryüzünü daha adil, daha yaşanabilir bir yer haline getirmek ve kendisinden daha kötü şartlar altında hayatta kalmaya çalışan insanlara el uzatmak onun yaşam mottounuydu. Bireylere tek tek yardım etmenin ötesinde, makro düzeyde tüm insanlığın makus talihini değiştirecek küresel çözümler üretmeyi hayal ediyordu.

Katıksız bir idealistti Vincent. Bütün insanların; soyuna, cinsiyetine, inandığı dine ya da ait olduğu sosyal sınıfa bakılmaksızın, hayata aynı eşit imkanlarla gözlerini açmasını savunuyordu. Tıpkı Miyu gibi, Letya'nın arkadaş çemberi içindeki en önyargısız, en duru kalpli insandı; sokaktaki bir evsizden akademideki bir profesöre kadar her türlü insanla samimi dostluklar kurabilecek muazzam bir empati yeteneğine sahipti. İlerici, hatta egemen sistemleri sarsacak radikal fikirlere sahipti. Önceden ne yapacağı, hangi çılgın adımı atacağı asla kestirilemeyen eksantrik, sürprizlerle dolu bir doğası vardı. Başkalarından farklı olmayı, sürüye katlanmak yerine kendi patikasını çizmeyi arzular, bunu bir yaşam biçimi olarak benimserdi.

Aşk denilen o tılsımlı duyguda, körü körüne bir sevgiliden ziyade zihnini ve ruhunu paylaşabileceği entelektüel bir dost arıyordu. Onun kalbine giden o zorlu yolun tek anahtarı ise, Letya gibi çölde açan vahşi ve ender bulunan bir çiçektir. Gündelik, sığ tensel tutkuların esiri olmaktan çok uzaktı. Entelektüel ilgilerini, felsefi derinliğini paylaşabileceği bir ruhu bulduğu an ona sadakatle bağlanırdı; ancak bu bağlılık asla boğucu bir sahiplenmeye dönüşmezdi, çünkü ruhunda kıskançlığın zerresi barınmazdı. Bir gün evlense bile, içindeki o bitmek bilmeyen keşif arzusunu ve entelektüel meraklarını tatmin edebilmek için yeterince özgür kalmak isterdi.

Zekası bir elmas gibi keskindi; felsefeden teknolojiye, kuantum fiziğinden en yeni bilimsel gelişmelere kadar her alanda parıldayan üstün bir yeteneğe sahipti. Emir altında çalışmaktan nefret ederdi; kendi özgür işini kurduğunda dehası katlanarak büyür, o parlak ve vizyoner fikirleriyle çevresindeki insanları bir lider gibi zahmetsizce yönlendirirdi. Köhne geleneklerle, basmakalıp alışkanlıklarla arası hiçbir zaman iyi olmamıştı. Geçerliliğini ve işlevini yitirmiş tüm toplumsal sistemleri yıkıp, yerine geleceğin modern düzenini getirmek isteyen bir zihniyet devrimcisiydi. Yüksek teknoloji, yapay zeka, bilgisayar yazılımları, uzay bilimleri, astronomi ve televizyon yayıncılığı gibi geleceği inşa eden işler, tam da onun o sınır tanımaz dehasına göre idi.

30.Bölüm

Günler nehir gibi aktı, yaz mevsiminin o sıcak nefesi kapıya dayandı ve Letya, üniversitedeki ikinci yılının son sınavlarını da vererek dönemi başarıyla tamamladı. Yakında yirmi beşinci yaşının şafağına ayak basacaktı; fakat geriye dönüp baktığında, ömründe daha bir kez bile gerçek anlamda bir

tatile çıkmadığını, bir deniz kenarında dalgaların sesini dinleyerek uzanmadığını fark etti. Ailesiyle yaşadığı o eski günlerde, her yaz tatilinde değişmez bir rütüel olarak sadece Dersim'in o yalçın, kutsal dağlarına giderlerdi. Ortaokul yıllarında ise okul gezisiyle sadece bir kez Berlin'in o soğuk gri sokaklarını görmüştü. Kürdistan'ın o asi dağlarından, Frankfurt am Main'ın gökdelenlerinden ve Berlin'den başka, koca dünyada ayak bastığı hiçbir yer yoktu.

Oysa Vincent, henüz yirmi altı yaşında olmasına rağmen dünyanın altını üstüne getirmiş, sayısız ülke ve kültür gezmişti. Senede iki üç kez sırt çantasını alıp ortadan kaybolurdu. En çok uğradığı, adeta ruhunu dinlendirdiği yerlerin başında ise Akdeniz'in kalbi, İbiza Adası geliyordu. İbiza'nın o çılgın, sınır tanımayan parti dünyası bambaşka bir gezegeni andırıyordu ve ünü tüm küreye yayılmıştı. Yaz sezonunun o en sıcak günlerinde adada; Clubbing, House, Techno, Trance ve Progressive müziğin o en görkemli, en üst düzey ritimleri yirmi dört saat boyunca hiç susmazdı. Dünyanın en prestijli, en devasa plak şirketleri ve müzik yapımcıları, yaz sezonu açılır açılmaz dev çadırlarını ve sahnelerini bu adanın altın sarısı kumsallarına kurarlardı.

Yeryüzünün en büyük kulüpleri, en çılgın gece hayatı, kabinin arkasına geçtiğinde binlerce insanı hipnotize eden dünyanın en iyi DJ'leri ve müzik dünyasındaki en keskin trendler hep bu adada filizlenirdi. Bu ritmin büyüüne kapılmak için adaya akın eden eğlence severlerin çoğunluğunu İspanyollar ve İngilizler oluştursa da; Fransızların, Almanların ve İtalyanların yanında, Avustralya'dan Güney Amerika'nın en uç noktasına kadar dünyanın tüm renkleri, İbiza'nın o özgür, kozmopolit potasında bir araya gelerek hayatın tadını çıkarırdı.

İbiza'nın kalbi sayılan La Martina semtinin o labirenti andıran dar, taş döşeli sokaklarında, Akdeniz'in o efsunlu sıcaklığında delicesine bir ritim akardı; bir bardan diğerine, bir kulübün ışıklarından ötekinin büyüüne savrulan kitleler, yazın o yakıcı şafağında adeta zamanı unutarak eğlenirdi.

Vincent, Letya'nın gözlerindeki o duru, mesafeli hüzne bakarak onu ikna etmeye çalışıyordu: "Belki de İbiza'nın bu şaşaalı yüzü ilk bakışta senin ruhuna pek hitap etmeyecek Letya... Çünkü buralara akın edenlerin arasında, sadece pazılarını şişirmekle övünen, ruhu kurumuş o kas yığınları, asosyal figürler de var. Ama merak etme; biz seninle o sığ kalabalıkların uzağındaki alternatif kulüplere, derin müzik vahalarına sığınacağız."

Letya, haritada bile yerini bilmediği bu adanın adını sadece duymuştu. Vincent'a doğru hafifçe gülümsedi: "Neden olmasın? Doğrusu, o bambaşka dünyayı sadece görmek, sınırlarını bilmek ve o hayatı kendi gözlerimle tartmak için bile gitmek isterim," dedi.

Bu kısa konuşmanın sıcaklığıyla, aynı akşam dijital dünyanın kapılarını aralayıp kendilerine İbiza'ya birer uçak biletinin yanı sıra, altı hafta boyunca sığınakları olacak masalsı bir yazlık ev kiraladılar. Letya'nın o amansız dağ yıllarının ardından biriktirdiği, özgürlüğe tahsis edilmiş yeterince parası vardı; Vincent için ise maddi sınırlar zaten hiçbir zaman birer pranga olmamıştı.

İbiza'da pencerelerini Akdeniz'e açan o kiralık odada hayatı kolaylaştıracak her detay mevcuttu; serin bir duş, ak çarşafli temiz yataklar ve küçük, şirin bir mutfak... Sabahın ilk ışıkları odaya süzüldüğünde, bazen adanın uyanan sokaklarındaki şık bir kafede kahvaltı yapar, bazen de pazar

alışverişinin ardından geniş balkona kurulup saatlerce sessizliğin ve kahvenin tadını çıkarırlardı. Öğleye doğru, güneş tam tepedeyken kendilerini sahilin o serin sularına bırakırlar; gecenin geç vakitlerinde ise merkezin o loş ışıklı restoranlarında akşam yemeklerini yiyip kaldıkları sığınağa dönerlerdi. Birkaç saatlik derin bir uykunun ardından, adanın o meşhur gece kulüplerinin büyümlü turları başlardı. Letya için bu tatil, kelimenin tam anlamıyla gerçeküstü bir rüyaydı; sanki bir gecede dünyasını değiştirmiş, tamamen başka bir gezegenin havasını solumaya başlamıştı.

Adanın kıyısına birer mücevher gibi serpilmiş, her biri kendine has bir tarzı barındıran altı yedi tane meşhur sahil sahnesi vardı. Bu sahillerde eğlence, öğleden sonra başlayıp ertesi sabahın ilk ışıklarına kadar açık havada verilen muazzam partilerle sürerdi.

Günün birinde, saat tam iki sularında adanın en vahşi köşelerinden biri olan 'Es Cavallet' sahiline vardılar. Vincent, kumların üzerine adım atar atmaz üzerindeki her şeyi bir çırpıda çıkarıp anadan doğma çırılçıplak soyununca, Letya şaşkınlıkla gözlerini açtı, sesindeki o muhafazakar ürkeklikle haykırdı: "Vincent! Tanrı aşkına ne yapıyorsun?"

Vincent, Akdeniz'in esintisine karşı kollarını açıp rahat bir nefes alırken yüzünde muzip bir tebessüm belirdi: "Burası bir nüdist sahil Letya... Doğanın kucağında, tüm giysilerden arınma yeri. Ama eğer kendinizi hazır ya da rahat hissetmiyorsan, o kumaşların ardına saklanmaya devam edebilirsin, sarmalanmak zorunda değilsin."

Letya, Vincent'ın bu sözleri üzerine bakışlarını çekingen dairesinden çıkarıp sahile doğru çevirdi. Gördü ki, kadın erkek, yaşlı genç hemen herkes o yapay kabuklarından,

kıyafetlerinden sıyrılmış; anadan doğma bir çıplaklıkla güneşin ve denizin tadını çıkarıyor.

"Hımm..." diye mırıldandı kendi kendine. İnsanların bu denli fütursuzca, çırilçıplak denize girmelerine ilk anda ne kadar şaşırsa ve bunu yadırgasa da, dakikalar geçtikçe bu manzarayı sanki dünyanın en kadim, en doğal gerçeğiymiş gibi algılamaya başladı. "*Nihayetinde bunlar da birer insandı,*" diye düşündü içinden. "*İnsanlık, o efsanevi kutsal kitaplardaki cennet bahçesinde ilk var olduğunda zaten çırilçıplak değil miydi?*" Yine de zihninin bir köşesinde, o katı estetik anlayışı ağır basıyordu. Tamamen çıplak olmayı görsel açıdan çok da estetik bulmuyordu; insanın bedeninde, o gizemi koruyan küçük bir parça kumaşın, bir tekstil dokusunun kalması estetik açıdan her zaman çok daha cazibeli ve gizemliydi.

248

Letya ve Vincent, çoğu zaman sabaha karşı saat dörde kadar ya o hışırdayan denizin kıyısında yıldızları seyrederek sabahlar ya da adanın ritmini tutan mistik bir kulübün kapısından içeri süzülürlerdi. Bir defasında, gecenin sabaha evrildiği o tekinsiz saatlerde "Amnesia" adlı o dünyaca ünlü kulübe gittiler. Kulüpteki kalabalık sanki kolektif bir cinnet ayinindeydi; ritmin ve ışık sellerinin arasında kendinden geçmişçesine dans ediyorlardı. Orada, müziğin ortak dilinde buluştukları pek çok İtalyan ve İngiliz gezginle tanışıp uzun uzun sohbet ettiler, hayatın tadını çıkardılar. Letya, ömründe ilk kez karşılaştığı bu marjinal, eksantrik insan tiplerine rağmen, artık içindeki o şaşırma duygusunu tamamen yitirmişti. Adanın bu çılgın sahnelerine öylesine adapte olmuştu ki, zamanla o da bu kozmopolit yapının organik bir parçası haline geldi; bol bol dans etti, müziğin o vahşi akışında ruhunu yıkadı.

Akşama doğru, güneş kızıl bir kor gibi ufka yaklaşırken ya "Caf  del Mar"ın ya da "Caf  Mambo"nın denize nazır masalarına oturur, güneşin Akdeniz'in bağrında batışını sessizce seyrederdiler. İbiza, dışarıdan bakıldığında yeryüzüne bahşedilmiş büyülü bir cennet bahçesi gibiydi; fakat Letya'nın o esmer, kederli yüzünden o karanlık bulutlar bir türlü dağılmıyordu. Vincent, genç kadının üzerine titriyor, onun bu derin hüznünü dağıtmak için elinden geleni yapıyordu ama nafile; hiçbir çaba Letya'nın kalbindeki o amansız sızıyı dindirmeye yetmiyordu. Çünkü Letya, o şaşaalı masalarda otururken bile hep kendi coğrafyasının çilekeş kadınlarını, Kürd kadınlarını düşünüyordu.

" m rleri boyunca dur durak bilmeden çalışan,  m rllerinde bir dakika bile olsun böyle fütursuzca eğlenmenin ne olduğunu bilmeyen o yalnız Kürd kadınları..." diyordu içinden, boğazına düğümlenen bir hı kırıyla. Avrupa'nın kadını, hayatın her alanında neredeyse tüm arzularını özgürce yaşıyabiliyor, kendi kaderini kendi elleriyle çiziyordu. Peki, bu onurlu  zg rl ğ  Kürdlere, o fedakar Kürd kadınına çok görmek hangi adaletin, hangi tanrının kanunuydu?

Güneşin son ışıkları çekilirken Letya, kumsalın üzerine serilmiş hasır battaniyenin üzerine yüzüstü uzanmıştı; Vincent ise onun güneşten gerilen pürüzsüz sırtına usulca güneş kremi sürüyordu. Letya aniden, içindeki o volkanı serbest bırakırcasına konuştu:

"Biliyor musun Vincent... Kadın, aslında bir toplumun gizli aynasıdır; o toplumun tüm duygularını, kolektif d ş ncelelerini, kültürünü, ahlakını ve tarihsel bilincini yansıtan en temel öznedir. Bir halkı, bir medeniyeti gerçekten   z mlerebilmenin, onun ruhunu okuyabilmenin yegane yolu; o

toplumun kadına nasıl yaklaştığını, ona nasıl bir alan açtığını bilince çıkarmaktan geçer."

Vincent, Letya'nın bu ani ve felsefi çıkışı karşısında duraksadı, elindeki kremi bırakıp şakayla karışık bir sesle sordu: "Hayırdır Letya? Yoksa adanın havası seni azılı bir feminist mi yaptı?"

Letya, Akdeniz'in o kıvrak balıkları gibi bir hamlede sırtüstü döndü, gözlerini Vincent'ın gözlerine dikti: "Kadınlar bir toplumun harcı, o geleceğin mimarıyken; ne yazık ki tarih boyunca onların bu hayati konumu erkek egemen zihniyet tarafından asla hakkıyla anlaşılamadı. Birçok medeniyette ve toplulukta kadın, sinsi politikalarla hep hayatın dışına, o karanlık geri plana itilmeye çalışıldı."

Vincent şaşkınlıkla kaşlarını kaldırdı: "Söylediklerin teorik olarak doğru; fakat Batı dünyasında kadınlar bu zincirleri kırdı, en azından kısmen de olsa özgürlüklerini ellerine almadılar mı, sence de öyle değil mi?"

Letya'nın dudaklarında buruk, acı bir tebessüm belirdi: "İşin asıl trajik tarafı ne biliyor musun Vincent? Kürdlerin o kadim, tarih öncesi kültüründe kadın aslında hiçbir zaman hayatın gerisinde kalmamış, eve hapsedilmemişti. Aksine, toplumsal yaşamın, üretimin ve kabile ilişkilerinin tam merkezinde, son derece aktif bir rol üstlenmişti. Fakat ne yazık ki zamanla Orta Doğu'yu kuşatan o katı feodalitenin örümcek ağıları, o karanlık töreler bir türlü yıkılamadı ve Kürd kadını da kendisini o erkek egemen dünyanın pençesinden tamamen kurtaramadı. Kürd kadını tarihsel ve sosyal düzlemde derinlemesine incelediğinde, onun toplum içindeki o doğal saygınlığı, o sarsılmaz figürü hemen göze çarpar. Ancak bu saygınlık, maalesef onun üzerindeki o

baskıcı, ataerkil zihniyetin tamamen yok olduğu anlamına gelmiyor. Geçmişte kabile ya da aşiret hayatının en kritik virajlarında söz sahibi olan, tüm önemli toplumsal olaylara doğrudan katılan ve hatta zaman zaman kabilelerin başına geçip koca bir topluluğa önderlik eden Kürd kadınları vardı."

Vincent hayretle dinliyordu: "Gerçekten mi? Doğrusu, bu dünyada senden başka hiçbir Kürd kadını yakından tanımadım Letya. Berlin'e döndüğümüz an, bu konuda kütüphanelerde ve dijital arşivlerde ne kadar kaynak varsa bulup okuyacağıma söz veriyorum."

251

Letya, içindeki o gururu sesine yansıtmamaya çalışarak anlatmaya devam etti: "Geleneksel Kürd kadını, Orta Doğu'daki o diğer parya bırakılmış kadın kimliklerinden çok farklı olarak, yönetim mekanizmalarında hep bir ağırlığa sahipti; o hem obanın hem de evinin mutlak hanımıydı. Aile içindeki otoritesi öylesine güçlüydü ki, onun fikirleri süzgeçten geçirilmeden hiçbir kritik karar alınmaz, sözüne her zaman derin bir saygı duyulurdu. Bu yüzden Kürd kadını, yuvasına ve toprağına sarsılmaz bir bağla bağlı olmasıyla nam salmıştır."

Letya yerinden doğrulup bir parça su içti, adeta coğrafyasının çilesini Vincent'ın zihnine kazımak ister gibi devam etti: "Gerek göçebe dağ aşiretlerinde gerekse ovalardaki yerleşik köylerde Kürd kadını, ekonomik hayatın ve üretimin ana motoruydu. Aile bütçesinin, o kıt kanaat geçinen hanenin ayakta kalması tamamen onun nasırlı ellerine bağlıydı. Üretim süreçlerinde birinci derecede söz sahibiydi; aynı anda mucizevi bir şekilde onca işin üstesinden gelebiliyordu. Evin bitmek bilmeyen gündelik temizlik ve yemek işlerinin yanı sıra; dağlardan yakacak odun tedarik etmek, sürüleri sağlamak, sütten yağ ve peynir yapmak; tezgahlarda ilmek ilmek şal,

kilim ve kıl çadır dokumak, kışın o ayazı için çorap örmek hep kadının omuzlarındaki mukaddes görevlerdi. Tarladaki o çetin hasat zamanında da erkeğin hemen yanı başında, güneşin altında ter dökerdi. Kürd kadınının hayatında 'boş vakit' denilen o lüks kavram hiç var olmadı Vincent; bu yüzden, o nadir yaşanan aşiret düğünleri ve kitlesel şenlikler hariç, onun lüğatinde 'eğlenmek' diye bir kelimeye asla yer yoktu. Yapacak hiçbir işi kalmadığında bile boş durmaz; parmaklarıyla yün bükür, heybe dokur, bel kuşağı ya da saç bağları örerdii."

Vincent, aldığı bir yudum suyun ardından şaşkınlıkla araya girdi: "İnanılmaz bir adanmışlık... Peki, Kürdistan topraklarında insanların sosyalleşeceği, nefes alacağı bir kahve ya da kulüp kültürü hiç mi yoktu?"

Letya acıyla gülümsedi, saçlarını geriye doğru savurdu: "Var elbette, ama sadece erkekler için... Erkeklerin o kahvehanelerde siyaset yapıp zaman öldürdüğü o dünyada, kadınlar ancak evlerde, o loş odalarda bir araya gelir, dertlerini birbirlerinin yüreğine dökerek sosyalleşirlerdi. Kürd toplumunda kadın ve erkek, iş sahasında tam anlamıyla eşit birer emekçiydi; erkekler tarlalarda saban sürer, sürüleri dağlara güder, meyve bağlarına ya da tütün tarlalarına bakar, el emeğini komşu kasabaların pazarlarına taşırdı; kadınlar ise o hasadı kurutur, halı dokur ya da evin idaresini sırtlardı. Yani net bir iş bölümü vardı ama iş o emeğin ödülünü almaya, yani hayatı eğlenerek yaşamaya geldiğinde, kadın o sahnede tamamen görünmez kılınırdı."

Vincent'ın şaşkınlığı daha da derinleşmişti: "Nasıl yani? Tam olarak ne demek istiyorsun?"

Letya, rüzgarın savurduğu kum tanelerini izleyerek konuştu: "Tüm bu ağır iş yükünün yanında, Kürd kadınının toplumda eğilmez, bükülmez, sarsılmaz bir karaktere sahip olduğu bilinir. Fakat ne yazık ki, asırlardır süren o sömürgeci politikalar ve feodal baskı mekanizmaları, bu güçlü kadın karakterini zamanla erozyona uğrattı, onu silikleştirdi. Kürdler, kız çocuklarını çok sıkı bir disiplin ve ahlak süzgecinden geçirerek büyütürler. Bu yüzden Kürd kızları her zaman vakur, ciddi ve kendinden emindir; hayattan ve insanlardan kaçmazlar, aksine son derece sosyaldirler. Ne var ki, tüm bu asil gerçeklere rağmen; Kürd kadını bugün hem yoksul bir emekçi, hem ezilen bir cinsiyet, hem de kimliği yasaklanmış bir Kürd olarak, yeryüzündeki diğer hemcinslerinden tam üç kat daha fazla eziliyor, üç kat daha fazla sömürülüyor."

Vincent hayranlık ve şaşkınlıkla Letya'yı süzdü: "Söylediklerin sarsıcı Letya... Ama senin duruşuna, o entelektüel derinliğine baktığımda, inan senin bir Avrupalı kadından hiçbir farkın yok."

Letya'nın gözlerinde hüznü bir parıltı belirdi: "Sen bana bakma Vincent... Ben o çorak topraklardan binbir fırtınayla kopup gelmiş aykırı bir istisnayım, bir azınlığım sadece. Altı altın madenleriyle, petrol denizleriyle kaynayan o zengin Kürdistan topraklarında, dünyanın en sefil yoksulluğunu yaşamak, Kürd kadınının alınına vurulmuş en büyük darbedir. Coğrafyadaki o katı feodal gelenekler yüzünden kadınlar mirastan tek bir kuruş pay alamaz; tüm mülkiyet ve toprak hakkı erkeğin tekelindedir. Bu durum, kadının o üretim hayatındaki devasa emeğinin nasıl sinsi bir yoksunluğa mahkum edildiğinin en net göstergesidir. Sen, Kürdistan'daki kadınların neredeyse %20'sinin hâlâ okuma-yazma bilmediğini biliyor muydun?"

Vincent, duyduğu oran karşısında irkildi: “Neredeyse üçte biri mi? Hem de bu çağda.”

Letya başını salladı: "Evet! Çünkü sömürgeci devletlerin o topraklara kurduğu okulların asıl amacı halkı aydınlatmak değil; Kürd çocuklarına kendi dillerini, kendi şovenist kültürlerini zorla dayatmak, Kürd dilini asimile ederek tarihten silmektir. Öte yandan, feodal Kürd aile yapısı da kız çocuklarını 'nasıl olsa yarın bir gün evlenip el kapısına gidecek bir yabancı' olarak gördüğü için eğitime layık bulmaz. Kürdistan'da yükseköğrenim görebilen ya da okul yüzü tadan kızların oranı ne yazık ki %20'yi geçmez. Tüm bunların üzerine, dinsel dogmaların yarattığı o gerici değer yargıları da eklenince; kız çocuklarının ruhsal ve bedensel gelişimi daha filizlenirken eve hapsedilir. Erken yaşta zoraki evlilikler ve o küçük omuzlara yüklenen ağır ev işleri yüzünden, kız çocuklarının eğitimi hem toplum hem de bizzat kendi aileleri tarafından acımasızca sınırlandırılır."

254

Vincent derin bir düşünceye daldı, alnını kırıştırarak sordu: "Peki ya sağlık? O topraklarda modern sağlık hizmetleri, devlet güvencesi ya da sosyal sigorta sistemleri ne durumda Letya?"

Letya acı bir kahkaha attı: "Sağlık sigortası mı? Hayır Vincent, orada yoksul halk için hiçbir güvence yok! Devletin sömürge memurları ve maddi durumu yerinde olan küçük bir elit kitle dışında, hiç kimsenin ne bir sağlık sigortası ne de sosyal güvencesi vardır. O topraklarda kadının hayattaki tek sigortası, yaşlandığında kendisine bakacağını umduğu çocuklarıdır. Yetersiz beslenme, amansız kansızlık, temiz su kaynaklarına ulaşamadığı için kilometrelerce uzaktan sırtında su taşımaktan kaynaklanan omurga ve beden rahatsızlıkları, bitmek bilmeyen bulaşıcı hastalıklar ve çok çocuk

doğurmanın getirdiği o ağır kadın hastalıkları, Kürd kadınları arasında birer sessiz ecel gibi kol gezer. Özellikle kırsal alanda yaşayan kadınların modern taba, hastanelere ulaşımı neredeyse imkansızdır. Bu imkansızlığın arkasında hem derin bir maddi çaresizlik hem de muhafazakar geleneklerin ördüğü o kalın duvarlar var; bölgedeki doktorların çoğunlukla erkek olması, muayene olmaktan çekinen kadınların şıhların, muskacı hocaların insafına terk edilmesine yol açar. Üstelik köylerde yeterli sayıda ne bir sağlık ocağı ne de bir ebe bulunur. Kırsaldaki bir Kürd kadını için doktora gitmek, artık ölüm döşeğine düşüldüğünde, yapılacak hiçbir çare kalmadığında başvurulacak o en son, o en çaresiz adımdır. Bu yüzden o topraklarda doğum esnasında can veren kadınların, düşüklerin ve bebek ölümlerinin oranı ürkütücü derecede yüksektir."

Vincent, duyduğu bu trajik tablo karşısında sarsıldı: "Desene Kürdlerin o topraklardaki kaderi, sömürülmüş Afrika halklarının makus talihinden farksız... Oysa ben, en azından Türk devletinin işgali altındaki Kuzey Kürdistan'da hayatın bu derece vahim, bu derece karanlık olduğunu tahmin bile edemezdim."

Letya, ciğerlerini dolduran derin, sarsıcı bir nefesten sonra sözlerini sürdürdü: "Aslında Kürdlerin potansiyeli, pek çok Üçüncü Dünya ülkesinden çok daha yüksektir; çünkü toprakları bereketlidir, halkı üretken birer köylüdür. Fakat Türk devleti, son otuz yıldır o dağlarda süren gerilla savaşını haince bir bahaneye dönüştürdü. 'Balığı yakalamak için denizi kurutmak' misali, gerillanın halkla olan bağıını koparmak adına binlerce Kürd köyünü yakıp yıktı, insanları metropollere, Batı Türkiye'ye göç etmeye zorladı. Buradaki asıl sinsilik, Kürdleri kendi topraklarından, o kadim üretim zincirlerinden kopararak büyük şehirlerin varoşlarında

asimile etmek, kimliklerini yok etmektir. Toprağından koparılan bu milyonlarca insan, geleneksel üretimden mahrum kalınca, büyük şehirlerin dehlizlerinde korkunç bir açlığa ve sefaletle mahkum edildi."

Genç kadın, gözlerini denizin sonsuzluğuna dikerek devam etti: "Kürdistan'da kadının emeği; sadece çocuk bakımı, yemek, temizlik gibi 'yeniden üretimin' o görünmez çarkları arasında eritildi. Kadın emeği piyasada somut, ekonomik bir değer yaratmadığı; erkek ise parayı ve mülkiyeti elinde tutan işleri yürüttüğü için, o katı 'kadın işi-erkek işi' ayrımı kadının tüm varlığını değersiz kıldı. Bu sakat, bu hastalıklı anlayış en yaygın ve en vahşi biçimiyle Kürdistan şehirlerinde yaşandı. Elbette bu sadece Kürdlerin coğrafyasına özgü bir lanet değil; bu, feodal üretim ilişkilerinin dünyaya dayattığı evrensel bir sömürü biçimidir."

256

Vincent, hayret ve hayranlık dolu bakışlarla sevgilisini izliyordu: "Peki ya o topraklarda kadın-erkek ilişkileri, o duygusal bağlar nasıl kurulur? İnsanlar birbirlerini nasıl bulur, nasıl evlenirler?"

Letya kaşlarını çatı, bakışlarındaki o ciddiyet odadaki havayı anında ağırlaştırdı: "Kürdistan'da kadınların %40'ı, henüz çocuk yaşta sayılabilecek 15 yaşının altındayken evlendiriliyor Vincent... Evlilik kararları, gençlerin özgür iradesiyle değil, aile büyüklerinin, aşiret reislerinin iki dudağı arasından çıkan emirlerle alınır. Bu oran büyük kentlerde bile ancak %30'lara kadar düşebiliyor. Ve ne acıdır ki, bu evliliklerin %20'sinde kadının rızası, fikri dahi sorulmayacak kadar büyük bir irade gaspı yaşanır."

Vincent dehşet içinde lafa girdi: "Yapma yahu! Bu kelimenin tam anlamıyla bir barbarlık, korkunç bir trajedi!"

Letya başını salladı: "Evet, hem de nasıl bir trajedi... Bölgede hâlâ sömürgeci devletlerin o ayrımcı politikaları yüzünden nüfus kağıdı bile olmayan, hukuken yok sayılan binlerce kadın ve çocuk yaşıyor. Bu durum geri kalmışlıkla değil, sistemli bir sömürge politikasıyla ilgili. Kan davalarını bitirmek adına genç kızların düşman aileye 'kan bedeli' olarak verilmesi; ailelerin karşılıklı olarak kız alıp vermesi demek olan o uğursuz 'berdel' evlilikleri, çocuk yaşta yapılan beşikleri kertmeleri, resmiyette hiçbir hükmü olmayan zoraki imam nikahları, akraba evlilikleri ve bir kadının onurunu parayla ölçen o aşağılık başlık parası hâlâ çok yaygın. Sadece imam nikahıyla yaşayanların oranı kentlerde %15 iken, kırsalda %30'ları buluyor. Kırsaldaki kadınların %50'si, kenttekilerin ise %40'ı kocalarıyla amansız bir akrabalık bağı taşıyor. Başlık parası denilen o ortaçağ kalıntısı, kentlerdeki evliliklerin yarısında, kırsalda ise %70'inde hâlâ mutlak bir kural olarak geçerliliğini koruyor. Bir kadının boşanmasının büyük bir ayıp sayılması, mirastan mahrum bırakılması ve '*Kocanın evinden ancak kefeninle çıkarsın*' şeklindeki o gerici, katil zihniyet varlığını hâlâ sürdürüyor. Kadının ekonomik bağımsızlığının olmayışı, mülkiyetin tamamen erkeğin insafına terk edilmesi, kadını ömrü boyunca o dört duvar arasına hapsediyor. Ayrıca bölgeye egemen olan dinsel dogmalar da kadının bu bağımlı, bu edilgen konumunu daha da ağırlaştırıyor. Kürd kadını; babasına, kocasına, kayınpe-derine, velhasıl ailenin tüm erkek figürlerine boyun eğmek zorunda bırakılmış zincirli bir köle gibi yaşatılıyor."

Vincent, duyduğu bu sosyolojik veriler karşısında adeta dilini yutmuştu: "Doğrusu ne söyleyeceğimi, bu dehşeti nasıl yorumlayacağımı bilemiyorum Letya... Bu kesin, sarsıcı yüzdelikleri, bu istatistikleri nereden öğrendin? Bunların geçmişte kalan, eski gelenekler olma ihtimali yok mu?"

Letya burukça gülümsedi: "Hayır Vincent, keşke geçmişte kalsaydı... Daha dün gece internetteki bağımsız sosyolojik araştırma raporlarında okudum; her bir rakam beynime adeta birer zehirli sakız gibi yapıştı. Maalesef gerçeklik bu duvarların ardında gizli. Kürdistan'ın kırsalında en yaygın aile tipi %65 oranıyla çekirdek aile gibi görünse de, o feodal ekonomik bütünlüğün korunması adına 'birleşik büyük aile' modeli hâlâ mutlak bir egemenliğe sahip. Bu yüzden bir Kürd kadını eve gelin gittiğinde; sadece kocasının değil; kaynana-sının, kayınpederinin, kayınlarının o boğucu hiyerarşik baskısı altında ezilir. Çok eşlilik, o topraklarda genellikle bir kadının 'erkek çocuk doğuramaması' bahane edilerek meşrulaştırılır. Erken yaşta yapılan bu evlilikler, çocuk sayısını da kontrolsüzce artırıyor; bölgede ortalama çocuk sayısı 5,1 civarındadır. Bu rakamın üzerindeki aileler ancak çok çocuklu sayılıyor."

Vincent araya girdi: "Bu gerçekten çok büyük bir tezat... Alınan son verilere göre Almanya'da ortalama çocuk sayısı sadece 1,3 düzeyinde."

Letya, "Evet, aradaki o uçurumu görüyor musun?" dedi. "Bazı Kürd aileleri durmaksızın çocuk yapıyor ama o çocuklara nasıl bir gelecek sunacaklarını, onları nasıl insanca geçindireceklerini bir an bile düşünmüyorlar. Bu aslında büyük bir toplumsal sorumsuzluktur. Ama doğrusu," diyerek gözlerini muzipçe kırptı, "ben yine de Kürdlerin nüfus olarak çoğalmasından yanayım; varsın çoğalsınlar ki o kadim soy, o benzersiz dil bu yeryüzünden hiç silinmesin."

Vincent bu defa yüksek sesle gülerek Letya'nın gür saçlarını şefkatle okşadı: "Bakıyorum da, o militan milliyetçi damarın yine canlandı Letya!"

Letya'nın yüzü yeniden ciddiyete büründü: "Hayır, ben çok ciddiym Vincent. Haklarını silahla aramak zorunda bırakılan, dört bir yanı düşmanla çevrili bir halkın her zaman direnecek, savaşıacak insan gücüne ihtiyacı vardır. Bu yüzden nüfusun çoğalması, Kürdlerin varlık davasının lehinedir. Kürdistan toprakları, 550 bin kilometrekarelik devasa yüzölçümüyle neredeyse bir Fransa ya da Almanya kadar büyüktür. O topraklara daha milyonlarca özgür Kürd sığar, bunu biliyorum."

Vincent gülümseyerek karşılık verdi: "Şaka yapıyorsun herhalde... Bak, Vatikan sadece 0,44 kilometrekarelik yüzölçümü ve topu topu bin kişilik nüfusuyla dünyanın en küçük devleti. Ama belki de haklısın; Vatikan'ın etrafı, Kürdlerin etrafını saran o acımasız Araplar, Farslar ve Türkler gibi işgalci düşmanlarla çevrili değil."

Letya, "Neyse..." diyerek konuyu değiştirdi. "Bana az önce evlilikleri sormuştun ya... Evlilik içi şiddet, Kürd kadınının hayatını cehenneme çeviren en amansız canavardır. Üstelik bu şiddet, sadece kocasından gelen bir darbeye sınırlı kalmaz; kayınları, kayınpederi dahil tüm sülalenin erkeklerinin ortak bir zorbalığı olarak tezahür eder. Şiddete maruz kalan kadınların oranı kırsalda %55, kentlerde ise %45 civarındadır."

Vincent içini çekti: "Aile içi şiddet... Ne yazık ki bu insanlığın ortak utancı, dünyanın her yerinde, en gelişmiş modern toplumlarında bile var."

Letya, "Biliyorum," dedi, sesi hüzünlü bir nehir gibi akıyordu. "Ama benim asıl vurgulamak istediğim şey şu: Kırsal alanda zengin ya da yoksul fark etmeksizin, üretimin o en çetin safhasında yer alan kadının hane içindeki karar

mekanizmalarına katılımı, sadece mutfaktaki yemekle ya da temizlikle sınırlı kalıyor. Toplumsal ve siyasal kararlarda kadının rolü, o sömürgeci sistem ve feodal abluka altında neredeyse sıfırlanmış durumda. Geleneksel cinsiyetçi roller ve kadının eğitim seviyesinin düşüklüğü bu kölelik sürecini besliyor. Söz sahibi olamama, her kadının ruhunda hissettiği derin bir yaradır. Siyasi tercihlerde bile evin erkeğı hangi partiyi işaret ederse, kadının oyu oraya giderdi. Ancak çok şükür ki, son yıllarda dağlardan ovalara yayılan o siyasal-demokratik aydınlanma hareketi, bu makus talihte çok ciddi, sarsıcı bir kırılma yarattı; kadınlar artık kendi iradelerine sahip çıkıyor."

Letya, elindeki kadehten bir yudum su daha içerek devam etti: "Kadının, erkeğın sahte 'namusu' olarak yaftalandığı o gerici, o feodal ahlak anlayışı; onun özgür bireysel kimliğini, kutsal duygu ve düşüncelerini tamamen yok sayıyor. Bu yüzden, törelerin o kanlı sınırlarının dışına taşan, kendi kalbinin ve bireysel kararlarının peşinden gitme cesareti gösteren kadınlar, bu onurlu duruşun bedelini ne yazık ki canlarıyla, çok ağır ödemek zorunda kalıyorlar. Töre cinayetleri, o topraklarda kadınların tepesinde sallanan en vahşi, en ilkel ölüm tehdididir."

Vincent, Letya'nın anlattığı bu sarsıcı sosyolojinin karşısında ezilmişti: "Peki ya o yakılan köylerinden kopup büyük kentlerin varoşlarına sığınan kadınların durumu nasıl Letya? Oraya göç eden insanlar nasıl bir hayatın içine düşüyorlar? Doğrusu bunu çok merak ediyorum."

Letya'nın ses tonu, tarihin o en trajik sayfalarından birini okur gibi bir ağıta dönüştü: "Dil ve kimlik kırılması, zorunlu göçle birlikte kadının hayatında en ağır, en yıkıcı yaraları açtı Vincent. Kürd aileleri, sömürgeci ordular tarafından zorla

boşaltılan, yakılan köylerinden ya da o amansız çatışma çemberinden kaçarak büyük metropollerin varoşlarındaki o derme çatma gecekonduılara sığınmak zorunda kaldılar. Gittikleri o yabancı şehirlerde; iliklerine kadar işleyen korkunç bir yoksullukla, kronik işsizlikle, derin bir kültür çatışmasıyla ve çocuklarının eğitim alamaması gibi devasa krizlerle yüzleştiler. Modern dünyanın o vahşi dişlileri arasında tam bir kimlik bunalımı yaşıyorlar. Kürd kadını, bu ani ve travmatik yıkımla baş etme konusunda tamamen hazırlıksız yakalandı; fakat o asil, o doğurgan yapıyla aileyi ayakta tutan yegane direk olarak, tüm bu koca yükün altında her gün kemikleri kırılarak eziliyor. Özellikle büyük kentlerdeki o işsizlik ve mutlak çaresizlik, Kürd ailelerini hırsızlığın, organize çetelerin, uyuşturucu bataklığının ve fuhuş gibi sosyal lağımların açık tehdidi altına fırlattı. O masum çocuklar, hayatta kalabilmek, eve bir lokma ekmek götürebilmek için sokakların o tekinsiz, tehlikeli dehlizlerinde zehirlenerek çalışmak zorunda kalıyorlar. Evet Vincent... Geçim derdi yüzünden, çocuk işçiliği o varoşlarda kanayan en büyük, en kronik yaramızdır bizim."

Kürdistan'da kol gezen o karanlık intiharlar, sadece bireysel birer son değil; toplumun bağrına saplanmış, kangrenleşmiş bir bunalımın dışı vurumuydu. Bu sarsıcı eylemler, coğrafyanın kaderine hükmeden sosyal, ekonomik ve cinsiyetçi prangaların birer hazin sonucuydu. Kapalı toplumun o ağır, aşılmaz duvarları; ataerkil aile yapısının hoyrat eli; feodalizmin ve dinin hayatı boğan ağırlığı, genç bir ruhun üzerindeki tüm güneş ışığını emiyordu. Geleneksel yargıların o buzdan katılığı, kadının yüreğinde umutsuzluk ve çaresizlikten örülü bir karabasan inşa ediyordu. Başlık parası karşılığında bir eşya gibi devredilenler, okul kapılarına hasret bırakılanlar, dört duvar arasına mahkûm edilen hayaller... Her biri, o coğrafyanın bitmek bilmeyen birer ağtıydı.

Zorunlu göçün yarattığı o plansız şehir yığılmaları, eğitimsizlik ve işsizliğin gölgesinde toplumun geneline sirayet eden bir kanser gibi büyüyordu. Çatışmalar, faili meçhullerin bıraktığı o derin sessizlik ve faili belirsiz şiddet, toplumsal belleği bir travmaya dönüştürürken, ruhuna şifa bulamayan birey için ölüm, tek sığınak gibi görünüyordu. Genç kuşakla geleneksel değerlerin koruyucuları arasındaki o amansız kültür çatışması, yaraları daha da derinleştiriyordu. Alternatif bir yol geliştiremeyen, sesini kimseye duyuramayan o genç ruhlar, ne yazık ki hayatın kıyısında ölümle yüz yüze geliyordu.

Vincent, dinledikleri karşısında kelimelerin ağırlığı altında ezilmiş, nutku tutulmuştu. Letya, bir yudum suyla boğazındaki o kurumuş düğümü çözdükten sonra, sesine yeniden umudun o titreşim ışığını katarak devam etti:

"Fakat bir mücadele var Vincent! Kadının statüsünü sarsan, o köhnemiş yapıyı sorgulayan bir uyanış... Kürd uyanışı, tıpkı tarihteki tüm büyük sarsıntılar gibi, kadınları kitleler halinde tarih sahnesine fırlattı. Hak eşitliği, dilini ve kültürünü sahiplenme arzusu, artık birer slogan değil; kadınların ruhunda yankılanan bir çığlık. Newroz ateşlerinin başında, barış arayışlarında, siyasi özgürlük eylemlerinde artık o kadınlar var. Kürd aydınlanması, ancak bu kitlesel kadın hareketiyle gerçek bir kimlik kazandı."

Vincent, zihnindeki soruların arasında bir an duraksayıp, "Peki ya bu mücadele" diye sordu. "Kürdistan'ın o aşılma feodal taşlarını yerinden edebildi mi? Sence bu uyanış, o ağır karanlığı yırtmaya yetiyor mu?"

Letya, gözlerini uzak dağların aksine dikerek, "Bu mücadele," dedi, "aynı zamanda kadının kendi cinsiyetçi

zincirlerini kırma çabasıdır. Kadınlar siyasal mücadeleye atıldıkça, aile sorunu artık ulusal hareketin göz ardı edemeyeceği, tam kalbinde taşıdığı bir hakikat oldu. Siyasetin içine giren Kürd kadını, bunun bedelini ise en ağır şekilde ödedi. Gözaltılarda karşılaştığı o iğrenç tacizler, tecavüzler, birer utanç abidesi olarak hafızalara kazındı. Sömürgecilerin gerillaya karşı bir silah gibi kullandığı koruculuk sistemi ve o güvenlik güçlerinin işlediği suçlar, cesur kadınların girişimleriyle dünyaya haykırıldı. Bu şiddet ortamı, sadece bedenlere değil, kadın kimliğine de ağır bir saldırıydı."

Vincent, "O halde," dedi, "Kürd Kadın Hareketi artık kendi örgütlü iradesini var etmeye çalışıyor, değil mi?"

Letya, "Evet," diye karşılık verdi. "Baroların kadın komisyonlarından demokratik platformlara kadar, sorunları saptayan ve dönüştüren yöntemlerle bir mücadele örülüyor. Ancak yetersiz. Siyasal, kültürel ve sosyal tam hak eşitliği için; emekçi kadınların iş ve ekmek talebini haykırarak birleşik bir demokratik örgütlenmeye ihtiyacımız var. Metropollerin o yozlaştırıcı atmosferinde; kafe kültürü, işsizlik ve uyuşturucu kısılcasında hayallerini yitiren genç kızlara, demokratik kültürün o taze nefesini ulaştırmalıyız."

Vincent, "Anlıyorum," dedi, yüzünde derin bir hüznle.

Letya, "Kürd halkı yüzyıllardır bir zulüm sarmalında insani değerlerini koruma savaşı veriyor," diyerek devam etti. "Bu çabalarda kadınlar tarihe adlarını altın harflerle yazdırdı; ama tam bir kurtuluşa ulaştıkları söylenemez."

Vincent, "Ne yazık ki çok acı bir gerçek," diye fısıldadı.

Artık Vincent'a geçmişin yaralarını anlatmak istemiyordu. Kendi morali zaten bu sızıların altında ezilirken, onun da huzurunu bozmak ağır geliyordu. Ama Vincent, Letya'nın o mahzun ruhunu bir nakkaş gibi okuyabiliyordu. "Şimdilik elimizden bir şey gelmiyorsa, günümüzün tadını çıkaralım," dedi Vincent, "Kim bilir, belki yarın bir meteorit çarpar ve bütün bu yaşam, bir saniyede küle dönüşür."

Letya, Vincent'in bu umursamaz gibi görünen ama hayata tutunan o çocuksu mantığına gülümsemeden edemedi. Ancak gerçeğin çıplaklığı ortadaydı: Bir toplumda kadın ve erkek eşit haklara sahip değilse, o toplumun gelişmesi mümkün değildi. Kürdistan'da bir 'zihniyet devrimi' şarttı. Ama sömürgecilik altında, bu devrim nasıl filizlenecekti? İşte cevabı en zor soru buydu.

31. Bölüm

2003 yazı, Letya'nın hayatında bir dönüm noktasıydı. İbiza'nın kumsalında Vincent ile dans ederken, yaşamın özünde ne kadar güzel olduğunu, stresin o demir kafesinden kurtulduğunda hayatın başka bir anlam kazandığını anlamıştı.

Takvimler Temmuz 2006'yı gösterdiğinde, Letya artık farklı bir kadındı. Berlin'in o soğuk duvarlarını aşmış; Prag'dan Roma'ya, Lizbon'dan Londra'ya kadar pek çok şehri adımlamış, edebiyatın ve sinemanın o uçsuz bucaksız evreninde kendi kimliğini inşa etmişti. Kevin Costner'in "*Kurtlarla Dans*" filmindeki o kadim ruh, Matrix'in teknolojik estetiği onun zihnini şekillendiriyordu.

Lise diplomasını pekiyi dereceyle aldığında, önünde yepyeni bir ufuk açıldı: New York! Amerika, gökdelenlerin ve sarı

taksilerin şehri... *"Bu şehirde kesinlikle bir yıl geçirmeliyim!"* diye haykırdığında, gözlerinde geleceğin o parlak ışığı vardı. Ophelia'nın cesaretlendirmesiyle, Diamand ailesiyle yolları kesişti. Manhattan-Harlem'de, 1922 yapımı Neo-İtalyan Rönesans tarzındaki o zarif konak, Letya için sadece bir ev değil, bir şato gibiydi.

John F. Kennedy Havalimanı'ndan şehre doğru süzülürken, şehrin o devasa silüeti karşısında nutku tutulmuştu. Taksi, Harlem'in o tarihi dokusuna girdiğinde, binanın görkemine bakıp şaşkınlıkla kalakaldı. Dr. Sheila Diamand ve çocukları Jela ve Lea ile karşılaştığı o ilk an, yeni bir hayatın müjdecisi gibiydi.

265

"Sen Letya olmalısın," dedi Sheila, kucağında Jela ile gülümseyerek.

Letya, o büyük konağın merdivenlerini çıkarken, geçmişin tüm yorgunluklarını arkasında bıraktığını hissetti. Burası yeni dünyasıydı; burası, kendi özgürlüğüne doğru attığı en cesur adımdı. Artık bir Kürd kadını olarak değil; bir dünya vatandaşı olarak, kendi hikayesini yazmaya başlıyordu.

Letya ve Sheila, Harlem'in o ritmi hiç dinmeyen sokaklarından sonra Manhattan'ın kalbine, meşhur Broadway Caddesi'ne doğru bir yolculuğa çıktılar. Broadway, sadece asfalt ve betondan oluşan bir yol değil; Amerika'nın ruhunu sahneleyen, müzikal tiyatronun o görkemli perdelerinin her gece yeniden açıldığı bir sanat mabedi idi. Bu cadde; bankacısı, organizatörü, menajeri ve bir umut peşinde koşan sanatçısıyla insanlığın tüm renklerini bünyesinde barındıran, kaotik ama büyüleyici bir ekosistemdi.

On dokuz milyonluk devasa gövdesiyle New York; ticaretin, modanın ve siyasetin küresel nabzının attığı bir dünya şehriydi. Ancak bu ihtişamın ardında, gökdelenlerin gölgesine sığınmış evsizlerin, yoksulluğun kıyısında yaşayanların sessiz çığlıkları da vardı. Şehir, 170 farklı dilden yükselen aksanların birbirine karıştığı dev bir kuleydi; *Little Italy*'de İtalyanca bir melodi gibi yükselir, *Chinatown*'da Çin'in kadim fısıltıları havaya karışırdı. Öğleden sonra, yorgunluktan bitap düşmüş bir halde *Chinatown*'da bir Çin restoranına kendilerini attıklarında saat 14:00'ü gösteriyordu.

Sheila, otuz sekiz yaşının olgunluğuyla, çikolata rengi teni, uzun ve ince bedeniyle adeta zarafetin cisimleşmiş haliydi. İngiliz bir anneyle Afro-Amerikan bir babanın melez çocuğu olmanın getirdiği o egzotik karizma, üzerine giydiği her parçayı bir moda ikonuna dönüştürüyordu.

İki hafta boyunca Sheila, Letya'ya New York'un ruhunu üfledi: Özgürlük Heykeli'nin o vakur duruşundan Empire State'in göklere uzanan inadına, Guggenheim'ın sanat kokan kıvrımlarından Central Park'ın yeşil huzuruna kadar şehri ilmek ilmek işledi. Letya, bir zamanlar dünyası sanılan Berlin'in, bu devasa gökdelenler ormanının yanında adeta küçük, mahcup bir köy gibi kaldığını fark etti.

Son günlerde öğrendiği bir diğer gerçek ise Diamand ailesinin köklerindeydi. Prof. Dr. Natan Diamand'ın babası, 1933 yılında Nazilerin ayak sesleri Avrupa'yı sarsarken, her şeyini geride bırakıp Amerika'ya sığınan Alman Yahudisi İsaak Diamand'dı. Natan, babasının hikayesini anlattığında Letya'nın zihninde hemen kendi toprakları canlandı: "*Kuzey Kürdistan'da,*" dedi Letya, gözlerinde hüznü bir parıltıyla, "*Kürd isimleri bile yasaklı. Sadece isimler değil;*

nehirlerimizin, dağlarımızın, köylerimizin isimlerini bile değiştirerek bizi belleksiz bırakmak istediler."

Sheila, bu acı gerçek karşısında irkildi: *"Kürdler gerçekten de Orta Doğu'nun siyah derilileriymiş,"* diye fısıldadı.

New York günleri, Letya için robotik bir disiplinle geçiyordu ama ruhu bir o kadar heyecanlıydı. İşlerini aksatmadan yapıyor, fırsat buldukça dil kursunda edindiği arkadaşlarıyla şehri keşfediyordu. Bir akşam, Natan işten yorgun argın döndüğünde, Letya'nın izlediği filmi bir süre sessizce seyretti. Film bittiğinde Natan, Letya'nın New York'a ne kadar alıştığını sordu. Letya, biraz tereddütle "Alıştım sayılır," dedi ve iyi geceler diyerek odasına çekildi ama uyku tutmadı. Zihni Berlin'deki o ilk günleri gibi bulanıktı. Dünya, 195 devletin sınırlarıyla çizilmiş bir satranç tahtasıydı; ancak bu tahtada 40 milyonluk bir halkın yeri yoktu.

"Kendi devletine sahip olmayan bir halk, başkalarının merhametine mahkûm bir yetimdir," diye düşündü. Lozan'dan bu yana süregelen o inkar, imha ve soykırım politikaları, Kürdleri kendi topraklarında mülteci kılmıştı. İsrail'in, Amerika'nın ya da başka bir süper gücün hesapları ne olursa olsun; Kürdler, kendi kaderlerini kendi ellerine almadıkça bu makus talih değişmeyecekti.

"Doğal hukuk," diye mırıldandı kendi kendine, "baskı altına alınamaz, devredilemez. Eğer dünyada devletler var olacaksa, bu en çok Kürdlerin hakkıydı."

Letya, tüm bu tarihsel ağırlığın altında ezilirken, bir yandan da Diamand ailesinin o zarif yaşamına imreniyordu. Onlar, melezliklerini bir zenginlik gibi taşıyor, isimlerini çocuklarına birer köprü gibi veriyorlardı: Lea ve Jela. Belki

de dünya, insanların etnik kimliklerinden soyunup sadece 'insan' olarak bulunduğu o gün, o büyük cennete kavuşacaktı. Ama o gün henüz çok uzaktaydı.

Ertesi hafta, Harlem'in cıvıltılı sokaklarında Sheila ve Letya çocuklarla gezintiye çıktılar. Bir oyuncakçının önünde küçük Lea, "Anne, bana şu tavşanı alır mısın?" diye yalvardı. Sheila, çocuğun gözlerinin içine bakarak, "Eğer o tavşanı alırsak," dedi nazikçe, "kucağındaki o küçük ayıcık tek başına kalır ve çok üzülür. Bak, sanki 'Lea beni artık sevmiyor' diye ağlayacak. Sen ayıcığının üzülmesini ister misin?"

268

Lea, annesinin şefkatli uyarısıyla kucağındaki oyuncığa sarıldı, öptü. Letya, bu 'pozitif disiplin' karşısında hayran kalmıştı. Ceza yoktu, bağırma yoktu; sadece empati ve sevgi vardı.

New York'un o devasa gökdelenleri arasında, kendi kimliğini, geçmişinin acılarını ve geleceğin umutlarını bir bir tartıyordu. Her şey, o küçük tavşanın neden alınmadığı kadar yalın, bir o kadar da karmaşıktı. Letya, bu evde sadece çocuk bakmıyor; sevginin, sınırların ve anlayışın nasıl inşa edildiğini de öğreniyordu. Kendi geçmişinin o katı, sert ve yaralı dünyasıyla; bu evin sunduğu o dingin, yapıcı dünya arasında köprüler kurmaya başladığını hissetti. Hayat, bütün tezatlığıyla avuçlarının arasındaydı.

32. Bölüm

Günler, New York'un o hiç dinmeyen, kaotik temposunda bir nehir gibi akıp gidiyordu. Letya, Manhattan'daki o yeni yuvasında üstlendiği görevlerin ağırlığını biliyor, işini büyük bir titizlikle, neredeyse kusursuz bir robotik disiplinle

yapıyordu. Ancak bu disiplinli hayatın gölgesinde, heyecan verici bir varoluşun sancılarını da çekiyordu. Ev sahipleri ve çocuklar, onun bu sadakatinden ve huzurlu varlığından ziyadesiyle memnundu.

New York, kelimenin tam anlamıyla çok kültürlü bir medeniyetler okyanusuydu. Letya, dil kursunda edindiği arkadaşlarıyla şehrin keşfedilmemiş dehlizlerini arşınıyor, boş zamanlarını bu devasa metropolü soluyarak geçiriyordu. Sabahları günün ilk ışıklarıyla uyandığı için —hafta sonları hariç— gece hayatının o ışıltılı, sarhoş edici cazibesinden uzak duruyor, akşam saatlerini Berlin'deki dostu Afşan ile Messenger üzerinden haberleşerek, e-postaların melankolik dünyasında gezerek tüketiyordu.

269

Bir akşam, oturma odasında bir filmin büyüüne dalmışken, Natan işten yorgun argın döndü. Koltuğa yavaşça çöküp, Letya'nın izlediği filmi bir süre sükûnetle seyretti. Film bittiğinde aralarında, sinemanın ve hayatın üzerine kısa bir söyleşi filizlendi. Natan, Letya'ya dönerek, "Nasıl?" diye sordu. "New York'un o karmaşık, baş döndürücü ritmine alıştın mı?"

Letya biraz duraksadı, zihnindeki binlerce düşünceyi toparlayarak, "Evet," dedi yumuşak bir sesle. "Alıştım sayılır."

Natan sağ kulağını eliyle hafifçe kaşıdı, yüzünde imalı bir gülümsemeyle ekledi: "Güzel! Peki, Bay Şaron'un bir dönem Kürd liderlere gönderdiği mektupta, 'Hayallerinizi ancak biz gerçekleştirebiliriz' dediğini biliyor muydun?"

Letya, şaşkınlıkla gözlerini açtı. "Hayır, hiç duymadım," dedi. "Bay Şaron bunu ne zaman söyledi?"

Natan, "Tam tarihini kestiremiyorum, bir gazetede okumuştum," diye devam etti. "Ama bildiğim kadarıyla Kuzey Irak'ta yüz bin civarında Yahudi Kürd yaşıyor. Sanırım İsrail, Irak'taki Kürdlere verdiği bu destekle, hem kendi güvenliğini teminat altına almak hem de oradaki Yahudilerin haklarını korumayı hedefliyor."

Letya derin bir düşünceye daldı. Natan'ın bu hassas mevzuyu neden açtığını tartmaya çalışıyordu. İçinden, *'Belki de sadece benimle sohbet etmek istiyor,'* diye geçirdi. "Belki de..." 270 demekle yetinip bir yudum su içti.

Natan sözlerine devam etti: "Biliyor musun Letya? İsrail'in işi çok ama çok zor. Eğer bugün yedi milyonluk nüfusuyla üç yüz milyonluk Arap dünyasına karşı şah mat oynayabiliyorsa, bunu elinde bulundurduğu yüz elli atom bombasına borçlu. Aksi takdirde, bir gün bile bu coğrafyada ayakta duramazdı."

Letya, İsrail hakkındaki bilgisinin ne kadar kısıtlı olduğunu fark edince sessizliğini korumayı tercih etti. Natan, tarihsel bir perspektifle devam etti:

"İsrail'in Türklere yardım etmesi bence bir hata ama bunun kökleri çok eskilere dayanıyor. 1500'lerde engizisyonca kaçan yüz elli bin Yahudi'yi Osmanlı topraklarına davet etmişti. Yahudiler o tarihten sonra sarayda hekim, banker, diplomat olarak Osmanlı'nın kaderinde rol oynadılar. Cumhuriyet ile birlikte de bu dostluk baki kaldı. 1949'da Türkiye, İsrail'i tanıyan ilk Müslüman çoğunluklu ülke olunca ilişkiler zirveye ulaştı. Şimdi ise İsrail; bir NATO ülkesi olarak Türkiye'ye ve Orta Doğu'da Kuzey Iraktaki Kürdlere stratejik bir ihtiyaç duyuyor."

Letya dikkatle, "Sanırım Kuzey Irak ile 'Güney Kürdistan' demek istiyorsunuz?" diye düzeltti.

Natan, "Özür dilerim, aynen öyle!" dedi. "Ne yazık ki, Kuzey Kürdistan'daki gerilla savaşı komünist bir önderlikle yürütüldüğü için, onlar doğası gereği Anti-Siyonist ve Anti-Amerikancı. İsrail Barzani'ye destek verirken, Kuzey'deki komünist Kürdlerin Filistinlilerin yanında İsrail'e karşı savaşmalarını çok yanlış buluyorum."

271

Letya, koltuğunda doğrulup derin bir nefes aldı. "Haklısın," dedi. Çünkü Letya, Kuzey'deki mücadelenin rüzgâra karşı işediğini, stratejik bir körlük içinde olduğunu artık kavırıyordu. Natan, Knesset üyesi Luba'nın 1966'da Mustafa Barzani ile yaptığı görüşmeyi, Barzani'nin 1973'teki İsrail ziyaretini ve aradaki o sıcak bağları coşkuyla anlatıyordu. Letya ise sadece onaylıyordu.

Natan konuşmasının sonunda, "Allah büyüktür. Bizim kızın adı Lea, oğlumuzun adı Jela. Belki bir gün bütün insanlar melezleşir, eşitlik içinde yaşar. Ama onu da bilmiyorum. Bana göre Kürdler özgür olsaydı, dünyanın en uygar toplumu olurlardı. Ben buna inanıyorum... İyi geceler!" dedi.

Natan yatmaya giderken Letya odasına çekildi ama yatağında huzursuzca döndü durdu. Kafası yine karışmıştı. Amerika istese bir günde yüz tane Kürd devleti kurardı ama çıkarına gelmiyordu. Yatağından kalkıp not defterini açtı; devletin ne olduğunu, siyasal örgütlenmiş milletin ne anlama geldiğini okudu. Dünyada 195 tanınmış devlet varken, 40 milyonluk Kürd halkı neden haktan yoksundu?

Barzani'nin "Kürd devleti kurmak en doğal haktır" sözünü düşündü. Bu, İsmail Beşikçi'nin de vurguladığı gibi, hukukun

temelindeki en haklı talepti. Doğal olan doğru olandı; pozitif hukuk ise sadece zulmü meşrulaştıran bir kılıftı. Saddam'ın Halepçe'de yarattığı o soykırımı, Kürdlerin yeniden inşasını, yolların, okulların yapılışını düşündü. "Eğer dünyada devlet olmayacaksa, en son olmaması gereken devlet Kürd devleti olsundu," diyerek mışıl mışıl uykuya daldı.

33. Bölüm

272

Sheila, bir pedagoji ustası gibi Letya'ya çocuk yetiştirmenin inceliklerini öğretiyordu. Sınır koymak, cezalandırmak değil, bir güvenlik kalkanı oluşturmaktı. Çocuklara bu sınırlarla kendi sorumluluklarını kazandırıyor, aile içi otoriteye saygı duymalarını sağlıyordu.

Günün birinde Harlem'de, bir oyuncakçı vitrininin önünde Lea, "Anne bana karşıdaki tavşanı alır mısın?" diye yalvardı. Sheila, çocuğun gözlerinin içine bakarak, "Eğer o tavşanı alırsak," dedi nazıkçe, "kucağındaki o ayıcık üzülür. Bak, sanki 'Lea beni artık sevmiyor' diye ağlayacak. Sen ayıcığının üzülmesini ister misin?"

Lea, Letya'ya bir göz atıp, "Hayır istemiyorum!" dedi ve oyuncakını şefkatle öptü. "Sen hiç korkma, seni çok seviyorum!" dedi. Letya, bu 'pozitif disiplin' karşısında hayran kalmıştı. Sheila ona, bir çocuğun düşe kalka yürümeyi, bir insanın deneye yanıla doğruyu öğrendiğini fısıldıyordu.

Letya, "Hadi gidelim Lea!" deyince küçük kız, "Hayır," diye diretti. "Anne, biraz daha oyuncaklara bakabilir miyim?"

Sheila, yumuşak ama kararlı bir tonla, "Tamam," dedi. "Sana sadece üç dakika zaman veriyorum."

Üç dakika dolduğunda Sheila ağır adımlarla yürümeye başladı, Letya da onun ardından sessizce ilerledi. Lea, annesinin ve Letya'nın uzaklaştığını fark ettiği an, boğazına dizilen o tanıdık panikle sarsıldı. Onlara yetişmek için koşmaya başladığı o kısacık anda ayakları birbirine dolandı ve fena şekilde yere kapaklanıp ağlamaya başladı. Letya, içgüdüsel bir refleksle hemen geriye döndü ve çocuğu kucağına alıp kaldırmak için eğildi. Ancak Sheila, sert bir uyarıyla onu durdurdu: "Letya, lütfen karışma! Bırak, kendi gücüyle ayağa kalsın."

Letya şaşkınlıkla, "Ama o daha çocuk," diye itiraz etti. "Çocuklara yardım edilir!"

Sheila, gözlerini Letya'ninkine dikerek, "Hayır," dedi soğukkanlılıkla. "Çocuk eğitiminde sözlerden ziyade davranışlar inşa edicidir. Lea'ya senin yanında üç dakika tanıdım; gitmeden önce haber vermedik ki, zamanın akışını ve sürenin değerini bizzat hissetsin. Ayrıca, zamanı doğru kullanmayıp paniğe kapılan kendisiydi, düşmesine de kendi telaşı sebep oldu. Lea, düştüğü o yerde, hiç kimsenin yardımına ihtiyaç duymadan ayağa kalkacak yaşta ve yetenektedir. Senin yardımına şu an ihtiyacı yoktur. Eğer sen şimdi yardım elini uzatırsan, her düştüğünde bir başkasının onu kaldırmasını bekleyen bağımlı bir karaktere dönüşür ki bu, onun gelişimine vurulacak en büyük darbedir."

Letya boynunu büküp, "Özür dilerim," diye fısıldadı.

Sheila bu kez sesini yumuşatarak devam etti: "Biliyor musun Letya? Senin bu merhametli tavrın, bizim eski Hristiyan kültüründe de vardı. Ancak içinde yaşadığımız çağ, acımasız bir rekabet arenası. Başarılı olmak için çelik gibi güçlü,

yorulmak bilmez bir azme sahip olmalıyız. Amerika, ancak bu tavizsiz anlayışla dünyada bir süper güç haline gelebildi."

Letya, içinden "Bu anlattığın olsa olsa bir 'dirsek toplumu'dur!" diye haykırmak istese de, Sheila'nın acı gerçekleri yüzüne vurduğunu biliyordu. Amerika, sosyal bir yardım kurumu değil, çıkarın kutsandığı bir arenaydı. Kürdlere de ancak Kürdler yardım edebilirdi; ama esas mesele, Kürdlerin bu devasa güçten nasıl istifade edeceğiydi. Amerikalılar, Almanlar kadar dipsel, düzenli ve titiz değillerdi belki ama eğitime verdikleri önem devasaydı. Kürdlerde ise eğitimin 'E'sinden eser yoktu. Sömürgeciler, Kürdlerin eğitim hakkı başta olmak üzere tüm doğal haklarını birer birer gasbetmişlerdi.

274

Eve geldiklerinde Natan, Letya'ya o sarsıcı haberi verdi: Çok Uluslu Koalisyon Kuvvetleri, Bağdat'ta, gün ağarmadan, gizli bir yerde Saddam'ı asarak idam etmişti. Takvimler 30 Aralık 2006'yı işaret ediyordu. Letya, heyecandan titreyerek Natan ve Sheila ile uzun bir sohbetin içine daldı; televizyonun başından ayrılamıyor, o zalimin nihayet bertaraf edilmesini izliyordu.

Akşam yatmaya gitmeden önce Vincent ile uzunca konuştu. Vincent, pek çok Alman gibi Irak savaşına karşıydı; ancak Kürd kasabı Saddam'ın devrilmesine o da sessiz kalamıyor, sevincini paylaşıyordu. Letya yatağına uzandığında, heyecandan uyku gözlerine uğramıyordu. Kürdler Güney'de gerçekten özgür müydü artık? Başkan Bush kararlı görünüyordu. Güney Kürdleri bu fırsatı bir kaldıraç gibi kullanıp bağımsızlıklarını ilan edebilirlerdi; nitekim birinci Körfez Savaşı'ndan bu yana devletlerinin temellerini çoktan atmışlardı.

Sabah günün ilk ışıklarıyla, az bir uykuyla uyandı. Çocukları hazırlayıp yuvalarına bıraktıktan sonra televizyondaki haberlerle güne başladı, ardından İngilizce kursuna gitti. Sınıfta herkes tiranın sonunu konuşuyordu. Portekizli İnes, "Nihayet bir tiran daha tarihin çöp tenekesini boyladı!" diyerek neşesini haykırıyordu. Letya ise öğrencilere o kadim ağrı anlattı:

"1956'da Bağdat'ta öğrenciler ayaklanmıştı. Rejim, öğrencilerin üzerine panzerlerle yürümüş, onlarcasını katletmişti; nicelerini de Dicle köprüsünden sulara gömmüşlerdi. Semra Hanım, Nuri Said'in katlettirdiği o öğrenci Diab'ın annesiydi. Otuz yıl hizmetçilik yapmış, tek evladını tırnaklarıyla kazıyarak okutmuştu. Köprübaşına vardığında, evladının kan içindeki cesedini Dicle'nin hırçın sularında yüzerken gördü. Göğe açtı ellerini, 'Yarabbi, oğlumu aldın; bari bana nasip et ki, o zalim Nuri Said'in idam ipini ben çekeyim!' diye yalvardı. 1958'de devrim oldu; kral ve ailesi devrildi. Nuri Said saklandığı yerden kadın kıyafetiyle kaçarken yakalandı, kurşunlara dizildi. Cesedi bir cipin arkasına bağlanıp sokak sokak sürüklendi. Tam Dicle köprüsünün başına getirildiğinde, Semra Hanım arabanın önünü kesti ve komutana iki yıl önceki duasını hatırlattı. Komutan köprübaşında hemen bir idam sehpası kurulmasını emretti ve zalim, o annenin elleriyle ipe çekildi."

34. Bölüm

Diamand ailesi, Letya ile birlikte haftada birkaç kez kentin en sık restoranlarına gidiyorlardı. Amerikan mutfağının sağlığından kaçıp; İtalyan, İspanyol, Japon ve Hindistan restoranlarında dünyanın en rafine lezzetleriyle tanışıyorlardı.

Letya, Berlin'deki o renksiz büfe kültüründen çıkmış, gurme bir dünyanın kapılarını aralamıştı.

Amerika, Letya'nın dış görünüşünü de bir heykel gibi yontmuştu. Berlin'in o hippie, eksantrik havasından sıyrılmış; artık modern, modaya uygun elbiseler içinde bir kadındı. Sheila'nın gardırobu, sanki onun için hazırды; boyları ve kiloları neredeyse aynıydı. Letya, Sheila'nın hediye ettiği elbiselerin yanına kendi aldıklarını da ekleyince, bir 'e' şıklığına bürünmüştü. Renkler artık birer rastlantı değil, birer mesajdı. O, bir 'First Lady'nin sadece zarif giyinmesinin yetmediği, trendlerin birer zırh gibi kuşanıldığı bir çağda olduğunun bilincindeydi. New York'un o ışıltılı caddelerinde, Sheila ile kulüp kulüp gezerken artık kendinden emin, kendine güvenen bir kadındı.

276

Natan ve Sheila'nın kütüphanesi; klasik müzik plakları ve kitapların kokusuyla doluydu. Cazın o değişken ruhu, Letya'nın içinde yeni pencereler açmıştı. Çocuklar uyuduktan sonra, oturma odasının loş ışığında klasik müziğin o evrensel dilini dinlerken, ruhunun sınırsızlaştığını hissetti. Müzik, artık onun için ülkesiz, vatansız, sadece saf ruha dokunan bir dildi.

35. Bölüm

Letya, New York'taki son gününü Diamand ailesiyle birlikte Empire State Building'in tepesinde, bulutsuz bir gökyüzünün altında geçirdi. Buradan bakınca New York, New Jersey, Pennsylvania; sanki minyatür bir dünya gibi ayaklarının altına seriliyordu.

Akşam eve döndüklerinde bir vedalaşma töreni bekliyordu onu. Küçük Jela ve Lea'ya, Diamand ailesine ve Harlem'de edindiği o dostluklara veda etmek zordu. Dokuz saatlik uçak yolculuğunun ardından Berlin'e vardığında, hasretini çektiği Vincent'in kucağına koştu. İki sevgili doyasıya sarılıp özlemlerini giderdikten sonra, birlikte yeni bir geceye yelken açtılar.

Ertesi gün ortak konuta, arkadaşlarına döndü. Odası boşalmıştı; Miyu, odayı bir İspanyol kız öğrenciye kiraya vermişti. Letya odaya girdiğinde, mekânın her köşesine sinmiş yabancı bir parfüm kokusunu hemen fark etti. Vincent, bavulunu bir köşeye bırakıp kahve yapmaya gittiğinde, sırt çantasını bavulun yanına koyan Letya, kendi kendine gülümsedi: "Bir sırt çantasıyla gittim, bir bavul dolusu elbiseyle geri geldim."

Vincent, "Neden gülüyorsun?" diye sorunca, "Ben gerçekten bir çingeneyim!" dedi. "Her yerde elbise ve eşya topluyorum." İkisi de sesli bir kahkaha attı.

İki hafta sonra Berlin Özgür Üniversitesi'nde ekonomipolitik öğrencisiydi. Akşamları ise Kürd forumlarında geziniyordu. Sevê Evin Çiçek'in "Esir Alınmış Koçgirililer" yazısını okuduğunda, o satırlar kalbine bir bıçak gibi saplandı; saatlerce yatağa uzanıp gözyaşı döktü.

O yazı, dedesi Ap Timur'un anlatımlarıyla başlıyordu: "Oğul, oğul siz yokluk görmediniz. Biz açlıktan çarıklarımızı kemirdik."

Dede, I. Dünya Savaşı'ndan sonra amcalarının ve babasının Kürd haklarını korumak için gönüllü olarak askere gittiklerini anlatıyordu. "Bir daha da kendilerini göremedik, geri

gelmediler," diyordu. Sonra o kış gününü anlattı; her taraf karla kaplıydı. Askerler köyleri sardı, köylüleri evlerinden çıkarıp iplerle birbirine bağladılar. Ermeni ve Rumlara yapılan zulmün aynısıydı bu. Yanlarına yiyecek almalarına dahi izin verilmemişti. Bir esir konvoyu gibi, dipçik darbeleri altında, hakaretlerle yürütülüyorlardı.

"Refahiye'den Erzurum'a, karda buzda, tir tir titreyerek yürüdük. Ben ve kız kardeşim, açlıktan deri kemerimizi ve çarıklarımızı kemirdik. Yürüyemeyenler, yaşlılar, bebekler yolda bırakıldı. Bizi doğrudan öldürmediler çünkü kurşun harcamak istemiyorlardı. Acı çekerek, soğukta donarak, kurtlara yem olarak ölmelerini istiyorlardı. Biz Elaziz'e doğru yola çıkarılmıştık."

İttihatçıların sürgün emrini infaz eden askerler, sadece kaçabilenleri değil, ulaşılabilir her köşe bucaktaki canları da bu meşum yolculuğa zorluyordu. Bizleri karların, buzların üzerinde yalınayak yürütürlerken, yolda diğer yerleşimlerden toplayıp birbirine bağladıkları insanlarımızı da bu esir konvoyuna dâhil ediyorlardı. Gerni, Bozo, Çiçegali, Resulan, Qalqan, Çıragedig, Mecid, Cibo, Qurıçay, Kemah ve Erzingan'a bağlı nice köy... Biz Refahiye'nin çocuklarıydık, idari olarak Erzurum'un kederine zimmetliydik.

Açtık. İliklerimize kadar titriyorduk. Biz erkek çocukları bellerimizdeki kayışları, deri kemerleri karla ısıtıp yumuşatarak çiğniyorduk. O da bitince çarıklarımızı kemirmeye başladık. Ayaklarımız karda yanıyor, buz tutuyordu. Ot yoktu ki toplayıp karnımızı doyuralım; sadece kar, fırtına, buz, açlık ve korku vardı.

Herkes yürüyebildi mi? Hayır. Dayaktan ve açlıktan takati kesilenler; bebekler, çocuklar, yaşlılar birer birer yolda

bırakıldı. Kendilerine "Kürdleri kırım" emri verilen o cellatlar, emre itaatte kusur etmeyerek onları bir kenara itekliyorlardı. İnsanlarımız, iki-üç metre karın olduğu o dondurucu soğukta ya buza dönüştüler ya da daha canları çıkmadan kurtlara yem oldular. Bizi memleketimizden dipçik zoruyla yola çıkaranlar, kurşun harcamak istemiyorlardı. Ölümün bir an önce gelmesini değil, karın ve buzun içinde dakika dakika acı çekerek, çaresizliği koynunda can vermemizi istiyorlardı.

Kız kardeşimle birlikte; karın içinde yuvarlanan, inleyen, son ağıtlarını yakan insanlarımıza baka baka, birbirimize sarılıp ağlaya ağlaya yürüdük. Biz Eleziz'e doğru sürülmüştük. Vardığımızda dövüle dövüle yola çıkarılanlarımızın yarından fazlası kırılmıştı. Mustafa Kemal ve şürekâsı, sürgün kararını uygulamanın dehşetli hazzını yaşıyordu. Her gün biraz daha eksiliyor, birer birer kırılıyorduk. Elaziz garında gruplara ayrılıp trenlere doldurulduğumuzda kız kardeşimi kaybettim; bir daha da izini bulamadım. Tren hiç durmuyor, ölenleri yolda dışarı fırlatıyorlardı. Ne inancımıza göre bir cenaze töreni yapıldı, ne de ölülerimiz toprağa kavuşabildi. Ne dirimize saygı vardı ne de ölümüze... Biz ki güneş varken, karanlık çökmeden ölüsünü yıkayıp gömen bir inancın çocuklarıydık, şimdi leşlerimiz rayların kenarına saçılıyordu.

Bizi İstanbul'a getirip bir askeri kışlaya, Haliç gemi tersanesine attılar. Esir alınmış, sürülmüş, bir çalışma kampının köleleri haline getirilmiştik. Askeri dipçiklerin gölgesinde yaşıyor, Hasköy ve Halıcıoğlu'ndaki gecekondualarda nefes almaya çalışıyorduk. Ama esaretin, o köle işçi ruhunun acısı içimizi kemiriyordu. Kaçma, geriye dönme, toprağımıza basma özlemiyle yanıyorduk. Kim öldü, kim kaldı, kim nerede? Belli değildi.

Çanakkaleli bir işçiyle Haliç'te tanıştık. Durumumuzu anlattığımızda, bizi vatana dönmemiz için teşvik etti, elinden gelen yardımı esirgemedi. Dört kişi, gölgeler gibi tersaneden kaçtık. Haliç'ten başlayarak izimizi kaybettire kaybettire Çanakkale'ye vardık. Bir hafta boyunca o adamın odunlarını kırdık; bize elli kuruş verdi ve bir deniz aracına bindirdi. Kerasous'a (Giresun) vardığımızda, oradan yaya olarak Koçgiri'ye doğru yol aldık.

Biz tersanede köle işçilerken, Koçgiri'de Kürd soykırımı tamamlanmıştı. Mustafa Kemal, bakanlar kurulunda "Kürdü kırım" emrini onaylatmıştı. Giresun'dan Koçgiri'ye ilerlerken, Laz Topal Osman'ın çeteleri tarafından katledilen insanların cesetleriyle karşılaştık. İrkiliyorduk, sarsılıyorduk, ağlıyorduk. Sınırı geçene kadar sevinçten ağlamıştık, içine girince acıdan ağlamaya başladık. Yol kenarlarında, evlerin diplerinde, köy dışında gömülemeyen insanların ve telef edilen hayvanlarımızın iskeletlerine baka baka ilerledik. İnsanlar öldükleri yerde çürümüşlerdi. Çok sayıda köy ıssızdı; yakılan, yıkılan evler zulmün boyutunu fısıldıyordu. Televizyonlarda I. ve II. Dünya Savaşı görüntülerini gördüğümde, asker ölülerinin yerinde hep o günkü cesetlerimiz canlanır. Köye vardık; evler bütün heybetiyle yanmış, yıkılmıştı. Tohum yoktu, hayvan yoktu. Osmanlı askerinin girdiği yer, bir daha yeşermemek üzere çöle dönerdi.

Koçgiri çölleşmişti. Çalmışlar, yemişler, hayvanlarına yedir-mişler; geriye ne varsa götürmüşlerdi. Biz kendi nasibimizi insanlarınla bölüştük ama parası olanlar bile bir parça ekmek bulamıyordu. Çevre bakkalların sahipleri, devletin ağzıyla, tavrıyla bizlere yaklaşıyorlardı. Kapılarını kilitliyor, "Geberin!" diyorlardı. Ankara'daki hükümet, çevre köylerdeki insanlarla da bizleri karşı karşıya getirmiş, dövüştürmek istemişti.

Oğul, sen Koçgiri’de Kürd Alevilerin kulaklarının kesildiğini de bilmezsin! Köleleştirilenler, esir alınanlar damgalanırlar öyle değil mi? Afrika’dan Amerika’ya zincirlenen esirler gibi, Mustafa Kemal de bizim insanlarımızı damgalatmayı başarmıştı. Hem de ömür boyu silinmeyen bir izle! İnsanlarımızın birer kulaklarını kesmişlerdi. Niye mi? Aç kalan insanlarımız hizmetkârlık yapmak için başka köylere gittiklerinde, kendilerini görenler "Bu vahşi bir Kürdtür; güvenme, yaklaşma, uzak dur, baskı uygula, açlıktan ölse de verme" desinler diye! Kulaklarını kestikleri Koçgirili aile mensuplarını yine rahat bırakmıyorlardı. Sağ kalmak istiyorsa çocuk; Kürdçe konuşmayacak, camiye gelecek, hocanın denetiminde Kur’an okuyacak, Arap çöllerinin şartlarına göre yaşayacaktı. Yani esir dil yön değiştirecek, siyah derili beyazlaşacak, Kürd olduğunu unutacak; bizim toprağımıza, Kürdlüğümüze yabancı bir dinin inananı olacaktı.

Oğul, Osmanlı paşalarının şiddetle özlerine düşman ettikleri, "dönme" dedikleri o insanlar gibi, bizleri de öyle dönderdiler. Sürerek, kırarak, asimile ederek bizleri hep azalttılar.

Kerasous’dan bir heyet Koçgiri’ye geldiğinde bizzat ben oradaydım. Topal Osman’ın çeteleriyle bir bağları olmadığını, kendilerinden utandıklarını söylediler. "Barışı sağlamak için kız çocuklarımızı sizlere vereceğiz" dediler. Bazı aileler kabul etti; gelinler geldi, yuvalar kuruldu. Ben o gelinlerin isimlerini açıklamayacağım. Tohum ekemediğin yerde doyabilir misin? Mecburen köyümüzden ayrıldık. İstanbul’da gecekonduarda yaşadık, gurbetin acısını köy hasretiyle dindirmeye çalıştık. Köyümüze döndüğümüzde üç kez evlendim, çocuklarım oldu, nüfusumuz arttı. Amcan İstanbul’da kaldı, bir daha dönmedi.

Haliç tersanesinde saygı töreninde ayağa kalkmayan Mıço'nun başına gelenleri biliyor musun? Yüzbaşı "Ulan Mıço niye saygı duruşunda bulunmadın?" diye sorduğunda, Mıço geçmişin acısıyla haykırmıştı: "Biz onun sağlığında çok çektik. Nihayet geberdi. Ölümüyle de mi azap çektirecek? Ben onun sağını da, ölüsünü de sikeyim. Koçgiri'yi, Dersim'i, Kürd milletini kırdı, mahvetti." Mıço'yu oracıkta, diğer askerlerle birlikte saldırarak felç edene kadar dövdüler. O gün bugündür Mıço bitkisel hayatta. Onu o hale getirenlerden hesap sorabildik mi? Hayır. Adalet nerede? Paşaların dudaklarının arasında!

İşte gönderdiğin metnin, hiçbir ayrıntı atlanmadan, derinlikli, poetik ve epik bir dille yeniden kurgulanmış hali:

Mıstoy Kûr, yani Mustafa Kemal öldüğünde, tersanede bir saygı duruşu emri verildi. Yakınımız olan Mıço, ne ayağa kalktı ne de o ritüele katıldı. Tören bittikten sonra yüzbaşı hışımla yanına gelip, "Ulan Mıço, niye saygı duruşunda bulunmadın?" diye gürledi. Mıço son derece dobra, sözünü sakınmayan biriydi; geçmişin küllenmiş acıları, o an dilinde kor bir ateşe dönüştü:

"Biz onun sağlığında çok çektik. Kendisinden bir türlü kurtulamadık. İşi gücü bizi esir etmek, sürmek, öldürmek, elimizde olanı almaktı. Nihayet geberdi. Ölümüyle de mi bize azap çektirecek? Ben onun sağını da, ölüsünü de sikeyim! Koçgiri'yi, Dersim'i, Kürd milletini kırdı, mahvetti. Kökümüzü, köçegimizi kazıdı. İnsanlarımızı kurtta kuşa yem etti."

Mıço daha sözünü bitirmeden, yüzbaşı emrindeki askerlere işaret etti. Hepsi birden üzerine çullandı; Mıço'yu acımasızca, sanki bir düşmanı değil de bir canavarı dövercesine hırpaladılar. O an, Mıço'yu kurtarmaya çalışan bir diğer

yakınımız da dayanamayıp araya girdi: "Vurmayın ulan! Öldürdünüz, niye vuruyorsunuz?" diyerek onları engellemeye çalıştı.

Oğul, Mıço o dayak sonucu felç oldu. Kesinlikle hareket edemiyor, bitkisel hayatta... Çocukları, onun tüm ihtiyaçlarını bir bebek gibi karşılıyor. Öbür yakınımız ise o saldırıdan sonra kötürüm, sakat kaldı. Ok Meydanı'ndaki bütün Koçgirililer Mıço'nun neler yaşadığını çok iyi biliyorlar. Bilmeyenler ise onu gördüğünde nedenini soruyor. Bu insanları felç edip sakat bırakanlardan hesap sorabildik mi? Hayır. Hangi devlet adamı, hangi kurum, hangi kuruluş bizi savunurdu? Hiçbiri! Adalet nerede mi? Paşaların dudaklarının arasında!"

283

Letya, dedesinin bu trajedi yüklü anlatısını buraya kadar okuduktan sonra, yazının kalanını okumaktan vazgeçti. İçindeki acı, taşıyabileceği sınırları çoktan aşmıştı. Metin uzanıp gidiyor, onlarca sayfaya sığmayan bir kederi fısıldıyordu. Okudukça hem içinden sessizce ağlıyor, hem de düşmana karşı damarlarında büyük bir kin ve nefretin yükseldiğini hissediyordu. Ama şimdilik yapılacak hiçbir şey yoktu. Yatağına geriye yaslandı, uzun süre bu olayların karanlık koridorlarında dolaştı. Sonra doğrulup bilgisayarını açtı ve Google'a "Kürd Katliamları" yazdı. Karşısına çıkan sayfalar, son 200 yılda bu halkın üzerine nasıl bir kıyametin koptuğunu, yüz binlerce insanın nasıl yok edildiğini yüzüne vurdu.

Saddam rejimi, 1987'den itibaren Kürtlere karşı sistematik bir soykırımı sahneye koymuştu. "Yasak bölgeler" genişletilmiş; Saddam'ın kuzeni, o canı Ali Hasan El Mecid, yani herkesin bildiği ismiyle "Kimyasal Ali" veya "Ali Enfal", başbakan düzeyinde özel yetkilerle donatılmıştı. Irak

ordusunun kolorduları, istihbarat birimleri ve 'Cahş' olarak bilinen o dinci Kürd milisler, bir kuşatma halkası oluşturmuştu. 17 Ekim 1987'de gerçekleştirilen nüfus sayımı, aslında bir ölüm listesinin başlangıcıydı.

Bütün bu hazırlıklar, sekiz aşamalı bir kıyım projesi olan Enfal Harekâtı içindi. İlk saldırılar 23 Şubat 1988 gecesi Sergelî ve Bergelî'ye yapıldı. Halepçe Katliamı da bu birinci aşamanın o kanlı ürünüydü. 16 Mart günü, rüzgârın yönüne bırakılan kimyasal gazlar, bir iki saat içinde 5 bini aşkın Kürd'ün nefesini kesti. İran sınırına kaçmaya çalışanlar ise dağlarda ölüme terk edildi.

284

Birinci Enfal'den, Behdinan bölgesindeki Sekizinci Enfal'e kadar süren bu sistematik katliam politikasında 182 bin Kürd katledildi. Milyonlarca insan yaralandı, yerinden edildi, kamplarda açlığın ve bakımsızlığın soğuk pençesinde can verdi. Dünya ise bu sessiz çılgılığı sadece seyretti. Enfal, Nazi soykırım projesinin "dağınık bir grubu imha etme" yönteminin, Saddam rejimi tarafından kusursuzca uygulanmış bir kopyasıydı. Nüfus sayımıyla kurbanlar tanımlanmış, "yasak bölge" ilan edilerek hedef haline getirilmiş ve nihayetinde toplu mezarlara gömülmek üzere kamplara doldurulmuşlardı.

Enfal, Arapça'da "Ganimet" anlamına gelir ve Kur'an'ın 8. suresidir. Saddam'ın bu harekâtı 8 aşamalı planlaması, vahim bir ironiydi. Ülkesini İslami kurallara göre yönettiğini iddia eden Saddam, Müslüman Kürdleri kutsal bir sure ismiyle soykırıma tabi tutuyordu. Letya, Kürdlerin tüm bu acılara rağmen neden Müslüman kalışlarını bir türlü kavrayamıyordu. Bu neyin kaderiydi? Zira Kürdlerin son 200 yılda yaşadıkları, tarihte hiçbir halkla kıyaslanamazdı. Resmi tarihin görmezden geldiği bu "soykırımlar", aslında derinlemesine bilimsel çalışmalar gerektiriyordu. Letya, birey olarak

yapılacak hiçbir şey olmadığını anlamanın o ağır çaresizliğini derinden duyumsadı.

Günler, bir nehrin bulanık sularında yavaş yavaş akıp gidiyordu. Letya da sanki bu nehirde, suyun akışına kapılmış yüzüyordu. Okuduğu her satır, zihninde pimi çekilmeye hazır bir bomba gibi patlıyordu. Üniversite eğitimi bitmiş, diploma elindeydi. İstese huzurlu bir yaşam kurabilirdi ama içinde bir his onu frenliyordu.

285

İçinden bir ses: "Ezilen Kürdler için çalışmak, onları kurtarmak sana mı düştü? Artık geçmişini mezara göm!" diyordu. Ancak sorumluluk duygusu mu, gurbetteki o 'yabancı' olma ezikliği mi, yoksa Avrupa'nın ırkçı soğukluğu mu; onu Kürdistan'a derinden bağlayan isimsiz bir duygu vardı. Bir insanın ana yurdu, evinin en iç, en mahrem odası gibiydi.

Letya, hayatı kimsenin sevmediği kadar yoğun, tutkulu severdi. Orta karar başarılar, geleneksel düşünüş biçimleri ona göre dehşet vericiydi. O, yeni fikirlerin keşfedileceği özgür bir iklimin peşindeydi. Avrupa'da eşya tüketmek, mal mülk biriktirmek onun karakterine uzaktı. Doğa gereği iyimser, atılgan ve zekiydi. Yüzeysel ilişkilerden uzak durur, çevresine olağanüstü bir uyumla entegre olurdu. İnterneti ve kütüphaneyi birer silah gibi kullanır, sansasyonel bir etki yaratmak için yanıp tutuşurdu. Adalete inanan, liberal ve hoşgörülüydü ama değişim arzusu onu bazen en aykırı iddiaları araştırmaya itiyordu. Başarısızlık ona yabancıydı; sorunları küçümser, büyük resme odaklanırdı.

Letya'nın en büyük yeteneği, insanları kendi ayakları üzerinde durmaya teşvik etmesi ve organizasyonlardaki başarısıydı. Kulüpler, firmalar kurup yönetebilirdi. Ancak yalnızlıktan çok korkuyor, derin bir meşguliyeti olmadığında

varoluşsal sancılara dalıyordu. Kendini bir idealle tanımlamak onun tek sığınağıydı.

Hâlihazırda Kürdlerin çoğu hâlâ sömürgeci partileri seçiyor, ulus bilincinden uzak yaşıyordu. Letya için bu halkın gözünü açmak artık bir fedakârlık değil, mutlak bir görevdi. "Hırsızlar evimizde olduğu sürece, üzerime düşeni yapmaktan kusur etmeyeceğim," diyordu forumlarda. Güney Kürdistan'a birçok kez gidip gençlerle konuşmuş, Kurdoloji Enstitüsü'ndeki seminerlerle politik zekâsını keskinleştirmişti.

286

Dünya konjonktürünün değiştiğini biliyordu; komünizmin hayaleti gitmiş, yerine milliyetçiliğin hayaleti gelmişti. SSCB dağılmış, uluslar bağımsızlaşmıştı. Dünyanın haritaları değişiyordu ama Orta Doğu'nun en kadim halkı olan Kürdlerin sömürge statüsü sürüyordu. Kimi Kürd aydınları ise hâlâ "imkânsız ülkü" diyerek politik bir daralmanın içinde kıvranıyorlardı. Letya için kaderi tayin hakkı; vazgeçilmez, devredilemez kutsal bir haktı. Kürdistan bir ülkeydi ve Kürdler bir ulustu; Türkler, Araplar ve Farslar tarafından işgal edilmişlerdi. Bu çözüm parçala-böl-yönet ve asimilasyondur; yani beyaz soykırımdır.

Kürd halkı dilenci değildi; petrol ve su zengini, bereketli bir coğrafyaydı. Kürd ulusal sorununu politik örgütler çözebilirdi ancak. Letya'ya göre en önemli şey, bütün parçaların temsil edildiği ortak bir örgüt yapısı kurup kayda değer bir güç olmaktır.

Newroz 2010'a iki hafta kala, Ophelia ve Miyu ile mutfakta vedalaştı. "Ben temelli Kürdistan'a dönüyorum!" dediğinde, iki arkadaşı şaşkınlıktan donup kalmıştı. 21 Mart sabahı, tüm gereksiz eşyalarını geride bırakıp, sadece bir bavul ve bir sırt çantasıyla vatanının şafağına doğru yola çıktı.

Doğu Bloğu'nun çözülmesi ve Sovyetler Birliği'nin o çelikten duvarlarının yıkılışı, çağın en belirgin, en sarsıcı olgularıydı. Toplumsal dinamiklerin okyanusunda, ideolojilerin ve politikaların kıyısında, tarihin akışını değiştiren devasa altüst oluşlar yaşanıyordu. Dünya haritaları, üzerine dökülen taze bir mürekkep gibi hızla yeniden çiziliyor, dengeler bir o yana bir bu yana savruluyordu. Ancak, Orta Doğu'nun en kadim, en yerleşik halklarından biri olan Kürd ulusu için zaman, o uluslararası sömürge statüsünün soğuk ve değişmez karanlığında asılı kalmıştı.

En can yakıcı hakikat ise, Kürd politikacıların ve aydınlarının zihinlerine pranga gibi vurulmuş o eski statükoydu; o prangalar henüz kırılmamıştı. Çoğu, Kürd ulusunun özgürlüğünü ve Kürdistan'ın bağımsızlığını, ufkun ötesinde, ulaşılamaz bir "imkânsız ülkü" olarak görüyor, bu düşünceyi rasyonel bir temele oturtmaktan korkuyordu. Politika, ne yazık ki alt sınırı "Kürd kimliğinin tanınması", üst sınırı ise "federasyon" veya "otonomi" ile çizilmiş, dar ve nefessiz bir alana hapsedilmişti.

Letya için ise Kürd ulusunun kendi kaderini tayin hakkı; pazarlığa kapalı, devredilemez, ertelenemez kutsal bir haktı. Kürd ulusu, yeryüzündeki diğer tüm onurlu halklar gibi, doğuştan gelen bu en temel hakkını er ya da geç söküp alacaktı. Letya'nın gözünde bu hakkın tezahür etmesi için iki asgari şart vardı: Gerçek bir özgürlük ve parçalanmış beş coğrafyanın birleşmesiyle vücut bulacak tam bağımsızlık. Zira özgür olmayan bir ulus, kendi kaderinin efendisi olamazdı; bir halkın istikbaline sahip çıkabilmesinin yegâne koşulu, tüm prangalarından arınmış, tam bağımsız olmasıydı.

Kürdistan bir ülkeydi, Kürdler ise bir ulustu. Ne var ki bu topraklar Türkler, Araplar ve Farslar tarafından işgal edilmiş,

uluslararası bir sömürge kışkacına alınmıştı. Bu inkâr edilemez gerçeğe rağmen Kürdistan davası, sömürgeciler tarafından hep bir "iç mesele" olarak yansıtılıyor, parçaların sınırları içerisinde onların keyfine göre sözde çözümler dayatılıyordu. Oysa bu çözüm, parçala-böl-yönet siyasetiyle uygulanan asimilasyondan, yani o sessiz ve yavaş işleyen beyaz soykırımdan başka bir şey değildi.

Letya, dil ve kültür mücadelesinin elbette elzem olduğunu, ancak kendi başına yeterli kalmayacağını biliyordu. "Yalnızca bağımsız ve özgür bir ulus, dilini ve kültürünü her türlü kaygıdan, her türlü boyunduruktan uzak; yaratıcı, özgün ve diri bir tarzda geliştirme şansına sahiptir," diye fısıldıyordu içinden. Bölünmüş ve işgal altında inleyen bir ulusun, kendi dilini ve kültürünü hürce yeşertmesinden söz edilemezdi.

Kürd halkı, tarih sahnesinde boynu bükük, kapı kapı dolaşan bir dilenci halk değildi. Kürdistan; petrolüyle, suyuyla, bereketli toprağıyla dünyanın en zengin ülkelerinden biriydi. Bu zenginlik sömürgecilerin iştahını öyle kabartmıştı ki, geri çekilmemek için Kürdlere elinden gelen her türlü kallesçe baskıyı, her türlü vahşeti reva görüyorlardı. Kürd için hak aramak, kendi dilini konuşmak, kültürünü yaşamak yasaklıydı. Oysa Kürd ulusu başkasına ait olanı değil; anasının ak sütü gibi helal olan özgürlüğünü ve bağımsızlığını talep ediyordu.

Kürd ulusal sorununu Kızılay veya Kızılhaç gibi insani yardım maskesi takan örgütler değil; ancak özgürlük, bağımsızlık ve demokrasi temelinde yükselen politik örgütler çözebilirdi. İşte Kürd hak ve özgürlüklerinin "insani boyutu" tam olarak buydu. Ne var ki Kürdler darmadağınktı. Letya'ya göre Kürd ulusunun en büyük ihtiyacı; uluslararası

arenada bütün parçaların temsil edildiği, Kürd ulusunu bütünıyla temsil yeteneğine sahip ortak bir örgüt yapısı kurmak ve kayda değer bir güç haline gelmekti.

Her parçadaki ulusal kurtuluş örgütleri artık sömürgeci devletlerin kapısında değil, kendi ulusal güçlerinin yanında durmalı, birbirinin desteğini sağlamalıydı. Kürdistan'ın bugünkü statüsünün en büyük nedeni bölünmüşlüğüydü; o halde kurtuluşun anahtarı da bütün Kürdlerin ittifaka gitmesi, Ulusal Demokratik Birliği sağlaması, beş parçayı kapsayan büyük bir Ulusal Konferans ile o muazzam Ulusal Kongre'yi gerçekleştirmeleriydi.

289

Halk zaten ayaktaydı, ama ona doğru yolu gösterecek, öncülük edecek o sarsılmaz güç henüz teşekkül etmemişti.

Newroz 2010'un rüzgârları yaklaşırken, Letya mutfakta Ophelia ve Miyu ile paylaştığı o kritik kararı açıkladı.

"Ben artık sizden ayrılmak zorundayım," dedi.

Ophelia şaşkınlıkla, "Hayırdır, taşıyor musun?" diye sordu.

Letya kararlıydı, "Evet! Hem de 21 Mart'ta."

Miyu gülerek ve sesini yükselterek, "Bu sefer hangi ülkeye gidiyorsun? Söyle biz de seninle gelelim!" diye takıldı.

Letya hafifçe tebessüm etti, "Gelseniz sevinirim ama... gelmezsiniz."

Ophelia merakla üsteledi, "Hadi söyle canım! Meraktan çatlattın bizi."

Letya, derin bir iç çekerek o büyük gerçeği dile getirdi: "Ben temelli Kürdistan'a dönüyorum!"

Miyu olduğu yerde kalakaldı, "Gerçekten mi? Hadi! Hadi, şaka yapıyorsun!"

Letya ise sakindi, "Hayır, şaka falan yapmıyorum. İşte biletim; 21 Mart'ta uçuyorum."

Ophelia ve Miyu, duydukları karşısında şaşkınlık içinde birbirlerine baktılar. Ophelia, "Ya Vincent? Ne olacak peki?" diye sordu.

Letya, "Hiçbir şey. Onun yaşamı ona ait," diyerek kısa kesti. Miyu kalkıp Letya'ya sıkıca sarıldı, elini şefkatle sırtında gezdirerek, "Seni çok özleyeceğim. Bizi ziyarete gelecek misin?" diye fısıldadı.

Letya gülerek, "Ben uzaya gitmiyorum ya!" deyince üç kadın birden sesli bir kahkaha attılar.

290

İki hafta içerisinde Letya, artık hayatında bir yük olan tüm o eşyaları çöpe attı. Bir kısmını Miyu ve Ophelia'ya hediye etti; gerisini bir bavula ve sırt çantasına sığdırarak, 21 Mart sabahı, kalbinin attığı topraklara, Kürdistan'a gitmek için yola düştü...